Nr 211.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående omorganisation av fögderiförvaltningen och lönereglering för tjänstemännen därstädes m. m.; given Stockholms slott den 14 april 1917.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen:

A) *vidkommande sjätte huvudtiteln:*

1) att godkänna följande avlöningsstat och övergångsstat för landsstaten utom beträffande landshövdingarna att tillämpas från och med år 1918:

Avlöningsstat.

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Ortstillägg.	Förvaltningsbidrag.	Summa.	Anmärkningar.
Landssekreterare och landskamrerare, 48 tjänstemän:						
i första klassens län:						
Malmöhus samt Göteborgs och Bohus.						
1 tjänsteman	5,000	2,900	—	—	7,900	
3 tjänstemän	15,000	8,700	—	—	23,700	
i andra klassens län:						
Samtliga övriga län.						
1 tjänsteman (Stockholm)	5,000	2,500	600	—	8,100	Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kr.
1 tjänsteman d:o	5,000	2,500	600	—	8,100	
1 tjänsteman (Östersund, Umeå och Luleå)	5,000	2,500	300	—	7,800	
5 tjänstemän d:o	25,000	12,500	1,500	—	39,000	
1 tjänsteman (övriga residensstäder)	5,000	2,500	—	—	7,500	
35 tjänstemän d:o	175,000	87,500	—	—	262,500	
Säger	240,000	121,600	3,000	—	364,600	

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Ortstillägg.	Förvaltningsbidrag.	Summa.	Anmärkningar.
Länsasssessorer, 46 tjänstemän:						
1 tjänsteman (Stockholm)	3,600	1,800	400	—	5,800	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr. och efter ytterligare 5 år med likaledes 500 kr.
1 tjänsteman d:o	3,600	1,800	400	—	5,800	
1 tjänsteman (Östersund, Umeå och Luleå)	3,600	1,800	200	—	5,600	
5 tjänstemän d:o	18,000	9.000	1,000	—	28,000	
1 tjänsteman (övriga residensstäder)	3,600	1,800	—	—	5,400	
37 tjänstemän d:o	133,200	66,600	—	—	199,800	
Säger	165,600	82,800	2,000	—	250,400	
Länsnotarier och länsbokhållare av första lönegraden, 43 tjänstemän:						
1 tjänsteman (Stockholm)	2,200	1,400	300	—	3,900	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr., efter ytterligare 5 år med likaledes 500 kr. och efter ytterligare 5 år med likaledes 500 kr.
1 tjänsteman d:o	2,200	1,400	300	—	3,900	
1 tjänsteman (Östersund, Umeå och Luleå)	2,200	1,400	150	—	3,750	
4 tjänstemän d:o	8,800	5,600	600	—	15,000	
1 tjänsteman (övriga residensstäder)	2,200	1,400	—	—	3,600	
35 tjänstemän d:o	77,000	49,000	—	—	126,000	
Säger	94,600	60,200	1,350	—	156,150	
Länsnotarier och länsbokhållare av andra lönegraden, 6 tjänstemän:						
1 tjänsteman (Stockholm)	2,000	1,200	300	—	3,500	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr., efter ytterligare 5 år med likaledes 500 kr. och efter ytterligare 5 år med likaledes 500 kr.
1 tjänsteman (övriga residensstäder)	2,000	1,200	—	—	3,200	
4 tjänstemän d:o	8,000	4,800	—	—	12,800	
Säger	12,000	7,200	300	—	19,500	
Landskanslister och landskontorister, 167 tjänstemän:						
1 tjänsteman (Stockholm)	1,500	900	200	—	2,600	Efter 5 år kan lönen höjas med 400 kr., efter ytterligare 5 år med likaledes 400 kr. och efter ytterligare 5 år med likaledes 400 kr.
9 tjänstemän d:o	13,500	8,100	1,800	—	23,400	
1 tjänsteman (Östersund, Umeå och Luleå)	1,500	900	100	—	2,500	
Transport	16,500	9,900	2,100	—	28,500	

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Ortstillägg.	Förvaltningsbidrag.	Summa.	Anmärkningar.
Transport	16,500	9,900	2.100	—	28,500	
17 tjänstemän (Östersund, Umeå och Luleå)	25,500	15.300	1,700	—	42,500	Efter 5 år kan lönen höjas med 400 kr., efter ytterligare 5 år med likaledes 400 kr. och efter ytterligare 5 år med likaledes 400 kr.
1 tjänsteman (övriga residensstäder)	1,500	900	—	—	2,400	
138 tjänstemän d:o	207,000	124.200	—	—	331.200	
Säger	250,500	150,300	3,800	—	404,600	
Skrivbiträden, 46 biträden:						
1 biträde (Stockholm)	700	350	150	—	1,200	Efter 5 år kan lönen höjas med 200 kr. och efter ytterligare 5 år med likaledes 200 kr.
2 biträden d:o	1,400	700	300	—	2,400	
1 biträde (Östersund, Umeå, Luleå)	700	350	75	—	1,125	
5 biträden d:o	3,500	1,750	375	—	5,625	
1 biträde (övriga residensstäder)	700	350	—	—	1,050	
36 biträden d:o	25,200	12,600	—	—	37,800	
Säger	32,200	16,100	900	—	49,200	
Vaktmästare, 49:						
1 vaktmästare (Stockholm)	700	350	150	—	1,200	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kr. och efter ytterligare 5 år med likaledes 100 kr.
1 vaktmästare d:o	700	350	150	—	1.200	
1 vaktmästare (Östersund, Umeå, Luleå)	700	350	75	—	1,125	
5 vaktmästare d:o	3,500	1,750	375	—	5,625	
1 vaktmästare (övriga residensstäder)	700	350	—	—	1,050	
40 vaktmästare d:o	28,000	14,000	—	—	42.000	
Säger	34,300	17,150	750	—	52,200	
Summa	**829,200**	**455,350**	**12,100**	—	**1,296,650**	

	Lön.	Tjänstgörings-penningar.
Länspolismästare, *27 tjänstemän:*		
1 tjänsteman (Stockholms län)	3,400 —	1,600 —
1 tjänsteman (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	3,400 —	1,600 —
4 tjänstemän (samma län)	13,600 —	6,400 —
1 tjänsteman (övriga län)	3,400 —	1,600 —
20 tjänstemän (»)	68,000 —	32.000 —
Säger	**91,800** —	**43,200** —
Häradsskrivare, *119 tjänstemän:*		
1 tjänsteman (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	2,600 —	1,000 —
12 tjänstemän (samma län)	31,200 —	12,000 —
1 tjänsteman (övriga län)	2,600 —	1,000 —
105 tjänstemän (»)	273,000 —	105,000 —
vartill kommer förvaltningsbidrag med 150 kronor för varje påbörjat 5,000-tal av folkmängden i tjänstedistriktet, förslagsvis	— —	— —
Säger	**309,400** —	**119,000** —
Landsfiskaler, *489 tjänstemän:*		
1 tjänsteman (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	2,000 —	1,000 —
72 tjänstemän (samma län)	144,000 —	72,000 —
1 tjänsteman (övriga län)	2,000 —	1,000 —
415 tjänstemän (»)	830.000 —	415,000 —
Säger	**978,000** —	**489,000** —
Summa	**1,379,200** —	**651,200** —

Övergångsstat.

Lantränmästare, 12 tjänstemän	**30,000** —	**15,800** —
Häradsskrivare, 2 tjänstemän	**5,200** —	**2,000** —
vartill kommer förvaltningsbidrag efter i avlöningsstaten angiven grund, vilket emellertid finnes inbegripet uti det i avlöningsstaten för ändamålet upptagna belopp.		
Landsfiskaler (länsmän), förslagsvis 15 tjänstemän, förslagsvis	**30,000** —	**15,000** —
Säger	**65,200** —	**32,800** —

Ortstillägg.	Förvaltnings-bidrag.	Summa.	Summa summarum.	Anmärkningar.
400 —	— —	5,400 —		Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter ytterligare 5 år likaledes med 500 kronor och efter ytterligare 5 år likaledes med 500 kronor.
200 —	— —	5,200 —		
800 —	— —	20,800 —		
— —	— —	5,000 —		
— —	— —	100,000 —		
1,400 —	**— —**	**136,400 —**	**136,400 —**	
200 —	— —	3,800 —		Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter ytterligare 5 år likaledes med 500 kronor.
2,400 —	— —	45,600 —		
— —	— —	3,600 —		
— —	— —	378,000 —		
— —	134.000 —	134,000 —		
2,600 —	**134,000 —**	**565,000 —**	**565,000 —**	
200 —	300 —	3,500 —		Efter 5 år kan lönen höjas med 400 kronor och efter ytterligare 5 år likaledes med 400 kronor.
14,400 —	21,600 —	252,000 —		
— —	300 —	3,300 —		
— —	124,500 —	1.369,500 —		
14,600 —	**146,700 —**	**1,628,300 —**	**1,628,300 —**	
18,600 —	**280,700 —**	**2,329,700 —**	**2,329,700 —**	
— —	— —	**45.800** —		Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor.
— —	— —	**7.200** —		Härtill kunna komma ålderstillägg i enlighet med vad som angives i avlöningsstaten.
— —	**4.500** —	**49.500** —	— —	
— —	**4,500** —	**102,500** —	**102,500** —	

2) att för ordinarie befattningshavare med undantag av lanträntmästarna godkänna följande villkor och bestämmelser för åtnjutande av i dessa stater upptagna avlöningsförmåner, nämligen

att innehavare av ordinarie befattning skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet, jämkning i åligganden samt reglering av tjänstgöringsområde, som kan varda föreskriven, ävensom vara pliktig, därest förändrad organisation av tjänster eller tjänstedistrikt inom landsstaten beslutas, att, med bibehållande av den avlöning å stat han innehar och mot ersättning i förekommande fall för flyttningskostnad, inträda i den nya tjänsteställning i landsstaten, varom Kungl. Maj:t förordnar;

att innehavare av ordinarie befattning skall — likaledes med bibehållande av den avlöning å stat han innehar och mot ersättning i förekommande fall för flyttningskostnad — vara pliktig, därest vissa landsstaten tillhörande göromål överflyttas till annan del av statsförvaltningen, efter Kungl. Maj:ts förordnande tjänstgöra å befattning, till vilken dessa göromål helt eller delvis överflyttats;

att för befattningshavare vid länsstyrelsen i Stockholms län därjämte skola gälla de i nådiga brevet den 18 juni 1915 stadgade särskilda villkor beträffande skyldighet för den, som erhåller ordinarie befattning vid nämnda länsstyrelse, att under viss förutsättning tjänstgöra hos annan länsstyrelse eller låta sig förflyttas till annan befattning inom statsförvaltningen;

att med ordinarie befattning icke må förenas annan tjänst å rikets eller riksdagens stat samt med landssekreterar-, landskamrerar-, länspolismästar- eller länsassessorstjänst icke heller befattning å kommuns stat;

att med ordinarie befattning icke heller må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Kungl. Maj:ts oktroj försett eller blivit såsom aktiebolag registrerat, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstbefattning av vad slag som helst, så framt ej, vad angår landssekreterare och landskamrerare, Kungl. Maj:t och, vad angår innehavare av annan befattning, Kungl. Maj:ts befallningshavande, uppå därom gjord framställning och efter prövning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstbefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen vid landsstaten, finner uppdraget eller tjänstbefattningen kunna få mottagas och tills vidare bibehållas;

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattningshavare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, men för den tid, han eljest varit från tjänstgöring befriad, skola utgå till den, som uppehållit befattningen;

att den med häradsskrivartjänst förenade förmånen av debetsedellösen skall tillfalla den, som under ordinarie tjänstinnehavares tjänstledighet förrättat debiteringen och utfärdat debetsedlarna; dock att, därest skilda personer därmed tagit befattning och överenskommelse dem emellan ej träffas, fördelning av ifrågavarande debetsedellösen skall verkställas av Kungl. Maj:ts befallningshavande;

att den, som av sjukdom hindras att förrätta sin befattning, äger uppbära hela lönen jämte ortstillägg, där sådant förekommer, men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter eller särskilda uppdrag eller i behörig ordning avstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledigheten fränträda även annan avlöningsförmån än tjänstgöringspenningar, i den mån sådant för befattningens uppehållande erfordras eller eljest prövas skäligt;

att semester årligen må, när sådant kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjutas av landssekreterare och landskamrerare en var under en och en halv månad, av länspolismästare, länsassessorer, länsnotarier, länsbokhållare samt landskanslister, landskontorister och skrivbiträden en var under en månad ävensom av vaktmästare under femton dagar;

att avlöning ej må utgå till tjänsteman för den tid, varunder han avhållit sig från tjänstgöring utan att hava i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest tjänsteman varder avstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del av hans avlöning, som icke prövas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej skäligt anses låta honom uppbära något därav;

att, därest förhöjning av lönen efter viss tids fortsatt innehavande av samma tjänst är i stat medgiven, tidpunkten

för första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under villkor att innehavaren under mera än fyra femtedelar av den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med gott vitsord bestritt sin egen eller, på grund av förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid, han åtnjutit semester eller ledighet för fullgörande av värnplikt, och

för andra förhöjningen, om sådan förekommer, efter ytterligare fem år, på samma villkor; samt

för tredje förhöjningen, därest sådan kan ske, efter ytterligare fem år, på samma villkor;

under iakttagande *dels* vad var och en av omförmälda löneförhöjningar angår, att den högre avlöningen ej får tillträdas förrän vid början av kalenderåret näst efter det, varunder den stadgade tjänsteåldern blivit uppnådd, *dels* att löntagare därvid tillgodoräknas den tid, som före den nya avlöningsstatens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till befattningen på grund av vare sig fullmakt, konstitutorial eller förordnande i följd av frågan om reglering av löneförhållandena m. m. vid landsstaten, *och dels* att kronofogde, som varder överflyttad eller efter ansökning utnämnd till länspolismästar- eller häradsskrivartjänst eller annan därmed i avlöningshänseende jämförlig tjänst å rikets eller riksdagens stat, skall för åtnjutande av ålderstillägg vid den nya tjänsten få räkna sig till godo sin tjänstgöring som ordinarie kronofogde;

att, därest i övrigt tjänsteman vid befordran inom landsstaten från en till annan ordinarie tjänst redan i den förra tjänsten genom ålderstillägg intjänat högre avlöning än begynnelseavlöningen i den senare, honom skola omedelbart tillgodoföras det eller de ålderstillägg i den nya tjänsten, som erfordras för att hans avlöning, i vad den utgöres av lön, ålderstillägg och tjänstgöringspenningar, i den senare tjänsten icke må understiga den avlöning av samma slag, som han senast åtnjöt i den förra tjänsten;

att likväl löntagare, som då han intjänat stadgad tid för erhållande av löneförhöjning redan uppnått den levnadsålder, vid vilken han enligt bestämmelserna i lagen angående civila tjänsteinnehavares rätt till pension är skyldig att från tjänsten avgå, icke må tillträda samma förhöjning;

att för kvinnliga skrivbiträden skola lända till efterrättelse de föreskrifter, som äro eller kunna varda utfärdade angående allmänna villkor och bestämmelser att gälla för å vissa domstolars, ämbetsverks och myndigheters stater uppförda biträdesbefattningar; ägande den, som antages till ordinarie biträde vid länsstyrelse, att för åtnjutande av löneförhöjning genom ålderstillägg räkna sig till godo den tid, biträdet omedelbart dessförinnan innehaft stadig anställning hos länsstyrelsen;

att för de landsfiskaler (länsmän), som innehava boställen, i fråga om avdrag å avlöning för boställsavkomsten fortfarande skola tillämpas hittills gällande bestämmelser samt att för bestämmandet av detta avdrag ny uppskattning av boställsavkomsten skall före utgången av år 1918 förrättas på det sätt och i den ordning, som för det närvarande därutinnan gäller;

att Kungl. Maj:t skall, på anmälan, varje gång en med boställe förenad landsfiskals- (länsmans)tjänst varder ledig, innan tjänsten tillsättes och efter vederbörandes hörande, äga besluta, om bostället bör såsom till belägenheten eller omfånget av därmed förenat jordbruk olämpligt

till boställe för landsfiskal (länsman) eller av annan anledning till statsverket indragas;

att landsfiskal (länsman), som har boställe sig anslaget, skall vara där bosatt, såvida icke Kungl. Maj:ts befallningshavande finner skäligt annorlunda medgiva;

att vid avgång från tjänsten till följd av avskedstagande, entledigande eller dödsfall själva lönen ävensom ortstillägget utgå till månadens slut;

att i fråga om skyldighet att från tjänsten avgå ävensom i fråga om rätt till pension skall gälla vad i särskild lag angående civila tjänsteinnehavares rätt till pension är vid tiden för ny avlöningsstats ikraftträdande eller, såvitt angår innehavare av befattning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgat; samt

att den, som tillträder ny avlöningsstat, skall vara skyldig underkasta sig, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande av eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstbefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed;

3) att förklara *dels* att en var, som med eller efter 1918 års ingång tillträder i avlöningsstaten upptagen befattning vid landsstaten, skall vara pliktig att underkasta sig ovan omförmälda villkor och bestämmelser, *och dels* att förutvarande ordinarie innehavare av befattningar med omreglerad avlöning, vilka icke före den 1 november 1917 anmäla, att de vilja underkasta sig ny avlöningsstat samt nyssnämnda villkor och bestämmelser och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem dittills å ordinarie stat tillkommande avlöningsförmåner, ävensom, i den mån ej annat föranledes av bestämmelserna i lagen angående civila tjänsteinnehavares rätt till pension, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem;

4) att i fråga om sättet och villkoren för indragningen av kronofogdetjänsterna samt uppförandet å övergångsstat av visst antal häradsskrivar- och landsfiskals- (länsmans)tjänster godkänna av departementschefen härutinnan framställt, i statsrådsprotokollet intaget förslag;

5) att medgiva, att statsverket, då till landsfiskal (länsman) anslaget boställe eller löningsjord indrages till kronan, skall efter värdering vid syn från indelningshavaren eller hans stärbhus jämväl övertaga sådana å fastigheten befintliga, indelningshavaren tillhöriga åbyggnader, som vid synen anses vara för fastigheten nyttiga;

6) att höja det å ordinarie stat uppförda anslaget till tjänstemän och betjänte vid länsstyrelserna, nu 924,900 kronor, med 371,750 kronor till 1,296,650 kronor;

7) att höja det å ordinarie stat uppförda reservationsanslaget till arvoden åt extra länsnotarier, extra länsbokhållare och övriga extra biträden vid länsstyrelserna m. m., nu 268,000 kronor, med 43,000 kronor till 311,000 kronor;

8) att höja det å ordinarie stat uppförda anslaget till fögderiförvaltningarna, nu 1,635,298 kronor, med 633,633 kronor till 2,268,931 kronor;

9) att höja det under landsstaten å ordinarie stat uppförda anslaget »övergångsstat» nu 56,800 kronor, med 45,700 kronor till 102,500 kronor;

10) att höja det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser, nu 1,250,000 kronor, med 180,000 kronor till 1,430,000 kronor;

11) att på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag å 50,000 kronor för beredande av ersättning till häradsskrivarna för upprättande av de i 14 § av lagen om allmän pensionsförsäkring omförmälda förteckningar;

12) att på extra stat för år 1918 ställa till Kungl. Maj:ts förfogande ett förslagsanslag av 500,000 kronor att, huvudsakligen under de i statsrådsprotokollet över civilärenden den 21 februari 1908 angivna villkor för åtnjutande av bidrag från anslaget, användas till avlöning och underhåll av särskild polisstyrka på landet, där sådan kan av förhållandena påkallas, under medgivande tillika, *dels* att av detta anslag erforderligt belopp må användas till åtgärder i särskilda fall för grövre brotts upptäckande och misstänkta personers efterspanande och gripande, *dels ock* att Kungl. Maj:t må av anslaget använda lämpligt belopp till årsarvode åt den polistjänsteman, som förordnas att inom civildepartementet biträda ej mindre vid förande av register över den polisstyrka, som kan komma att ur vissa städers poliskårer ställas till länsstyrelsernas förfogande för beredande av polisskydd vid oroligheter å rikets landsbygd, än ock vid beredning inom departementet av frågor om samma polisstyrkas användning i förekommande fall;

13) att medgiva, att, där fjärdingsman eller på landsbygden annorstädes än i köping anställd polisman under tjänsteutövning får sina kläder sönderrivna eller eljest skadade samt vederbörande domstol funnit honom berättigad till viss skadeersättning, ersättningsbeloppet må utgå av statsmedel i den ordning, som gäller för utbetalning av ersättning till vittnen i brottmål;

B) *vidkommande andra huvudtiteln:*

att för beredande åt häradsskrivarna av ersättning, enligt av departementschefen i statsrådsprotokollet angivna grunder, för anteckning

i röstlängderna år 1918 av oguldna utskyldsposter å extra stat för samma år bevilja ett förslagsanslag å 3,000 kronor; samt

C) *vidkommande tionde huvudtiteln:*

att höja det under tionde huvudtiteln å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till allmänna indragningsstaten, nu 2,013,935 kronor, med 285,146 kronor till 2,299,081 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Oscar von Sydow.

Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 april 1917.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern SWARTZ,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LINDMAN,
Statsråden: VON SYDOW,
STENBERG,
FALK,
HAMMARSTRÖM,
MÅRTEN ERICSSON,
ÅKERMAN,
CARLESON,
HANS ERICSON,
DAHLBERG.

Departementschefen, statsrådet von Sydow föredrog frågan om fögderiförvaltningens organisation och om löneregelering för där anställda tjänstemän m. m. samt yttrade:

Frågan om fögderiförvaltningens organisation och löneregelering för dess tjänstemän har ännu ej blivit slutligen ordnad. De förslag, som i sådant syfte framlades vid 1908 och 1909 års riksdagar, ledde som bekant icke till resultat. Åtgärder, som vidtagits för att förbättra ifrågavarande tjänstemäns ställning, hava varit av endast provisorisk karaktär. Men uppenbart är, att dylika provisoriska åtgärder — en tillfällig löneförbättring och en något ökad pension för de tjänstemän, som under år

1915 ingåvo ansökan om avsked — icke i längden kunna anses tillfredsställande. Undanskjutandet år från år av den slutliga löneregleringen har bland den mångtaliga landstatspersonalen ute i orterna medfört en otrygghet, som icke kunnat undgå att menligt inverka på förvaltningen. Särskilt hava härigenom svårigheter uppstått vid rekrytering både av fögderiförvaltningens och av länsstyrelsernas personal. I denna min uppfattning har jag stärkts av de upplysningar, som med rätt stor enstämmighet lämnades av rikets samtliga landshövdingar vid ett sistlidne höst för överläggning om ifrågavarande angelägenhet inför mig hållet sammanträde, till vilket jag med vederbörligt tillstånd kallat dem.

Att jag icke tidigare framlagt förslag till frågans lösning, har sin grund i de allvarliga tidsförhållanden, vilka varit rådande allt ifrån senare hälften av år 1914. Väl äro dessa förhållanden fortfarande, praktiskt taget, enahanda; men tidpunkten synes mig dock nu lämpligare särskilt av den anledning, att den förflutna tiden medgivit en långt mera ingående granskning av de förarbeten, varpå mitt förslag grundas. Då det förslag, jag nu går att förelägga Eders Kungl. Maj:t, om än, såsom naturligt är, förenat med stegrade kostnader, dock synes mig ur ekonomisk synpunkt icke ställa allt för stora krav på statsverket, och olägenheterna av det nuvarande provisoriet genom ett nytt dröjsmål skulle än ytterligare skärpas, har jag trott mig skyldig att medverka till en snar lösning av löneregleringsfrågan.

Men då den lösning jag vill föreslå är förknippad med en rätt väsentlig omorganisation av fögderiförvaltningen, tillåter jag mig, innan jag ingår på själva organisationsfrågan, förutskicka en kortfattad redogörelse för dess föregående öden.

I. Historik.

1) Tidigare förslag till omorganisation av fögderiförvaltningen och lönereglering för fögderitjänstemännen.

Skatteförenklingskommitténs förslag av 1847.

Frågan om en förenkling av fögderiorganisationen väcktes redan av 1847 års s. k. skatteförenklingskommitté. Förslaget gick ut på en indragning av häradsskrivartjänsterna, men fick emellertid, jämte den i sammanhang därmed väckta frågan om lönereglering för landsstaten, förfalla vid 1847—1848 års riksdag.

1873 års landstatskommitté.

Härefter upptogs frågan av 1873 års landsstatskommitté, som i sitt den 13 oktober 1875 avgivna betänkande föreslog en fullständig omorganisation av fögderiförvaltningen, enligt vilket förslag det ansågs icke allenast möjligt utan även önskvärt, att häradsskrivarbefattningarna indroges samt kronofogde- och länsmanstjänsterna sammansloges till *en* tjänstemannaklass, kronofogdarnas, under vissa av kommittén förutsatta villkor. Efter myndigheternas hörande fann dock Kungl. Maj:t landsstatskommitténs förevarande förslag icke böra antagas. Förslagen underställdes icke riksdagens prövning i vidare mån än att 1878 års riksdag, i sammanhang med Kungl. Maj:ts proposition om ny löneregleringför kronofogdar och länsmän, bereddes tillfälle att taga del av desamma.

Löneregleringskommittén av 1902.

Löneregleringskommittén av år 1902 har i sitt den 27 februari 1906 dagtecknade betänkande angående reglering av löneförhållandena m. m. vid landsstaten sökt utreda, huruvida en omorganisation av fögderiförvaltningen medelst indragning av någon tjänstemannagrupp kunde befinnas möjlig och lämplig; men av anförda skäl fann kommittén sig icke kunna förorda indragning av vare sig kronofogde- eller länsmanstjänsterna ej heller av häradsskrivarbefattningarna, utan åtnöjde sig med att framställa vissa förslag, som avsågo att, med undanröjande av anmärkningar, som i ett eller annat avseende framställts beträffande fögderiförvaltningen och dess arbete, anordna detta arbete på lämpligaste och för det allmänna mest fördelaktiga sätt.

Förslag av kronofogden Hofman-Bang år 1907.

Vid detta i det stora hela negativa resultat ansåg dåvarande chefen för civildepartementet, efter att hava inhämtat vederbörandes yttranden, sig icke böra låta bero, utan uppdrog, innan betänkandet anmäldes för Kungl. Maj:t, med nådigt tillstånd åt kronofogden i Södertörns fögderi John Ludvig Hofman-Bang att inom departementet biträda vid ytterligare utredning av frågan om fögderiförvaltningens omorganisation. Därvid skulle uppmärksamhet särskilt ägnas åt frågan, huruvida de av löneregleringskommittén funna hinder emot en sammanslagning av kronofogde- och länsmanstjänsterna till en syssla kunde undanröjas genom avskiljande av vissa bestyr från kronofogdens och länsmannens uti gällande författningar och instruktioner bestämda göromål. I en den 20 augusti 1907 avlämnad promemoria framlade Hofman-Bang sitt förslag. Detta gick ut på kronofogde- och länsmanstjänsternas sammanslagning till en tjänst, vars innehavare borde äga samma kompetens och ställning som de nuvarande kronofogdarna; och skulle under de till ett antal av omkring 200 beräknade kronofogdarna lyda, förutom fjärdingsmän, en distriktspoliskår av vid pass 900 man och dåvarande extra polismän i orterna. Vidare ingick i planen, bland annat, att uppbörden skulle upphämtas genom kommunal myndighets försorg.

Sammanträde år 1907 med inkallade representanter för länsstyrelserna.

Häröver hördes vid sammanträde inför departementschefen den 26 augusti 1907 och följande dagar särskilt inkallade representanter för rikets samtliga länsstyrelser. Flertalet av dessa ansåg sig på grunder, som antecknades uti vid sammanträdet fört protokoll, böra avråda från att det Hofman-Bangska förslaget lades till grund för en omorganisation av fögderiförvaltningen. Representanterna funno emellertid sin uppgift böra gå ut på jämväl en undersökning, huruvida icke den ifrågasatta sammanslagningen av kronofogde- och länsmanstjänsterna till en syssla kunde vinnas under andra än de nyss angivna organisationsformerna, och anmärkte bland annat, att representanterna vore övertygade därom, att den kronofogdar och länsmän påvilande arbetsbördan icke kunde anses större, än att den borde kunna bäras av tjänstemän till ungefär det antal som de nuvarande länsmännens, ja, att till och med ur denna synpunkt någon reduktion i antalet kunde ske, dock under förutsättning av en god och

mot deras ställning passande avlöning. Det kunde vidare icke bestridas, att vissa fördelar vore att hämta av en sammanslagning utav kronofogde- och länsmanstjänsterna, men varje sammanslagning vore mycket svår att genomföra, och en sådan reform saknade nog ej sina nackdelar. Genom en inom representanternas krets utsedd delegation utarbetades ett positivt förslag rörande sammanslagningen, vilket gick ut på att med så liten rubbning som möjligt av nuvarande anordningar rörande uppbörds-, exekutions- och polisväsendet anförtro kronofogdes och länsmans uppgifter åt *en* fögderitjänsteman.

Under överläggningen angående detta förslag, som finnes närmare återgivet i kungl. propositionen nr 71 till 1908 års riksdag sid. 80—81, yttrade de flesta representanterna, att de väl funne detsamma äga företräde framför det av kronofogden Hofman-Bang framlagda, varemot knappast någon tilltrodde sig att i det outredda skick, vari frågan då befunne sig, förorda en reform i nu antydd riktning, enär man ingalunda vore övertygad, att förslaget ägde högre värde än den nuvarande organisationen.

Proposition nr 71 till 1908 års riksdag.

I detta läge befann sig saken, när dåvarande chefen för civildepartementet den 21 februari 1908 underställde Kungl. Maj:ts prövning frågan angående landsstatens i sin helhet lönereglering och organisation. Redan i utlåtande den 14 oktober 1902 hade statskontoret på anförda skäl förklarat sig anse en löneförbättring för alla landsstatstjänstemän vara av trängande behov påkallad, om landsstaten skulle hava utsikt att förvärva och bibehålla dugande krafter till utförande av de mångsidiga och för allmänheten, de centrala ämbetsverken, Kungl. Maj:t och riksdagen viktiga och ansvarsfulla värv, som ålåge denna tjänstemannakår; och departementschefen yttrade i inledningen, att i detta utlåtande hade, beträffande själva behovet av en lönereglering för landsstaten, framställts tankar, som han funnit allmängiltiga såsom motiv för att frågan då bragtes till avgörande.

Efter att, med utgångspunkt från 1878 och 1880 årens lönereglering för vissa av de till landsstaten hörande tjänster, hava refererat vad dittills i ärendet förekommit särskilt hos löneregleringskommittén och bland de år 1907 tillkallade representanterna för länsstyrelserna, yttrade departementschefen vidare, att han funnit tiden icke ännu vara inne att vidtaga någon väsentlig rubbning av lantregeringens uråldriga organisation. Det hade nämligen synts honom, att såsom ett oundgängligt underlag för en reform härutinnan måste finnas en allmänt utbredd och vederbörligen bekräftad mening därom, att den nuvarande organisationen icke i det hela tillfredsställande fungerade. Men en sådan mening torde icke enligt hans uppfattning vara för handen. Väl förspordes klagomål däröver, att kronofogdar och länsmän icke skulle vara av sina tjänster fullt upptagna, och att åklagarkallet å landsbygden icke med nödig insikt allestädes och på varje tid utövades; och visserligen kunde det ingalunda förnekas, att invånarne å landsbygden icke vore i åtnjutande av erforderligt polisskydd. Men allt detta — åt vilket löneregleringskommittén i sitt betänkande sid. 134—139 givit uttryck — utgjorde icke enligt departementschefens mening fullgoda skäl för att då vidtaga en fullständig omläggning av den grund, varpå lantregeringen sedan århundraden vilat.

Förut har jag antytt, att löneregleringskommittén beträffande frågan om reform av fögderiförvaltningen inskränkt sig till att framställa vissa förslag, som avsågo att med undanröjande av framställda anmärkningar i fråga om fögderiförvaltningen och dess arbete anordna detta arbete på lämpligaste och för det allmänna mest fördelaktiga sätt.

En sådan anmärkning rörde åklagarväsendets handhavande på landsbygden; och då departementschefen i likhet med vissa hörda myndigheter ansåg, att befogade anmärkningar utan tvivel kunde göras emot det sätt, varpå åklagarväsendet på landsbygden vore inrättat, samt det icke kunde bestridas, att kronofogden teoretiskt taget måste anses innehava bättre kvalifikationer för åklagarkallet än länsmannen, fann departementschefen, att denna synpunkt borde komma till ett alldeles särskilt beaktande vid en förväntad revision av kronofogde- och länsmansinstruktionerna i syfte att den kronofogden åliggande kontrollen över länsmännens tjänsteutövning måtte, speciellt i fråga om åklagarkallets utövande, än kraftigare uti instruktionen inskärpas och med erforderliga nya bestämmelser lagbindas.

En annan anmärkning rörde uppbördsväsendet och handräckningsgöromålen m. m., i avseende varpå det likaledes ställdes i utsikt, att framkomna önskemål skulle beaktas vid avfattandet av de nya instruktioner, som Kungl. Maj:t torde komma att låta utfärda, sedan ny lönestat kommit till stånd.

Slutligen förklarade departementschefen, efter redogörelse för vad i avseende på distriktsindelningen förekommit, att han funne sig kunna förorda en icke oväsentlig indragning av tjänster och sålunda föreslå löner för allenast *108 kronofogdar*, *107 häradsskrivare och 487 kronolänsmän*. Någon förändring i organisationen ifrågasattes däremot som förut är sagt icke.

I enlighet härmed avläts ock den 21 februari 1908 nådig proposition till riksdagen.

Motioner om kronofogdetjänsternas indragning.

Inom riksdagen, där redan under flera föregående år alltsedan 1867 motioner väckts om indragning av kronofogdetjänsterna, vidhölls ock kravet på en omorganisation av förevarande förvaltningsgren genom i andra kammaren väckta fyra motioner om kronofogdetjänsternas indragning. För dessa motioner, vilka refererats i fögderiförvaltningskommitténs betänkande av den 27 augusti 1912 sid. 56, anser jag mig ej behöva här närmare redogöra.

Statsutskottets utlåtande.

Statsutskottet, till vars förberedande behandling såväl propositionen som motionerna överlämnades, anförde i avgivet utlåtande bland annat att, då den föreliggande utredningen av frågan om kronofogdetjänsternas indragning enligt utskottets förmenande måste anses allsidig och ganska fullständig, i det att ej mindre löneregleringskommittén än även inom civildepartementet särskilt tillkallade sakkunniga haft frågan under omprövning, och denna utredning icke lämnat något stöd för motionärernas åsikt om lämpligheten av fögderiförvaltningens omorganisation genom kronofogdetjänsternas indragning, utskottet icke tilltrodde sig att framlägga förslag i sådant hänseende. På grund härav och då utskottet icke hade något att erinra mot den av Kungl. Maj:t föreslagna indelningen av fögderierna och länsmansdistrikten, hemställde utskottet i denna del om bifall till propositionen samt avslag å motionerna.

Mot utskottets förslag avgåvos särskilda reservationer. I den av hrr D. Persson i Tällberg, J. A. Sjö, G. Odqvist och A. Wiklund avgivna hemställdes, bland annat, att riksdagen måtte *dels* i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes taga under förnyad omprövning frågan om kronofogdetjänsternas indragning och överflyttande av kronofogdarnas tjänsteåligganden på länsmännen samt därefter för riksdagen framlägga det förslag i ämnet, vartill en sådan prövning kunde föranleda, *dels* ock besluta, att, med bibehållande av den nuvarande indelningen av fögderierna och länsmansdistrikten, avlöningarna till kronofogdar, häradsskrivare och länsmän skulle utgå med samma belopp som dittills. Härjämte hemställdes, att för beredande av tillfällig löneförbättring åt 118 kronofogdar, 117 häradsskrivare och 516 länsmän med vissa angivna belopp på extra stat för år 1909 måtte anvisas ett belopp av

tillhopa 737,300 kronor. Nämnda reservanter ansågo, att utskottets motivering bort innehålla, bland annat, *att* utskottet hölle före, att genom fögderiförvaltningens omorganisation i riktning av kronofogdeinstitutionens indragning och kronofogdegöromålens överflyttande på länsmännen skulle vinnas ej mindre en väsentlig besparing än även minskad omgång i behandlingen av en mängd på länsstyrelsernas och fögderiförvaltningarnas handläggning beroende ärenden, *att* utskottet av vad som anförts emot en sådan anordning icke blivit övertygat om, att icke den antydda förändringen skulle kunna genomföras, utan att de ifrågavarande tjänstemän påvilande göromål, särskilt den allmänna kronouppbörden och åklagarverksamheten, därigenom skulle bliva lidande, men *att* utskottet emellertid icke tilltrodde sig att för genomförande av omorganisationen i fråga utan föregående utredning förorda något av de förslag till frågans lösning, som av motionärerna antytts.

Första kammaren biföll utan votering utskottets hemställan, varemot andra kammaren med 131 röster mot 71, som tillföllo utskottets förslag, biträdde den av D. Persson m. fl. avgivna reservationen.

På grund av kamrarnas skiljaktiga beslut hade det av andra kammaren beslutade skrivelseförslaget förfallit, varemot gemensam omröstning uti frågan i övrigt anställdes, och utföll denna så, att riksdagen med 172 röster mot 167 biföll ovannämnda reservation.

Väsentlig besparing av statsmedel samt minskad omgång i ärendenas behandling voro således de förmåner, som man enligt riksdagens skrivelse trodde sig vinna genom kronofogdetjänsternas indragning och kronofogdegöromålens överflyttande på länsmännen.

Sakkunniga av år 1908.

Dessa önskemåls ernående ansåg emellertid dåvarande chefen för civildepartementet bättre och säkrare kunna tillgodoses medelst en sådan omorganisation av fögderiförvaltningen, att, med bibehållande av kronofogdebefattningarna, antalet såväl kronofogde- som häradsskrivartjänster än ytterligare reducerades. Med nådigt begivande tillkallade han därför vissa sakkunniga att inom departementet biträda med ärendets ytterligare utredning i nu antytt syfte. Dessa sakkunniga avgåvo den 3 oktober 1908 en promemoria, däri de, utgående från att ett invånarantal av 50,000 i allmänhet skulle vara minimum inom ett fögderi, såsom en förutsättning därför fordrade, att kronofogdens tjänsteställning bleve något förändrad. Sålunda skulle kronofogden upphöra att vara utmätningsman annat än i vissa angivna fall och, med bibehållen redogörarställning i fråga om kommunaluppbördsrestantier m. m., i allmänhet befrias från indrivningen därav, allt förändringar, som väsentligt överensstämde med rådande praxis. Genom införande av obligatorisk direkt skriftväxling skulle kronofogden befrias från mångahanda bestyr, och detta likasom hans redan införda befrielse från ovillkorlig befattning med taxeringarna och synerna å kronodomäner borde medgiva honom tillfälle till det mera verksamma inseende över åklagargöromålen, som antytts i departementschefens yttrande till statsrådsprotokollet den 21 februari 1908. Vad åter häradsskrivarna angick, ifrågasattes icke någon förändring i gällande organisation i annan mån än att, då häradsskrivaren i sådant fögderi, som komme att innehålla mera än 50,000 invånare, icke i allmänhet skulle förmå att fullgöra och ansvara för hela den till tjänsten hörande arbetsbördan, de sakkunniga föreslogo, att ett reservationsanslag måtte utverkas för anställande, där Kungl. Maj:t funne sådant oundgängligt, av en eller flera extra häradsskrivare, vilka skulle kunna tilldelas särskilda tjänstgöringsområden från ett eller flera fögderier. Under sådana förutsättningar föreslogo de sakkunniga *antalet fögderier till 81 samt länsmansdistrikt till 487.*

Mot den föreslagna anordningen med extra häradsskrivare uttalade sig såväl ämbetsverken som pluraliteten av häradsskrivare. Däremot hade flertalet av de hörda myndigheterna icke mycket att erinra emot förslaget vare sig beträffande kronofogdens förändrade ställning eller i fråga om fögderiernas geografiska utvidgning.

Proposition n:o 37 till 1909 års riksdag.

Inför Kungl. Maj:t anmälde statsrådet och chefen för civildepartementet sedermera den 29 januari 1909 de sakkunnigas nyssnämnda förslag i samband med frågan om löneregleringen för fögderiförvaltningen. På skäl, som antecknades i statsrådsprotokollet, sökte departementschefen uppvisa, *att* det ofta uttalade önskemålet om kronofogdetjänsternas indragning och bestyrens överflyttande på länsmännen ingalunda kunde realiseras med besparing för statsverket; *att* en högeligen viktig och hela året om fortgående verksamhet hos kronofogden, nämligen uppbörden, väl skulle kunna anförtros åt länsmännen, men icke samtidigt med kronofogdens alla övriga skrivgöromål tillåta länsmännen utövandet av deras övriga verksamhet för åklagarkallets och polisskyddets upprätthållande m. m., och att i varje fall kontroll och bokföring hos länsstyrelserna, när uppbördsmännens antal flerdubblades, skulle kräva ökade kostnader och möta andra hinder; *att* länsmännens övertagande av kronofogdens mångfaldiga göromål och särskilt av uppbördsförvaltningen med säkerhet krävde anställandet av särskilda polismän till ett betydande antal, vilket alltså innebure, att tjänstemännens benämning väl förändrades men knappast deras ställning inom förvaltningen; *att* en för administrationen synnerligen viktig synpunkt, nämligen övervakandet och kontrollen över alla enskildheter, icke kunde omedelbart från länsstyrelserna tillgodoses, utan att denna med nödvändighet krävde ett led i förvaltningen emellan länsstyrelserna och länsmännen; samt *att* Kungl. Maj:t genom kungörelsen den 4 december 1908 om obligatorisk direkt skriftväxling redan sökt verka för införande av all möjlig förenkling inom administrationen och för undanröjande av det med skäl överklagade mångskriveriet, ett mål, som väl även finge anses vara åsyftat och främjat jämväl genom nådiga cirkuläret den 22 mars 1907 angående förenkling av expeditionsformerna m. m. Till sist yttrade departementschefen, att, då han på de skäl han anfört ansåge experimentet med uppbördens anförtroende åt rikets kronolänsmän skola bliva för administrationen i hög grad menligt, han naturligen icke kunde tillråda detsamma. »Tvärtom», fortsatte han, »tillmäter jag kronofogdeinstitutionen den stora betydelse för kronans uppbörds- och redovisningsväsen, att ett upphörande av samma institution enligt min åsikt måste betinga en fullständig omläggning av uppbörds- och redovisningsväsendet på ett eller annat sätt, varom jag för närvarande saknar anledning att vidare yttra mig.»

Med avvikelse i viss mån från de sakkunnigas mening föreslog departementschefen att riket borde indelas efter en länsvis uppgjord plan i *84 fögderier, 95 häradsskrivardistrikt samt 486 kronolänsmansdistrikt.*

Efter dessa grunder förelades riksdagen genom propositionen n:o 37 förslag till löneregleringen för fögderiförvaltningen.

Motioner vid 1909 års riksdag.

Med anledning av denna proposition väcktes inom andra kammaren två särskilda motioner, den ena (n:o 198) av herr G. Kronlund och 8 medmotionärer, med instämmande dessutom av 32 ledamöter av kammaren, och den andra (n:o 200) av herr E. Åkerlund. Motionerna gingo huvudsakligen ut därpå, att riksdagen måtte, med avslag å propositionen, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förnyad utredning angående kronofogdetjänsternas indragning samt att Kungl. Maj:t måtte därefter för riksdagen framlägga förslag i ämnet.

I avgivet utlåtande över propositionen och motionerna åberopade statsutskottet de vid 1908 års riksdag av utskottet anförda skäl mot kronofogdetjänsternas indragning samt anförde vidare, att, då motionärerna, såvitt utskottet kunde finna, icke förebragt några andra sakliga skäl för en sådan indragning än dem, som vid föregående utredningar i ärendet varit under behandling och som då icke ansetts vara av den art, att de kunnat motivera den ifrågasatta genomgripande förändringen i fögderiförvaltningens organisation, utskottet ansåge sig sakna anledning tillstyrka riksdagen att genom att begära ännu en utredning, vilken icke rimligtvis kunde antagas komma att i själva principfrågan leda till annat resultat än det redan vunna, ytterligare fördröja en av trängande behov påkallad definitiv lönereglering för fögderitjänstemännen, och detta så mycket mera, som det sedan flera år tillbaka rådande interimistiska tillståndet i avseende å dessa tjänstemäns ställning i åtskilliga fall visat sig medföra menliga följder beträffande landsstatsarbetets behöriga bedrivande. Utskottet lämnade det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget till fögderiförvaltningens organisation utan anmärkning, varför utskottet uti ifrågavarande del hemställde om bifall till propositionen samt om avslag å motionerna. Statsutskottets utlåtande.

Häremot reserverade sig herr D. Persson i Tällberg, med instämmande av *dels* herrar P. Olsson, G. Odqvist, F. W. Thorsson, A. Wiklund, J. A. Sjö, J. Ström och K. V. Rydén, *dels ock*, i själva huvudfrågan, herrar K. Starbäck och A. Ekman. Reservanterna ansågo, att utskottet bort framhålla, bland annat, att den förnyade utredning i riktning av kronofogdetjänsternas indragning, som utgjorde syftemålet för riksdagens år 1908 fattade beslut i ämnet, icke blivit verkställd, utan att i stället åt särskilt tillkallade sakkunniga uppdragits att verkställa en undersökning, i vad mån de nuvarande fögderierna och länsmansdistrikten skulle kunna utvidgas och fögderitjänstemännens antal därigenom minskas, samt att utskottet icke, av vad till stöd för Kungl. Maj:ts föreliggande, på nämnda undersökning grundade förslag samt till vederläggande av åsikten om kronofogdetjänsternas obehövlighet av departementschefen anförts, kunnat hämta något skäl för ett frångående av den uppfattning om möjligheten och lämpligheten av berörda tjänsters fullständiga indragning, som toge sig uttryck i riksdagens ovan omförmälda beslut. I anslutning härtill ansågo reservanterna därför att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte *dels* i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes taga under förnyad omprövning frågan om kronofogdetjänsternas indragning och överflyttande av kronofogdarnas tjänsteåligganden på länsmännen samt därefter för riksdagen framlägga det förslag i ämnet, vartill en sådan prövning kunde föranleda, *dels ock* besluta, att, med bibehållande av den dåvarande indelningen av fögderierna och länsmansdistrikten, avlöningarna till kronofogdar, häradsskrivare och länsmän skulle utgå med samma belopp som dittills. Tillika föreslogs, att för tillfällig löneförbättring åt 118 kronofogdar, 117 häradsskrivare och 516 länsmän på extra stat för år 1910 måtte anvisas ett belopp av tillhopa 794,800 kronor.

Första kammaren biföll utskottets förslag utan omröstning, varemot andra kammaren, efter verkställd omröstning, biföll ovannämnda reservation med 124 röster mot 87, som tillföllo utskottets förslag.

För frågans avgörande genom gemensam votering framlade därefter statsutskottet förslag till voteringsproposition, vilken bifölls av första kammaren, men avslogs av andra kammaren. Riksdagens beslut.

Med anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut angående såväl själva huvudfrågan som voteringspropositionen hade sålunda frågan om omorganisation av fögderiförvaltningen och höjning för sådant ändamål av det ordinarie anslaget till lands-

staterna i länen för nämnda riksdag förfallit. På av Kungl. Maj:t därefter framställt förslag beviljade emellertid riksdagen medel till tillfällig löneförbättring under år 1910 åt tjänstemännen vid fögderiförvaltningen, vilken löneförbättring allt sedan dess utgått med ungefär samma belopp som för år 1910 anvisades av 1909 års riksdag.

2) Fögderiförvaltningskommittén av år 1909.

Tillsättande av 1909 års fögderiförvaltningskommitté.

I följd av vad sålunda inom riksdagen senast förekommit uppdrog Kungl. Maj:t den 18 juni 1909 åt en kommitté att avgiva yttrande och förslag rörande omorganisation av fögderiförvaltningen och därvid särskilt undersöka, huruvida kronofogdetjänsterna borde indragas och kronofogdarnas tjänsteåligganden överflyttas på länsmännen. Till ordförande i kommittén förordnades landshövdingen F. E. Pettersson samt till ledamöter kronofogden G. A. Andrén, ledamoten av riksdagens första kammare häradshövdingen C. T. af Ekenstam, landskamreraren K. A. Gislén, ledamoten av riksdagens andra kammare godsägaren G. Odqvist, dåvarande länsmannen, numera kronofogden A. O. M. Olsson samt ledamoten av riksdagens andra kammare hemmansägaren Daniel Persson i Tällberg.

Fögderiförvaltningskommitténs förslag år 1912.

Fögderiförvaltningskommitténs omfattande betänkande, avgivet den 27 augusti 1912, föreligger i tryck och torde därför ej behöva här ens i sammandrag återgivas, vadan jag för tillfället inskränker mig till en erinran därom, att kommittén undersökt fyra olika förslag till fögderiförvaltningens organisation, nämligen

Altern. I. förslag om kronofogdetjänsternas indragning och överflyttande på länsmännen av kronofogdarnas tjänstegöromål i allt huvudsakligt;

Altern. II. förslag om kronofogdetjänsternas indragning och överflyttande av kronofogdarnas tjänstegöromål dels på länsmännen dels ock till avsevärd omfattning på andra landsstatstjänstemän;

Altern. III. förslag om den nuvarande organisationsformens bibehållande i huvudsaklig överensstämmelse med Kungl. Maj:ts proposition till 1909 års riksdag; samt

Altern. IV. förslag om häradsskrivartjänsternas indragning.

För egen del har kommittén förordat en lösning enligt alternativet III. Därom hava förenat sig kommitténs ordförande samt ledamöterna Andrén, af Ekenstam, Gislén samt, rörande organisationen av fögderiförvaltningen, Odqvist och Olsson. De två sistnämndas avvikande mening gäller företrädesvis polisväsendets organisation, särskilt inrättande av distriktspoliser, som av dessa reservanter bestämt avstyrkts, varjämte den förre av dem uttalat, att han, därest indragning av något led i

fögderiförvaltningen skulle äga rum, hölle före, att häradsskrivartjänsten borde framför kronofogdens ifrågakomma. Slutligen har herr Persson i Tällberg i särskild reservation, jämte det han synes motsätta sig kommitténs distriktspolisorganisation, förordat alternativet I, medan herr af Ekenstam, vilken enligt vad nyss sagts instämt med majoriteten, i särskilt yttrande tillkännagivit, att detta skett av praktiska skäl, och att han eljest varit mest böjd för alternativet II.

3) De sakkunniga av år 1912.

Vid underdånig anmälan i statsrådet den 16 oktober 1912 av fögderiförvaltningskommitténs betänkande och då det digra material, betänkandet innefattade, syntes dåvarande departementschefen böra i vissa avseenden ytterligare beredas, vartill emellertid tillgängliga arbetskrafter saknades i departementet, utverkade han nådigt bemyndigande att för sådant ändamål tillkalla ett antal landsstatstjänstemän. Han anmodade således landssekreteraren Herman Uddén, landskamreraren Rob. Hagen, kronofogden John Hofman-Bang, häradsskrivaren Frans R. M. Swensson, kronolänsmannen E. Joh. Turén och landsfiskalen Axel Thorell att inom departementet deltaga i förberedande behandling av kommitténs betänkande och närmast överlägga om den ytterligare utredning av frågan, som kunde påkallas.

Den av departementschefen de sakkunniga sålunda anförtrodda uppgift, som enligt vad deras betänkande utmärker icke innehöll något bestämt direktiv beträffande frågan, huruvida kronofogdetjänsterna skulle indragas eller icke, avsåg en fullföljd av de resultat, vartill fögderiförvaltningskommittén utefter fyra skilda linjer kommit och hade ytterst till syfte att till äventyrs genom någon annan kombination finna en sådan lämplig och praktisk form för organisation av fögderiförvaltningen, som kunde läggas till grund för en nådig proposition angående definitiv lösning av ifrågavarande invecklade spörsmål.

Dessa sakkunnigas förslag avgavs den 19 december 1912 och innebär i sina huvuddrag:

att kronoutskylderna skola uppbäras genom postverket;

att kronofogdetjänsterna skola indragas;

samt att kronofogdens nuvarande huvudsakliga tjänsteåligganden komma att vila, förutom å postverket, i vad rörer kronoskatternas upphämtande genom skattepostanvisningar, företrädesvis å tre funktionärer, vilkas verksamhet generellt bestämmes sålunda:

dels en *landsfiskal*, i regel en för varje län, med uppgift huvudsakligen att närmast under länsstyrelsen öva inseende över polis- och

åklagarväsendet och i vissa fall omedelbart personligen däri ingripa, att likaledes under länsstyrelsen biträda vid kontrollen över exekutionsväsendets handhavande, att genom inspektion och inventering hos kronolänsmännen lokalt utöva det inseende över deras allmänna verksamhet, som instruktionsenligt nu vilade på kronofogden, att i varje fall, där en utredning eller undersökning erfordrades, som berörde större områden av länet, eller som eljest icke ansåges böra överlämnas åt kronolänsmannen, efter förordnande av Kungl. Maj:ts befallningshavande verkställa sådan utredning eller undersökning; samt att, i den mån hans nu angivna tjänsteplikter det medgåve, biträda Kungl. Maj:ts befallningshavande med de göromål, som lämpligen kunde honom anförtros;

dels i varje fögderi en *landsfogde*, som, utom häradsskrivarens nuvarande debiteringsgöromål m. m., men med befrielse från mantalsskrivningen, skulle bland annat bliva ensam redogörare för kronouppbörd och böter med åliggande att avfatta vederbörliga restlängder och befordra dem till indrivning genom kronolänsmännen samt kontrollera länsmännens verksamhet därutinnan;

dels ock i varje länsmansdistrikt en *kronolänsman*, som utom de honom nu enligt lag och praxis åliggande bestyr borde dels förrätta mantalsskrivningen inom sitt distrikt dels ock på eget ansvar vara utmätningsman utom i det fall, att fråga vore om försäljning av utmätt fast egendom eller av fartyg, som i 94 § utsökningslagen enligt lydelsen i lagen den 11 oktober 1912 sägs, eller om fördelning av köpesskilling för fast egendom eller för lös egendom i fall, då enligt 140 eller 141 § sammanträde för fördelningen erfordras. I övrigt skulle åt kronolänsmannen uppdragas att vara kronans ombudsman och förrätta de övriga smärre bestyr, som enligt instruktion och författningar nu åligge kronofogden.

Även dessa sakkunnigas betänkande är tryckt och till riksdagens ledamöter utdelat, vadan icke heller detta torde böra nu refereras. Jag inskränker mig till att endast omnämna, att förslaget inom departementet underkastats vidare bearbetning med anledning av de yttranden, som Kungl. Maj:ts samtliga befallningshavande, generalpoststyrelsen, kammarkollegium och statskontoret, kammarrätten, justitiekansleren m. fl. avgivit i ett sammanhang såväl däröver som över fögderiförvaltningskommitténs förslag av den 27 augusti 1912. Samtliga dessa yttranden lära få tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och ämbetsverkens yttranden finnas för övrigt tillgängliga i tryck och komma jämväl sålunda till vederbörlig kännedom.

II. Departementschefens förslag.

1. Inledning och förutsättning.

Efter denna redogörelse för vad i ärendet hittills förekommit, övergår jag till själva saken.

Tydligt är att anledningen till, att de förslag om löneregler för fögderiförvaltningens tjänstemän, som framlades åren 1908 och 1909, icke vunno riksdagens bifall, huvudsakligen är att söka däri, att man inom riksdagen ej ansåg slutgiltigt utrett, att icke en enklare och för statsverket billigare organisation kunde utfinnas än den sålunda framlagda. Särskilt hade man inom riksdagen haft uppmärksamheten på en organisation i riktning mot kronofogdeinstitutionens indragning och överflyttande av kronofogdarnas tjänsteåligganden på länsmännen.

Den undersökning, som därefter verkställts, har också väsentligen tagit sikte på denna del av frågan.

Men likasom fögderiförvaltningskommittén av år 1909 efter en vidlyftig utredning stannat vid det resultat, att en förenkling av fögderiadministrationen icke vore att förorda annorledes än på den väg, som beträddes redan i propositionerna 1908 och 1909 — d. v. s. att med bibehållande av förvaltningens form och nuvarande tjänstekategorier vidtaga väsentliga nedsättningar i antalet tjänster inom de olika graderna — så har jag själv hållit före, att en lösning på denna väg vore den för statsförvaltningen lyckligaste. Sålunda har jag uti Kungl. Maj:ts befallningshavandes i Norrbottens län underdåniga utlåtande den 12 februari 1913 över fögderiförvaltningskommitténs betänkande och de sakkunnigas av år 1912 förslag gjort gällande, att den nuvarande organisationen av fögderiförvaltningen visat sig i stort sett synnerligen ändamålsenlig och att, om man ej kunde uppvisa en avgjort bättre och framför allt billigare organisation, strävandena syntes böra gå ut på att råda bot på befintliga brister utan rubbning av den nuvarande organisationens huvudgrunder.

Däremot hade jag redan då, i motsats mot, såsom jag sedermera erfarit, ett flertal av Kungl. Maj:ts övriga befallningshavande, funnit de sakkunnigas förslag om anlitande av postverket för kronoskatternas uppbärande i och för sig tilltalande samt med avseende på allmänhetens bekvämlighet innefatta en reform i rätt riktning.

Sedan den tiden hava tillkommit två efter min uppfattning tungt vägande omständigheter.

Sålunda har generalpoststyrelsen i sitt utlåtande den 11 februari 1913 i princip biträtt de sakkunnigas av år 1912 förslag om postverkets övertagande av kronouppbörden å landsbygden. Det påvisas i nämnda utlåtande, att förslaget måste anses innebära synnerligen beaktansvärda fördelar särskilt för den skattebetalande allmänheten. Väl skulle, anför styrelsen, postverkets arbete under en viss kortare tid av året i avsevärd grad ökas. Men dels hade postverket redan visat sig mäktigt att på tillfredsställande sätt avveckla dylika betydande anhopningar i göromålen, och dels torde olägenheterna av den nu ifrågasatta ökningen kunna undvikas genom tillämpning av ett enkelt och praktiskt förfaringssätt vid utskyldernas inbetalande. De från vissa håll uttalade farhågorna för, att de mindre postanstalterna eller poststationerna icke skulle vara i stånd att på tillfredsställande sätt utföra det med kronouppbördens upphämtande förenade arbete, hade, enligt vad generalpoststyrelsen övertygat sig om, befunnits icke välgrundade. Med vissa närmare angivna jämkningar har generalpoststyrelsen således tillstyrkt bifall till de sakkunnigas förslag och i slutet av sitt betänkande framställt huvudgrunderna av det förfarande, som styrelsen för sin del ansåge böra tillämpas vid kronouppbördens upphämtande förmedelst postverket.

Vidare hava kammarkollegium och statskontoret i utlåtande den 7 juni 1913 likaledes i princip anslutit sig till de sakkunnigas förslag, därvid dock mot enskildheter i förslaget framställts erinringar, på sätt det tryckta betänkandet närmare utvisar. Jag fäster uppmärksamhet vid att utlåtandet åtföljes av en reservation av två ledamöter i kollegium, vilka förordat uppbördens upptagande genom postverket, men i övrigt önskat bibehålla den nuvarande fögderiförvaltningsorganisationen.

Justitiekanslersämbetet har, vidkommande de sakkunnigas förslag, förmält, att intet vore att erinra emot att åklagar- och polisväsendet på landsbygden ordnades såsom de sakkunniga föreslagit, dock att någon betänklighet mötte emot förslaget om mantalsskrivningens förrättande av länsmannen och emot exekutionsgöromålens överflyttande på honom, enär dessa bestyr kunde antagas i vissa fall bliva hinderliga för verksamheten såsom åklagare och polisman.

Inför nu anmärkta förhållanden, nämligen att tre av rikets centrala ämbetsverk efter tagen kännedom om de hos länsstyrelserna framställda anmärkningar emot de sakkunnigas förslag dock ansett sig böra i princip förorda detsamma till genomförande, har det synts mig icke längre kunna bestridas, att en förenkling i fögderiförvaltningens organisation kan äga rum. För mig har det ock framstått såsom uppenbart, att det, efter vad sålunda förekommit, icke finnes någon utsikt, att riksdagen

skulle bifalla ett förslag, vari den nuvarande organisationen lämnas orubbad. Då dessutom de brister, jag för min del fann vidlåda de sakkunnigas förslag, borde kunna genom fortsatt bearbetning inom departementet väsentligen undanröjas, och det icke kunde anses tillrådligt att låta det nu rådande osäkerhetstillståndet inom landsstaten längre äga bestånd, fann jag mig icke kunna försvara ett längre uppskov i vad på mig ankom. Jag anmodade fördenskull förliden sommar de inom departementet anlitade sakkunniga, nämligen landssekreteraren H. L. Uddén och landskamreraren Rob. Hagen, att till mig avlämna en promemoria över fögderiförvaltningsfrågans dåvarande läge. Sedan en dylik promemoria, dagtecknad den 31 augusti 1916, utarbetats och till trycket befordrats, anbefallde på min hemställan Kungl. Maj:t samtliga sina befallningshavande i skrivelse den 11 september 1916 att inom viss utsatt tid avgiva utlåtande i anledning av vad som beträffande nämnda fråga förekommit, sedan Kungl. Maj:ts befallningshavande senast i ärendet avgivit yttrande, samt att därvid taga hänsyn jämväl till innehållet i ovan omförmälta promemoria. Därjämte och då jag ansåg en förberedande rådplägning emellan rikets samtliga landshövdingar nyttig för ett allsidigt bedömande av frågan, utverkade jag enligt vad jag redan antytt Kungl. Maj:ts bemyndigande att kalla landshövdingarna till en sådan mera enskild rådplägning. Denna ägde rum här i Stockholm under två dagar i sistlidne oktober månad.

Såväl vid berörda rådplägning som ock i de senare inkomna officiella utlåtandena har det klart framstått, att meningarna fortfarande rätt väsentligt gå i sär; dock hava flera länsstyrelser, vilka tidigare bestämt hållit på den bestående ordningen, numera, sedan linjerna för den ifrågasatta nya organisationen klarare utformats, anslutit sig till densamma. Om man till de länsstyrelser, vilka förmält sig hålla före, att en tillfredsställande organisation bör kunna ernås enligt de sakkunnigas förslag, räknar även dem, vilka därvid fästat vissa enligt deras mening oeftergivliga villkor — såsom att länsstyrelsernas egen organisation och landsbygdens polisväsende samtidigt måtte förbättras — så befinnes det, att ungefärligen halva antalet länsstyrelser förordat och halva antalet avstyrkt förslaget. Redan detta förhållande visar, enligt min uppfattning, huru svårlöst det ifrågavarande spörsmålet är. Och svårigheterna äro ganska naturliga, när man besinnar, att här gäller, icke en fristående nybildning, utan en till bottnen gående omdaning av en gammal förvaltningsgren, så betydelsefull för statslivet i dess helhet som fögderiförvaltningen.

Innan jag närmare ingår på de allmänna dragen av den organisation jag ämnar föreslå och som för övrigt kommer att ytterst bestämmas genom vissa lagar, författningar och instruktioner, vilka skola föreläggas Kungl. Maj:t och riksdagen, tillåter jag mig antyda, att denna organisation i allt huvudsakligt bygges på det förslag, som utarbetats av 1912 års sakkunniga. I ett väsentligt stycke har jag dock funnit anledning att frångå berörda förslag, nämligen beträffande mantalsskrivningsbestyret, vilket jag anser böra i enlighet med en från många håll uttalad önskan bibehållas hos häradsskrivaren. Såsom en nödvändig följd därav bör enligt min mening redovisningen för kronoutskylder och böter förläggas till landskontoret, varom jag längre fram får tillfälle närmare uttala mig.

Förslaget går således ut på, att kronouppbörden, enligt av häradsskrivaren utfärdade debetsedlar med vidhäftade skattepostanvisningar, upptages, icke av kronofogden, utan av postverket, på sätt i generalpoststyrelsens förslag närmare angives, samt efter insättning i riksbanken redovisas till Kungl. Maj:ts befallningshavande genom bankens kvitterade reversal. Såsom jag nyss antytt, kommer den egentliga kamerala redovisningen för länet, vilken nu besörjes av kronofogden och häradsskrivaren gemensamt, att ifrån den nuvarande fögderiförvaltningen överflyttas till landskontoret, medan restindrivningen skulle huvudsakligen såsom nu besörjas av kronolänsmännen.

Vidare skulle, på sätt Kungl. Maj:t redan i proposition till 1909 års riksdag föreslagit, exekutionsväsendet, som nu vilar på kronofogdens personliga ansvar, läggas omedelbart på länsmännen under eget ansvar med undantag för försäljning av fast egendom eller av fartyg, som i 94 § utsökningslagen sägs, samt för fördelning av köpeskillingen för utmätningsvis såld fast egendom ävensom lös egendom i de fall, då enligt 140 och 141 §§ utsökningslagen sammanträde för fördelningen erfordras. Jag erinrar i detta sammanhang att emot förslaget i denna del icke gjordes någon anmärkning inom riksdagen.

Vad som efter avlyftande från kronofogdetjänsten av uppbörds- och exekutionsväsendet skulle kvarstå såsom kronofogdens tjänsteåligganden kan såsom lätt inses icke fylla hans arbetstid.

Men härav torde också böra bliva en följd, att den uråldriga kronofogdetjänsten indrages, ett moment som, jämte postverkets övertagande av kronouppbörden, lärer vara för den nya organisationen det mest karaktäristiska. Till Kungl. Maj:ts befallningshavandes tjänst bland annat för utövande av kontrollen över kronolänsmännens allmänna tjänstverksamhet

samt för inseende över och ledning av polis- och åklagarväsendet föreslås i stället inrättande av en ny syssla, vars innehavare, utrustad med domarkompetens och polismansutbildning, av de sakkunniga kallats landsfiskal. Denna tjänst borde bliva en enda i varje län förutom de tre nordligaste kustlänen, varest de stora avstånden och den raskt pågående utvecklingen lära betinga två.

På sätt jag tidigare i Kungl. Maj:ts befallningshavandes i Norrbottens län underdåniga utlåtande den 12 februari 1913 yttrat och i väsentlig mån ännu håller före, är kronofogdetjänstens indragning säkerligen förenad med olägenheter.

Kronofogdens kontrollerande verksamhet gent emot länsmännen har städse varit av stor betydelse. Det nyttiga inflytande han otvivelaktigt övat på dem har berott därpå, att han kunnat vara deras rådgivare i tveksamma fall och att han personligen på nära håll följt länsmännens arbete och lärt känna deras egenskaper och arbetssätt. Även uppåt, gent emot länsstyrelsen, har kronofogden varit administrationen till stort gagn genom de upplysningar och den utredning han med sin högre utbildning och sin ingående kännedom om förhållanden inom ett större distrikt ej sällan åstadkommit i frågor, som berört länet eller omfattande delar därav. Särskilt i rikets nordligare provinser har nyttan av kronofogdens verksamhet varit påtaglig.

Men å andra sidan låter det sig nog icke förnekas, att denna kronofogdens betydelse för administrationen varit starkare förr än nu. Det ihärdiga kontorsarbete, uppbördsväsendet av honom krävt och för vilket han i själva verket varit en överkvalificerad kraft, har i sin mån medfört, att kronofogden icke kunnat eller genom omständigheternas makt rent av hindrats från att ägna tillbörlig tid och uppmärksamhet åt andra honom instruktionsenligt åliggande viktiga uppgifter. Dit räknar jag i främsta rummet polis- och åklagarväsendet. De sakkunniga hava, synes mig, med den av dem i promemorian den 31 augusti 1916 sid. 15 framlagda statistik uppvisat, att kronofogdens verksamhet inom detta område nu för tiden i allmänhet är skäligen ringa. En medverkande orsak härtill är naturligtvis att söka däri, att kronolänsmännen med sina smärre distrikt och med nutidens raskt utbredda kommunikations- och telefonväsende snabbare kunna ingripa i förekommande polisfall och att mängden av dessa fall är av den art, att länsmännen företrädesvis torde böra handlägga dem. Men ännu en omständighet torde nog bidragit till, att kronofogdens betydelse för förvaltningen icke är densamma som förr. Fordom var kronofogden oftare än nu, i all synnerhet efter boställenas omkring år 1880 skedda indragning, bosatt mitt ute i sitt fögderi, och

han kom då i långt livligare beröring med fögderiborna än nu är fallet. Många av de förutsättningar, vilka möjliggjorde för kronofogden att i och med sin tjänstverksamhet utöva ett gagnerikt inflytande på allmänna ärendens avgörande, äro icke heller vidare för handen. Dit räknar jag de lagbestämda förrättningar, vid vilka han med nödvändighet trädde i beröring med ortens bemärkta män och självfallet fick tillfälle att lära känna orts- och personförhållanden. Sådana tillfällen voro, bland andra, syner och besiktningar, kronofogdens på den tiden obligatoriska deltagande i taxeringsförrättningarna o. s. v.

Väger jag fördelarna av kronofogdetjänsten emot de brister, som tvivelsutan vidlåda densamma i våra dagar, måste jag dock såsom min åsikt uttala, att kronofogdeinstitutionen, trots allt vad man numera kan emot densamma invända, utgjort ett mycket viktigt led i förvaltningsorganisationen; och när densamma likväl nu, icke utan tvekan från min sida, föreslås till indragning, vill jag för min del — och härvid vet jag mig äga stöd hos Eders Kungl. Maj:ts samtliga befallningshavande — lämna kronofogdekåren över huvud det allra bästa vitsord att hava fullgjort sina åligganden redligt och till statsförvaltningens sannskyldiga bästa.

Jag övergår nu till att i allmänna drag framlägga min

2. Plan för den nya organisationen.

Enligt planen skulle tjänstemännen inom fögderiförvaltningen utgöras av *häradsskrivare* och *länsmän*, varjämte såsom nämnts tillsättes en ny, länsmännen överordnad befattningshavare, av de sakkunniga benämnd *landsfiskal*.

Den huvudsakliga fördelningen av göromålen mellan tjänstemännen framgår av följande redogörelse.

Debiteringen av kronoutskylder verkställes av häradsskrivaren i hittills vanlig ordning och kronoutskylderna upptagas å debetsedel, upprättad enligt formulär, som fastställes i sammanhang med det nya uppbördsreglemente, vartill förslag uppgjorts. Vid debetsedeln är fogad en *av häradsskrivaren utskriven*, genom perforering frånskiljbar **skattepostanvisning**, utställd å Kungl. Maj:ts befallningshavande, och torde blanketten härtill få fogas bland bilagorna till propositionen (bilaga A). Debetsedlarna med tillhörande skattepostanvisningar skola sist tio dagar före uppbördsterminens början med allmänna posten kostnadsfritt sändas till de skattskyldiga.

Särskild debetsedel skall utfärdas för varje skattskyldig man, vilkens ålder vid utgången av det år, för vilket utskylderna påförts honom, icke understiger 21 år,

samt för en var annan skattskyldig, som är särskilt för sig mantalsskriven eller som har att utgöra bevillning av fast egendom samt av inkomst eller inkomst- och förmögenhetsskatt eller att erlägga pensionsavgift enligt 15 § lagen om allmän pensionsförsäkring. Likaledes skall särskild debetsedel utfärdas åt fastighetsägare för varje honom tillhörig fastighet, därest han vid mantalsskrivningen eller sedermera, dock senast före prövningsnämndens sammanträde, därom gör framställning. Debetsedlarna med tillhörande skattepostanvisningar sändas — öppet och således okuverterade — till de skattskyldiga under den adress, som i mantalslängden antecknats eller blivit hos häradsskrivaren anmäld.

Uppbörden av de i uppbördsboken debiterade kronoutskylderna sker för landet genom postverkets försorg och försiggår under allmän uppbördstermin från och med den 21 november till och med den 5 december varje år. För erläggande av kronoutskylder och dylikt (krigskonjunkturskatt, arrendemedel m. m.), som finnas upptagna i särskild av häradsskrivaren upprättad uppbördslängd, äger länsstyrelsen, där så befinnes böra ske, efter samråd med generalpoststyrelsen, bestämma särskild uppbördstermin. Eljest uttagas sådana utskylder i enlighet med vad länsstyrelsen i varje särskilt fall bestämmer.

Sker uppbörd genom postverket, har den skattskyldige att, med företeende av den för honom utfärdade debetsedeln jämte bifogade skattepostanvisning, under uppbördstermin *portofritt* inbetala de honom påförda kronoutskylder å vilken fast postanstalt som helst inom riket. Där beloppet överstiger ettusen kronor, bör betalningen helst ske medelst en å postverket ställd postremissväxel, utfärdad av riksbanken eller annan bank, för vilken Kungl. Maj:t fastställt reglemente.

Efter det postanstalten mottagit likvid för skattepostanvisning, frånskiljer och behåller postanstalten skatteanvisningen samt återställer till den skattskyldige debetsedeln, kvitterad och avstämplad i överensstämmelse med anvisningen å debetsedeln.

Därest någon vill begagna sig av honom enligt 15 § lagen om allmän pensionsförsäkring medgiven rätt att särskilt erlägga pensionsavgift eller del därav, har han att enligt formulär, som tillhandahålles å postanstalten, utskriva särskild å Kungl. Maj:ts befallningshavande utställd skattepostanvisning.

När vederbörande uppbördstermin tilländagått, emottager postverket icke vidare kronoutskylder. Ej heller emottager postverket i vidare mån än förut sagts kronoutskylder till annat belopp än som å debetsedeln finnes upptaget.

Det närmare förfarandet med uppbörden har generalpoststyrelsen utvecklat i utlåtande, som finnes avtryckt i den av mig förut omnämnda promemorian den 31 augusti 1916 sid. 65 ff.

Av utlåtandet framgår, att postverket beräknat ersättningen för bestyret med kronouppbörden till 180,000 kronor pr år, därav emellertid postverkets verkliga utgifter belöpa sig till omkring 100,000 kronor.

Redovisningen och restindrivningen. Sedan de inbetalda skattepostanvisningarna ankommit till postkontoret i residensstaden, insätter postkontoret dag för dag anvisningarnas sammanlagda belopp i vederbörande riksbankskontor för länsstyrelsens räkning å statsverkets giroräkning, varvid avlämnas, förutom för riksbankens bokföring erforderlig insättningsnota, dubbla reversal å beloppet. Det ena reversalet, försett med riksbankskontorets kvitto å beloppet, återställes till postkontoret, varjämte det andra reversalet med åtecknat bevis, att medlen tillgodoförts statsverkets giroräkning, av riksbankskontoret vid kassatimmens början påföljande dag översändes till landskontoret, som bokför de influtna medlen under depositionstitel. Postkontoret redovisar, mot kvitto, skattelikviden till landskontoret med det från riksbanken erhållna kvitterade reversalet jämte tillhörande skattepostanvisningar, varvid postkontoret tillika överlämnar en över anvisningarna uppgjord förteckning.

Landskontoret, dit häradsskrivarna efter skatteanvisningarnas utsändande överlämnar uppbördsboken, har att i densamma anteckna den genom postverket inbetalta uppbörden samt att upprätta restlängder över den under uppbördstiden icke influtna uppbörden.

Dessa restlängder upprättas genom kopiering i två — eventuellt tre — exemplar för varje socken eller fjärdingsmansdistrikt, varvid restposterna erhålla nummer i löpande följd. Ena exemplaret stannar i landskontoret, medan det eller de andra utsändas till länsmännen med order om resternas indrivning och redovisning, varvid är att märka, hurusom länsmannen såsom utmätningsman har att enligt upprättat förslag till nytt uppbördsreglemente påkalla handräckning jämväl såvitt rörer indrivning på främmande ort av inom hans distrikt debiterade restantier. Med ledning av uppbördsböckerna och restlängderna verkställer landskontoret omföring på vederbörliga titlar av de av postverket i riksbanken insatta (»deponerade») uppbördsmedlen.

Av utmätningsman å landet indrivna kronoutskylder, vilka ej böra till annan, som begärt handräckning, redovisas, skola av länsmännen för länsstyrelsens räkning i riksbanken insättas (deponeras) sjunde söckendagen före varje månads utgång. Samtidigt sänder länsmannen till landskontoret uppgift på de poster i restlängderna, som ingå i de av honom under månaden i riksbanken insatta medlen. Landskontoret annoterar i restlängderna betalningarna enligt nämnda uppgifter samt verkställer, sedan uppgifterna summerats och sammandrag över dem upprättats, omföring på behöriga titlar, därvid uppgifterna med sammandrag jämväl utgöra bilagor till omföringsbeslutet.

Över uppbördsmedel, vilka enligt vunnen utredning skola avkortas eller avskrivas, upprätta länsmännen, å blankett med samma uppställning som restlängden och särskilt för utskylder som skola avkortas och särskilt för dem som skola avskrivas, förteckningar med angivande av den skattskyldiges namn och hemort samt utskyldsbelopp. Sådana förteckningar med tillhörande verifikationer insändas till länsstyrelsen för behörig åtgärd vissa gånger årligen. Landskontoret granskar förteckningarna med tillhörande handlingar, fullständigar dem, avräknar poster, som anses icke kunna till avkortning eller avskrivning godkännas, samt upprättar särskilda sammandrag över samtliga förteckningar av vartdera slaget. Sedan länsstyrelsen därefter meddelat beslut, gemensamt för alla länsmansdistrikten, rörande avkortning och avskrivning, annoterar landskontoret beslutet i restlängderna.

I månaderna juni och december hava länsmännen att sjunde söckendagen före månadens utgång till landskontoret avlämna över då utestående rester upprättad förteckning med anteckningar om vidtagna åtgärder och uppkomna hinder för indrivningen. Längderna, som upptaga de restskyldigas namn och hemvist samt utskyldsbelopp, upprättas särskilt för utskylder beroende på inhibition, särskilt för övriga utskylder. Landskontoret kompletterar förteckningarna samt upprättar sammandrag över dem.

Landskontoret har att för varje länsmansdistrikt föra räkning å blankett med samma uppställning som uppbördsboken. Räkningen upptager för varje månad summariskt i *debet:* oredovisad uppbörd från föregående månad, uppdebiterade medel, exempelvis på grund av kammarrättens utslag och länsstyrelsens däråt meddelade order, samt eventuellt gottgjord överleverering; i *kredit:* i riksbanken insatt — av landskontoret genom omföring från deponerade medel på titlar fördelad — uppbörd, avkortade utskylder, därest avkortning eller avskrivning skett under månaden, och oredovisad uppbörd jämte eventuell överleverering.

Även om *bötesredovisningen* är förslag till nya bestämmelser upprättat. I huvudsak innebär detta samma anordning för indrivning och redovisning av böter, som ovan angivits beträffande kronoutskylder.

Domstolars och ämbetsmyndigheters saköreslängder för landsbygden — i dubbla exemplar för varje länsmansdistrikt — insändas till länsstyrelsen, som utsänder ena exemplaret till vederbörande länsman med order om indrivning, verkställighet och redovisning. Länsmännen insätta i riksbanken genom dem indrivna böter samt avlämna månadsrapporter, avkortningslängder och restredogörelser i huvudsakligen enahanda ordning som i fråga om kronoutskylder.

I landskontoret föres särskilt för varje länsmansdistrikt räkning, grundad på länsmännens rapporter, avkortnings- och avskrivningslängder med länsstyrelsens i fråga om dessa meddelade beslut, samt restlängder och förteckningar över avtjänta böter. Sådan räkning avslutas månadsvis.

Inflyttningen i landskontoret på förenämnda sätt av redovisningen utav utskylder och böter möjliggör en högst avsevärd förenkling beträffande *länens räkenskaper* och underlättar den ständiga översikt av statsinkomsternas tillflöde, som man velat vinna genom de månatliga, för någon tid sedan införda kassarapporterna till statskontoret men som, med den organisation länens räkenskapsväsen hittills ägt, icke kunnat i önskvärd utsträckning ernås.

Landskontorets här ovan nämnda månadsredogörelser kunna utgöra den primära räkenskapen för länens landsbygd. För städer med egen uppbördsförvaltning ändras den nu föreskrivna redovisningsordningen så till vida, att magistraten näst sista helgfria dag i varje månad på titlar levererar under månaden influten uppbörd samt därvid till landskontoret insänder så beskaffad redogörelse, som landskontoren upprätta för varje länsmansdistrikt. Redogörelserna åtföljas av verifikationer över utskylder, vilka enligt beslut under månaden avkortats eller avskrivits. Vid redogörelserna för juni och december fogas dessutom specifik restredogörelse. För bötesindrivningen lämna magistraterna redovisning genom liknande månadsredogörelser som nyss sagts.

Vid en sådan anordning kunna de nuvarande specialräkningarna för fögderier och städer likasom landskontorets specialräkning alldeles försvinna. Ej heller landsboken blir vidare erforderlig.

Länsräkenskaperna skulle komma att inskränka sig till inkomst- och utgiftsjournaler samt inkomst- och utgiftsböcker jämte de på dem uppbyggda månatliga kassarapporterna till statskontorets riksbokslutsbyrå, allt anordnat i huvudsaklig överensstämmelse med vad redan är jämlikt nådigt brev den 17 december 1915 föreskrivet för länsstyrelsernas redovisning för inkomster och utgifter för domänstyrelsen.

Därjämte skulle hos länsstyrelsen föras särskilda böcker och liggare beträffande alla de redovisningsförhållanden, vilka icke komma till uttryck i kassabokföringen, men varom upplysning ständigt bör finnas att tillgå å landskontoret. Ur dessa böcker och liggare skulle kammarrätten erhålla för dess granskning av länens redovisningar erforderliga uppgifter eller sammandrag.

Då kassarapporterna avsändas till statskontorets riksbokslutsbyrå, böra de åtföljas av därtill hörande verifikationer. Sedan rapporterna blivit i och för rikshuvudboken bearbetade, böra de jämte verifikationer överlämnas till kammarrätten på enahanda sätt, som redan är föreskrivet för domänförvaltningens räkenskaper.

Det torde böra uppdragas åt statsbokföringskommittén att utarbeta de närmare detaljerna av denna redovisningsordning. Enligt vad jag inhämtat, lärer något hinder icke möta för denna kommitté att under innevarande år fullgöra ett sådant uppdrag i så god tid, att den nya redovisningsordningen kan tillämpas från och med 1918 års ingång.

Förslag har uppgjorts till omarbetning av 1878 års förordning angående förändrade föreskrifter om utmätning för krono- och kommunalutskylder m. m., avseende att bestyret med *kommunalutskylders indrivning* lägges å kronolänsmannen.

Om vissa regler i syfte att å kronans vägnar öva tillbörlig kontroll över de kommunala restantiernas indrivning har jag för avsikt att yttra mig närmare under avdelningen om *kontrollen*. De finnas för övrigt naturligen intagna i sist berörda författningsförslag.

Exekutionsväsendets anförtroende åt kronolänsmännen i nära överensstämmelse med vad som föreslogs i 1909 års proposition föranleder vissa ändringar i utsökningslagen och dithörande författningar, varom förslag skall föreläggas Kungl. Maj:t och riksdagen. Förslaget ansluter sig till de sakkunnigas uttalande i detta ämne, vartill jag ber att få hänvisa. Med den kontroll, som ligger såväl i ett föreslaget stadgande om direkt översändande av redovisning till utmätningssökande, även om han det icke begärt, som ock uti ifrågasatta föreskrifter om obligatoriskt utfärdande av mottagningsbevis, om månatlig insättning i riksbanken av inneliggande exekutionsmedel, som av någon anledning icke böra till vederbörande utsändas, samt genom föreslagna inventeringar hos länsmännen och föreskrivna dagboksutdrags insändande, torde alla invänd-

ningar mot länsmännens övertagande på eget ansvar av exekutionsväsendet vara undanröjda.

Verkställighet av utslag i brottmål skall tillhöra kronolänsmännen likasom förhållandet nu faktiskt är. Åliggandet lärer regleras genom de nya instruktioner, som, i händelse omorganisationen beslutas, komma att av Kungl. Maj:t utfärdas.

Om *åklagarväsendet* å rikets landsbygd får jag anledning att yttra mig i det följande. Att länsmännen böra bibehållas såsom allmänna åklagare, torde vara uppenbart, men en väsentlig ny kraft tillföres åklagarväsendet genom landsfiskalen, vilken, på sätt jag får tillfälle längre fram närmare omförmäla, skulle intaga en överåklagares ställning i vissa avseenden. De lagändringar, som härav påkallas, torde i sinom tid underställas Kungl. Maj:t och riksdagen.

Polisväsendet å rikets landsbygd ämnar jag närmare beröra i en särskild avdelning längre fram.

Därigenom att, på sätt i det föregående yttrats, redovisningen för kronouppbörden i olikhet mot vad de sakkunniga föreslagit överflyttas på landskontoren, har *mantalsskrivningsbestyret* å rikets landsbygd kunnat helt och hållet förbliva ett häradsskrivarens arbete. Genom denna anordning har jag trott mig tillmötesgå ett mycket allmänt, från såväl häradsskrivarna själva som Kungl. Maj:ts befallningshavande uttalat önskemål.

Det synes mig ock ligga i sakens natur, att den, som skall verkställa debiteringen, har det största personliga intresse av, att mantalsskrivningen i möjligaste mån förrättas korrekt. Härigenom undvikes fara för misstag och oegentligheter i debiteringsarbetet. Ett för mig tungt vägande skäl att göra denna avvikelse från de sakkunnigas förslag har också varit den synpunkten, att kronolänsmännen härigenom komma att till förmån för sin polisverksamhet befrias från det mera eller mindre bindande kontorsarbete, som ovedersägligen innefattas i mantalsskrivningsbestyret. I själva verket innebär förslaget i denna del, att häradsskrivarens tjänsteställning i stort sett lämnas orubbad.

Borgerlig vigsel förrättas enligt lagen om äktenskaps ingående och upplösning den 12 november 1915 på landet av kronofogden ävensom, där Konungen för visst område det medgiver, av den som Kungl. Maj:ts befallningshavande särskilt förordnar till vigselförrättare.

Då fråga nu är, att kronofogdetjänsten skall indragas, erfordras ändring i berörda lag. Tidigare har av de sakkunniga föreslagits, att förrättningen borde anförtros domhavandena, och rikets hovrätter, som i sådant avseende hörts, hava icke motsatt sig en sådan anordning. För min del är jag dock förhindrad att lämna detta förslag min anslut-

ning företrädesvis av följande skäl. Det är nämligen av stor vikt, att lagstiftningen för de fall, då borgerlig vigsel skall ske, genom undanröjande av sådant, som vållar nupturienterna onödig omgång och kostnad, underlättar förrättningens verkställande. Exempelvis är det mig bekant, hurusom inom Norrbottens län med dess stora avstånd kostnaden för en resa till kronofogden nödgat vederbörande att uppskjuta vigselförrättningen, till dess kronofogden för uppbördsstämma eller av annan anledning besökt orten. Då nu domhavandenas antal i det närmaste sammanfaller med kronofogdarnas, skulle en överflyttning av bestyret från de senare till de förra icke verka till önskvärd lindring i kostnaden. Däremot håller jag före, att ifrågavarande förrättning, vilken väl till sin natur är grannlaga och ställer på förrättningsmannen en viss fordran på förmåga att iakttaga de juridiska formerna, dock med hänsyn till de klara anvisningar, som nu meddelats enligt nådiga förordningen i ämnet den 3 december 1915, bör alltför väl kunna anförtros kronolänsmännen. Därigenom skulle i anseende till denna kårs talrikhet betänkligheterna i avseende på nupturienternas kostnader högst väsentligt bortfalla.

Denna synpunkt har jag givit uttryck för vid den rådplägning jag i detta ämne haft med chefen för justitiedepartementet, på vars föredragning det lär ankomma att en lagändring i angivet syfte kommer till stånd.

Likasom mantalsskrivningen enligt mitt förslag fortfarande kommer att vila å häradsskrivaren, bör denne framgent såsom hittills upprätta *inskrivningslistor rörande värnpliktiga.*

Markegångssättningen bör regleras genom ett inom vederbörande departement utarbetat författningsförslag, som kommer att i laga ordning inför Kungl. Maj:t föredragas. Förslaget innebär, att kronofogdens nuvarande bestyr i detta hänseende skall övertagas av häradsskrivaren.

3. Tjänstemännen inom fögderiförvaltningen samt deras tjänsteställning.

a. Landsfiskalerna.

Nödgas man, såsom jag nu håller före, utgå från den förutsättningen, att en såsom nödvändig ansedd lönereglering för fögderiförvaltningen icke kan genomföras utan att kronofogdetjänsten indrages, gäller det att tillse, att den nya organisationen inrättas på bästa sätt.

Med undantag för vad utav kronofogdens förnämsta göromål enligt det föregående avsetts att läggas på andra organ skall enligt den inom departementet utarbetade organisationsplanen en eller i undantagsfall två landsfiskaler för varje län övertaga kronofogdens alla övriga väsentliga bestyr, av vilka kontrollen samt polis- och åklagarväsendet tilldraga sig den största uppmärksamheten.

På landsfiskalens kompetens och ställning inom förvaltningen kommer organisationens värde att icke-oväsentligt bero.

I avseende å kompetensen synes böra krävas, att vederbörande avlagt sådan akademisk examen, som erfordras för domarkallet, under någon tid själv utövat domarämbete och under minst sex månaders tid följt arbetena vid större stads polisväsende samt brottmålsförhandlingarna vid dess underdomstol. Med dylik utbildning synes mig en sådan tjänsteman, om han eljest besitter personliga egenskaper lämpade för sitt blivande kall, böra äga synnerligen goda förutsättningar att bliva en duglig chef för polisväsendet i sitt distrikt ävensom öva nödigt inseende över åklagarkallet därstädes.

Enligt det inom departementet utarbetade förslaget till instruktion för landsfiskalen är han ock avsedd att närmast under Kungl. Maj:ts befallningshavande vara polischef inom sitt distrikt, vilken ställning naturligtvis icke hindrar honom, när förhållandena det påkalla, att personligen ingripa såsom polisman; men han skall därjämte äga åklagarmyndighet och hava inseende över åklagarkallet. Han bör sålunda, i den mån anledning därtill förekommer och omständigheterna det tillåta, vara tillstädes och med uppmärksamhet följa övriga allmänna åklagares verksamhet vid häradsrätterna samt i förekommande fall med råd och upplysningar biträda dem i denna deras tjänstutövning. Landsfiskalen bör ock vara berättigad att från nämnda åklagare erhålla rapport om vad i åklagarhänseende på varje tid i deras distrikt förekommer av den vikt, att det bör komma till landsfiskalens kännedom. Har Kungl. Maj:ts befallningshavande åt landsfiskal uppdragit visst åtal, och är i sådant fall förberedande undersökning redan av underordnad åklagare i orten anställd, har landsfiskalen att utan dröjsmål granska undersökningen och att därutinnan, om så erfordras, själv eller med tillkallat biträde av annan vederbörande polisman söka bereda nödig fullständighet. Sedan kronolänsman eller vederbörande poliskommissarie verkställt häktning eller beslag eller anhängiggjort åtal, bör dock landsfiskalen icke utan Kungl. Maj:ts befallningshavandes särskilda förordnande äga rätt att ingripa i målet. Övriga enskildheter i instruk-

tionsförslaget på nu ifrågavarande område såsom om landfiskalens ledarställning, när större polisstyrka är å en ort samlad, m. m., torde jag här kunna förbigå.

Men landsfiskalens tjänstverksamhet bör ingalunda inskränka sig till polis- och åklagarkallet. Sålunda bör landsfiskalen närmast under länsstyrelsen öva inseende över länsmäns verksamhet för exekutionsväsendet, inventera deras medelsförvaltning och öva inspektion över deras allmänna tjänstverksamhet. Denna inspektion har jag tänkt mig skola äga rum företrädesvis genom på obestämda tider minst en gång årligen företagna besök å vederbörandes tjänsterum, varvid med ledning jämväl av från Kungl. Maj:ts befallningshavande inhämtade upplysningar och uppgifter granskning äger rum av dagboken i utsökningsmål med verifikationer, handräcknings- och övriga diarier, kassajournal, brevkoncept, postbok samt inneliggande, oredovisade restlängder å oguldna krono-, kommunal- samt andra utskylder och avgifter.

Landsfiskalen bör ock kunna utav Kungl. Maj:ts befallningshavande anlitas för att hålla sammanträden med menighet inom länet, för att utföra kronans talan i rättegångar eller eljest ävensom för att biträda vid beredning av på Kungl. Maj:ts befallningshavande ankommande mål och ärenden, som länsstyrelsen uppdrager åt honom och som prövas av beskaffenhet att ej vålla hinder i de bestyr, som enligt instruktionen eller eljest lagligen åligga landsfiskalen.

Slutligen har uti instruktionsförslaget inryckts såsom en uppgift för landsfiskalen, att han på sina resor bör vinnlägga sig om att inhämta tillförlitlig kännedom om näringarnas tillstånd, om förhållandena inom tätare bebyggda samhällen, som han besöker, om vägars och andra allmänna kommunikationers tillstånd och behov o. s. v. samt, när skäl därtill förekommer, hos Kungl. Maj:ts befallningshavande göra framställning i sådana eller andra därmed likställda allmänna angelägenheter.

Genom dessa antydningar torde en i möjligaste mån fullständig bild givits av den föreslagna nya landsfiskalsbefattningens mål och uppgifter. Men ett mycket väsentligt spörsmål är icke ännu av mig berört, nämligen den frågan, huruvida landsfiskalen skall inrangeras inom länsstyrelsen eller få sin plats fristående inom förvaltningen.

Länsstyrelserna ha i detta hänseende uttalat skilda meningar. Några hålla före, att landsfiskalens ställning, visserligen med subordination under Kungl. Maj:ts befallningshavande, bör i övrigt vara fristående, medan andra fordra, att institutionen bör inordnas i länsstyrelsen.

Jag har för min del omfattat den senare meningen. Jag vill dock i detta sammanhang nämna, att enligt min mening i de tre nordligaste kustlänen, där två landsfiskaler föreslås, en var av dem bör få sitt särskilda distrikt geografiskt avdelat, Kungl. Maj:ts befallningshavande dock obetaget att vid förfall för den ene av landsfiskalerna kunna för särskilt fall, då vikarie icke i laga ordning tjänstgör, uppdraga åt den andre visst tjänstbestyr i den förres ställe. Jag kan således icke förorda Kungl. Maj:ts befallningshavandes i Västernorrlands län förslag, att dess bägge landsfiskaler skola utan särskilda distrikt efter Kungl. Maj:ts befallningshavandes föreskrift i varje fall tjänstgöra. Härav skulle enligt min mening vållas slitningar, och det ansvar, som måste vila på tjänstemännen, skulle bli delat med därav följande olägenheter.

Genom landsfiskalens inordnande i länsstyrelsen vinnas enligt min uppfattning vissa bestämda fördelar. Hans kontrollerande verksamhet blir därigenom i sin ordning kontrollerad. Jag har sålunda tänkt mig, att landsfiskalens tjänstresor skulle i varje fall anmälas hos Kungl. Maj:ts befallningshavande. Genom en sådan anordning får länsstyrelsen anledning att pröva och bedöma, i vad mån landsfiskalens tjänstverksamhet på varje tid kan tagas i anspråk för länsstyrelsens eget arbete. Slutligen och då det är av vikt, att landsfiskalens ämbetspost även i hans frånvaro öppnas och diarieföres, kommer länsstyrelsen att genom tjänstens inordnande i länsstyrelsen kunna draga försorg därom. Med få ord sagt uppkommer genom en sådan anordning den intima samverkan mellan länsstyrelsen och landsfiskalen, vilken utan tvivel är nödig för ett rätt tillgodogörande av den senares verksamhet i förvaltningen. Åt allt detta kommer naturligtvis att genom erforderliga bestämmelser givas uttryck i instruktionen.

Såsom följd av landsfiskalens sålunda planlagda ställning inom länsstyrelsen anmärker jag här, att icke något särskilt anslag till förvaltningskostnad erfordras.

Däremot återstår en fråga, vilken icke ännu hunnit utredas, nämligen huruvida nödig tjänstlokal allestädes kan inom vederbörande landstatshus beredas landsfiskalen. Att så flerstädes kan ske, därom råder nog ej tvivel. Men lika visst erfordras, att döma av länsstyrelsernas yttranden, i ett och annat län förhyrande av lokal i landstatshusets närhet eller särskild kostnad för att därinom aptera passande lokal.

Innan jag lämnar ämnet, bör jag tillägga ännu några ord. Jag har i det föregående angivit, att jag ämnar föreslå inrättande av en enda

landsfiskalstjänst i varje län utom de tre nordligaste kustlänen, där antalet i vart och ett skulle bliva två. Behovet av två dylika tjänstemän i dessa län betingas enligt min åsikt dels av de stora avstånden, dels av den betydande trävaru- och gruvindustrien samt dels och icke minst av det nydaningsarbete, som på snart sagt alla områden där pågår och varvid Kungl. Maj:ts befallningshavande, när kronofogdetjänsten indrages, otvivelaktigt har behov av två funktionärer emellan sig och kronolänsmännen. Men jag är icke lika viss, att icke även i ett och annat av de sydligare länen omständigheterna snart nog skola göra behovet av två landsfiskaler oavvisligt. Jag tänker härvid närmast på de bägge skåneländen med deras täta befolkning och livliga samfärdsel, på Göteborgs och Bohus län med dess många fisklägen och länets långsträckta utbredning samt även på Älvsborgs län, där förhållandena framdeles måhända kunna betinga ytterligare en arbetskraft av nu ifrågavarande art. Men jag har icke, innan erfarenheten klart visat behovet av ytterligare landsfiskalstjänster, velat ifrågasätta löner till flera tjänstemän än de förut angivna. Jag har allenast velat förbereda därpå, att ifall organisationen nu godkännes, Eders Kungl. Maj:t törhända snart nog kan finna sig nödgad att av riksdagen utverka anslag för landsfiskalskårens förstärkning i ett eller annat län.

Detta är i korthet vad jag har att anföra rörande det nya landsfiskalsinstitutet. Även om jag icke är blind för att detsamma, så organiserat som jag nu angivit, företer brister, vilka dock efter vunnen erfarenhet lära stå att avhjälpa, synes mig likväl institutionen kunna antagas komma att bereda lantregeringen en tillfredsställande ersättning för kronofogdekåren särskilt beträffande polis- och åklagarväsendet. Visst är, att utan landsfiskalstjänstens inrättande jag icke kan tillstyrka ett övergivande av den nuvarande organisationen.

b. Häradsskrivarna.

De sakkunniga hava föreslagit, att häradsskrivarnas nuvarande åliggande rörande redovisningen måtte vid kronofogdetjänstens indragning utsträckas att omfatta jämväl kronofogdarnas göromål med avseende å redovisningen för kronoutskylder m. m., vilket med andra ord innebär, att häradsskrivarna skulle från länsmännen mottaga redovisning för restindrivningen och verkställighet av bötesbeslut samt öva kontroll över länsmännens verksamhet härutinnan, ävensom att häradsskrivarna skulle avfatta icke blott såsom nu debet i fögderispecialräkningen utan ock räkningens kredit. Däremot skulle den lindring be-

träffande mantalsskrivningen beredas häradsskrivarna, att kronolänsmännen, var för sitt distrikt, enligt av häradsskrivarna upprättade s. k. stommar borde förrätta mantalsskrivningen och verkställa föreskriven komplettering därav.

Såsom jag redan i organisationsplanen antytt, har jag icke kunnat ansluta mig till detta förslag utan anser, att häradsskrivaren bör bibehållas vid mantalsskrivningsbestyret, varemot redovisningen för kronouppbörden m. m. bör förläggas till landskontoret.

I själva verket kommer således enligt mitt förslag häradsskrivartjänsten att bibehållas väsentligen orubbad och tjänstinnehavaren att i stort sett befrias från befattning med räkenskapen.

c. Kronolänsmännen.

Enligt den organisationsplan, varom nu är fråga, skola länsmännen bibehållas vid sina nuvarande åligganden och därjämte få sig ålagda vissa andra göromål.

Kronolänsmännen såsom utmätningsmän.

Länsmännen verka redan nu i stort sett såsom *utmätningsmän* och restantieindrivare på landet, låt vara under kronofogdens tillsyn och ansvar. I överensstämmelse med vad som föreslogs i 1909 års proposition om fögderiförvaltningen och då lämnades utan invändning av riksdagen, ingår också i den organisationsplan, jag nu framlägger, att länsmännen skola bliva utmätningsmän på eget ansvar, allenast med undantag för exekutiv försäljning av fast egendom eller av fartyg, som i 94 § utsökningslagen sägs, likasom ock för fördelning av köpeskilling för fast egendom eller för lös egendom i fall, då enligt 140 eller 141 § utsökningslagen sammanträde för fördelningen erfordras.

Såsom stöd för reformen i denna del kan jag åberopa vad chefen för civildepartementet yttrade i sitt anförande till statsrådsprotokollet den 29 januari 1909: »En förändring i ovan antydd riktning synes mig icke allenast överensstämma med rådande praxis, enligt vilken, på sätt jag förut uppvisat, kronofogdarna redan nu i stor omfattning överlämna åt länsmännen att på kronofogdens ansvar verkställa utmätningar, utan reformen är även, enligt min uppfattning, ägnad att tillmötesgå det rätt allmänt uttalade önskemålet av exekutionskostnadernas nedbringande.» Men naturligen har jag låtit mig angeläget vara att åstadkomma bästa möjliga kontroll för redovisningen ej allenast gent emot

allmänheten, i vad rör till verkställighet inlämnade utslag, utan ock i förhållande till landskontoret i fråga om kronoutskyldsrestantier och böter, samt till kommunala myndigheter beträffande resterande kommunala utskylder och prästlöneavgifter. Härom torde jag få tillfälle att vidare yttra mig, då jag kommer in på frågan om kontrollen.

I detta sammanhang vill jag endast påpeka en omständighet, vilken jag i fråga om förenkling i administrationen och tidsbesparing tillmäter desto större betydelse, som det gäller att för kronolänsmännen underlätta den arbetsprestation, som enligt reformen kommer att vila på dem.

Såsom bekant är det i allmänhet Kungl. Maj:ts befallningshavande, som beslutar om förvandling av böter. Men innan sådant beslut meddelas, måste vara styrkt, att den sakfällde saknar tillgångar till böternas gäldande. I distrikt med en stor mängd sakfällda personer utgöra dessa utmätningsbesök en oerhörd tunga för förrättningsmännen. När emellertid bristande tillgång konstaterats — och sådant sker vid första utmätningsförsöket i otaliga fall — har utmätningsmannen att begära beslut om förvandling. Omsider ankomma förvandlingsbesluten, och det gäller nu att, om fattigdom fortfarande visas, införpassa den sakfällda för böternas avtjänande. Således bliva i ett mycket stort antal fall *två* utmätningsbesök av nöden, vilket ju icke skulle erfordrats, om böterna på förhand varit förvandlade. Ett preliminärt förslag till förändrade bestämmelser om bötesförvandling och bötesredovisning upptager i dessa avseenden betydande förenklingar, varigenom en omfattande börda skulle, om förslaget genomföres, bli avlyftad från kronolänsmännens och andra bötesindrivares axlar.

Av vad nu yttrats synes naturligen böra följa ej allenast, att statens garanti enligt lagen den 10 juli 1899 om ersättning av allmänna medel i vissa fall för skada, som förorsakats av ämbets- eller tjänsteman, bringas att omfatta medel, dem länsmannen såsom utmätningsman har om händer, utan ock att till länsmannen såsom utmätningsman utsträckes föreskriften om de i förordningen den 10 juli 1899 föreskrivna inventeringar, ävensom att länsmannen i sin nu nämnda egenskap får till tjänståliggande att föra dagbok i utsökningsmål och sådan dagbok, som i 10 § av förordningen den 12 juli 1878 är för stadsfogde föreskriven i fråga om uppbördsrestantier. Härom komma förslag att Kungl. Maj:t och riksdagen föreläggas.

Kronolänsmännens kompetens och utbildning.

En viktig fråga, som oberoende av den föreliggande organisationsplanen måste lösas, är den om *kronolänsmännens kompetens och utbildning.*

Fögderiförvaltningskommittén har i sitt betänkande (sid. 166 ff.) utförligt behandlat detta ämne, och det torde icke vara av nöden att jag nu återger vad där yttrats. För min del hyser jag den åsikten, att, även om ett stort antal av rikets kronolänsmän till följd av studier och praktik besitter nödiga insikter såväl för åklagarkallet i allmänhet som ock för handläggningen av utmätningsärendena, det dock är av nöden, att staten höjer sina anspråk på länsmännens kompetens. Men då det icke lärer böra ifrågasättas att såsom villkor för befordran till kronolänsmanstjänst fordra avläggandet av juridisk examen vid universitet, torde staten böra på annat sätt försäkra sig om en bättre utbildning av länsmanskåren. Nu gällande bestämmelser, nämligen kammarkollegiets cirkulär till Kungl. Maj:ts befallningshavande den 21 januari 1842, böra därför ersättas med skärpta kompetensfordringar. Uppenbart är emellertid, att man under övergångstiden måste låta sig nöja med nuvarande tjänstinnehavare, även om hos en och annan brister i utbildningen äro tillfinnandes.

Förslag om skärpta kompetensfordringar är under utarbetande, och torde jag här böra omförmäla de grunder, som man härutinnan avsett att få fastslagna. Så skulle för kompetens till kronolänsmanstjänst fordras avlagd realskoleexamen eller annat kunskapsprov, som, enligt vad särskilt är stadgat, må kunna ersätta sagda examen, vidare en förberedande tjänstgöring hos kronolänsman eventuellt hos kronofogde under c:a $1^1/_2$ år samt hos länsstyrelse under c:a $^1/_2$ år, ävensom avlagd kronolänsmansexamen, enligt vad särskilt skulle bestämmas, samt tjänstgöring under c:a 6 månader vid poliskår i stad, där detektivpolisavdelning finnes.

Vad angår nyssnämnda *kronolänsmansexamen*, kunna, på sätt av fögderiförvaltningskommitténs betänkande framgår, flera anordningar för dess avläggande ifrågasättas.

För min del har jag tänkt mig såsom lämpligt, att förynglingar, som förbereda sig till inträde i kronolänsmanstjänst, i mån av behov årligen skulle anställas examen å de tider och i de länsresidensstäder, Kungl. Maj:t bestämmer, inför en kommission, bestående av landshövdingen, om han är tillstädes, och de båda avdelningscheferna i länsstyrelsen på stället samt en domhavande, vilken borde förordnas av Kungl. Maj:t. Den, som vill ett visst år undergå länsmansexamen, skulle till Kungl. Maj:ts befallningshavande i det län, han tillhör, före utgången av december månad nästföregående år ingiva ansökan och därvid foga, förutom en avgift av förslagsvis 10 kronor, prästbetyg, utvisande att sökanden

åtnjuter god frejd och uppnått 21 års ålder, intyg att han är fri från sjuklighet, svaghet eller kroppslyte, som kan anses menligt inverka på utövandet av länsmanstjänsten, vidare intyg över avlagd realskoleexamen eller annat kunskapsprov, som nyss är sagt, samt intyg att han besitter kunskap och färdighet i enklare räkenskapsföring ävensom om föreskriven förberedande tjänstgöring. Efter det Kungl. Maj:ts befallningshavande insänt ansökningshandlingarna till Kungl. Maj:t, meddelar Kungl. Maj:t beslut, i vilka länsresidensstäder länsmansexamen bör för året hållas — varvid hänsyn tages till sökandenas boningsorter — varefter chefen för civildepartementet hänvisar de sökande till någon av de residensstäder, där examenskommissionen för året sålunda sammanträder. Särskilda bestämmelser meddelas i fråga om kommissionens arbete och betygssättning m. m.

Beträffande omfattningen av examinands juridiska insikter vore naturligen önskvärt, att förhöret, oavsett utrönandet av hans kännedom om gällande lag, kunde hänföra sig till någon passande lärobok i rättens system. Åt lämpliga akademiska lärare lärer böra uppdragas att, med understöd av statsmedel, utarbeta en för aspiranter till kronolänsmanstjänst lämpad, praktiskt uppställd och konkret hållen lärobok i alla de juridiska kunskapsgrenar, som för kronolänsmanskallets utövande kunna erfordras. Efter en inledande översikt av begreppen rätt, lag, lagtolkning, lagskipning och verkställighet borde följa vissa delar av privaträtt, straffrätt, processrätt, förvaltnings- och finansrätt.

Det behöver knappast tilläggas, att avlagd examen vid juridisk fakultet eller vid rätts- och statsvetenskapliga avdelningen av Stockholms högskola utan vidare, framgent som hittills, bör berättiga sökande, som eljest fyller kompetensvillkoren, att ifrågakomma till befordran till länsmanssyssla.

Tjänstemän, sålunda praktiskt och teoretiskt utbildade, anser jag skola väl fylla måttet av de anspråk, man i vår tid ställer på kronolänsmännen; och jag hyser den bestämda tilltro till kronolänsmanskåren i sin helhet, att den skall veta att bära upp det drygare ansvar, som i och med den nya organisationen, varmed följa avsevärt förbättrade avlöningsförmåner för länsmännen, pålägges densamma.

Framdeles torde jag få inför Kungl. Maj:t anmäla förslag till de bestämmelser i avseende på *dispens* från den ifrågasatta nya länsmansexamen, vilka torde böra meddelas åtskilliga aspiranter, som avlagt examen efter hittills gällande bestämmelser eller ock lång tid eljest praktiskt förberett sig för befordran till ordinarie tjänst.

d. **Vissa av fögderiförvaltningskommittén berörda specialfrågor.**

Förutom de förslag från fögderiförvaltningskommittén, som jag här berört eller vidkommande polisväsendet får tillfälle behandla under särskild avdelning, har kommittén gjort vissa hemställanden, som jag i nu förevarande sammanhang bör i korthet omnämna.

Provision för exekutiv fastighetsförsäljning.

Beträffande först exekutionsväsendets ordnande har kommittén (sid. 400) framhållit, att erinran med fog kunde göras mot stadgandet, att landssekreteraren äger uppbära hälften av den provision, som utgår ur köpeskillingen för av kronofogde utmätningsvis försåld fast egendom. Kommittén har därför hemställt, att provision skall, även då försäljningen äger rum annorstädes än å landskansliet, odelad tillfalla den, som förrättat auktionen med därtill hörande köpeskillingslikvid. En dylik ändring av gällande bestämmelser synes i och för sig befogad, och blir det än mera genom den nya organisationen, då exekutiva fastighetsauktioner, i den mån de ej förrättas å landskansliet, komma att anförtros åt landsfiskal, tjänsteman hos länsstyrelsen eller annan härtill kompetent person i orten. Jag har därför för avsikt att föreslå ändring i det av fögderiförvaltningskommittén ifrågasatta syfte. I detta sammanhang torde jag böra anmärka att, när numera provision utgår efter det vid värderingen åsatta uppskattningsbelopp, givetvis icke den, som verkställt värderingen, bör betros med förrättande av auktionen.

Ang. ändring av 15 kap. 2 §. R. B.

Kommittén har vidare (sid. 408 f.) till behandling upptagit spörsmålet, huruvida icke bestämmelsen, att kronans uppbördsmän under alla förhållanden är förbjudet att uppträda såsom rättegångsombud, må kunna upphävas. Om med bestämmelsen, yttrar kommittén, åsyftas, att uppbördsman icke må syssla med rättegångar åt enskilda, är den ej heller effektiv, ty väl kan uppbördsmannen ej själv uppträda såsom ombud inför rätten, men ingenting hindrar, såsom ock erfarenheten visar, att han är det verkliga ombudet, som blott vid rätten använder en av honom själv anskaffad ställföreträdare. Något hinder för uppbördsman att uppträda såsom rättegångsombud synes icke förefinnas i arten av hans verksamhet. Har man med stadgandet avsett förekomma, att kronans uppbördsman skulle vara av eventuellt ombudskap för en skattskyldig hindrad att hos denne indriva utskylder eller böter, erfordras detsamma icke numera med hänsyn till de gängse formerna för indrivningen.

Kommittén föreslår därför sådan ändring av sista punkten i 15 kapitlet 2 § rättegångsbalken, att kronans uppbördsmän i fråga om rätten att föra andras talan varda likställda med Konungens betjänte i övrigt.

Då vid den av mig föreslagna ordningen den åberopade bestämmelsen lika fullt synes tarva omarbetning, har på min hemställan förslag av justitiedepartementet uppgjorts till ändring av nämnda lagrum.

Ordningen för länsmanstjänsters tillsättande.

I propositionen till 1908 års riksdag rörande landsstatens lönereglering förordades, att länsmanstjänster skulle kungöras till ansökning lediga i enahanda ordning, som är stadgad beträffande länsnotarie- och länsbokhållartjänster. Då frågan om löneregleringen för fögderiförvaltningen föll, har saken emellertid blivit vilande. Den har sedermera återupptagits av fögderiförvaltningskommittén, som åberopar följande uttalande av löneregleringskommittén: Med de viktiga uppgifter, som vore länsmännen anförtrodda, måste det vara av betydelse att försäkra sig om så dugliga sökande som möjligt, och den bästa garantien i sådant hänseende erbjöde ovillkorligen befattningens kungörande offentligen till ansökning, på sätt ansåges påkallat även i fråga om befattningar av vida mindre betydelse. En dylik anordning kunde ju ej heller på något sätt sägas obehörigen inkräkta på Kungl. Maj:ts befallningshavandes handlingsfrihet. Och det syntes kommittén, som om ett kungörande till ansökning av lediga länsmansbefattningar, i likhet med vad i fråga om länsnotarie- och länsbokhållartjänster vore stadgat, just skulle bidraga till att betaga tillsättningsproceduren det sken av godtycke, som nu lättare kunde givas åt densamma.

Kommittén biträder den av löneregleringskommittén uttalade mening och hemställer (sid. 416) alltså, att föreskrift måtte meddelas därom, att länsmanstjänster skola kungöras till ansökning lediga i enahanda ordning, som är stadgad beträffande länsnotarie- och länsbokhållartjänster.

Detta förslag, som jag för min del också biträder, har jag för avsikt att låta komma till uttryck vid de nya instruktioner, som erfordras, därest omorganisationen vinner riksdagens bifall.

Nuvarande landsfiskalsinstitutets upphävande.

Fögderiförvaltningskommittén anför på ett ställe (sid. 407), att nuvarande landsfiskalen enligt gällande instruktion visserligen vore avsedd att vid inom hans distrikt varande domstolar och exekutionssäten icke blott i brottmål föra den talan, vartill lag och sakens beskaffenhet föranleder, utan jämväl utföra kronans talan i äganderätts- samt andra civila och ekonomiska ersättnings- och tvistefrågor, men då landsfiskalen utan särskilt förordnande av vederbörande myndighet finge anhängiggöra och utföra talan endast i vissa brottmål, vore han i främsta rummet att anse såsom åklagare.

Institutionens betydelse vore numera huvudsakligen den, att vid sådana tillfällen, då annan person än vederbörande kronofogde eller länsman måste anlitas för bevakande av kronans talan i civila mål eller utförande av åklagartalan i brottmål, en person funnes, som ej kunde

undandraga sig honom givet uppdrag att bevaka talan eller uppträda såsom åklagare. »Ty har», säger kommittén, »motivet för institutionens inrättande och bibehållande varit, att man antagit, det den ordinarie kronobetjäningen ej skulle medhinna att utföra talan även i de mål, för vilka landsfiskal anlitas, eller ock att man velat för utförande av dessa mål tillförsäkra sig en större skicklighet, än man trott sig i allmänhet kunna förvänta hos den ordinarie kronobetjäningen, torde, på sätt löneregleringskommittén anfört, detta ej vidare äga giltighet. Det visar sig nämligen, att av de 29 landsfiskalsbefattningar, vilka enligt 1912 års statskalender voro besatta, 26 upprätthöllos av länsmän. Emot institutionens behövlighet synes ock kunna åberopas, att i fyra län landsfiskalstjänst ej finnes inrättad. För övrigt torde de fall, då landsfiskalerna anlitas för avsedda uppdrag, vara sällsynta. Man begagnar sig, där länsmännen ej användas, av kronofogdarna eller särskilt förordnade juridiskt bildade personer.»

Under sådana förhållanden och då, i händelse länsmännens kompetens bleve ökad i enlighet med kommitténs förslag, landsfiskalen än mindre än hittills bleve behövlig såsom åklagare, hemställer kommittén, med hänsyn till önskvärdheten av enhetlighet i åklagarväsendet, att landsfiskalsinstitutionen måtte upphävas.

Justitiekanslern har i sitt utlåtande den 12 februari 1913 förklarat, att hinder emot upphävande av den nuvarande landsfiskalsinstitutionen ej mötte och att de nuvarande landsfiskalerna omedelbart borde entledigas från sina förordnanden.

I anledning av vad sålunda anförts och då enligt det förslag jag i det följande ämnar framställa länsmännen hädanefter skulle benämnas landsfiskaler, vill jag föreslå, att den nuvarande landsfiskalsinstitutionen skall upphöra med ingången av år 1918.

Ersättning till polismän för liden skada i visst fall

Fögderiförvaltningskommittén har vidare till behandling upptagit en fråga, som, om än av mindre vikt för det allmänna, dock rättvisligen torde tarva sin lösning. Jag åsyftar det å sid. 495 ff. berörda förhållandet, att medan städernas polismän, då de vid anhållandet av druckna eller vildsinta personer få sina påhavda kläder sönderrivna eller skadade, på vederbörande polisverks bekostnad erhålla reparation av kläderna eller ock nyanskaffning, så får å landsbygden polismannen själv vidkännas förlusten i följd av den uppkomna skadan.

Kommittén anför härom, efter att hava relaterat en framställning i ämnet, som gjorts av svenska polismannaförbundet, följande:

»Ifrågavarande framställning synes kommittén vara värd beaktande. Såsom i densamma framhållits, kan det icke vara med billighet överensstämmande, att polis-

män få av sin jämförelsevis ringa avlöning bekosta sådan skada å sina kläder, som i framställningen avses. Det måste givetvis innebära en oegentlighet, att den ene polismannen erhåller ersättning för dylik skada men den andre däremot icke, beroende på huruvida den ersättningsskyldige äger tillgång till skadans ersättande eller ej. Då vidare skadan uppkommit under åtgärd, som polisen på grund av sin tjänst haft skyldighet att vidtaga, anser kommittén rättvisan bjuda, att staten ersätter ifrågavarande skada. Någon avsevärd kostnad torde härigenom icke förorsakas statsverket, och ett särskilt anslag för ändamålet erfordras icke, enär kostnaderna synas kunna gäldas av annat anslag, exempelvis förslagsanslaget för tillfällig polisbevakning. Lämpligt torde enligt kommitténs mening vara, att ersättningen, såsom i framställningen ifrågasatts, utgår i samma ordning som ersättningar till vittnen i brottmål. Statsverket skulle således förskjuta utdömt skadeersättningsbelopp och därefter, i händelse någon förpliktats återgälda statsverkets utgift, uttaga densamma hos denne. Ersättningsskyldighet gent emot städernas och köpingarnas polismän kan uppenbarligen icke för staten ifrågakomma.»

Kommittén har i följd härav hemställt att, där fjärdingsman eller på landsbygden annorstädes än i köping anställd polisman under tjänsteutövning får sina kläder sönderrivna eller eljest skadade samt vederbörande domstol funnit honom berättigad till viss skadeersättning, ersättningsbeloppet må utgå av statsmedel i den ordning, som gäller för utbetalning av ersättning till vittnen i brottmål.

Förslaget synes böra förordas och medgivande utverkas av riksdagen, att ersättningsbelopp i förevarande hänseende måtte, efter länsstyrelsens prövning, få utgå av statsmedel i den ordning, som gäller för utbetalning av ersättning till vittnen i brottmål.

Frågan om länsmans skiljande från tjänsten genom Kungl. Maj:ts befallningshavandes beslut.

Jämväl frågan om länsmans skiljande från tjänsten har varit föremål för fögderiförvaltningskommitténs uppmärksamhet. Härutinnan anför kommittén (sid. 417 f.): »Bestämmelserna rörande länsmans skiljande från tjänsten äro i visst avseende strängare än motsvarande bestämmelser för länsnotarier och länsbokhållare. För sistnämnda tjänstemän gäller, att, om någon av dem i tjänsten beträdes med uppenbar orätt, egennytta, vårdslöshet eller försummelse eller från tjänsten sig olovligen avhåller eller mot landshövding visar vanvördnad eller ohörsamhet, den felaktige skall ställas under tilltal inför vederbörlig domstol, varvid landshövding jämväl äger att, i händelse omständigheterna det påkalla, emellertid skilja honom från tjänstens utövning. Dock äger Kungl. Maj:ts befallningshavande rättighet att, då förseelsens beskaffenhet därtill föranleder, förelägga viten och tjänstemännen därtill fälla, eller ådöma böter till högst en månads lön eller suspension från tjänst och lön på högst tre månaders tid. Länsmännen åter kunna, då emot dem förekommer sådan felaktighet, som här ovan nämnts, och fråga icke är om sådan grövre brottslighet, att åtal vid laga domstol finnes böra äga rum, av Konun-

gens befallningshavande fällas till böter av högst en månads lön eller suspension från tjänst och lön på högst tre månaders tid eller ock, då förseelsen är av den beskaffenhet, att Kungl. Maj:ts befallningshavande finner sig icke vidare kunna för dem hava förtroende, från tjänsten alldeles skiljas.

Sist anförda bestämmelse i fråga om länsmans skiljande från tjänsten har vid flere tillfällen varit föremål för anmärkning. Sålunda yrkades i en vid 1897 års riksdag inom Andra kammaren väckt motion, bland annat, att bestämmelsen skulle upphävas och med länsmännens avsättning för tjänstefel m. m. förfaras på sätt, som i § 66 av landshövdinginstruktionen stadgas angående kronofogdars, länsnotariers och länsbokhållares med fleras avsättning. Motionen blev emellertid av vederbörande utskott avstyrkt och vann ej heller kammarens bifall. Såsom skäl för sitt avstyrkande framhöll utskottet, bland annat, att andra med länsmännen jämförliga tjänstemän, såsom stadsfiskaler, också kunde avsättas efter enahanda grunder som länsmännen.

Samma fråga har sedermera på annat sätt bragts å bane, och kommittén har haft särskild anledning att upptaga densamma till behandling, enär styrelsen för föreningen Sverges kronolänsmän — — — — även ifrågasatt, att länsmännen beträffande till- och avsättning skulle likställas med länsnotarier och länsbokhållare.

Den i förevarande avseende rådande olikheten emellan länsman samt länsnotarier och länsbokhållare torde hava sin grund i länsmännens ställning såsom polismän. Nekas kan ej heller, att förseelser i allmänhet och i synnerhet vissa slag av dem måste bedömas strängare, om de begås av en tjänsteman med speciell uppgift att vaka över ordning och sedlighet, än om den felande är en annan tjänsteman. Emellertid vill det synas kommittén, att detta icke behöver medföra någon olikhet i ordningen för den skyldiges bestraffning. Huvudsaken är, att denne blifver ådömd ett mot förseelsen och den felandes tjänsteställning lämpat straff. På grund härav och då bestämmelsen, att Kungl. Maj:ts befallningshavande må, där länsmannen på grund av förseelsens beskaffenhet förlorat dess förtroende, skilja honom från tjänsten, torde hava kommit att anses såsom innefattande rätt för Kungl. Maj:ts befallningshavande att efter gottfinnande avskeda länsman, men det måste vara av vikt, att avskedandet betages varje sken av godtycklighet, anser kommittén, att nyssnämnda bestämmelse bör upphävas och att formerna för ådömande av bestraffning för förseelser i tjänsten måtte för länsmän bliva desamma som för länsnotarier och länsbokhållare. En dylik förändring torde även erfordras till åstadkomande av den tryggade ställning, varav länsmännen i egenskap av åklagare äro i behov. Emellertid

synas länsmännen böra i viss mån vara underkastade särskilda bestämmelser. På oförvitligheten i en polismans karaktär och uppträdande ställas nämligen med full rätt de största anspråk. Om därföre en länsman skulle hemfalla exempelvis åt dryckenskap eller i allmänhet begå något, som utan att kunna anses såsom egentlig förseelse i tjänsten dock är av beskaffenhet att åstadkomma allmän förargelse eller verka nedsättande för ordningsmaktens anseende eller utgör ett åsidosättande av vad man har rätt att fordra av en polisman, synes han böra kunna därför bestraffas. Därvid behöves dock ej annan ordning för bestraffningens ådömande än den eljest brukliga».

Riksdagens justitieombudsman har ock i skrivelse den 30 april 1910 fästat uppmärksamheten vid detta spörsmål.

Länsstyrelsens rätt att skilja länsman från tjänsten, då förseelse begåtts av beskaffenhet att Kungl. Maj:ts befallningshavande finner sig icke vidare kunna för honom hava förtroende, torde numera ytterst sällan tagas i anspråk. Stadgandet är emellertid stridande mot nu i allmänhet gällande bestämmelser rörande fel och försummelser av tjänstemän och och bör därför även enligt min mening upphävas. Samma är förhållandet med enahanda rätt för Kungl. Maj:ts befallningshavande vidkommande landskanslister och landskontorister. Min avsikt är därför, att i den nya instruktion för länsstyrelserna, som påkallas ej allenast av den nya organisationens genomförande utan även därförutan och vartill förberedande arbeten vidtagits, nu berörda förhållanden skola beaktas.

4. Kontrollen inom den nya organisationen.

En synnerligen viktig del av hela organisationsplanen utgöres av kontrollen. Flera av Kungl. Maj:ts befallningshavande hava på sin tid emot förslaget invänt, att man där saknade tillbörlig ersättning för den kontroll, kronofogden utövat inom fögderiförvaltningen. Jag har låtit mig angeläget vara att med tillgodogörande av framställda erinringar i möjligaste mån utföra den nödiga kontrollanordningen och skall i det följande söka uppvisa, att farhågor i nämnda hänseende icke vidare torde vara grundade.

a. Medelskontrollen.

Då kronofogden enligt nu gällande bestämmelser varit i förhållande till staten ansvarig för handhavandet av kronouppbörden och den honom i övrigt åliggande medelsförvaltningen inom fögderiet, vare sig han personligen handlagt ärendena eller överlåtit åt länsmännen att verkställa dem, har det i allmänhet fått bero på kronofogden själv att å länsmännen

öva den kontroll, som han funnit erforderlig för sin egen trygghet. Det må här lämnas å sido, huruvida denna kronofogdens ansvarighet för underlydande tjänstemäns fel och försumlighet skäligen skulle i längden kunna bibehållas, även om fögderiförvaltningens organisation lämnades oförändrad. Såväl kronofogdarna som länsmännen hava på sin tid framhållit det orimliga i att en statens tjänsteman sålunda skall ekonomiskt vara ansvarig för ärenden, som han praktiskt taget omöjligen själv kan hinna utföra och, med begagnande av sin författningsenliga rätt, uppdragit åt en annan statstjänsteman att verkställa. Med nu gällande ordning har staten emellertid kunnat inskränka sin kontrollerande verksamhet att i förevarande hänseende riktas i huvudsak endast mot kronofogdarna.

För möjliggörande av denna kontroll å kronofogdarna åligger det dessa att föra, bland annat:

1) *Kassajournal,* i vilken kronofogden dag för dag skall införa varje inflytande penningebelopp och verkställd utbetalning. Kassajournalen avslutas för varje månad, och inom 14 dagar efter utgången av varje kvartal skall kronofogden till länsstyrelsen insända summariskt utdrag av kassajournalen, upptagande för varje månad i kvartalet behållningen vid månadens början, under månaden influtna medel och verkställda utbetalningar samt behållningen vid månadens slut.

2) *Utsökningsdagbok,* i vilken skola införas alla mål, i vilka utmätning eller annan åtgärd enligt utsökningslagen begäres, med anteckning om dagen, då varje mål inkommit, den åtgärd därmed vidtagits och dagen, då det skett, eller hinder, som uppstått mot verkställigheten. För varje kvartal skall kronofogden upprätta och inom 14 dagar därefter till Kungl. Maj:ts befallningshavande insända utdrag av dagboken beträffande dels de mål, som under kvartalet inkommit, dels ock de äldre mål, som ej blivit före ingången av kvartalet avslutade; och skall dagboksutdraget vara åtföljt av de handlingar, som styrka att sökande erhållit redovisning, medgivit anstånd eller återkallat sökt åtgärd.

3) *Handräckningsdagbok,* upptagande dagen då målet inkommit, myndighet som begärt handräckningen, beloppet som skall uttagas samt medel som influtit eller hinder som mött.

4) *Diarium,* i vilket dag för dag skola antecknas i övriga mål och ärenden ankomna skrivelser samt avlämnade eller insända handlingar med upplysning om de åtgärder, som i varje ärende vidtagits, eller, där åtgärderna i särskild längd antecknas, uppgift å dagen då ärendet slutligen redovisats.

Beträffande själva *kronouppbörden* erinras, att enligt nu gällande bestämmelser de vid uppbördsstämma influtna medlen skola av uppbördsmannen (kronofogden) senast inom 10 dagar efter den, då medlen influtit, deponeras eller levereras, dock att under tiden intill dess uppbördsstämmorna inom distriktet avslutats insättningarna må verkställas med det uppbördssumman närmast understigande jämna tusental kronor. Senast inom 14 dagar efter uppbördsstämmornas slut skall all därunder influten uppbörd vara under behöriga titlar levererad.

Kontrollen å kronouppbörden utövas nu i första hand genom särskilt förordnade kontrollanter, som vid uppbördsstämmorna annotera den influtna uppbörden och dag för dag till länsstyrelsen rapportera den influtna uppbördsumman. Med ledning av dessa rapporter samt genom granskning av de redovisningar över uppbörden, som tre gånger om året avgivas, övervakar länsstyrelsen, att redovisning sker i behörig tid och ordning.

Slutligen har kronofogden att över kronouppbörden avlämna åtskilliga redovisningar såsom *specialräkning* (gemensamt med häradsskrivaren) samt två särskilda *balansrelationer*. Därjämte har han att halvårsvis lämna *redogörelse över verkställighet av meddelade bötesbeslut samt för influtna bötesmedel.*

Med ledning av ovannämnda handlingar och räkenskaper håller Kungl. Maj:ts befallningshavande över kronofogdarnas medelsförvaltning en fortgående kontroll, som fullständigas dels med stöd av förut nämnda rapporter från uppbördskontrollanterna, och dels genom inventeringar, som jämlikt kungörelsen den 10 juli 1899 angående inventering hos vissa ämbets- och tjänstemän av Kungl. Maj:ts befallningshavande eller den, han i sitt ställe förordnar, minst en gång om året förrättas hos varje kronofogde.

Med avseende å kronofogdarnas medelsförvaltning och den därför anordnade kontrollen har anmärkts, bland annat, dels att redovisning för indrivna medel ofta onödigtvis fördröjes på grund av de många mellanhänderna vid ärendenas behandling, och dels att möjlighet saknas att konstatera, huruvida alla mål och ärenden, särskilt *utsökningsärenden* och ärenden angående uttagande av *kommunalutskylder och dylika medel*, verkligen blivit i kronofogdens dagbok behörigen antecknade.

Vid indragning av kronofogdetjänsterna måste det naturligtvis vara synnerligen angeläget tillse, att kontrollen över medelsförvaltningen inom länen blir minst lika god som hittills.

För sådant ändamål böra med avseende å *länsmännen* först och främst i huvudsak införas samma kontrollanordningar, som för det när-

varande gälla för kronofogdarna. Således bör det åligga jämväl länsmännen att föra 1) kassajournal, 2) utsökningsdagbok, 3) handräckningsdagbok och 4) diarium över övriga förekommande ärenden ävensom att å vissa bestämda tider till länsstyrelsen avgiva utdrag av kassajournal och utsökningsdagbok. De nu föreskrivna inventeringarna ersättas av de länsmännens hela verksamhet omfattande inspektioner, vilka äro avsedda att hållas i regel av landsfiskalen.

För att ytterligare stärka kontrollanordningen hava emellertid även åtskilliga andra åtgärder ansetts böra föreslås. Sålunda skulle det åligga länsman att till den, som inlämnar ett utslag för laga verkställighet, kostnadsfritt utfärda bevis därom, vilket bör skyndsamt insändas till länsstyrelsen. Vidare skulle vederbörande, som hos länsman gör framställning om indrivning av resterande kommunalutskylder och församlingsavgifter till prästerskapet m. m., samtidigt härom göra skriftlig anmälan hos länsstyrelsen med uppgift om restlängdens slutsumma o. s. v. Genom dessa bestämmelser skulle vinnas, att man erhåller nödigt material för en såvitt möjligt tillförlitlig inspektion, något som med nu gällande bestämmelser icke alltid varit fallet. Om därjämte redovisning av utsökningsärenden, i likhet med vad som nu gäller för kommunalutskylder och prästlönemedel, kommer att ske med tjänstepost, vilket synes böra medgivas, torde den nu gällande remisskostnaden i utsökningsmål 75 öre böra bortfalla.

Då det vidare även ur kontrollsynpunkt ansetts angeläget att söka förebygga, att tjänstemedel onödigtvis länge innestå hos tjänstemannen, bör en generell bestämmelse tillkomma därom, att länsman skall vara skyldig att å viss dag i varje månad till vederbörande redovisa indrivna medel, som icke böra på grund av särskilda föreskrifter tidigare redovisas. I övrigt bör, i statens och vederbörande sökandes intresse den tid, inom vilken indrivning och redovisning skall ske, i allmänhet sättas kortare än för det närvarande, vilket blir möjligt därigenom, att med den föreslagna organisationen ärendena utan omgång inlämnas direkt till länsmannen, som handlägger dem. De hittills för särskilda fall bestämda redovisningstiderna hava i allmänhet avsett kronofogdarna och icke länsmännen, som äro skyldiga att så snart medlen inflyta eller ock inom viss kort tid, som av kronofogden angivits i indrivningsordern, avgiva redovisning till denne. Något nytt eller ökat arbete torde således icke genom dessa förändrade redovisningsbestämmelser komma att påläggas länsmännen, vilket i huvudsak även gäller med avseende å skyldighet för dem att föra utsökningsdagbok m. fl. diarier samt att avgiva exekutionsrapporter, som

även redan nu faktiskt ålegat dem. Det enda egentligt nya, som i förevarande hänseende skulle tillkomma för länsmännen, torde vara förandet av kassajournal och avgivandet av summariskt utdrag av densamma. I detta sammanhang torde böra erinras, att enligt upprättat förslag till vissa ändringar av förordningen angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter den 23 oktober 1908 medverkan skulle påkallas av kommunalnämnd för kontroll å länsmännens uppbörd av bevillningsavgifter för vissa offentliga föreställningar. Denna medverkan, som i visst avseende förekommer redan nu, lärer icke kunna bliva synnerligt betungande och synes kunna ifrågasättas även av den anledningen, att större delen av vederbörande bevillningsavgift tillfaller kommunen.

Enligt den uppbörds- och redovisningsanordning, som skulle komma till stånd i och med den nya organisationen, skola de skattskyldiga inbetala sina kronoutskylder direkt till en statens redan förut befintliga kassa (postanstalt), och staten nödgas icke för utskyldernas upphämtande anlita andra organ än sådana, som för liknande ändamål ändock måste finnas. Postverket levererar dag för dag de influtna utskylderna genom att insätta dem i riksbanken. Kvittot å insättningen avlämnar postverket till vederbörande landskontor såsom redogörare för uppbörden.

Med avseende å länsmännens verksamhet beträffande indrivning av *böter* samt *kronoutskylder* skulle det åligga landskontoret att öva samma kontroll, som hittills utövats av kronofogdarna, och angående uppbörd av *skogsmedel* hava erforderliga kontrollföreskrifter upptagits i upprättat förslag till vissa ändringar av förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket den 26 januari 1894. Slutligen torde genom det av mig föreslagna, förändrade redovisningssättet angående utskylder och böter m. m. vinnas en månadsvis återkommande kontroll, vida mera effektiv och ingående än den, som i förevarande avseende är möjlig med den för det närvarande tillämpade bokföringsmetoden.

De av åtskilliga länsstyrelser framställda erinringarna med avseende å medelskontrollen synas i huvudsak hava föranletts av deras farhågor, att postverket icke skulle vara i stånd att på betryggande sätt ombesörja kronouppbörden. Då dessa farhågor, såsom generalpoststyrelsens utlåtande visar, befunnits vara ogrundade, samt vid organisationsförslagets slutliga utförande nödig hänsyn lärer hava tagits till alla erforderliga kontrollåtgärder, torde man, i likhet med ämbetsverken, få göra gällande, att den föreslagna »organisationen skall kunna genomföras med bevarande av trygghet för staten». Det lärer också vara så, att medels-

kontrollen med den nya organisationen är fullt betryggande och i varje fall bättre än den, som gäller för nuvarande förhållanden.

b. Kontrollen över polis- och åklagarväsendet.

Vad angår *polis- och åklagarväsendet* har detta, såsom förut erinrats, under tidernas lopp kommit att så gott som uteslutande uppbäras av länsmännen, och något inseende över länsmännens verksamhet härutinnan torde kronofogdarna numera endast i få undantagsfall utöva.

Förklaringsgrunden till denna utveckling av förhållandena torde, såsom förut framhållits, kunna sökas, bland annat, dels däri, att särskilt kronouppbörden samt de olika redovisningarna för densamma i hög grad tagit kronofogdarnas tid och intresse i anspråk och därmed gjort dem mindre benägna att lägga hand vid ärenden, som även länsmännen varit skyldiga att omedelbart och på eget ansvar ombesörja, dels ock i det förhållandet, att kronofogdarna, ehuru teoretiskt kompetenta att utföra åtal och polisgöromål, i allmänhet varken under sin föregående utbildning eller i kronofogdetjänsten förvärvat den praktiska erfarenhet och rutin, som för tillfredsställande handläggning av dylika mål är av synnerlig betydelse.

Erfarenheten lärer därjämte hava visat, att särskilt bristen på kompetent ledande och sammanhållande kraft på ifrågavarande område givit anledning till befogade anmärkningar. En sådan kraft skulle nu tillföras organisationen genom den nye *landsfiskalen*, som skall vara företrädesvis utbildad för polis- och åklagarväsendet och sålunda väl skickad att dels personligen utföra hithörande mål och ärenden, särskilt sådana av mera invecklad beskaffenhet, och dels med verklig auktoritet övervaka och leda länsmännens och underlydande polismäns verksamhet härutinnan, på samma gång han skulle vara fri från sådana förvaltningsbestyr, som kunna verka hindrande för hans åklagar- och polismannaverksamhet. Att denne nye tjänsteman skall tillföra polis- och åklagarväsendet å rikets landsbygd en högst avsevärd förstärkning, därom borde ingen tvekan råda.

c. Kontrollen över länsmännens allmänna verksamhet.

Det har av länsstyrelserna, i några fall med skärpa, anmärkts, att man vid kronofogdebefattningarnas indragning går miste om den betydande kontroll över länsmännens allmänna verksamhet, som kronofogden

just i sin egenskap av mellanhand mellan Kungl. Maj:ts befallningshavande och kronolänsmännen i orterna utövat.

I viss mån har denna anmärkning fog för sig, om än icke i hela den vidd, man ibland givit däråt. Dess tillämpning lär i huvudsak få anses begränsad företrädesvis till exekutionsväsendet och restantieindrivningen, varutinnan kronofogden för närvarande bär det ekonomiska ansvaret. Men det må i detta sammanhang framhållas två omständigheter. För det första äro länsstyrelserna, genom den numera föreskrivna direkta brevväxlingen med länsmännen, själva i tillfälle att å dem öva kontroll i allt, som hänför sig till utförandet av länsstyrelsens direkta order. Sådant sker genom oavlåtlig granskning av länsstyrelsernas diarier och av sättet, varpå utdelade order utföras. Och vidare lärer genom den av mig föreslagna nya redovisnings- och bokföringsmetoden landskontoren komma att, vad angår kronoutskylder och böter, fullt ersätta den kontrollerande kronofogden. Därtill kommer, att vederbörande Kungl. Maj:ts befallningshavande genom den nya landsfiskalsinstitutionen erhålla ytterligare möjlighet till kontroll även över kronolänsmännens allmänna verksamhet. Landsfiskalen skulle nämligen såsom förut nämnts få till åliggande att dels av egen drift, dels ock efter länsstyrelsens förordnande genom på obestämda tider företagna inspektioner å länsmanskontoren tillse, huru länsmännens verksamhet bedrives. Landsfiskalen skulle granska länsmännens dagbok i utsökningsmål, hans allmänna diarium och andra diarier, särskilt i fråga om såväl kronosom kommunala restlängder. Sådana inspektioner hava under nuvarande förhållanden förekommit allenast när kronofogden av särskild anledning därtill beordrats. Det vill synas, att man sålunda även med den nya organisationen med allt skäl kan förvänta en fortgående uppsikt över kronolänsmännens allmänna verksamhet, likvärdig med det inseende kronofogdarna nu därutinnan öva. Då landsfiskalerna, i motsats mot kronofogdarna, bliva mera obundna av kontorsgöromål, böra de i sin fiskaliserande verksamhet komma att erhålla en betydelse, som i många avseenden överträffar de nuvarande kronofogdarnas.

5. Rikets indelning i landsfiskals-, häradsskrivar- och kronolänsmansdistrikt.

I fråga om *rikets indelning*, vid den nu ifrågasatta nya organisationen av fögderiförvaltningen, *i landsfiskals-, häradsskrivar- och kronolänsmansdistrikt*, må till en början erinras, att den 1 september 1913 till Kungl. Maj:ts samtliga befallningshavande avlåtits en cirkulär-

skrivelse med anmodan till en var av dem att, enligt vissa angivna grunder, upprätta förslag till länets indelning i landsfogde(häradsskrivar-) och länsmansdistrikt. Beträffande landsfiskalstjänsterna anmodades länsstyrelserna att, i händelse länet ansåges kräva, att mera än ett landsfiskalsdistrikt inrättades, avgiva förslag till indelning även härutinnan; och hade till ledning för länsstyrelsernas bedömande av denna fråga bilagts ett inom departementet uppgjort preliminärt utkast till instruktion för landsfiskalen.

I cirkulärskrivelsen erinrades tillika, huru de särskilt tillkallade sakkunniga i sitt betänkande av den 19 december 1912 — under förutsättning att kronouppbörden, debiterad i hittills vanlig ordning, skulle på visst angivet sätt verkställas genom postverkets försorg — tänkt sig fögderiförvaltningens blivande organisation, och omnämndes vidare de centrala ämbetsverkens yttranden över de sakkunnigas förslag.

Med avseende på den administrativa indelning av länen, vilken skulle komma att föreslås, därest nådig proposition om fögderiförvaltningens omorganisation bleve beslutad i huvudsaklig överensstämmelse med vad ämbetsverken sålunda tillstyrkt, hade inom departementet avfattats och vid cirkulärskrivelsen fogats en tabell av följande innehåll:

Tabell över antalet tjänstemän inom fögderiförvaltningen enligt sakkunnigas organisationsförslag den 19 december 1912.

Län.	A						B		
	Antalet tjänstemän						Antalet tjänstemän, som inom civildepartementet ansetts erforderligt med hänsyn jämväl tagen till kammarkollegii och statskontorets i ärendet avgivna utlåtande		
	enligt de sakkunnigas förslagsberäkning			enligt länsstyrelsernas utlåtanden över organisationsförslaget					
	Landsfiskaler.	Landsfogdar.	Länsmän.	Landsfiskaler.	Landsfogdar.	Länsmän.	Landsfiskaler.	Landsfogdar.	Länsmän.
Stockholms	1	5	21	1	6	21	1	6	21
Uppsala	1	3	14	1	3	14	1	3	11
Södermanlands	1	4	12	1	4	13	1	4	13
Östergötlands	1	6	27	1	6	22	1	6	22
Jönköpings	1	5	20	1	5	20	1	5	20
Kronobergs	1	4	16	1	5	17	1	4	16
Kalmar	1	5	22	1	5	22	1	6	22
Gottlands	—	2	6	—	2	6	—	2	6
Blekinge	1	3	9	1	3	12	1	3	12
Kristianstads	1	6	23	2	6	23	1	6	23
Malmöhus	2	8	26	2	8	26	2	8	26
Hallands	1	3	11	1	4	11	1	3	11
Göteborgs och Bohus	1	5	21	2	5	21	1	5	21
Älvsborgs	1	7	28	1	7	28	1	7	28
Skaraborgs	1	6	24	2	6	24	1	6	24
Värmlands	1	6	19	1	6	19	1	6	20
Örebro	1	5	17	1	5	17	1	5	17
Västmanlands	1	3	13	1	4	13	1	3	13
Kopparbergs	1	6	31	2	6	31	1	6	31
Gävleborgs	1	6	28	2	5	28	1	6	28
Västernorrlands	1	6	30	2	6	30	2	6	30
Jämtlands	1	3	25	2	4	25	1	4	25
Västerbottens	1	5	25	2	5	26	2	5	26
Norrbottens	1	5	18	2	5	20	2	5	20
Summa	**24**	**117**	**486**	**33**	**121**	**489**	**27**	**120**	**486**

Slutligen och med tillkännagivande, att Kungl. Maj:ts befallningshavande, därest förhållandena inom länet påkallade någon jämkning i det uti tabelldelen B angivna antal distrikt, borde, med angivande av skälen därför, uppgöra härav påkallat alternativ, yttrades i ifrågavarande skrivelse, att följande grundsatser syntes böra vinna tillämpning vid den administrativa indelningen, nämligen:

a) att socken, municipalsamhälle samt köping böra, såvitt ske kan, i varje särskilt fall föras till ett och samma kronolänsmansdistrikt;

b) att där kronolänsman vare sig såsom utmätningsman eller eljest kommer att få förvaltningsbestyr inom stad, lydande under landsrätt, men sådan stad angränsas av mer än ett länsmansdistrikt, stadens område vid indelningen föres till ett och samma kronolänsmansdistrikt;

c) att ett och samma länsmansdistrikt icke må falla inom mera än en domsaga eller, såvitt möjligt, inom mera än ett landsfogde- (häradsskrivar-) distrikt;

varemot

d) indelningen av landsfogde- (häradsskrivar-) distrikten kan äga rum oberoende av domsagoindelningen.

Till följd härav hava Kungl. Maj:ts samtliga befallningshavande uppgjort förslag till länens indelning, och, sedan ortsbefolkningen samt fögderiförvaltningens tjänstemän blivit däröver hörda, insänt dem med vederbörandes yttranden och eget utlåtande.

Beträffande indelningen i landsfiskalsdistrikt i de län, där 2 landsfiskaler skola anställas, synes med beslut härom böra anstå för ytterligare utredning i anledning av att, enligt mitt förslag, landsfiskalerna skola vara placerade i länsstyrelserna och icke ute i länen.

På grund av den omläggning av mantalsskrivningsarbetet, som av mig föreslås i motsats till de sakkunnigas ursprungliga organisationsplan, kan måhända även komma att visa sig, att fögderiindelningen, sådan den här föreligger, behöver jämkas i ett eller annat län. I sådana undantagsfall, som dock icke inverka på antalet tjänster, torde jag få ånyo anmäla detta ärende för nödig rättelse. Med dessa erinringar övergår jag till att länsvis föredraga frågan om distriktsindelningen i övrigt och hemställer, att den härtill hörande, i tabellform uppställda *indelningsplan för riket*, vilken med cirkulärskrivelse den 28 december 1916 varit tillgänglig för Kungl. Maj:ts samtliga befattningshavande för slutlig granskning, måtte få såsom bilaga fogas till detta mitt yttrande (Bil. E).

Stockholms län.

Indragning av två länsmansdistrikt.

Länet, nu omfattande 6 fögderier och 23 kronolänsmansdistrikt, har enligt tabellen B i cirkuläret den 1 september 1913 ansetts böra omfatta 1 landsfiskalsdistrikt, 6 fögderier och 21 kronolänsmansdistrikt.

Sedan ett indelningsförslag inom länsstyrelsen upprättats samt ortsbefolkningen och fögderitjänstemännen däröver hörts, har med anledning av därvid avgivna yttranden förslaget något modifierats och i sådant skick till departementet insänts. Vid dess utarbetande har det synts länsstyrelsen, att de planer, som framkommit om inkorporering av vissa huvudstaden angränsande delar av länet, vore, utom vad anginge Bromma socken, alltför svävande för att de borde tagas i beräkning vid bedömande av den nu föreliggande frågan. I varje fall syntes ett eventuellt realiserande av dessa planer ligga så långt fram i tiden, att den starka folkmängdsökning, som fortginge inom huvudstadens omgivningar, komme att i avsevärd grad uppväga den arbetsminskning, som inkorporeringen skulle medföra.

I övrigt har hänsyn tagits till, att arbetet inom de svårskötta Vaxholms och Södertörns fögderier måtte kunna utskiftas till någorlunda jämn fördelning på de övriga, ävensom att den stora folkmängden, 22,000 invånare, i Danderyds kronolänsmansdistrikt och dettas närbelägenhet till huvudstaden tvingade till en uppdelning av samma distrikt i två. Anledning kunde nog finnas till en beskärning även av Sollentuna härads och Svartlösa härads södra länsmansdistrikt, men har Kungl. Maj:ts befallningshavande ansett en omreglering därav icke för det närvarande böra genomföras. I skrivelse den 13 januari 1917 har Kungl. Maj:ts befallningshavande hemställt, att med det definitiva ordnandet av de tre föreslagna länsmansdistrikten inom Norra Roslags fögderi måtte få anstå bland annat av det skäl, att utredning för närvarande pågår i anledning därav, att justitieombudsmannen i sammanhang med förslag rörande den ändrade indelningen av tingslag i Norra Roslags domsaga jämväl ifrågasatt ändrad indelning av länsmansdistrikten inom Norra Roslags fögderi.

Efter granskning av förslaget och då några anmärkningar däremot icke från min sida förekommit, anser jag, att detsamma bör godkännas, sådant det av länsstyrelsen framlagts, dock att, på sätt länsstyrelsen hemställt, indelningen av länsmansdistrikten inom Norra Roslags fögderi bör anses vara endast provisorisk.

Uppsala län.

Indragning av ett häradsskrivar- och sju länmansdistrikt.

Länet, som för närvarande är indelat i 4 fögderier och 19 länsmansdistrikt, har enligt tabell B i cirkuläret den 1 september 1913 ansetts kräva 1 landsfiskalstjänst samt 3 häradsskrivar- och 11 länsmanstjänster.

Med avseende å länets indelning i länsmansdistrikt har av såväl Kungl. Maj:ts befallningshavande som fögderitjänstemännen och ortsinvånarna framhållits, att denna icke kunde tillfredsställande ordnas, med mindre antalet länsmansdistrikt bestämdes till åtminstone 12. En reduktion av länsmansdistrikten till 11 distrikt skulle nödvändiggöra en uppdelning av Vesslands och Tolfta socknars länsmansdistrikt på Tierps samt Löfsta tingslags båda länsmansdistrikt, vilka redan förut måste anses vara tillräckligt stora.

Då folkmängden i Tierps tingslags länsmansdistrikt för närvarande uppgår till omkring 9,500 invånare och har tendens att ökas samt kommunikationsförhållandena inom Löfsta tingslags länsmansdistrikt lära göra länsmanstjänsten därstädes relativt betungande, har jag ansett det icke vara tillrådligt att utvidga dessa länsmansdistrikt, utan biträder länsstyrelsens förslag, att Vesslands och Tolfta socknars länsmansdistrikt, ehuru förhållandevis litet, må få tillsvidare behållas som eget länsmansdistrikt, och att länet således indelas i 12 länsmänsdistrikt.

Mot förslaget om indragning av ett fögderi har icke gjorts någon invändning.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har, under förutsättning av att länsmansdistriktens antal bestämdes till 12, uppgjort 2 alternativa förslag till fögderiindelning.

Enligt båda dessa förslag skulle Lagunda och Hagunda härad överflyttas från mellersta fögderiet till södra fögderiet. Därefter skulle, enligt det ena alternativet, återstoden av mellersta fögderiet samt hela Olands fögderi sammanslås till ett fögderi samt Örbyhus fögderi behållas oförändrat. Enligt det andra alternativet skulle Löfsta tingslags länsmansdistrikt läggas till Örbyhus fögderi, sedan Norunda härad samt Vendels socken därifrån avskiljts, för att jämte återstående delarna av Olands och mellersta fögderierna bilda ett fögderi.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har förklarat, att vilket som helst av nämnda förslag skulle kunna genomföras. Sedermera har befall-

ningshavanden uttalat vissa betänkligheter mot att sammanslå Ulleråkers och Bälinge länsmansdistrikt till ett.

Vid jämförelse med ett stort antal andra länsmansdistrikt finner jag dessa betänkligheter icke vara fullt grundade utan anser, att även ifrågavarande sammanslagning bör komma till stånd. I övrigt har jag ansett det förra av ovannämnda båda alternativ vara att föredraga, då detsamma skulle föranleda minsta möjliga rubbning i nuvarande förhållanden och en jämnare fördelning av invånareantalet å de olika fögderierna. Visserligen skulle enligt detta förslag ett länsmansdistrikt komma att fördelas å två fögderier, men detta utgör, såsom också i cirkuläret den 1 september 1913 uttalats, icke något ovillkorligt hinder mot förslaget.

Jag anser därför, att fögderiindelningen bör bestämmas enligt det först ovannämnda alternativet.

Södermanlands län.

Tillökning med ett länsmansdistrikt.

Länet, som för närvarande är indelat i 4 fögderier och 12 länsmansdistrikt, har enligt tabell B i cirkuläret den 1 september 1913 ansetts kräva 1 landsfiskalstjänst samt 4 häradsskrivar- och 13 länsmanstjänster.

Beträffande fögderiindelningen har Kungl. Maj:ts befallningshavande uppgjort tre alternativa förslag, av vilka förord lämnats för en indelning, enligt vilken Nyköpings och Gripsholms fögderier behållas oförändrade med 37,495 invånare i det förra och 23,946 invånare i det senare. Vingåkers fögderi skulle däremot minskas genom överflyttning av Villåttinge härad till Rekarne fögderi, varigenom invånarantalet i Vingåkers fögderi skulle uppgå till 36,811 och i Rekarne fögderi till 36,156.

Mot detta indelningsförslag kan invändas, att invånarantalet i Gripsholms fögderi skulle bliva jämförelsevis lågt, men då förslaget innebär minsta möjliga rubbning av nu bestående förhållanden och intet av övriga fögderier blir oskäligt stort, har jag ansett mig böra förorda förslaget.

I länets indelning i länsmansdistrikt har ingen annan förändring ifrågasatts än den, som skulle betingas av Kungl. Maj:ts befallningshavandes förslag om uppdelning av Jönåkers härads länsmansdistrikt i två distrikt. Då Jönåkers härads länsmandistrikt har en folkmängd av över 19,000 invånare, och invånarantalet synes vara i tillväxt, har jag

ansett mig böra förorda Kungl. Maj:ts befallningshavandes förslag om inrättande av en ny länsmanstjänst i länet genom uppdelning av Jönåkers härad i två länsmansdistrikt, Jönåkers härads östra distrikt med 10,826 invånare och Jönåkers härads västra distrikt med 8,217 invånare.

Östergötlands län.

Indragning av två häradsskrivar- och sju länsmansdistrikt.

Länet, som för närvarande är indelat i 8 fögderier och 29 länsmansdistrikt, har enligt tabell B av cirkuläret den 1 september 1913 ansetts kräva 1 landsfiskaltjänst samt 6 häradsskrivar- och 22 länsmanstjänster.

Beträffande den av Kungl. Maj:ts befallningshavande föreslagna fögderiindelningen hava såväl samtliga hörda myndigheter som ortsinvånarna uttalat sig för densamma med undantag av invånarna i Gullbergs härad, som ansett, att Gullbergs härad borde sammanslås med Åkerbo, Bankekinds och Hanekinds härad till ett fögderi i stället för, såsom Kungl. Maj:ts befallningshavande föreslagit, med Aska, Dals och Bobergs härad. Invånarna i Gullbergs härad hade nämligen sedan gammalt sina affärsintressen förbundna med Linköpings stad, till vilken de hade bekväm förbindelse, under det att kommunikationerna med Aska, Dals och Bobergs härad med dess huvudort Motala voro obekväma.

Då jag, i likhet med Kungl. Maj:ts befallningshavande, finner de av invånarna i Gullbergs härad gjorda invändningar mot förslaget icke avgörande, anser jag mig böra förorda nådigt bifall till länsstyrelsens förslag.

Förslaget till länets indelning i länsmansdistrikt har i allmänhet lämnats utan erinran från såväl ortsinvånarna som fögderitjänstemännen. Häradsborna i Vifolka härad hava emellertid ansett, att Normlösa och Västerlösa socknar fortfarande borde tillhöra Vifolka härads länsmansdistrikt och icke, på sätt som föreslagits, överflyttas till Gullbergs härads distrikt, men Kungl. Maj:ts befallningshavande vidhåller sitt förslag och anmärker, att Gullbergs härad för närvarande icke lämnar full sysselsättning för sin länsman.

I följd härav torde Kungl. Maj:ts befallningshavandes ifrågavarande förslag böra oförändrat godkännas.

Jönköpings län.

Indragning av ett häradsskrivar- och tre länsmansdistrikt.

Länet är för närvarande indelat i 6 fögderier och 23 länsmansdistrikt och har enligt tabell B i cirkuläret den 1 september 1913 ansetts kräva 1 landsfiskalstjänst samt 5 häradsskrivar- och 20 länsmanstjänster.

I Kungl. Maj:ts proposition till 1908 års riksdag angående lönereglering för landsstaterna i länen m. m. föreslogs uppdelning av Västra härads fögderi på Östra och Östbo härads fögderier samt indragning av Visingsö länsmansdistrikt, ett länsmansdistrikt i Norra Vedbo härad och ett länsmansdistrikt i Östbo härad. Denna indelning har Kungl. Maj:ts befallningshavande fortfarande ansett vara den lämpligaste, men har vid uppdelningen av Västra härads fögderi ansett sig icke kunna helt följa den tidigare ifrågasatta delningen, som avsåg östra länsmansdistriktets förläggande till Östra härad och de båda andra länsmansdistriktens överflyttning till Östbo härad. Genom en dylik anordning skulle nämligen det tillökade Östbo fögderi bliva väl stort och gränserna för distriktet jämväl mindre lämpliga. Till undvikande av dessa olägenheter har Kungl. Maj:ts befallningshavande föreslagit, att av de närmast Östra härad belägna socknarna måtte bildas ett länsmansdistrikt att förenas med Östra härads fögderi samt att av häradets övriga socknar, som skulle tillhöra Östbo fögderi, borde bildas två länsmansdistrikt. Förstnämnda länsmansdistrikt skulle visserligen få en avsevärt lång utsträckning, men då länsmannen givetvis komme att bo i Sävsjö, som bleve en centralpunkt inom distriktet, samt länsmannens närvaro i södra delen av distriktet, dit förbindelserna ej äro så goda som norrut, kräves mera sällan, har Kungl. Maj:ts befallningshavande ansett, att distriktet icke skulle bliva alltför svårskött. Vid indelning av Östbo härad i två länsmansdistrikt kunde det nya södra distriktet med omkring 13,600 invånare synas bliva väl stort. Emellertid hade Kungl. Maj:ts befallningshavande av tabell XVII i bilagorna till fögderiförvaltningskommitténs betänkande inhämtat, att det nuvarande södra distriktet giver länsmannen alldeles för ringa sysselsättning, vartill komme dels att förbindelserna från Värnamo, där länsmannen i södra distriktet måste bo, till distriktets olika delar vore synnerligen goda, och dels att länsmannen vore befriad från polis- och åklagarmålen i Värnamo köping.

Emot indragningen av Visingsö länsmansdistrikt har av ortsinvånarna och vederbörande länsman huvudsakligen anförts, att naturförhål-

landena vid vissa tillfällen, särskilt vintertiden, kunna göra det för en å fastlandet bosatt länsman omöjligt att inställa sig på ön just när sådant krävdes för något hans polisgöromål eller i och för en på förhand utsatt förrättning. Kungl. Maj:ts befallningshavande åter har ansett, att de befarade olägenheterna av distriktets indragning skola framträda endast mera undantagsvis, och att de anmärkta svårigheterna, som här icke torde vara större än å en del andra orter med liknande förhållanden, för övrigt kunna till största delen undanröjas, i den händelse en polisuppsyningsman anställes å ön, vilket skulle i varje fall kräva mindre kostnad för statsverket, än om ön skall utgöra eget länsmansdistrikt.

Vad därefter angår den föreslagna nya indelningen i länsmansdistrikt för Västra härad, har från ortsbefolkningens sida anmärkts, att befolkningen skulle få obekvämare förbindelse med sina länsmän, men Kungl. Maj:ts befallningshavande erinrar däremot, att betydelsen av denna anmärkning förringas genom en beslutad väganläggning m. m.

Mot förslaget om indragning av ett länsmansdistrikt i Östbo härads fögderi och den därmed sammanhängande omregleringen av distriktsindelningen hava ortsinvånarna i allmänhet icke haft några betänkligheter. Länsmannen i mellersta distriktet, med vilken vederbörande häradsskrivare och kronofogde instämt, har ansett, att den föreslagna indragningen icke borde genomföras. Det föreslagna södra länsmansdistriktet inom fögderiet, som hade en talrik och rörlig befolkning, komme att bliva det till arealen största och, sedan Nässjö municipalsamhälle såsom stad frånskilts Tveta härads östra distrikt, jämväl det folkrikaste i länet. I nuvarande mellersta distriktet vore länsmannen redan för närvarande under större delen av året av sin tjänst fullt sysselsatt, därest han icke hade tjänstebiträde. Mot de sålunda gjorda anmärkningarna erinrar Kungl. Maj:ts befallningshavande följande. Den grundsatsen, att ett distrikt icke bör tilltagas större än att tjänsteinnehavaren kan sköta detsamma utan anlitande av tjänstebiträde, kunde och borde icke alltid tillämpas. Sådant kunde vålla, att man understundom finge så små distrikt, att de ej lämnade tjänstinnehavaren full sysselsättning, och för aspiranter till länsmansbefattning skulle knappt finnas tillfälle till utbildning. Man önskade nu en bättre länsmansutbildning än hittills, och Kungl. Maj:ts befallningshavande ansåge därför angeläget, att i varje län funnes åtminstone ett par länsmansdistrikt av den storlek, att länsmannen bleve nödsakad medverka till denna utbildning genom att hålla för tjänstens uppehållande kompetent tjänstebiträde.

För egen del får jag anföra följande.

Då fögderiförvaltningskommittén föreslagit indragning av ända till 6 länsmansdistrikt i länet, lärer vara otvivelaktigt att, på sätt i ovannämnda nådiga propositionen till 1908 års riksdag jämväl föreslagits, 3 av länets länsmansdistrikt böra utan olägenhet kunna indragas; och anser jag mig på de av Kungl. Maj:ts befallningshavande anförda skäl böra tillstyrka, att länets indelning i länsmansdistrikt genomföres i enlighet med nämnda myndighets förslag.

Mot förslaget om indragning av Västra härads fögderi och dess förläggande med en del till Östra härads fögderi och en del till Östbo härads fögderi hava ortsinvånarna i Västra härad invänt, att invånarna, särskilt i de delar av Västra härad, som skulle förläggas till Östbo härads fögderi, komme att få besvärligare resor än hittills i och för besök hos sin uppbördsförvaltning, och att samhörighetsbandet häradsboarna emellan skulle rubbas. Kungl. Maj:ts befallningshavande tillmäter dessa erinringar icke någon avgörande betydelse och anser, att häradets invånare icke komma att uti ifrågavarande avseenden intaga någon särskilt ogynnsam ställning i förhållande till det stora flertalet kommuner inom länet.

Emedan i 1908 års nyssberörda kungl. proposition föreslagits indragning av ifrågavarande fögderi samt fögderiförvaltningskommittén ansett sig kunna föreslå indragning till och med av 2 fögderier inom länet, anser jag att Kungl. Maj:ts befallningshavandes förslag till reglering av fögderierna inom länet är väl förtjänt att vinna nådigt avseende.

Länsstyrelsen lär hava att framdeles föreslå lämplig benämning å två fögderier.

Kronobergs län.

Indragning av ett häradsskrivar- och ett länsmansdistrikt.

Länet, nu indelat i 5 fögderier och 17 kronolänsmansdistrikt, har av Kungl Maj:ts befallningshavande i dess utlåtande över fögderiförvaltningskommitténs betänkande och sakkunnigas av 1912 förslag ansetts böra omfatta 1 landsfiskals- och fortfarande 5 häradsskrivar- och 17 kronolänsmansdistrikt. Sedan vid ärendets beredning inom departementet anledning förekommit att, i likhet med vad de sakkunniga föreslagit, 1 landsfiskals-, 4 häradsskrivar- och 16 kronolänsmansdistrikt, på sätt den förut omnämnda tabellen B utmärker, vore tillräckliga, har Kungl. Maj:ts befallningshavande vid skrivelse den 31 oktober 1913 insänt ett i enlighet härmed av länsstyrelsen upprättat indelningsförslag. Ortsbefolkningen har, änskönt tillfälle därtill varit lämnat, icke gjort något uttalande och de anmärkningar, som från fögderitjänstemännens sida framställts, har länsstyrelsen funnit icke vara av någon betydelse.

Vid upprättandet av sitt förslag har Kungl. Maj:ts befallningshavande gjort den avvikelse från de i cirkuläret den 1 september 1913 uttalade grundsatser, att Skatelövs socken, varav en del tillhör Kinnevalds härad och tingslag av Mellersta Värends domsaga, men en annan del Allbo härad och tingslag av Västra Värends domsaga, till följd härav förts till olika kronolänsmansdistrikt.

I sitt yttrande i anledning av min cirkulärskrivelse den 28 december 1916 har länsstyrelsen vidhållit, att icke något vare sig häradskrivar- eller länsmansdistrikt borde indragas.

Vid jämförelse med förhållandena i andra län anser jag emellertid den föreslagna indragningen av ett häradsskrivar- och ett länsmansdistrikt böra utan olägenhet kunna ske, och då jag vid granskning av Kungl. Maj:ts befallningshavandes förslag funnit mig kunna låta bero vid nyss anmärkta oegentlighet, samt anledning till anmärkning icke i övrigt förekommit, torde indelningsförslaget, sådant jag låtit det inflyta i indelningsplanen för riket, böra godkännas.

Länsstyrelsen torde anbefallas att giva förslag å fögderiernas namn.

Kalmar län.

Indragning av tre länsmansdistrikt.

Över det av Kungl. Maj:ts befallningshavande utarbetade förslag till indelning har ortsbefolkningen, oaktat tillfälle varit densamma lämnat att däröver yttra sig, underlåtit att uttala sig. De av fögderitjänstemän i ett och annat hänseende gjorda erinringar har Kungl. Maj:ts befallningshavande funnit icke böra föranleda någon ändring.

För min del skulle jag gärna sett, att länsmansdistriktens benämning kunde, i stället för med nummer såsom nu skett, utsättas med hänsyn till huvudorten, vilket onekligen är praktiskt; men efter under hand inhämtade upplysningar har jag blivit övertygad, att i de flesta distrikten icke någon ort förefinnes av den betydenhet, att dess namn bort upptagas, och vid sådant förhållande har frågan härom fått för närvarande förfalla.

Förslaget torde således godkännas sådant det upptagits i indelningsplanen för riket.

Gottlands län.

Länet är för närvarande indelat i 2 fögderier och 6 länsmansdistrikt och i tabell B i cirkuläret den 1 september 1913 har för länet upptagits 2 häradsskrivar- och 6 länsmanstjänster.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har föreslagit bibehållande av länets nuvarande indelning i fögderier och länsmansdistrikt. Någon erinran häremot har icke framställts vare sig från ortsinvånarnas eller fögderitjänstemännens sida, varför jag får förorda nådigt bifall till nämnda förslag.

Ursprungligen har avsetts, att icke någon landsfiskalstjänst skulle inrättas å Gottland, utan att landsfiskalsgöromålen där skulle ombesörjas av länsnotarien eller annan lämplig person mot årligt arvode. Då med mitt förslag landsfiskalen skulle placeras i länsstyrelsen, har emellertid ansetts, att en landsfiskal skulle kunna beredas full sysselsättning även i detta län. Någon assessorstjänst — beträffande sådan befattning kommer jag att närmare yttra mig i det följande — skulle däremot icke inrättas i länet.

Blekinge län.

Tillökning med ett häradsskrivar- och tre länsmansdistrikt.

Länet omfattar nu 2 fögderier, det ena om 16,47 kv. nymils areal och omkring 60,000 invånare, det andra om 13,45 kv. nymil och omkring 50,000 invånare ävensom 9 länsmansdistrikt. Fögderiförvaltningskommittén föreslog samma antal distrikt med i någon mån förändrad indelning, varemot 1912 års sakkunniga, med förordande av att länet skulle bilda 1 landsfiskalsdistrikt, upptogo 3 häradsskrivar- och 9 kronolänsmansdistrikt. Kungl. Maj:ts befallningshavande gjorde dock i sitt utlåtande över dessa förslag den 8 februari 1913 gällande, att 12 kronolänsmanstjänster erfordrades med hänsyn till den föreslagna organisationen av dessa tjänster, och ämbetsverken intogo i sitt utlåtande den 7 juni 1913 samma ståndpunkt, vilken även departementet tillämpade i tabellen B.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har nu inkommit med förslag till länets indelning enligt nämnda tabell, vilket förslag upptar 4 länsmansdistrikt i varje av de 3 fögderierna, men har därjämte avlämnat och för sin del förordat ett alternativ, upptagande 13 länsmansdistrikt, avvikande från det förra förslaget däri, att Medelstads härads domsaga erhållit 5 länsmansdistrikt. Skälet härtill uppgives vara, att länsmansdistrikten enligt det förra förslaget skulle i förhållande till de övriga distrikten i länet bliva oskäligt stora.

Vid granskning av de bägge alternativen har jag iakttagit, att, under det att länsmansdistriktens folkmängd enligt det förra med 12 kronolänsmän skulle i övrigt inom länet i medeltal uppgå till omkring 7,500 à 9,500 invånare, så skulle folkmängden i Medelstadsdomsagans distrikt bliva omkring 11,000. Enligt det senare alternativet blir naturligen folk-

mängdstalet mera jämnt fördelat över hela länet. I skrivelse den 13 januari 1917 har länsstyrelsen numera förklarat sig icke hava något att erinra mot det föreslagna antalet häradskrivar- och länsmansdistrikt, men föreslagit en del mindre ändringar av planen till indelning av länet i länsmandistrikt.

I enlighet härmed har jag funnit mig böra förorda det förslag, som upptar 12 länsmansdistrikt, fördelade på 3 häradsskrivar- och 1 landsfiskalsdistrikt, vilket förslag jag alltså låtit vinna tillämpning i indelningsplanen för riket.

Kristianstads län.

Tillökning med två häradsskrivardistrikt.

Över Kungl. Maj:ts befallningshavandes förslag till länets indelning i landsfogde (häradsskrivar-) och kronolänsmansdistrikt hava vederbörande fögderitjänstemän och ortsbefolkningen hörts, och därvid hava framkommit vissa erinringar, vilka föranlett Kungl. Maj:ts befallningshavande att i några fall frångå sitt ursprungliga förslag.

Vid granskning inom departementet av det sålunda reviderade förslaget hava icke några anmärkningar uppstått, vadan jag förordar den indelning, Kungl. Maj:ts befallningshavande slutligen underställt Kungl. Maj:t och som jag låtit införa i indelningsförslaget för riket. Länet skulle således erhålla 6 häradsskrivardistrikt och 23 länsmansdistrikt.

Vad beträffar landsfiskalstjänstgöringen inom länet har Kungl. Maj:ts befallningshavande, med särskilt avseende på det länsstyrelsen delgivna, i departementet författade utkast till instruktion för landsfiskalerna, yrkat anställande inom detta län av två landsfiskaler. Sålunda har framhållits, att redan de landsfiskalen påvilande årliga undersökningarna å länsmanskontor, huru tjänsterna förvaltas, draga en betydande tid, när man besinnar, att länsmännen äro 23 till antalet; att kontrollen över åklagarkallets utövande vid sju häradsrätter tager en avsevärd tid i anspråk, om föreskriften skall bliva något mera än en tom bokstav; att landsfiskalen utan tvivel kommer att få sig ålagda vissa utredningar, som nu anförtros kronofogdarna, samt att allt detta skulle göra tjänsten för en enda man alltför ansträngande.

Utan att vilja underskatta de av länsstyrelsen sålunda anförda skäl för anställandet i länet av 2 landsfiskaler har jag, med hänsyn till länets goda kommunikationer och vid jämförelsen med andra län, ansett allenast en landsfiskal böra för närvarande anställas i länet.

Malmöhus län.

Tillökning med ett häradsskrivardistrikt, indragning av ett länsmansdistrikt.

Fögderiförvaltningskommittén hade för genomförande av sitt alternativ III föreslagit, att Malmöhus län med en folkmängd å landsbygden den 1 januari 1914 av 267,832 personer skulle indelas i 5 fögderier i stället för nuvarande 6 samt 22 länsmandistrikt i stället för nuvarande 26. 1912 års sakkunniga hade i sitt förslag med den organisation, som där ifrågasattes, räknat med 8 häradsskrivar- och 26 länsmansdistrikt, vilka tal gillats av Kungl. Maj:ts befallningshavande och lämnats utan anmärkning av ämbetsverken.

Emellertid har Konungens befallningshavande, i anledning av Limhamns inkorporering med Malmö stad och med erinran att inkorporering med Helsingborgs stad av Raus socken är beroende på nådig prövning, genom skrivelse den 13 januari 1917 avlämnat nytt indelningsförslag upptagande 7 fögderier och 25 länsmansdistrikt.

Vid granskning inom departementet av detta förslag samt av de utav ortsinvånarna och fögderitjänstemännen avgivna yttranden har jag icke funnit anledning att i något avseende frångå samma förslag, utan torde detsamma godkännas, sådant jag låtit införa det i indelningsplanen för riket.

Hallands län.

Indragning av ett häradsskrivardistrikt.

Länet, som för närvarande är indelat i 4 fögderier och 11 länsmansdistrikt, har enligt tabell B i cirkuläret den 1 september 1913 ansetts kräva 3 häradsskrivar- och 11 länsmanstjänster.

I sitt den 8 februari 1913 avgivna yttrande över fögderiförvaltningskommitténs samt de sakkunnigas omorganisationsförslag har Kungl. Maj:ts befallningshavande uttalat, att, om kommitténs alternativ III godkändes, länet kunde indelas i allenast 2 fögderier och 10 länsmansdistrikt, men att enligt de sakkunnigas förslag skulle erfordras 4 häradsskrivar- och 11 länsmanstjänster. Ämbetsverken hava emellertid ansett, att tillräckliga skäl saknades för högre antal häradsskrivartjänster än departementet beräknat.

Då enligt mitt förslag häradsskrivartjänsten skulle lämnas i huvudsak oförändrad, skulle det kunna ifrågasättas att bestämma fögderiernas antal till allenast två, men med hänsyn till den ständiga ökningen av

häradsskrivargöromålen i allmänhet och vid jämförelse med förhållandena i andra län synes vara rådligast att stanna vid ett antal av 3. Mot förslaget till indelning av länet i 3 fögderier och 11 länsmansdistrikt hava från ortsinvånarnas sida icke framställts några erinringar. Jag förordar därför nådigt bifall till nämnda förslag.

Då förslag till fögderiers och vissa länsmansdistrikts benämning ej föreligger, lärer, i händelse omorganisationen genomföres, Kungl. Maj:ts befallningshavande undfå föreskrift att inkomma med förslag i sådant hänseende.

Göteborgs och Bohus län.

Tillökning med ett länsmansdistrikt.

Folkmängden å länets landsbygd den 31 december 1912 utgjorde 192,845 personer. Fördelade på 5 häradsskrivardistrikt och 21 kronolänsmansdistrikt, skulle på varje häradsskrivardistrikt komma i medeltal 38,569 personer och på varje kronolänsmansdistrikt 9,183. Kungl. Maj:ts befallningshavande, som i sin nu upprättade indelningsplan föreslår 22 kronolänsmansdistrikt, åberopar, att utöver de i departementschefens cirkulärskrivelse den 1 september 1913 angivna grundsatser jämväl andra synpunkter måste vid en lämplig indelning beredas inflytande, nämligen distriktens areal, belägenhet, kommunikationsväsendet samt antalet kommuner och municipalsamhällen eller andra större befolkningscentra ävensom beskaffenheten av distriktens befolkning. Någon svårighet synes emellertid icke möta att med behörigt iakttagande av nämnda grundsatser och synpunkter indela länets landsbygd i 5 häradsskrivardistrikt.

Däremot har Kungl. Maj:ts befallningshavande icke kunnat stanna vid bibehållandet av det nuvarande antalet av 21 länsmansdistrikt, trots att detta varit meningen i Kungl. Maj:ts befallningshavandes yttrande över fögderiförvaltningens och de särskilt tillkallade sakkunnigas förslag, samt ämbetsverken i sitt däröver avgivna utlåtande icke avvikit från berörda mening.

Kungl. Maj:ts befallningshavandes tidigare yttrande i fråga om antalet länsmansdistrikt hade, uppger befallningshavanden, avgivits under förutsättning, att Örgryte socken skulle under den närmaste tiden införlivas med Göteborg, varigenom landsbefolkningens invånarantal komme att minskas med över 20,000. Numera funnes dock icke sannolikhet för åvägabringandet av berörda inkorporation under den närmaste tiden; och vid sådant förhållande anser Kungl. Maj:ts befallningshavande såsom

en bjudande nödvändighet, att Sävedals härads länsmansdistrikt, till vilket Örgryte socken hör, uppdelas i två länsmansdistrikt. Nuvarande distriktets folkmängd, nära 27,000 invånare, motsvarade nämligen ungefär folkmängden i 3 ordinära länsmansdistrikt, och distriktets befolkning, i omedelbar närhet till rikets andra stad, vore synnerligen rörlig. Oavsett den ökning i kronolänsmännens arbetsbörda, som den ifrågasatta nya organisationen komme att medföra, kunde man icke rättvisligen begära, att en enda man skulle kunna förvalta ett distrikt med angivna folkmängd och under förefintliga förhållanden. Rätteligen borde distriktet uppdelas i tre, men då Örgryte socken med 20,021 invånare, icke borde delas på 2 distrikt, hade Kungl. Maj:ts befallningshavande funnit sig böra stanna vid två, av vilka det ena skulle utgöras av Örgryte socken och det andra av återstoden utav Sävedals härad, vartill fogats Råda socken för att vinna en ur förvaltningssynpunkt lämpligen avpassad befolkningssiffra.

Det stora och i rask utveckling stadda Sotenäs härad om nära 14,000 personer har ock ansetts böra uppdelas på två länsmansdistrikt med hänsyn närmast till, att därinom uppstått ej mindre än nio municipalsamhällen, att den livliga stenhuggeriindustrien medförde en ytterst rörlig befolkning, samt att områdets belägenhet utefter kusten tillskyndade länsmannen därstädes en del särskilda göromål. Redan nu vore kronolänsmannens arbetskrafter så tagna i anspråk inom detta distrikt, att han icke efter organisationen kunde gå i land med förvaltningen. Fördenskull föreslås, att Askims, Malmöns och Kungshamns kommuner med 8,255 invånare bilda ett distrikt samt återstoden eller Tossene och Berfendals kommuner med 5,703 invånare det andra. Sistnämnda distrikt bleve väl till folkmängden ringa, men därinom låge Hunnebostrands municipalsamhälle med sin delvis rörliga arbetarbefolkning, och distriktet vore statt i utveckling.

Såsom en motvikt mot den ökning i förvaltningshänseende, som skulle uppkomma genom klyvning av Sävedals härads och Sotenäs härads nuvarande länsmansdistrikt, föreslår Kungl. Maj:ts befallningshavande dels sammanslagning av Lane härads nuvarande två distrikt till ett enda med 8,460 invånare, dels upphävandet av Styrsö och Öckerö kommuners nuvarande förening till ett länsmansdistrikt. De förhållanden, vilka på sin tid betingade sistnämnda förening, förefunnes numera knappast längre, sedan ångbåtskommunikationen förbättrats och motordrift i allmänhet införts även å smärre båtar. Öckerö skulle återförenas med Västra och Östra Hisings länsmansdistrikt, varemot av Styrsö socken samt de på fastlandet belägna Västra Frölunda, Nya

Varvets och Askims kommuner skulle bildas ett nytt distrikt. Återstoden av det gamla Askims länsmansdistrikt eller Fässbergs och Kållereds socknar skulle därefter bilda särskilt distrikt.

Samtliga nu berörda regleringar medföra, såsom man finner, bildandet av ett 22:dra kronolänsmansdistrikt i länet, ett förhållande, som nödgat mig att något utförligare därvid uppehålla mig. Vad åter angår övriga omregleringar, torde jag här kunna förbigå dem. Allenast det vill jag anmärka, att den omständigheten, att Sörbygdens härads länsmansdistrikt med 4,060 invånare och Bullarens härads länsmansdistrikt med 3,614 invånare, änskönt de förete väl låga befolkningstal, likväl bibehållits orubbade, finner sin förklaring i dessa bygders avskilda läge, svåra kommunikationer och besvärliga terrängförhållanden.

Jämväl i fråga om landsfiskalsinstitutionen har Kungl. Maj:ts befallningshavande betonat, att två dylika tjänster erfordras för länet. Göteborgstrakten kräver för sin del en och kustlandskapet från Lysekil norrut en annan.

Beträffande antalet landsfiskaler finner jag visserligen, att två landsfiskaler måhända kunna tidvis vara behövliga, men anser att man tillsvidare bör kunna stanna vid allenast en. I övrigt har jag vid övervägande av vad Kungl. Maj:ts befallningshavande anfört funnit, att goda skäl förebragts för den av länsstyrelsen uppgjorda indelningsplan och förordar att densamma måtte godkännas. Under förutsättning av nådigt bifall härtill har jag låtit samma plan, upptagande 1 landsfiskalsdistrikt, 5 häradsskrivardistrikt och 22 kronolänsmansdistrikt, komma till iakttagande vid uppgörandet av indelningsplanen för riket.

Älvsborgs län.

Tillökning med ett häradsskrivardistrikt och indragning av ett länsmansdistrikt.

Efter att hava hört ortsbefolkningen och fögderitjänstemännen över ett med anledning av cirkulärsskrivelsen den 1 september 1913 utarbetat förslag till länets indelning har Kungl. Maj:ts befallningshavande, vid förslagets insändande, tillkännagivit sig vilja modifiera detta i två hänseenden, vilka bägge dock röra allenast en eller annan kommuns förande till det ena eller andra länsmansdistriktet.

För min del har jag, då antalet tjänster stämmer överens med vad jag efter ämbetsverkens hörande funnit erforderligt, icke något att emot förslaget anmärka, likasom jag håller före, att distriktsindelningen av Kungl. Maj:ts befallningshavande uppgjorts så ändamålsenlig som möj-

ligt. Jag förordar därför länsstyrelsens förslag, vilket återfinnes i den upprättade indelningsplanen för riket.

I ovan berörda tabell B hade för Älvsborgs län upptagits allenast en landsfiskal. Kungl. Maj:ts befallningshavande har vid närmare undersökning funnit av nöden, att två sådana tjänster inrättas, och anser tvivelaktigt, att de viktiga uppgifter, vilka enligt instruktionsutkastet skola tillhöra landsfiskalen, kunna fyllas ens av två sådana tjänstemän i betraktande av, att länet har 15 häradsrätter och att inspektionen av de 28 länsmännen jämte övriga bestyr komme att kräva ett mycket stort antal resedagar på året. Vid jämförelse med andra län har jag emellertid ansett, att en landsfiskal bör kunna tillsvidare vara tillräckligt för länet. På länet skulle alltså komma 1 landsfiskalstjänst, 7 häradsskrivartjänster och 28 kronolänsmanstjänster. Kungl. Maj:ts befallningshavande torde i sinom tid undfå nådig föreskrift att inkomma med förslag till namn å fögderier.

Skaraborgs län.

Indragning av ett häradsskrivar- och tre länsmansdistrikt.

Vid den av Kungl. Maj:ts befallningshavande i Skaraborgs län i enlighet med civildepartementets cirkulärskrivelse den 1 september 1913 uppgjorda, efter vederbörandes hörande något modifierade plan till länets indelning i och för ifrågavarande organisations genomförande har jag icke funnit anledning till någon anmärkning. Häradsskrivardistrikten bliva av måttlig omfattning, och ehuru länsmansdistrikten i några fall, med avseende särskilt på invånarantalet, bliva något mindre än mångenstädes eljest inom riket, har jag dock icke grundad anledning att föreslå någon ändring, helst kommunernas antal inom länet är ovanligt högt, varigenom tjänstemännens arbete, såsom lätt inses, med nödvändighet växer.

Jag förordar således förslaget, sådant det upptagits uti indelningsplanen för riket, upptagande 1 landsfiskal, 6 häradsskrivare och 24 kronolänsmän, och torde länsstyrelsen framdeles undfå befallning att inkomma med förslag till erforderlig distriktsbenämning, där sådan saknas eller förekommer något obekväm, såsom i fråga om ett och annat länsmansdistrikt synes mig vara fallet.

Värmlands län.

Indragning av ett häradsskrivardistrikt, tillökning med två länsmansdistrikt.

Enligt vad Kungl. Maj:ts befallningshavande givit tillkänna, hava åtskilliga svårigheter vid distriktsindelningen mött särskilt i anledning

därav, att det med hänsyn till folkmängden ansetts nödigt att minska häradsskrivardistriktens antal från de nuvarande 7 till 6.

Jag har vid indelningen ansett mig böra följa Kungl. Maj:ts befallningshavandes förslag, enär de anmärkningar däremot, vilka försports från ortsmenigheterna och fögderitjänstemännen, torde få anses vara av Kungl. Maj:ts befallningshavande på ett tillfredsställande sätt bemötta. Allenast i ett avseende har jag funnit mig böra avvika från förslaget. Detta gäller Öster Sysslets häradsskrivardistrikt, där länsmansdistriktsindelningen synts mig vara mindre tillfredsställande, i ty att Väse härad sammankopplats med Kroppa och Lungsunds socknar. Efter under hand från orten inhämtade underrättelser har därför uppgjorts förslag till inrättande inom Östersysslets häradsskrivardistrikt av 4 i stället för 3 länsmansdistrikt, varigenom jag hoppas, att förhållandena i förevarande avseende i denna landsdel skola bliva fullt tillfredsställande ordnade.

Däremot har jag ansett, att Kungl. Maj:ts befallningshavandes anspråk på 2 landsfiskalstjänster icke bör vinna bifall. Inom det låt vara vidsträckta länet äro polissaker och brottmål icke av relativt större mängd. Länet torde därför tills vidare böra utgöra ett landsfiskalsdistrikt.

Det sålunda avfattade indelningsförslaget, upptagande distrikt för 1 landsfiskal, 6 häradsskrivare och 21 kronolänsmän, torde således böra vinna nådigt godkännande.

Örebro län.

Tillökning med ett häradsskrivardistrikt.

I enlighet med det förslag, som innefattas i tabell B, har Kungl. Maj:ts befallningshavande uppgjort alternativa förslag till länets indelning i förevarande avseende, men förordar, efter att hava hört ortsbefolkningen och vederbörande fögderitjänstemän, obetingat det, som betecknats med litt. A. Väl synes enligt detta alternativ Karlskoga länsmansdistrikt med 7,45 kv. mils areal och 18,280 invånare bliva väl stort, och anledningar förekomma till antagande, att detsamma måhända inom en snar framtid måste delas. Men för det närvarande lärer en annan lösning icke böra ifrågasättas, företrädesvis till följd därav, att varje länsmansdistrikt bör ingå i allenast en domsaga eller ett tingslag. Distriktet inrymmer dock två större municipalsamhällen om tillhopa omkring 4,000 invånare, och utväg borde kunna beredas, ifall organisationsförslaget genomföres, att där anställa en polisman med länsmans kompetens,

varigenom den väsentligaste olägenheten av distriktets stora folkmängd upphäves.

Jag har därför anslutit mig till Kungl. Maj:ts befallningshavandes förslag, upptagande 1 landsfiskal, 5 häradsskrivare och 17 kronolänsmän.

I fråga om landsfiskalsinstitutionen har Kungl. Maj:ts befallningshavande uttalat tvivelsmål, huruvida en tjänsteman skall förmå uppbära den arbetsbörda, som enligt det förelagda instruktionsutkastet skulle komma att å honom vila; men då bestämt yrkande på 2 landsfiskaler ej framkommit samt länet omfattar endast 8 tingslag, därav några relativt små, och med hänsyn till länets ypperliga kommunikationsväsende hyser jag i detta hänseende icke synnerlig tvekan och förordar alltså, att endast en landsfiskal för Örebro län anställes.

Västmanlands län.

Indragning av tre länsmansdistrikt.

Länet, nu indelat i 4 fögderier, sammanfallande med domsagorna, samt 16 länsmansdistrikt, har enligt tabellen B i cirkuläret den 1 september 1913 ansetts kräva 1 landsfiskalstjänst, 3 häradsskrivar- och 13 länsmanssysslor. Kungl. Maj:ts befallningshavande, som i utlåtande den 7 februari 1913 över fögderiförvaltningskommitténs betänkande och de särskilt tillkallade sakkunnigas förslag uttalat nödvändigheten av, att vid en eventuell omläggning av häradsskrivarnas tjänsteåligganden deras nuvarande tjänsteområden bibehölles oförändrade, har, efter inhämtande av ortsbefolkningens samt fögderitjänstemännens yttrande över den indelningsplan, som enligt nämnda cirkulär uppgjorts, i förnyat utlåtande den 31 oktober 1913 förklarat sig hava under försöket att på ett lämpligt sätt uppdela länet i 3 häradsskrivardistrikt ytterligare stärkts i sin uppfattning, att detta icke läte sig göra.

Med avseende på vad sistnämnda sakkunniga i sitt den 19 december 1912 avgivna betänkande yttrat angående häradsskrivarnas göromål och den lämpliga storleken av dessa tjänstemäns distrikt, har det framhållits, att distrikten bleve större, än att »tjänstemannen kan själv utföra eller åtminstone på fullt betryggande sätt övervaka utförandet av alla viktigare och andra huvudsakliga delar av det honom åliggande arbetet». Häradsskrivarna hava på det bestämdaste och, enligt Kungl. Maj:ts befallningshavandes uppfattning, på goda skäl uttalat sig mot en minskning av nuvarande fögderiers antal.

Vid övervägande av vad sålunda förekommit och då, med den i departementet enligt tab. B förslagsvis uppgjorda indelningen, varje

häradsskrivardistrikt i Västmanlands län finge i medeltal 40,000 invånare, av vilka ett stort antal tillhör den mycket rörliga gruppen av industriarbetare, samt enär häradsskrivarna samfällt uttalat den meningen, att ansvaret för debitering och redovisning vid sådant förhållande bleve större, än att det skäligen borde åläggas en tjänsteman, har jag, änskönt kammarkollegium och statskontoret synas benägna att ansluta sig till de sakkunnigas mening, ansett mig icke kunna i detta hänseende tillämpa den på dessa sakkunnigas yttrande grundade planen i tabellen B utan föreslår, att Västmanlands län indelas i 4 häradsskrivardistrikt, sammanfallande med den nuvarande fögderi- och domsagoindelningen.

Däremot och då icke någon erinran försports emot förslaget, att länet skulle bilda 1 landsfiskals- och 13 kronolänsmansdistrikt, får jag förorda bifall till förslaget i denna del och har i enlighet med vad nu är sagt upptagit länet i indelningsplanen för riket.

Kopparbergs län.

Indragning av fyra länsmansdistrikt.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har uppgjort två alternativa förslag, bägge med 6 häradsskrivar- och 31 kronolänsmansdistrikt. Skillnaden emellan alternativen avser allenast bildandet av häradsskrivardistrikten. Enligt alternativ I har Silvbergs, Gustavs och Torsångs gemensamma länsmansdistrikt förts till Västerbergslags fögderi och Ore länsmansdistrikt till Ovan-Siljans fögderi; enligt alternativ II har det förra länsmansdistriktet integrerat Falu fögderi, det senare Nedan Siljans.

Hos menigheterna och bland tjänstemännen hava ungefär lika många röster avgivits för det förra som för det senare alternativet, och Kungl. Maj:ts befallningshavande förordar alternativ I såsom medförande en på fögderierna jämnare fördelad folkmängd.

Bland önskemål i avseende på länsmansdistriktens bildande, vilka av ortsbefolkningen uttalats, har jag fästat uppmärksamhet företrädesvis vid följande två.

Det har av Våmhus sockens kommunalnämnd anmärkts, att Mora distrikt lämnats oförändrat. Sådant syntes nämnden otjänligt ur synpunkten såväl av arealen, 19,17 kv.-nymil, som av folkmängden, 12,327 invånare. Olägenheten av denna indelning kunde avhjälpas på flera, av nämnden antydda sätt. Bland dessa förekommer ett, vilket synts mig leda till målet utan att något intresse trädes för nära. Det avser, att Mora socken med undantag av Bonäs by bildar Mora södra distrikt med 9,29 kv. mil areal och 9,846 invånare och att Mora norra distrikt bildas av

Våmhus socken med Bonäs by av Mora socken samt Lillhärdals till Mora kommun hörande del av Härjedalen (Ulvsjö by och nybyggena Prästslåttåsen och Skuråsen med omkr. 50 inv.). Detta distrikt skulle omfatta 9,88 kv.-mil och 2,447 invånare. Däremot kunde, enligt kommunalnämndens mening, Solleröns länsmansdistrikt med areal 4,96 kv.-nymil och 1,958 invånare utan olägenhet sammanslås med det angränsande Vänjans länsmansdistrikt med areal 6,89 kv.-nymil och 1,991 invånare, varigenom en länsmanssyssla bleve disponibel för det uppdelade Moradistriktet.

Då Kungl. Maj:ts befallningshavande förklarat sig finna detta förslag värt allt beaktande med hänsyn till att Mora nuvarande distrikt vore både till areal och folkmängd ett av de största i länet och därjämte till formen synnerligen olämpligt, har jag velat hemställa om bifall till denna avvikelse från alternativet I.

Vidare har påpekats från Malungs kommun, att den i nämnda kommun ingående Tyngsjö kapellförsamling om cirka 2 kv.-mils areal och 848 invånare borde föras till Malungs länsmansdistrikt och icke, såsom i förslaget, till Järna och Äppelbo socknars distrikt. Icke heller emot detta förslag har Kungl. Maj:ts befallningshavande ställt sig avvisande. Jag har därför velat förorda jämväl denna ändring och, under förutsättning av Eders Kungl. Maj:ts bifall till de nu av mig angivna jämkningsförslagen, låtit uppställa distriktsindelningsplanen för riket, i vad Kopparbergs län rör, i enlighet med alternativet I, jämkat på sätt nyss är sagt.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har äskat uppförande å stat av 2 landsfiskalstjänster. Jag har i anledning av detta förslag hyst en viss tvekan, huruvida en landsfiskalsbefattning kunde vara tillräcklig för länet, som är synnerligen vidsträckt. Men med de ypperliga kommunikationer det besitter, enkannerligen i de tätare bebyggda delarna, kommunikationer, som inom närmaste framtiden torde bliva än mer förbättrade med tillkomsten av nya beslutade eller föreslagna järnvägar, och då folkmängden icke avsevärt överstiger den i Gävleborgs län, med vilket länet jämväl i övrigt är ganska likställt, och för Gävleborgs län endast en landsfiskal föreslagits, har jag trott mig för närvarande kunna stanna vid en landsfiskal för Kopparbergs län.

Gävleborgs län.

Tillökning med två häradsskrivardistrikt, indragning av ett länsmansdistrikt.

Fögderitjänstemän samt ortsbefolkningen, vilka hörts över det av Kungl. Maj:ts befallningshavande i enlighet med civildepartementets cir-

kulär den 1 september 1913 utarbetade indelningsförslag, hava icke däremot framställt några anmärkningar, som föranlett Kungl. Maj:ts befallningshavande att vidtaga jämkningar i förslaget. Väl har jag vid förslagets granskning funnit, att flera länsmansdistrikt däri framträda med synnerligen låg både areal och folkmängd, men med den kännedom, jag äger om detta läns förhållanden såväl i fråga om kommunikationsleder som eljest, har jag icke tilltrott mig kunna föreslå någon minskning i distriktens antal. Det tämligen rundliga antalet länsmansdistrikt i länet torde tillvidare i viss grad motivera anställandet av endast en landsfiskal i länet.

Jag hemställer således om godkännande av förslaget, sådant det införts i distriktsindelningen för riket och således upptagande 1 landsfiskal, 6 häradsskrivare och 28 kronolänsmän.

Västernorrlands län.

Indragning av ett länsmansdistrikt.

Detta län skulle enligt den inom departementet förslagsvis utarbetade planen bibehållas vid nuvarande antal fögderier och länsmansdistrikt, varigenom medeltalet invånare skulle bli i varje häradsskrivardistrikt 37,135 och i varje länsmansdistrikt 7,427. Dessa tal hava synts lämpliga för ett län med Västernorrlands geografiska omfattning och dess relativt starka utveckling. Vid den av Kungl. Maj:ts befallningshavande föreslagna indelningen hava ej kunnat undvikas sådana motsatser som emellan Alnö distrikt om 0,69 kv.-nymil och 7,068 invånare samt Anundsjö distrikt om 26,59 kv.-nymil och 7,802 invånare.

Emot förslaget hava framställts några erinringar, såsom att Selångers och Tuna distrikt, vilka bibehållits oförändrade, borde sammanslås, att det nya Högsjö distrikt om 2,78 kv.-mil med 4,643 invånare knappast kunde taga en länsmans tid i anspråk, att de av Kungl. Maj:ts befallningshavande sammanslagna Nätra och Sidensjö distrikt borde fortfarande utgöra vart för sig ett distrikt, att Sollefteå distrikt om 10,83 kv.-mil med 12,603 invånare bleve för stort o. s. v.

Lika med Kungl. Maj:ts befallningshavande kan jag icke fästa avseende vid dessa erinringar i annan mån än såvitt rörer den ifrågasatta sammanslagningen av Selångers och Tuna nuvarande distrikt. Det förra håller 3,64 kv.-mil med 4,924 invånare, det senare 6,04 kv.-mil med 6,898 invånare, och med hänsyn till att de tätare bebyggda delarna ligga jämförelsevis koncentrerade, anser jag att dessa distrikt böra sammanslås till ett. Visserligen finnas i Västernorrlands län distrikt med än mindre

areal såsom Sköns om 0,47 kv.-mil och Alnö om 0,69 kv.-mil, men de hysa stort invånarantal, nämligen 11,605 i det förra och 7,068 i det senare, och befolkningen tillhör företrädesvis industrien.

Jag föreslår således, att antalet länsmansdistrikt inskränkes till 29 därigenom, att Selångers och Tuna distrikt sammanslås till ett.

Mot häradsskrivardistriktens antal och sammansättning enligt förslaget har jag icke någon erinran.

Vad beträffar landsfiskalsinstitutionen, uttalar sig Kungl. Maj:ts befallningshavande visserligen för anställandet inom länet av 2 landsfiskaler, men synes mena, att länet ändock skulle utgöra ett enda distrikt, detta synbarligen i avsikt att Kungl. Maj:ts befallningshavande därigenom friare kunde disponera dessa tjänstemän, varhelst behov av deras verksamhet yppade sig. Denna fråga synes mig icke behöva i detta sammanhang prövas, men jag har velat omnämna densamma.

I skrivelse den 13 januari 1917 förklarar Kungl. Maj:ts befallningshavande sig godkänna indelningsplanen, men anmärker att, när den ifrågasatta tvärbanan mellan Hoting och stambanan kommer till stånd, anledning lärer uppstå att indraga ett eller flera länsmansdistrikt.

Jag hemställer sålunda, att distriktsindelningen, sådan den uti indelningsplanen framställts, måtte godkännas. Den upptager 2 landsfiskaler, 6 häradsskrivare och 29 länsmän.

Jämtlands län.

Indragning av ett länsmansdistrikt.

Från ortsbefolkningens sida ävensom från en och annan av fögderitjänstemännen hava visserligen försports vissa erinringar emot det av Kungl. Maj:ts befallningshavande enligt cirkuläret den 1 september 1913 upprättade förslag till länets nya indelning, men dessa erinringar hava av länsstyrelsen bemötts med sådana skäl, att jag för min del funnit mig böra förorda nådigt godkännande av Kungl. Maj:ts befallningshavandes förslag, sådant det införts uti indelningsplanen för riket.

Vad angår antalet landsfiskaler inom Jämtlands län har visserligen Kungl. Maj:ts befallningshavande framhållit behovet av 2 sådana tjänstemän och därvid företrädesvis åberopat länets obestridliga vidsträckthet och de många kronolänsmansdistrikten. Men å andra sidan vill jag anmärka, att av länets nuvarande fyra kronofogdar tre ansetts kunna taga sin bostad i Östersund och allenast kronofogden i södra fögderiet har bott inom sitt fögderi, nämligen i Sveg. Då jämväl järnvägskommunikationerna i Jämtlands län under senare åren väsentligt förbättrats

och under närmaste tiden bliva ytterligare avsevärt utvecklade, håller jag före, att Jämtlands län, åtminstone tillsvidare, kan betjänas med *en* landsfiskal. Erfarenheten torde efter några år visa, om detta antagande vederlägges, och Kungl. Maj:t lärer då ej underlåta att härutinnan föreslå en förändring. Tillsvidare föreslår jag således för länet 1 landsfiskal, ävensom 4 häradsskrivare och 25 kronolänsmän.

Västerbottens län.

Tillökning med ett häradsskrivardistrikt.

Förslaget till länets nya indelning i länsmansdistrikt överensstämmer i huvudsak med den nu gällande; men då det ansetts icke möta någon avsevärd olägenhet att sammanslå Nysätra och Lövångers skilda distrikt till ett, som med 9,47 kv.-mils areal och 7,774 invånare ändock komme att bliva ett av länets minsta distrikt, har den sålunda disponibla länsmanslönen ansetts böra användas i och för en uppdelning av Vilhelmina distrikt i två. I betraktande av att Vilhelmina distrikt innehåller 87,51 kv.-mil har jag funnit denna åtgärd synnerligen lämplig. Det norra distriktet av sagda socken komme att omfatta en befolkning av 3,283 personer, det södra av 4,314 invånare; och vad beträffar den geografiska gränslinjen har Kungl. Maj:ts befallningshavande såsom sitt upptagit ett av kronofogden i lappmarksfögderiet utarbetat förslag.

Indelningen framträder uti den plan, som jag låtit införa i riksindelningsplanen, upptagande distrikt för 4 häradsskrivare och 26 kronolänsmän förutom 2 landsfiskaler.

Vad beträffar de två landsfiskalsdistrikt, som för länet ansetts erforderliga, har länsstyrelsen föreslagit, att vartdera skulle omfatta 13 länsmansdistrikt, det ena Nordmalings, Bjurholms, Umeå södra och norra, Vännäs, Sävars, Degerfors, Bygdeå, Fredrika, Åsele, Vilhelmina södra och norra samt Dorotea distrikt, och det andra de återstående distrikten, nämligen Nysätra och Lövångers, Burträsks, Skellefteå södra och norra, Jörns, Norsjö, Byske, Malå, Lycksele södra och norra, Stensele samt Tärna och Sorsele distrikt.

Norrbottens län.

Tillökning med ett häradsskrivar- och fyra länsmansdistrikt.

Efter ortsinvånarnas och fögderitjänstemännens hörande över ett av Kungl. Maj:ts befallningshavande i enlighet med cirkuläret den 1 september 1913 uppgjort förslag till distriktsindelning har Kungl.

Maj:ts befallningshavande i sitt förslag den 28 november samma år något modifierat det ursprungliga.

Vad häradsskrivardistrikten beträffar, har sålunda den ursprungliga planen att låta dessa sammanfalla med domsagorna måst övergivas i anseende till nödvändigheten att sörja för att genom folkmängdens jämnare fördelning häradsskrivarna skulle säkrare än eljest varit möjligt bliva i tillfälle att verkligen hinna utföra sina mångskiftande bestyr. De särskilda distrikten enligt det definitiva förslaget komma att omfatta sammanhängande och icke oformliga områden. Ett önskemål därvid, av vilket icke den minsta olägenhet för tjänsten skulle uppstå, vore dock, att nuvarande häradsskrivare i Haparanda och Luleå, som väl finge övertaga Torneå och Luleå distrikt, kunde få kvarbo i nämnda städer.

Beträffande länsmansdistrikten uttalar sig Kungl. Maj:ts befallningshavande med anledning av särskilda yrkanden på följande sätt. Genom kungl. brevet den 25 maj 1900 hade Älvsby distrikt på visst sätt reglerats, men då kommunikationsförhållandena genom framdragande av bibanan från Älvsbyn till Piteå väsentligen förbättras, tillstyrker Kungl. Maj:ts befallningshavande ett väckt förslag därom, att Markbygden skiljes från Älvsby länsmansdistrikt och lägges till Piteå södra distrikt, från vilket å andra sidan skulle avskiljas, för att läggas till Piteå norra distrikt, byarna Pitholm och Bondön ävensom övriga öster om Piteå stad och norr om Pite älv belägna byar och lägenheter.

Det hade ifrågasatts att dela Gällivare distrikt i tre, men av skäl, som Kungl. Maj:ts befallningshavande anfört, inskränktes förslaget till två distrikt, det ena Hakkas distrikt med vissa uppgivna byar, och det andra Gällivare distrikt, omfattande återstoden. Likaså föreslås en delning av Jukkasjärvi socken i två distrikt, det västra, Kiruna distrikt, och det östra, Vittangi distrikt. Gränsen syntes böra sammanfalla med den, som varder bestämd för Vittangi kapellförsamling.

Beträffande Överluleå och Nederkalix båda länsmansdistrikt uttalar länsstyrelsen i sin skrivelse den 28 november 1913, att dessa med hänsyn till areal och folkmängd samt göromålens omfattning vore jämförelsevis stora, men att länsstyrelsen dock för det dåvarande icke ansett sig böra påkalla någon delning av dem. I skrivelse den 13 januari 1917 förklarar länsstyrelsen emellertid, att det numera vore oundgängligen nödvändigt, att vartdera länsmansdistriktet uppdelas i två länmansdistrikt.

Nederkalix distrikt skulle då kunna uppdelas i Nederkalix distrikt med 11,587 invånare enligt 1915 års folkmängdsuppgifter och Töre distrikt med 4,312 invånare enligt samma uppgifter, vartdera samman-

fallande med de territoriella församlingarna. En delning av Överluleå distrikt efter de två socknarna i Överluleå och Edefors distrikt skulle däremot icke kunna anses tillfredsställande. Med hänsyn till den stora skillnaden i folkmängd inom dessa två socknar (år 1915 resp. 14,625 och 2,852) borde tydligen vissa delar av Överluleå socken föras till Edefors länsmansdistrikt. Med avseende på Gellivare distrikt förklarar länsstyrelsen, att den i Malmberget anställde, av Luossavara—Kirunavara aktiebolag enligt nådig föreskrift avlönade extra länsmannen fortfarande bör bibehållas och honom eventuellt tilldelas ett något utökat tjänstområde.

I anslutning till vad länsstyrelsen anfört finner även jag nödigt, att Överluleå och Nederkalix länsmansdistrikt vartdera uppdelas i två distrikt. Beträffande indelningsförslaget, som slutligt kompletterats genom länsstyrelsens skrivelse i ämnet den 19 mars 1917, har jag i övrigt icke funnit något att anmärka utan förordar detsamma, sådant jag låtit införa det i indelningsplanen för riket, upptagande distrikt för 2 landsfiskaler, 5 häradsskrivare och 22 kronolänsmän.

Länsstyrelsens förslag om länets uppdelning i två landsfiskalsdistrikt innebär ett sydligt distrikt, omfattande nuvarande Luleå och Piteå fögderier, samt ett nordligt, omfattande Kalix och Torneå fögderier.

I enlighet med det anförda har riket förslagsvis indelats i landsfiskalsdistrikt samt fögderier och länsmansdistrikt på sätt som inhämtas av följande tabell.

Sammandragstabell.

Län.	Antal landsfiskalsdistrikt.	Antal fögderier.		Antal länsmansdistrikt.	
		Enligt nuvarande indelning	Enligt departementschefens förslag.	Enligt nuvarande indelning.	Enligt departementschefens förslag.
Stockholms	1	6	6	23	21
Uppsala	1	4	3	19	12
Södermanlands	1	4	4	12	13
Östergötlands	1	8	6	29	22
Jönköpings	1	6	5	23	20
Kronobergs	1	5	4	17	16
Kalmar	1	6	6	25	22
Gottlands	1	2	2	6	6
Blekinge	1	2	3	9	12
Kristianstads	1	4	6	23	23
Malmöhus	1	6	7	26	25
Hallands	1	4	3	11	11
Göteborgs och Bohus	1	5	5	21	22
Älvsborgs	1	6	7	29	28
Skaraborgs	1	7	6	27	24
Värmlands	1	7	6	19	21
Örebro	1	4	5	17	17
Västmanlands	1	4	4	16	13
Kopparbergs	1	6	6	35	31
Gävleborgs	1	4	6	29	28
Västernorrlands	2	6	6	30	29
Jämtlands	1	4	4	26	25
Västerbottens	2	3*)	4	26	26
Norrbottens	2	4	5	18	22
Summa	27	117	119	516	489

*) Häradsskrivargöromålen i Lappmarksfögderiet hava utförts av kronofogden därstädes.

6. Förslag till avlöningsförmåner för fögderitjänstemännen.

a. Landsfiskalerna.

Fögderiförvaltningskommittén.

Med avseende å *avlöningsförmånerna* för landsfiskalerna har fögderiförvaltningskommittén, som i sitt alternativ II föreslagit sådana tjänstemän, framhållit, att landsfiskal med hänsyn till de stora kompetensfordringar, som ställts å honom, och vikten av, att han i sitt betydelsefulla arbete såsom överordnad åklagare och polischef bleve oberoende av extra inkomster, måste tillerkännas jämförelsevis goda avlöningsförmåner. Då det emellertid synts kommittén troligt, att landsfiskalstjänsterna komme att rekryteras med yngre personer, särskilt andre och tredje länsnotarier, ansåg kommittén, att begynnelseavlöningen skulle kunna sättas något lägre än eljest och tjänstemannen i stället tillgodoses med ett tredje ålderstillägg. Kommittén föreslog i enlighet härmed avlöningsförmånerna för landsfiskalen sålunda: *lön* 2,800 kronor, *tjänstgöringspenningar* 1,800 kronor, *tre ålderstillägg*, vart och ett å 500 kronor, att utgå efter respektive 5, 10 och 15 års tjänstgöring, samt *ortstillägg* med 400 kronor för landsfiskal i Stockholms län och med 200 kronor för landsfiskal i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Kommittén, som tänkt sig landsfiskalen placerad ute i länet och icke såsom tjänsteman vid länsstyrelsen, ansåg vidare landsfiskalen böra tillerkännas *förvaltningsbidrag* till täckande av kostnader för tjänstlokal och expenser m. m. samt beräknade detta till 600 kronor, 400 kronor och 200 kronor allt efter den grupp av län, som landsfiskalen tillhörde.

För tjänstresor föreslogs reseersättning enligt 4:de klassen i resereglementet, dock utan rätt till dagtraktamente. Kommittén befarade nämligen att, om landsfiskal tillerkändes även dagtraktamente, statsverket skulle få vidkännas större utgifter än nödigt vore.

Sakkunniga av 1912.

Sakkunniga av år 1912 hava funnit kommitténs förslag angående *lön* och *ålderstillägg* för landsfiskalerna fullt motiverat och icke haft något att däremot erinra. Mot förslaget i övrigt har anförts, att *ortstillägget* lämpligen borde utgå med belopp och på sätt, som vore gällande beträffande ortstillägg för åtskilliga 1:ste länsnotarier m. fl., samt att *tjänstgöringspenningarna* syntes böra efter en indelning av länen i klasser sättes till 1,800 kronor i 1:sta klassens län, 1,700 kronor i 2:a klassens län och 1,600 kronor i 3:dje klassens län.

Det av kommittén föreslagna *förvaltningsbidraget* ansågo de sakkunniga icke erforderligt, då enligt deras förslag landsfiskalen skulle anställas i länsstyrelsen och således därstädes erhålla tjänstlokal samt nödiga skrivmaterialier m. m.

Vid resor i tjänsten borde landsfiskalen åtnjuta icke blott reseersättning utan jämväl dagtraktamente. De sakkunniga, som tänkt sig, att Kungl. Maj:ts befallningshavande lämpligen borde äga pröva befogenheten av landsfiskalens tjänstresor i länet, hade nämligen icke funnit några betänkligheter behöva möta mot att honom tillerkändes även dagtraktamente. De hade även funnit det synnerligen angeläget, att han finge full ersättning för sina reseutgifter, så att hans ordinarie löneförmåner icke behövde tagas i anspråk härför, vilket säkerligen komme att menligt inverka på hans intresse för sådana tjänsteåligganden, som erfordrade resor.

Till upprätthållande av landsfiskalsgöromålen i Gottlands län, där särskild landsfiskal icke ansågs erforderlig, föreslogs ett årligt arvode av 1,200 kronor.

Länsstyrelserna. Länsstyrelserna hava i allmänhet funnit de av de sakkunniga föreslagna löneförmånerna för landsfiskalerna vara för knappt tilltagna och påkalla förhöjning, om man skulle kunna förvänta att på tillfredsställande sätt kunna rekrytera dessa tjänster. Vidare hava åtskilliga länsstyrelser ansett, att landsfiskalen borde av organisatoriska skäl placeras ute i länet och icke vid länsstyrelsen, och att således särskilt förvaltningsbidrag vore erforderligt. Flertalet av de länsstyrelser, som avgivit förslag till löneförmåner för landsfiskalen, hava föreslagit dessa löneförmåner sålunda: lön 3,500 kronor, tjänstgöringspenningar 1,500 kronor, 3 ålderstillägg à 500 kronor efter respektive 5, 10 och 15 års tjänstgöring, förvaltningsbidrag 500—800 kronor samt ortstillägg i förekommande fall.

Slutligen har Kungl. Maj:ts befallningshavande i *Gottlands län* föreslagit, att arvodet för landsfiskalsgöromålens bestridande inom länet skulle höjas till 2,400 kronor, enär, om länsnotarien finge förordnande att bestrida nämnda göromål, dennes behållning av uppdraget bleve alltför ringa, särskilt om han nödgades under ledighet för resor i tjänsten avstå från sina tjänstgöringspenningar å länsnotariebefattningen.

Ämbetsverken. Även ämbetsverken hava funnit de av de sakkunniga föreslagna löneförmånerna för landsfiskalerna böra höjas.

Då stora anspråk måste ställas på de personliga egenskaperna hos dem, som erhölle landsfiskalsbefattningarna, torde, enligt ämbetsverkens förmenande, skickliga sökande knappast kunna förväntas anmäla sig, med mindre tillräckligt lockande avlöningsförmåner erbjödes. Då vidare åt platsernas innehavare, om de skulle kunna med framgång utföra de dem åliggande uppdragen, måste tillförsäkras en auktoritativ ställning, syntes ock nödigt, att de i lönehänseende bleve jämförelsevis gynnsamt utrustade. Med hänsyn till befattningarnas ställning inom förvaltningen

torde det, mena ämbetsverken, få antagas, att befattningarna i regel icke komme att bliva övergångsplatser, ett förhållande, vartill hänsyn ock måste tagas vid löneförmånernas bestämmande. Om de ifrågavarande tjänsterna skulle organiseras i tanke på att, såsom de sakkunniga synas hava avsett, rekryteras med yngre personer, särskilt andra och tredje länsnotarier, skulle, enligt ämbetsverkens övertygelse, institutionen redan från begynnelsen äventyras, och därför borde icke löneförmånerna regleras med tagen hänsyn till en sådan anordning.

Ämbetsverken hava ansett de nya landsfiskalernas löneförmåner böra sättas till lika belopp med lönerna för andra gradens tjänster i de centrala ämbetsverken, och alltså bestämmas till, förutom ortstillägg, lön 3,600 kronor, tjänstgöringspenningar 1,800 kronor, och två ålderstillägg, vartdera å 500 kronor.

Med erinran att vad som anförts emot landsfiskalernas placering såsom tjänstemän i länsstyrelserna syntes förtjäna uppmärksamhet, hava ämbetsverken framhållit, att därest landsfiskalerna placerades ute i länen, vissa förvaltningsbidrag borde lämnas dem.

Arvodet till upprätthållande av landsfiskalsgöromålen å Gottland har även synts ämbetsverken vara väl knappt beräknat och böra något förhöjas.

Framställning från en del kronofogdar.

Beträffande landsfiskalens avlöningsförmåner och tjänsteställning hava slutligen åtskilliga, flyttningsskyldighet underkastade kronofogdar i underdånig skrivelse den 29 oktober 1916 — med vidhållande av tidigare i ämnet uttalad åsikt, att de icke vore skyldiga att låta sig förflyttas till annan tjänst än kronofogdetjänst — hemställt, att avlöningsförmånerna för landsfiskalen, som borde givas en lika självständig tjänsteställning som den nuvarande kronofogden, måtte bestämmas till 4,500 kronor begynnelseavlöning och 1,200 kronor förvaltningsbidrag med tre ålderstillägg vartdera å 500 kronor samt landsfiskalen berättigas åtnjuta en månads kostnadsfri semester.

Departementschefen.

I likhet med vad ett stort antal Kungl. Maj:ts befallningshavande- och ämbetsverken anfört finner jag, att löneförmånerna för landsfiskalerna böra bestämmas något högre, än de sakkunniga föreslagit.

Vid denna frågas avgörande synes mig, att man måste i främsta rummet taga hänsyn till de för tjänsten tillämnade kompetensfordringar. Men dessutom får frågan ses ur synpunkten av, att ifrågavarande tjänster i många fall torde komma att rekryteras med innehavare av länsnotariebefattning och böra för dessa i viss mån ersätta den genom kronofogdetjänsternas indragning uppkommande minskning i befordringsutsikterna, samt att landsfiskalen, såsom enligt mitt förslag inrangerad i länsstyrel-

sen, i större eller mindre utsträckning blir ett av dess organ, som dock i regel måste betrakta sin tjänst såsom slutplats.

Jag anser således, att avlöningsförmånerna för landsfiskal måste sättas ej så oväsentligt högre än för länsnotarie, så att de komma i skäligt förhållande till vad i tidigare förslag avsetts för kronofogdarna.

I länsnotariernas avlöning, som frånsett ortstillägg nu utgör för förste länsnotarie 3,600 kronor jämte två ålderstillägg à 500 kronor att utgå efter respektive 5 och 10 års tjänstgöring och för övriga länsnotarier 3,200 kronor med enahanda ålderstillägg, ämnar jag ej föreslå någon annan ändring, än att tjänstemännen tillerkännas ett tredje ålderstillägg.

I anslutning till det anförda och då landsfiskalstjänsterna sannolikt i regel komma att rekryteras med relativt yngre tjänstemän, vilket medgiver att större del av slutavlöningen än eljest vore möjligt kan utgöras av ålderstillägg, föreslår jag, att landsfiskalerna erhålla 3,400 kronor lön, 1,600 kronor tjänstgöringspenningar samt tre ålderstillägg, vartdera å 500 kronor att utgå efter 5, 10 och 15 års tjänstgöring.

Härvid har jag icke förbisett den eventualiteten, att länsnotarie vid befordran till landsfiskalstjänst kan hava med intjänta ålderstillägg uppnått högre avlöning än begynnelseavlöningen för landsfiskal. Detta förhållande, vilket med de löneförmåner, som föreslås för andra tjänstemän inom landsstaten, även i övrigt kan uppkomma vid en persons övergång från en tjänst till en annan, anser jag kunna, i huvudsaklig överenstämmelse med vad som för närvarande gäller för läroverkslärarna, ordnas på det sättet att, om tjänsteman i landsstaten vid befordran från en tjänst till en annan redan intjänat högre avlöning i den förra än begynnelseavlöningen i den senare, honom skola omedelbart tillgodoföras så många ålderstillägg i den nya tjänsten, som erfordras för att hans avlöning, i vad den utgöres av lön, tjänstgöringspenningar och ålderstillägg, i sistnämnda befattning icke skall understiga den avlöning av samma slag, han senast åtnjutit i den förra.

Då enligt organisationsplanen landsfiskalen skall placeras i länsstyrelsen, erfordras icke för honom förvaltningsbidrag. I den mån på grund av bristande utrymme inom vederbörande länsstyrelses arbetslokaler särskild expedition för landsfiskal måste tillsvidare förhyras, lära kostnaderna härför kunna utgå av 6:te huvudtitelns anslag för skrivmaterialier och expenser, ved m. m.

Ortstillägget anser jag skäligen böra bestämmas till 400 kronor i Stockholms län och 200 kronor i övriga län, där ortstillägg utgår.

Vid beräkningen av förenämnda löneförmåner har jag icke förbisett, att landsfiskalen kan i någon mån komma i åtnjutande av sportler.

Av skäl, som i annat sammanhang angivits, anser jag, att uppehål-

landet av landsfiskalsgöromålen i Gottlands län bör ordnas, icke enligt de sakkunnigas förslag, utan likasom i övriga län. Särskilt arvode för ändamålet erfordras således icke.

Löneförmånerna för landsfiskalerna anser jag alltså böra bestämmas sålunda:

lön, lika för alla	kronor	3,400: —
tjänstgöringspenningar, lika för alla	»	1,600: —
ortstillägg, i Stockholms län	»	400: —
» i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län	»	200: —
ålderstillägg efter 5 års tjänstgöring	»	500: —
efter 10 års tjänstgöring ytterligare	»	500: —
och efter 15 års tjänstgöring ytterligare	»	500: —

I fråga om landsfiskalernas rätt till semester skulle måhända kunna ifrågasättas samma anordning som gäller för en del andra tjänstemän, exempelvis yrkesinspektörer, nämligen att befattningshavaren, där så utan hinder för göromålens behöriga gång kan ske, äger att efter föregående anmälan hos vederbörande överordnad vistas utom sitt tjänstgöringsområde viss tid årligen. Då likväl landsfiskalens tjänst är av sådan beskaffenhet, att hans omedelbara ingripande kan krävas när som helst, kan det icke vara tillrådligt att låta honom i likhet med förenämnda tjänstemän utan ställföreträdare någon tid vistas utom sitt tjänstgöringsområde. Härtill kommer, att landsfiskalens tjänstgöring i länsstyrelsen, som åtminstone i åtskilliga län kan bliva mera stadigvarande, i förevarande avseende jämnställer honom med länsstyrelsens tjänstemän, samt att man genom semesterledighet för landsfiskalen tillgodoser behovet, att aspiranter på hans tjänst beredes tillfälle att utbilda sig för och vinna erfarenhet i tjänstens skötande. På grund härav vill jag föreslå, att landsfiskal i likhet med flertalet av länsstyrelsens tjänstemän berättigas åtnjuta en månads kostnadsfri semester årligen.

Vidkommande landsfiskals rätt till ersättning för kostnader i och för tjänsteresor delar jag de sakkunnigas uppfattning om angelägenheten av, att han må få full ersättning för sina reseutgifter. Hans distrikt är ett helt län eller stor del därav, och han kan därför ej skäligen frånkännas rätt även till dagtraktamente. Dock förutsätter jag, att denna rätt göres beroende därav, att resa företagits efter Kungl. Maj:ts befallningshavandes förordnande eller med dess medgivande. För särskilda utgifter i övrigt, som landsfiskalen måst vidkännas för sin polisverksamhet, bör han jämväl äga åtnjuta ersättning av statsmedel. Bestämmelser härom lära böra införas i allmän författning.

Slutligen torde landsfiskalerna, liksom fallet är med länsmännen, böra tillerkännas rätt till fribiljett, 2:dra klass, å statens järnvägar inom landsfiskalsdistriktet. Landsfiskalerna synas böra hänföras till 4:de klass i gällande resereglemente.

Beträffande landsfiskals rätt till pension föreslår jag på de skäl, jag i fråga om kronolänsmännen vill närmare angiva, att sådan rätt må för landsfiskalen inträda vid uppnådd ålder av 65 år.

b. Häradsskrivarna.

Löneförmånerna för häradsskrivarna utgå enligt nu gällande stat sålunda:

1) *å ordinarie stat*, enligt år 1880 fastställd löne-reglering,

lön, lika för alla	kronor	2,000: —
tjänstgöringspenningar	kronor	500: —
med tillägg av 75 kronor för varje börjat 5,000-tal av folkmängden i tjänstedistriktet, dock så att tillägget icke i något fall får understiga 300 kronor	»	—: —
ålderstillägg efter 10 års tjänstgöring	»	500: —

2) *å extra stat*, såsom tillfällig löneförbättring från och med år 1909,

lön, lika för alla	»	200: —
tjänstgöringspenningar, lika för alla	»	500: —
ortstillägg, att utgå till häradsskrivarna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län	»	200: —
förvaltningsbidrag: 75 kronor för varje fullt 5,000-tal av folkmängden i tjänstedistriktet.		

I propositionen till 1909 års riksdag föreslogos avlöningsförmånerna för häradsskrivarna sålunda:

lön, lika för alla	kronor	2,200: —
tjänstgöringspenningar, lika för alla	»	1,000: —
ortstillägg, att utgå till häradsskrivarna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län	»	200: —
förvaltningsbidrag: 150 kronor för varje fullt 5,000-tal av folkmängden i tjänstedistriktet,		
ålderstillägg, efter 5 års tjänstgöring	»	500: —
och efter 10 års tjänstgöring ytterligare	»	500: —

Framställning från Sveriges häradsskrivarförening.

Uti underdånig skrivelse den 26 januari 1910 har Sveriges häradsskrivarförening anhållit om förbättrade avlöningsförmåner och uttalat vissa önskemål i fråga om häradsskrivarnas tjänstarbete. Rörande innehållet av denna framställning, över vilken fögderiförvaltningskommittén på sin tid avgivit yttrande, tillåter jag mig hänvisa till kommitténs betänkande sidorna 433—435 samt anmärker här endast, hurusom framställningen avsåg,

att häradsskrivarna borde befrias från arbetet med upprättandet av röstlängder för val till riksdagens andra kammare eller om så ej skedde erhålla ersättning för arbetet, *att* ersättning jämväl måtte utgå för besväret med prästvalslängders uppgörande, *att* provisionen för debitering av brandstodsmedel borde höjas så, att den komme att utgå efter samma grunder som provisionen för debitering av landstingsmedel, *samt att* de i 1909 års proposition föreslagna avlöningsförmåner borde så till vida höjas, att lönen sattes till 2,700 kronor och förvaltningsbidraget bestämdes att utgå med 150 kronor för varje *påbörjat* 5,000-tal av befolkningen.

Fögderiförvaltningskommittén.

Fögderiförvaltningskommittén har av skäl, som angivas i dess betänkande sidorna 435—442, avstyrkt nyss berörda framställning, ej blott i vad den avser häradsskrivarnas befriande från deras arbete med upprättande av röstlängder för val till riksdagens andra kammare, utan även såvitt densamma angår särskild ersättning till häradsskrivarna för nämnda arbete och besväret med prästvalslängders uppgörande.

Beträffande förslaget om höjning av provisionen för debitering av brandstodsmedel föreslog kommittén, att densamma måtte höjas att utgå i likhet med provisionen för debitering av övriga försäkringsavgifter. I sammanhang härmed har kommittén uttalat såsom sin åsikt, att då till följd av debiteringsposternas stora antal icke heller arbetet med indrivningen och redovisningen av brandstodsavgifterna kunde anses skäligen betalt med den därför nu utgående provisionen, även för kronofogdarna provisionen borde höjas på nyss angivna sätt.

För bedömande av, huruvida och i vad mån häradsskrivarnas avlöningsförmåner erfordrade förhöjning, hade fögderiförvaltningskommittén sökt utreda, huru stor nettoinkomst häradsskrivarna kunde anses hava av sin tjänst. Av denna utredning, som grundade sig på infordrade uppgifter om häradsskrivarnas extra inkomster i tjänsten, deras utgifter och beräknade kostnader i och för tjänsten samt deras förvaltningsbidrag, allt år 1909, och vars resultat sammanförts i tabell XVI vid kommittébetänkandet, hade kommittén funnit framgå, dels att i endast

15 fall häradsskrivarnas extra inkomster i tjänsten varit mindre än med densamma förenade utgifter, medan däremot i övriga fall överskott uppstått, så att förvaltningsbidraget därjämte blivit behållen inkomst, dels ock att behållningen på extra inkomsterna utgjort för 33 häradsskrivare högst 500 kronor, för 28 501—1,000 kronor, för 22 1,001—1,500 kronor, för 10 1,501—2,000 kronor, för 7 2,001—3,000 kronor och för 3 mer än 3,000 kronor. Vidare inhämtades av kommitténs tabell XIV, att i de fall, där extra inkomsterna icke räckt till gäldande av utgifterna, överskottet i 2 fall icke heller kunnat helt täckas med förvaltningsbidraget, varemot i övriga fall å förvaltningsbidraget uppstått behållning, som i 5 fall understigit, men i 8 fall överstigit 500 kronor. Det vill synas, säger kommittén, att i de fall, där extra inkomsterna icke räckt till de av häradsskrivarna uppgivna kostnaderna i tjänsten, detta berott på särskilda förhållanden såsom sjuklighet hos tjänsteinnehavaren, varav följt ökat anlitande av tjänstebiträde, eller också på att utgifterna för tjänsterum, resor i tjänsten och expenser, såsom framginge av motsvarande utgifter för övriga häradsskrivare, beräknats alldeles för högt. Det visade sig sålunda, att för det ojämförligt största antalet häradsskrivare förvaltningsbidraget utgjorde behållen inkomst och att därutöver debetsedellösen och provisioner och övriga extra inkomster i tjänsten lämnade ej så oväsentligt överskott. Då förvaltningsbidraget i genomsnitt kunde beräknas till ungefär 1,000 kronor, skulle alltså häradsskrivarens nettoinkomst av tjänsten, då ålderstillägg och behållen extra inkomst ej medräknades, i medeltal uppgå till 4,200 kronor. Vid dessa beräkningar hade hänsyn icke tagits till den ersättning, vilken utginge till häradsskrivarna för bestyret med röstlängderna för val till riksdagens andra kammare, detta emedan kommittén ansett, att häradsskrivarna icke borde åtnjuta särskild ersättning för ifrågavarande arbete.

Enligt kommitténs mening borde förut angivna behållna inkomst för en tjänsteman med häradsskrivares utbildning icke anses otillräcklig, och kommittén ansåg icke, att av densamma föreslagen ökning av fögderiernas storlek skulle vålla någon minskning i nämnda inkomst, då de stegrade omkostnaderna för tjänstens skötande skulle täckas av den med samma ökning förbundna tillväxten av provisionerna och förvaltningsbidraget.

Beträffande *förvaltningsbidraget* erinrade kommittén, att detta för närvarande utginge efter två olika grunder, nämligen dels med 75 kronor för varje börjat dels ock med lika belopp för varje fullt 5,000-tal av folkmängden i distriktet, vilket senare dock beviljats såsom tillfällig

löneförbättring. Förvaltningsbidraget, som tydligen borde i sin helhet utgå efter en och samma grund, hade av Kungl. Maj:t uti propositionen till 1909 års Riksdag föreslagits till 150 kronor för varje fullt 5,000-tal av folkmängden. »Skulle», säger kommittén, »förvaltningsbidraget utgå efter sistnämnda grund, komme sådant att för varje häradsskrivare med 75 kronor minska det nuvarande förvaltningsbidraget». Någon nedsättning i förvaltningsbidraget ansåg sig kommittén likväl icke kunna förorda, så mycket mindre som enligt dess mening förvaltningsbidraget även borde utgöra ersättning för häradsskrivarens arbete med upprättandet av röstlängd för val till riksdagens andra kammare.

Då kommittén såsom nyss sagts ansåg, att genomförandet av dess förslag icke skulle nedbringa häradsskrivarnas behållna inkomst av tjänsten, och denna borde anses tillräcklig, behövde enligt kommitténs mening dess förslag icke i och för sig medföra höjning av de för häradsskrivarna i 1909 års proposition ifrågasatta avlöningsförmåner i lön, tjänstgöringspenningar, ålderstillägg och ortstillägg. Kommittén fann likväl, att den även av häradsskrivarföreningen åberopade angelägenheten, att häradsskrivarnas ställning i fråga om pension och inkomst under tjänstledighet förbättrades, krävde någon höjning av den egentliga lönen, men denna höjning ansågs, även om hänsyn toges till häradsskrivarnas utgifter för egen pension och deras ökade avgifter till civilstatens änke- och pupillkassa, kunna begränsas till 200 kronor, varvid lönen skulle komma att uppgå till 2,400 kronor.

Kommittén föreslog alltså följande avlöningsförmåner:

lön, lika för alla	kronor	2,400: —
tjänstgöringspenningar, lika för alla	»	1,000: —
ortstillägg, att utgå till häradsskrivarna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län	»	200: —
förvaltningsbidrag, 150 kronor för varje påbörjat 5,000-tal av folkmängden i tjänstedistriktet	»	—: —
ålderstillägg, efter 5 års tjänstgöring	»	500: —
och efter 10 års tjänstgöring ytterligare	»	500: —

Sakkunniga av 1912.

Vad kommittén sålunda anfört i fråga om avlöningsförmånerna för häradsskrivarna hava 1912 års sakkunniga funnit i stort sett äga sin fulla giltighet även för de av dem föreslagna landsfogdarna (häradsskrivarna).

Landsfogdens tjänstedistrikt bleve lika stort som ett nuvarande medelstort häradsskrivardistrikt, och då arbetsbördan för landsfogden enligt de sakkunnigas förmenande icke skulle bliva större än för den

nuvarande häradsskrivaren, kunde de av kommittén för häradsskrivare föreslagna avlöningsförmåner anses böra skäligen förslå även för landsfogden. »Emellertid», säga de sakkunniga, »torde få medgivas, att landsfogdetjänsten kommer att bliva, visserligen icke kvantitativt, men däremot obestridligen kvalitativt betydelsefullare än den nuvarande häradsskrivartjänsten, särskilt därigenom att landsfogden skulle få kronofogdens nuvarande arbete med redovisning av utskylder och böter sig ålagt. Någon förbättring av hans avlöningsförmåner i förhållande till de av kommittén för den nuvarande häradsskrivaren föreslagna syntes därför påkallad och kunna ifrågasättas även av det skäl, att landsfogdetjänsten borde med avseende på dess betydelse för statsmedelredovisningen bliva en god och eftersökt syssla.» I detta avseende hava de sakkunniga uttalat såsom sin mening att, i händelse provisionerna å brandstodsmedel bestämdes enligt fögderiförvaltningskommitténs förslag, det bleve i avlöningshänseende tillbörligen sörjt för landsfogdarna, om deras lön och tjänstgöringspenningar höjdes, utöver vad kommittén i nämnda hänseende föreslagit, med tillhopa 400 kronor.

Detta belopp ansågo de sakkunniga böra fördelas å lön och tjänstgöringspenningar. För att tjänstgöringspenningarna, som av kommittén föreslagits till 1,000 kronor, skulle utgöra skälig ersättning även till den, som i egenskap av vikarie skötte landsfogdetjänst, borde tjänstgöringspenningarna lämpligen ökas med 200 kronor till 1,200 kronor; återstoden eller 200 kronor skulle läggas på lönen, som därigenom komme att uppgå till 2,600 kronor. Bestämdes lön och tjänstgöringspenningar till nämnda belopp, vunnes för tjänstemannen en avsevärd, men av omständigheterna påkallad, förbättrad ställning i fråga om pension samt inkomst under tjänstledighet.

Länsstyrelserna och ämbetsverken.

Såväl länsstyrelserna som ämbetsverken hava lämnat de sakkunnigas förslag till löneförmåner för häradsskrivarna utan erinran, varvid från en del länsstyrelser emellertid framhållits, att den arbetsbörda, som enligt de sakkunnigas förslag skulle påläggas häradsskrivaren, säkerligen bleve större än den, som påvilade den nuvarande häradsskrivaren i ett fögderi av jämförlig storlek.

Senare framställningar från Sveriges häradsskrivarförening.

I underdånig skrivelse den 14 februari 1916 har Sveriges häradsskrivarförening anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes vidtaga sådana åtgärder, att häradsskrivarna icke ålades verkställa sådan uträkning, som omförmäles i 2 § av nådiga kungörelsen den 11 december 1914 angående tillämpning av lagen den 9 december 1910 om indragning till statsver-

ket och avskrivning av prästerskapets tionde samt om ersättning därför, utan att denna uträkning måtte företagas å landskontoren.

Från de yttranden över denna framställning, vilka avgivits av samtliga länsstyrelser samt kammarkollegium, torde jag böra anmärka följande. Flertalet länsstyrelser likasom ämbetsverken hava icke funnit tvekan råda om häradsskrivarnas skyldighet att verkställa ifrågavarande uträkningar, och även de länsstyrelser, som icke direkt uttalat denna mening, hava avstyrkt framställningen. Beträffande det i sammanhang med den föreliggande frågan uppkomna spörsmålet, att häradsskrivarna skulle tillerkännas ersättning för uträkningarnas verkställande, ställa sig flera länsstyrelser avvisande till detta förslag, under det att andra av billighetshänsyn förordat särskild ersättning. Under erinran, att frågan om ersättning till häradsskrivarna för ifrågavarande arbetes utförande likasom i viss mån spörsmålet, huruvida arbetsuppgiften borde tillhöra fögderiförvaltningen, sammanhängde med frågan om fögderiförvaltningens omorganisation och ny lönereglering för häradsskrivarna, hava ämbetsverken ifrågasatt en sådan anordning av förevarande arbete, att vederbörande länsstyrelse efter prövning i varje fall av föreliggande omständigheter må kunna, i den mån sådant låter sig göra utan ett skadligt åsidosättande av vederbörande häradsskrivares tjänsteåligganden i övrigt, ålägga denne verkställa den eller de uträkningar, vilka landskontoret med hänsyn till sina övriga göromål icke kan medhinna, därvid ämbetsverken tänkt sig möjligheten, att häradsskrivarna för av arbetet orsakade särskilda kostnader borde i någon form beredas ersättning.

Vidare har Sveriges häradsskrivareförening dels i anledning av sakkunnigas av år 1912 organisationsförslag inkommit med underdånigt yttrande den 18 januari 1913 och särskild underdånig framställning den 1 oktober 1914, innefattande vissa önskemål i fråga om häradsskrivarnas tjänstbestyr och avlöningsförmåner, dels ock, med föranledande av tillkallade sakkunnigas promemoria av den 31 augusti 1916 rörande fögderiförvaltningsfrågans dåvarande läge, till Kungl. Maj:t ingivit en ny framställning av den 11 november 1916. Däri framhålles bland annat häradsskrivarnas stora och alltjämt växande arbetsbörda samt föreslås avlöningsförmåner, vilka i flera avseenden överstiga vad som begärts i föreningens av mig förut relaterade ansökan den 26 januari 1910. Föreningen erinrar sålunda, hurusom verkningarna av lagen den 9 december 1910 om indragning till statsverket och avskrivning av prästerskapets tionde redan nu vore och framdeles alltmera bleve kännbara vid häradsskrivarnas debiteringsarbete. Vidare förestode häradsskrivaren ett drygt arbete för riksförsäkringsanstaltens räkning i anledning av den nya

lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall, varförutom genom lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring häradsskrivarens göromål beträffande såväl mantalsskrivnings- som debiteringsarbetet högst betydligt ökats. Ökningen vore så betungande, att de löneförmåner, som av de sakkunniga föreslagits med fästat avseende på, att häradsskrivarna skulle övertaga viss del av kronofogdarnas göromål, icke vore tillräckliga, även för det fall att den tillämnade överflyttningen, på sätt föreningen numera hemställde, icke komme till stånd.

Löneförmånerna anser föreningen böra bestämmas sålunda: lön 2,700 kronor, tjänstgöringspenningar 1,500 kronor, ålderstillägg 3 stycken à 500 kronor efter repektive 5, 10 och 15 års tjänstgöring, förvaltningsbidrag 150 kronor för varje påbörjat 5,000-tal av folkmängden i fögderiet eller, därest ersättning för röstlängder och pensionsförteckningar icke längre skulle utgå, 300 kronor för varje 5,000-tal samt vidare ortstillägg i förekommande fall 200 kronor.

Slutligen anhåller föreningen, att den häradskrivarna för anteckningar i röstlängden för val till riksdagens andra kammare tillerkända ersättningen med ett öre för varje ogulden utskyldspost fortfarande måtte få utgå, enär arbetet med dessa anteckningar så ojämnt drabbade de olika häradsskrivarna.

Departementschefen.

Vad först angår häradsskrivarföreningens framställning om åtgärders vidtagande i syfte, att häradskrivarna icke vidare måtte åläggas verkställa föreskrivna uträkningar av värdet av prästerskapets tionde, synes mig vad åtskilliga länsstyrelser samt ämbetsverken härutinnan anfört innebära fullgiltiga skäl för, att upprättandet av dessa uträkningar måste anses utgöra ett tjänstearbete, som det enligt den för häradsskrivarna gällande instruktion åligger dem att efter uppdrag av Kungl. Maj:ts befallningshavande utföra. Framställningen torde sålunda icke böra bifallas.

Emellertid finner jag lika med ämbetsverken, att häradskrivarnas skyldighet i förevarande avseende av Kungl. Maj:ts befallningshavande bör tagas i anspråk med varsamhet. De svårigheter att få ifrågavarande arbete i behörig tid utfört, vilka undantagsvis kunna uppstå på grund därav, att andra trängande göromål å landskontoret eller för häradsskrivare icke kunna undanskjutas, torde kunna regleras på huvudsakligen enahanda sätt, som skett genom nådiga cirkuläret den 9 juni 1911 om ersättning åt nödiga biträden för utarbetande av vissa i § 22 av nådiga förordningen angående jordregister omförmälda handlingar. Härigenom synes ock det uppkomna spörsmålet om ersättning till häradsskrivarna för uträkningarnas verkställande finna sin rätta lösning. Således

anser jag, att uträkningarna skola verkställas å landskontoret eller efter Kungl. Maj:ts befallningshavandes förordnande av vederbörande häradsskrivare, i regel utan särskild ersättning, men att, därest det icke utan åsidosättande av övriga tjänstgöromål är för landskontoret eller häradsskrivaren möjligt att inom behörig tid medhinna uträkningarnas verkställande, Kungl. Maj:ts befallningshavande må äga till särskilda biträden, som prövas nödiga för ifrågavarande arbete eller för annat tjänstarbete, som under uträkningarnas verkställande av landskontoret eller häradsskrivaren måste överlämnas till dylikt biträde, utbetala ersättning beräknad efter den tid som för arbetet åtgått. Ersättningen synes mig icke böra bestämmas högre än till 3 kronor 50 öre för hel arbetsdag. Vad som erfordras till gäldande av ifrågavarande kostnader torde, i den mån anslaget till arvoden åt extra länsnotarier och extra länsbokhållare m. fl. icke därtill lämnar tillgång, av Kungl. Maj:ts befallningshavande få förskjutas, och kostnaderna hos Kungl. Maj:t anmälas till ersättande.

Beträffande framställningen om särskild ersättning till häradsskrivarna för uppgörande av prästvalslängder anser jag fögderiförvaltningskommittén hava anfört giltiga skäl för, att densamma icke bör bifallas.

Häradsskrivarföreningens förslag om häradsskrivarnas befriande från upprättandet av röstlängder för val till riksdagens andra kammare kan jag icke heller tillstyrka. Fögderiförvaltningskommittén synes mig hava uppvisat, att arbetet varken till större eller mindre del lämpligen kan från häradsskrivarna avlyftas.

Såväl nämnda kommitté som 1912 års sakkunniga hava ansett arbetet med röstlängderna utgöra ett tjänstarbete av så allmän karaktär, att särskild ersättning utöver de ordinarie löneförmånerna icke bör för detsamma utgå. Jag delar i huvudsak denna mening, men då det visat sig, att den del av arbetet, som består i anteckning i röstlängderna av oguldna utskyldsbelopp, i åtskilliga fögderier är oproportionerligt mycket större än i fögderier med vida talrikare befolkning och fördenskull i viss mån icke kan täckas med det efter fögderiernas folkmängd utgående förvaltningsbidraget, synes mig billigheten fordra, att den stadgade ersättningen av ett öre för varje antecknad ogulden utskyldspost fortfarande får utgå för det antal utskyldsposter, som icke kan anses stå i normalt förhållande till antalet i fögderiets röstlängder uppförda personer. Var denna gräns för riket i dess helhet rätteligen bör dragas, är svårt att avgöra. Av tillgängliga uppgifter om skattskyldiga och restförda personer inom några län har jag dock trott mig kunna antaga såsom

sannolikt, att antalet *utskyldsbelopp*, varom anteckning sker i röstlängderna, i allmänhet uppgår till närmast hälften av det i längderna upptagna antal *personer*. Jag föreslår därför, att nyss omförmälda ersättning må i varje fögderi utgå för det antal utskyldsposter, som överstiger halva antalet i fögderiets röstlängder upptagna personer.

Det härför erforderliga beloppet har för år 1918 beräknats till omkring 3,000 kronor.

För beredande av ersättning åt häradsskrivarna för röstlängders upprättande har innevarande år liksom under åtskilliga föregående år i riksstaten upptagits ett anslag å 40,000 kronor.

Efter samråd med chefen för justitiedepartementet får jag nu hemställa, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att för beredande åt häradsskrivarna av ersättning, enligt av mig förut anförda grunder, för anteckning i röstlängderna år 1918 av oguldna utskyldsposter under andra huvudtiteln å extra stat för samma år bevilja ett förslagsanslag å 3,000 kronor.

Framställningen om ökning av provisionen för debitering av brandstodsmedel synes mig böra bifallas på det av fögderiförvaltningskommittén föreslagna sätt, och jag biträder även kommitténs förslag om motsvarande höjning av provisionen för uppbörden och redovisningen av nämnda medel, vilken hittills tillkommit innehavarna av kronofogdetjänsterna men vid dessa tjänsters indragning skola ingå till statsverket.

I häradsskrivarna nu tillkommande rätt till ersättning för upprättande av de förteckningar, vilka omförmälas i 14 § av lagen om allmän pensionsförsäkring, vill jag icke föreslå någon rubbning. Kostnaderna för arbetet med dessa förteckningar lära såsom hittills böra upptagas å anslagen för allmänna pensionsförsäkringen. Jag anser mig i detta sammanhang böra omnämna, att utredning pågår i syfte att för fögderiförvaltningen underlätta eller möjligen från densamma avlyfta arbetet med pensionsförteckningarna m. m. Skulle detta syfte kunna nås, vore det naturligen olämpligt, om häradsskrivarnas ordinarie avlöningsförmåner nu avvägdes med tanke på, att dessa förmåner skulle utgöra ersättning jämväl för ifrågavarande arbete.

I vad mån lagen av den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete kan komma att för häradskrivarna medföra göromål, som icke äro att hänföra till deras egentliga tjänstarbete, är icke ännu avgjort. Ovisst är således, huruvida härutinnan uppkommer arbete, för vilket särskild ersättning i någon form bör medgivas.

Vad slutligen angår häradsskrivarnas egentliga avlöningsförmåner, nämligen lön, tjänstgöringspenningar, ålderstillägg, förvaltningsbidrag och för vissa tjänstemän ortstillägg, ansluter jag mig i det väsentligaste till fögderiförvaltningskommitténs förslag. Med den av mig föreslagna planen för fögderiförvaltningens organisation kommer nämligen den nuvarande häradsskrivarinstitutionen att i allt huvudsakligt lämnas orubbad.

I fråga om tjänstgöringspenningarna kunde väl ifrågasättas, att dessa borde, på sätt sakkunniga ifrågasatt, höjas från av kommittén föreslagna 1,000 kronor till 1,200 kronor, särskilt av hänsyn till att vikarie å häradsskrivartjänst må erhålla skälig avlöning. Men då häradsskrivare vid tjänstledighet bör vara skyldig att utöver tjänstgöringspenningarna avstå såväl förvaltningsbidrag som en del extra inkomster i tjänsten, biträder jag även i denna del kommitténs förslag.

Vidkommande själva lönen finner jag väl, att om denna, enligt kommitténs förslag, sättes till 2,400 kronor, häradsskrivarens samtliga avlöningsförmåner må kunna anses skäligen tillräckliga icke blott i förhållande till den kompetens, som kräves för erhållande av häradsskrivartjänst, utan även i jämförelse med de avlöningsförmåner, som av mig nu föreslås för övriga landsstatstjänstemän. Då det emellertid synes mig angeläget, att häradsskrivarna, som i allmänhet komma till sin tjänst vid jämförelse högre ålder än flertalet andra tjänstemän i landsstaten, beredes skälig avlöning i händelse av sjukdom eller tjänstledighet för svag hälsas vårdande samt att deras anspråk på en förbättrad ställning i fråga om pension så långt möjligt tillgodoses, hemställer jag, att lönen, bestämmes till 2,600 kronor.

Jag anser alltså häradsskrivarnas löneförmåner böra utgå sålunda:

lön, lika för alla	kronor	2,600: —
tjänstgöringspenningar, lika för alla	»	1,000: —
ortstillägg, att utgå till häradsskrivarna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län	»	200: —
förvaltningsbidrag, 150 kronor för varje påbörjat 5,000-tal invånare i tjänstedistriktet	»	—: —
ålderstillägg, efter 5 års tjänstgöring	»	500: —
och efter 10 års tjänstgöring ytterligare	»	500: —

För resor till och från markegångsnämnds sammanträden torde häradsskrivarna billigtvis böra undfå ersättning enligt kungl. kungörelsen den 22 september 1899 angående kostnadsersättning till landsstats- m. fl. tjänstemän för en del resor inom tjänstgöringsdistrikten.

c. **Kronolänsmännen.**

Boställen. Genom skrivelse till kammarkollegium och statskontoret den 31 maj 1878 förklarade Kungl. Maj:t, jämlikt riksdagens beslut i ämnet, att befintliga länsmansboställen finge fortfarande och intilldess annorlunda i varje särskilt fall förordnades, vid tjänsterna bibehållas mot skyldighet för tjänsteinnehavaren att efter den uppskattning, som bleve bestämd, vidkännas avdrag för boställsavkomsten i första rummet å den kontanta lönen och, därest avkomsten skulle överstiga dennas belopp, därefter jämväl å tjänstgöringspenningarna och expensmedlen, samt att i sistnämnda fall, då han av statsverket icke uppbure kontant så mycket, som motsvarade tjänstgöringspenningarna och expensmedlen, under ledighet till vikarien utgiva, vad utöver den kontanta avlöningen erfordrades till fyllnad i det belopp, vartill tjänstgöringspenningarna och expensmedlen borde uppgå.

Efter särskild prövning hava sedermera många länsmansboställen indragits, men effektiva sådana kvarstå dock här och var i rätt stort antal.

Löneregleringskommittén hade i sitt betänkande sid. 246—247 upptagit frågan om länsmansboställena såsom avlöningsförmån och anfört, att innehavandet av dylikt boställe i åtskilliga fall för vederbörande tjänstinnehavare innebure en ganska väsentlig ekonomisk fördel, men att rätten till boställe även ofta icke medförde någon vinst utan till och med vållade förlust, att omsorgerna om bostället ock understundom torde, till skada för tjänsten, inkräkta på den tid, boställshavaren borde ägna åt tjänstens behöriga skötande, och att boställenas bibehållande jämväl i sin mån bidroge till ojämnhet i avlöningsförhållandena. Då härtill komme, att kommunikationsväsendets utveckling medförde större frihet för länsmannen att välja sin boningsplats, samt det fördenskull endast undantagsvis för honom mötte svårigheter att erhålla lämplig bostad, har kommittén förordat, att, förutom i fall där undantagsförhållanden förelåge, länsmansboställena måtte, i mån av vederbörande indelningshavares avgång från tjänsten, till statsverket indragas.

Kammarkollegium och statskontoret hava i sitt underdåniga utlåtande den 9 februari 1907 i denna del åberopat vad statskontoret tidigare i utlåtande den 14 oktober 1902 yttrat i ämnet, nämligen att någon allmän indragning av boställena icke borde ifrågakomma, varemot, liksom ånyo i ämbetsverkens utlåtande den 7 juni 1913, hemställdes, att, då onekligen en del boställen vore olämpligt belägna, Kungl. Maj:t täcktes på anmälan, varje gång en med boställe förenad länsmanstjänst bleve ledig, innan tjänsten tillsattes och efter vederbörandes

hörande besluta, om bostället borde såsom till belägenheten eller omfånget av därmed förenat jordbruk olämpligt till boställe för länsman till statsverket indragas.

Vid övervägande av vad sålunda förekommit, har jag funnit mig böra, med anslutning till ämbetsverkens uttalande, förorda bifall till detta förslag, dock att jag anser, att boställe bör kunna indragas, även när det befinnes olämpligt till boställe för länsman av andra skäl än de av ämbetsverken framhållna; och torde till följd härav Kungl. Maj:ts befallningshavande i länen undfå befallning att i förekommande fall, innan en med boställe förbunden ledigvorden länsmanssyssla återbesättes, hos Kungl. Maj:t göra anmälan om ledigheten i och för nådig prövning, huruvida bostället skall med sysslan fortfarande vara förenat. I detta sammanhang vill jag hemställa, att för de länsmän, som innehava boställen, skola, om den av mig nu föreslagna löneregleringen godkännes, i fråga om avdrag å avlöningen för boställsavkomsten m. m. fortfarande tillämpas nu gällande bestämmelser i ämnet, ävensom att för bestämmandet av nämnda avdrag skall före utgången av år 1918 i nu stadgad ordning förrättas ny uppskattning.

I nådig skrivelse till kammarkollegium den 31 maj 1878 angående lönereglering för vissa till landsstaten hörande tjänster föreskrevs, bland annat, att alla till landssekreterare, landskamrerare och kronofogdar anslagna boställen skulle, på sätt närmare angåves, till statsverket indragas, dock med iakttagande att staten, då den från vederbörande indelningshavare eller hans stärbhus övertoge boställe eller löningsjord, skulle, i likhet med vad till förmån för häradshövdingarna blivit dem vid lönereglering tillförsäkrat, efter värdering vid syn jämväl övertaga sådana å fastigheten befintliga, indelningshavaren tillhöriga åbyggnader, som vid synen ansåges för fastigheten nyttiga. Till förekommande av förlust för de länsmän, vilka ännu på indelning innehava boställe, men som framdeles kunna komma att, jämlikt Kungl. Maj:ts beslut, avträda sådan fastighet, varå finnes boställshavaren enskilt tillhörig åbyggnad, har Kungl. Maj:ts befallningshavande i Östergötlands län i framställning den 21 december 1907, vilken efter remiss blivit av kammarkollegium den 6 mars 1908 tillstyrkt, anhållit, att det måtte stadgas, att statsverket, då länsmansboställe avträdes, skall mot lösen övertaga så kallade överloppshus, därest de befinnas för bostället, om ej nödvändiga, dock nyttiga.

Fögderiförvaltningskommittén, som fått berörda framställning remitterad till sig för yttrandes avgivande, har ansett skäligt, att ifrågavarande

förmån bereddes kronolänsmännen, och i enlighet därmed hemställt, att bestämmelse måtte meddelas därom, att staten, då den från länsman eller hans stärbhus övertager honom anslaget boställe eller löningsjord, skall efter värdering vid syn jämväl övertaga sådana å fastigheten befintliga, indelningshavaren tillhöriga åbyggnader, som vid synen anses för fastigheten nyttiga.

Denna hemställan synes vara med billighet överensstämmande.

Löneförmåner. Vad själva lönefrågan beträffar, får jag till en början erinra, att kronolänsmännen för närvarande tillgodonjuta i avlöning:

1) *å ordinarie stat*, enligt år 1878 fastställd löneregelering:

lön, lika för alla	kronor	900: —
tjänstgöringspenningar	»	600: —
utom för kronolänsmännen i Tärna distrikt i Västerbottens län samt Arjeplogs, Jukkasjärvi och Karesuando distrikt i Norrbottens län, vilka åtnjuta 900 kronor i tjänstgöringspenningar,		
expensmedel, lika för alla	»	100: —
ålderstillägg, efter 10 års tjänstgöring	»	300: —

2) å extra stat, tillfällig löneförbättning från och med år 1909:

lön, lika för alla	kronor	600: —
tjänstgöringspenningar	»	300: —
lika för alla utom för kronolänsmännen i förenämnda fyra distrikt		
förvaltningsbidrag, lika för alla	»	200: —
ortstillägg, att utgå till kronolänsmännen i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län	»	200: —

I 1909 års proposition *föreslogos* avlöningsförmånerna *sålunda:*

lön, lika för alla	kronor	1,500: —
tjänstgöringspenningar, lika för alla	»	1,000: —
ortstillägg, att utgå till kronolänsmännen i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län	»	200: —
förvaltningsbidrag, lika för alla	»	300: —
ålderstillägg, efter 5 års tjänstgöring	»	300: —
och efter 10 års tjänstgöring ytterligare	»	300: —

Fögderiförvaltningskommittén har föreslagit följande avlöningsförmåner: *Fögderiförvaltningskommittén.*

	Alternativ			
	I.	II.	III.	IV.
lön, lika för alla	1,800	1,500	1,500	1,500
tjänstgöringspenningar, lika för alla	1,200	1,100	1,000	1,000
ortstillägg att utgå till länsmännen i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län	200	200	200	200
förvaltningsbidrag, lika för alla	200	300	300	300
ålderstillägg, efter 5 års tjänstgöring	300	300	300	300
och efter 10 års tjänstgöring ytterligare	300	300	300	300

Med avseende å avlöningsförmånerna för kronolänsmännen har kommittén således föreslagit högre löneförmåner enligt alternativen I och II än enligt de båda andra alternativen, beroende på det ökade och mera ansvarsfulla arbete, som skulle åligga kronolänsmännen enligt de båda förra alternativen. För de båda senare alternativen föreslogos avlöningsförmånerna till samma belopp som enligt 1909 års proposition, varigenom dessa, såsom kommittén erinrar, skulle bliva nära fördubblade emot de vid senaste löneregleringen år 1878 fastställda. Behovet av en sådan höjning vore emellertid redan i huvudsak av statsmakterna godkänd genom kronolänsmännen tillerkänd tillfällig löneförbättning. Kommittén ansåg ock, att de i 1909 års proposition föreslagna avlöningsförmånerna voro skäliga och så avvägda, att man icke behövde vidtaga någon ytterligare höjning i anledning av den högre kompetens för erhållande av kronolänsmanstjänst, som kommittén funnit sig böra föreslå. Det finge nämligen, säger kommittén, icke förbises, att kronolänsmännen fått sin ställning ej så oväsentligt förbättrad genom på senare tiden tillkomna föreskrifter om rätt för dem till ersättning för åtskilliga resor i tjänsten samt vidare att kronolänsmännens extra inkomster i tjänsten komme att ökas, om de bleve utmätningsmän i enlighet med kommitténs förslag.

1912 års sakkunniga framhålla, att kronolänsmännens arbetsbörda enligt deras förslag bleve större än med den nuvarande organisationen. Särskilt komme det av de sakkunniga för länsmännen ifrågasatta mantalsskrivningsbestyret att medföra ökat arbete, och redan detta syntes skäligen motivera någon förhöjning av avlöningsförmånerna, utöver vad som föreslagits i 1909 års proposition, även om, såsom de sakkunniga *Sakkunniga av 1912.*

funne påkallat, kronolänsmännen av statsmedel tillerkändes särskild gottgörelse för mantalsskrivningsresorna enligt de grunder, som nu gälla för åtskilliga andra deras tjänsteresor. Dylik förhöjning vore berättigad även av den självständigare tjänsteställning, som kronolänsmännen skulle enligt de sakkunnigas förslag erhålla, samt med den ökade kompetens, som för dem ifrågasatts.

De sakkunniga hava därför ansett, att kronolänsmännens avlöningsförmåner skäligen borde, i enlighet med vad kommittén föreslagit under alternativ II, höjas med 100 kronor utöver vad som föreslagits i nämnda proposition. Dessa 100 kronor föreslogos dock, i syfte att jämväl förbättra kronolänsmännens ställning i fråga om pension och inkomst under tjänstledighet, skola läggas å lönen och icke å tjänstgöringspenningarna, vilka syntes vara skäliga på grund av de ökade extra inkomster i tjänsten, som med förslaget vore att påräkna för kronolänsmännen dels av ersättning för utmätningsförrättningar och dels av avgifter för indrivning av utskylder.

De sakkunniga föreslogo därför, att kronolänsmännens avlöningsförmåner skulle bestämmas att utgå med:

lön, lika för alla	kronor	1,600: —
tjänstgöringspenningar, lika för alla	»	1,000: —
ortstillägg, att utgå till länsmännen i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län	»	200: —
förvaltningsbidrag, lika för alla	»	300: —
ålderstillägg, efter 5 års tjänstgöring	»	300: —
och efter 10 års tjänstgöring ytterligare	»	300: —

Härjämte hemställdes, att indrivningsavgiften för kronouppbördsresterna måtte bestämmas i överensstämmelse med vad för Stockholms stad är gällande enligt § 12 i kungl. kungörelsen angående nytt reglemente för uppbördsverket i Stockholms stad den 23 juli 1908.

Länsstyrelserna.

Av Kungl. Maj:ts befallningshavande har det stora flertalet funnit de sakkunnigas förslag till löneförmåner för länsmännen mindre tillfredsställande, vilket särskilt kommit till uttryck i deras utlåtanden över den av särskilda tillkallade sakkunniga den 31 augusti 1916 avgivna promemoria angående fögderiförvaltningsfrågan. Till stöd för behovet att öka den föreslagna avlöningen har i synnerhet åberopats den självständiga ställning, länsmännen skulle komma att intaga såsom utmätningsmän och redogörare för indrivna utskylder och böter, de ökade göromålen, som vållade mindre tillfälle till inkomster vid sidan av tjänsten, den med de höjda kompetensfordringarna förbundna längre utbildningstiden samt farhågan, att

man eljest vid antagande av de föreslagna löneförmånerna snart nog från länsmännens sida hade att motse befogade krav på ny löneregleringe.

Ingen av de länsstyrelser, vilka angivit beloppet för nödig befunnen avlöning, har föreslagit den personliga begynnelseavlöningen lägre än till 3,000 kronor. Två hava till och med funnit de föreslagna löneförmånerna böra höjas med 1,000 kronor.

Ämbetsverken.

I utlåtande över 1912 års sakkunnigas förslag med länsstyrelsernas däröver avgivna yttranden hava kammarkollegium och statskontoret uttalat, att, då föreningen Sveriges kronolänsmän i sitt i ärendet avgivna yttrande icke berört lönefrågan och alltså måste hava funnit de av de sakkunniga föreslagna avlöningsbeloppen väl avvägda, vad å länssyrelsernas sida därutinnan anförts icke syntes böra föranleda någon ändring i sagda belopp.

Framställningar av länsmännen.

I underdånig skrivelse den 16 november 1911 har nyssnämnda förening gjort framställning om rätt för länsmännen till ersättning för resor för undersökningar i fattigvårdsmål.

Denna framställning, vars närmare innehåll angives i fögderiförvaltningskommitténs betänkande sid. 445, har kommittén på anförda skäl avstyrkt, dock med uttalande som ett önskemål, att länsmännen icke måtte besväras med resor för utredning om sådana förhållanden, som kunna och således även böra utredas av vederbörande fattigvårdsmyndighet.

Västernorrlands läns avdelning av samma förening har i särskilda underdåniga skrivelser den 12 november 1913, den 10 december 1914 och den 15 november 1915 anhållit, att länsmännen i nämnda län måtte beredas ortstillägg i likhet med länsmännen inom Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Statskontoret, som den 14 februari 1914 avgivit utlåtande över den tidigaste av dessa framställningar, har väl funnit densamma behjärtansvärd men ansett frågan böra anstå i avvaktan på resultatet av den levnadskostnadsundersökning, som för det dåvarande påginge.

I det utlåtande, som löneregleringskommittén den 12 mars 1915 avgivit i anledning av framställningen den 10 december 1914, har kommittén, med erinran att ett medgivande av ortstillägg åt länsmännen i Västernorrlands län följdriktigt borde medföra, att ortstillägg jämväl tillerkändes kronofogdar och häradsskrivare inom samma län, uttalat såsom sin mening, att den föreliggande frågan borde avgöras först i sammanhang med den väntade definitiva regleringen av fögderipersonalens avlöningsförhållanden och att vid denna reglering grunderna för ortstilläggs utgående till fögderipersonalen särskilt i norra delarna av landet borde

göras till föremål för förnyad prövning, i sammanhang varmed jämväl torde få tagas i övervägande spörsmålet, huruvida gällande bestämmelser om ortstillägg till länsstyrelsernas tjänstemän kunde erfordra en revision.

Slutligen har nämnda förening i en till mig den 18 sistlidne januari avlåten promemoria angående fögderiförvaltningens omorganisation även berört länsmännens avlöningsförmåner och därvid ifrågasatt, huruvida ej billigtvis förvaltningsbidraget även för länsmännen borde bliva rörligt, så att det komme att utgå med 300 kronor i mindre distrikt och med ytterligare belopp i mån av distriktens storlek till ytinnehåll eller invånarantal. Det föreslagna ortstillägget för länsmännen i de tre nordligaste länen kunde med avseende å där rådande ovanligt dyra levnadskostnader icke anses tillräckligt. Själva avlöningen borde icke sättas lägre än 2,000 kronor i lön och 1,000 kronor i tjänstgöringspenningar jämte två ålderstillägg, vartdera å 500 kronor att utgå efter 5 och 10 års tjänstgöring. Vidare syntes länsmännen, som nu tillhörde femte klassen i resereglementet, böra uppflyttas i högre klass.

Departementschefen.

Framställningen om rätt för länsmännen till ersättning för resor för undersökningar i fattigvårdsmål innefattar ett ämne, vilket, såsom berörande den ifrågasatta nya fattigvårdslagstiftningen, synes mig icke nu böra göras till föremål för Kungl. Maj:ts beslut.

Länsmännens ifrågasatta uppflyttning från 5:te klassen i resereglementet anser jag icke vara av förhållandena påkallad.

Det först alldeles nyligen framkomna anspråket på, att länsmännens förvaltningsbidrag skulle göras rörligt, finner jag mig icke kunna för närvarande biträda. Visserligen kan det icke förnekas, att länsmännens göromål i kanske flertalet distrikt normeras av distriktens folkmängd, men å andra sidan är det en känd sak, att i ett stort antal distrikt förhållandet härutinnan bestämmes av andra faktorer. Befolkningens rörlighet och den därmed vanligen förbundna större mängden krono- och kommunalutskyldsrester m. m. göra redan nu ett även mindre folkrikt distrikt mera svårskött än ett med större bofast folkmängd. Än mera kommer detta att göra sig kännbart, sedan länsmännen fått övertaga handräckningarna för uttagande av bortflyttade personers utskylder samt kronofogdens bestyr med uppgifter för röstlängderna för val till riksdagens andra kammare. Folkmängden inom distrikten lärer därför icke ensamt kunna läggas till grund för förvaltningsbidragets storlek. Ännu mindre kan distriktens areal utgöra normen för förvaltningsbidraget, då de längre resorna inom de vidsträcktare distrikten mycket ofta motsvaras

av så mycket flera resor inom de mindre. För övrigt är i fråga om resorna förhållandet mellan distrikten till stor del reglerat genom att länsmännen numera åtnjuta ersättning för vissa resor i tjänsten.

Beträffande frågan om ortstillägg för länsmännen i Västernorrlands län och om förhöjt ortstillägg för länsmännen i de tre nordligaste länen tillåter jag mig erinra, hurusom såväl socialstyrelsen som en särskild kommission för närvarande äro sysselsatta med undersökningar till utrönande, i vad mån de olika höga levnadskostnaderna inom landets skilda delar kunna betinga ortstillägg för vissa grupper statstjänstemän. När resultatet av dessa undersökningar föreligger, lärer även vad angår landsstatens tjänstemän i gemen och således ock länsmännen frågan om ortstillägg få upptagas till behandling. Därför anser jag de nu föreliggande framställningarna i ämnet icke böra bifallas.

I fråga om de egentliga löneförmånerna hyser jag till en början den uppfattningen, att länsstyrelsernas nyss angivna skäl för nödvändigheten att öka den av de sakkunniga föreslagna avlöning icke kunna jävas. Vidare håller jag före, att mitt förslag att låta mantalsskrivningarna förrättas icke, på sätt de sakkunniga föreslagit, av länsmännen utan såsom hittills av häradsskrivarna knappast är av beskaffenhet att i och för sig medföra någon sådan minskning i länsmännens arbetsbörda, som kan inverka på lönefrågans avgörande. Vid frågans lösning måste därjämte tillses, att avlöningen icke må sättas så, att länsmännen med nödvändighet bliva beroende av inkomster vid sidan av tjänsten, vilket måste befaras menligt inverka på den fria och självständiga ställning, de i all sin tjänstverksamhet böra iakttaga gent emot allmänheten. Jag fäster ytterligare uppmärksamheten därå, att enligt den av mig föreslagna organisationsplanen och genom den ifrågasatta reduktionen av länsmansdistriktens antal ifrågavarande tjänstemän säkerligen bliva så upptagna av sina tjänstgöromål, att ur denna synpunkt icke vidare någon anledning lärer finnas att förvägra dem en fullt nöjaktig avlöning. Slutligen får man vid lönefrågans avgörande taga hänsyn därtill, att, såsom i annat sammanhang skall påvisas, avlöningarna för landskanslisterna, ur vilkas krets länsmanstjänsterna ofta nog rekryteras, måste ej så obetydligt ökas. På grund av alla dessa omständigheter finner jag begynnelseavlöningen böra utgöra 3,000 kronor, därav 2,000 kronor lön och 1,000 kronor tjänstgöringspenningar. Därjämte föreslår jag, att de två ålderstillägg, vilka man enstämmigt ansett böra tillkomma länsmännen, måtte bestämmas att utgå efter respektive 5 och 10 års tjänstgöring, vartdera med 400 kronor. Ålderstilläggens fixerande till 500 kronor, på sätt föreningen Sveriges kronolänsmän begärt, skulle enligt min mening alltför

mycket rubba det förhållande mellan ålderstilläggsbeloppen för landsstatens tjänstemän, som hittills varit rådande, och en sådan anordning synes mig ej heller nödig för länsmännens skäliga tillgodoseende i fråga om pension.

Avlöningen för kronolänsmännen skulle således bliva:

lön, lika för alla	kronor	2,000: —
tjänstgöringspenningar, lika för alla	»	1,000: —
ortstillägg, att utgå till länsmännen i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län	»	200: —
förvaltningsbidrag, lika för alla	»	300: —
ålderstillägg, efter 5 års tjänstgöring	»	400: —
och efter 10 års tjänstgöring ytterligare	»	400: —

Slutligen bör jag yttra mig i fråga om tiden för kronolänsmans inträde i pensionsåldern. För närvarande inträder rätt till pension för kronolänsmän, som äro underkastade pensionslagens bestämmelser, först vid uppnådda 67 år. Det kan dock med skäl antagas, att kronolänsmännen icke i allmänhet skola förmå att intill en så hög ålder med tillbörlig kraft fullgöra de dem ålagda mångskiftande och ansträngande göromål, särskilt de krävande resorna i polisärenden och eljest. Förvaltningen skulle enligt min åsikt bliva i hög grad lidande, om nämnda pensionsålder för länsmännen bibehölles. Redan nu har pensionsåldern för åtskilliga tjänstemän sänkts. Jag erinrar i sådant avseende exempelvis om provinsialläkare. I det föregående har jag uttalat mig för att landsfiskal måtte erhålla pensionsrätt vid 65 levnadsår, ochefter min mening bör staten icke heller anlita kronolänsmännen efter uppnådda 65 års ålder. Jag har därför i samråd med chefen för finansdepartementet låtit utarbeta förslag till ändring i angivet syfte av lagen i ämnet den 11 oktober 1907, vilket förslag inom kort torde på nämnda departementschefs föredragning anmälas för Kungl. Maj:t för propositions avlåtande till riksdagen.

För jämförelse mellan hittillsvarande och nu föreslagna avlöningsförmåner för de inom fögderiförvaltningen verkande tjänstemännen har uppgjorts följande tabell:

	Kronofogdar. Kronor.	Landsfiskaler. Kronor.	Härads-skrivare. Kronor.	Länsmän. Kronor.
A) **Hittillsvarande avlöningsförmåner.**				
1) *Å ordinarie stat.*				
Lön	3,000 —	— —	2,000 —	900 —
Tjänstgöringspenningar	1,000 —	— —	[1])1,050 —	600 —
Expensmedel	300 —	— —	— —	100 —
Ålderstillägg	500 —	— —	500 —	300 —
2) *Å extra stat, tillfällig löneförbättring.*				
Lön	200 —	— —	200 —	600 —
Tjänstgöringspenningar	400 —	— —	500 —	300 —
Förvaltningsbidrag	— —	— —	[2]) 500 —	200 —
Summa kronor	5,400 —	— —	4,750 —	3,000 —
B) **Nu föreslagna avlöningsförmåner.**				
Lön	— —	3,400 —	2,600 —	2,000 —
Tjänstgöringspenningar	— —	1,600 —	1,000 —	1,000 —
Förvaltningsbidrag	— —	— —	[3])1,125 —	300 —
Ålderstillägg	— —	1,500 —	1,000 —	800 —
Summa kronor	— —	6,500 —	5,725 —	4,100 —

[1]) Medeltal. Fast belopp 500 kronor samt 75 kronor för varje påbörjat 5,000-tal invånare i tjänstedistriktet.
[2]) Medeltal. 75 kronor för varje fullt 5,000-tal invånare i tjänstedistriktet.
[3]) Medeltal. 150 kronor för varje påbörjat 5,000-tal invånare i tjänstedistriktet.

7. Övergångsförhållanden.

1912 års sakkunniga.

Härom yttra de sakkunniga, att de genomgripande förändringar, det föreliggande förslaget till omorganisation av fögderiförvaltningen innefattar, med nödvändighet kräva, att den nya organisationen samtidigt bringas till tillämpning inom rikets olika delar. Vid ett motsatt förfaringssätt skulle eljest under en följd av år samma göromål komma att handhavas av tjänstemän med olika anställning och tjänstgöringsområden och i övrigt olika uppgifter. Detta skulle bliva förhållandet ej blott med en del fögderitjänstemännen åliggande mindre betydande göro-

mål, utan även beträffande stora huvudgrupper av de till deras tjänster hörande bestyr, såsom t. ex. indrivning och redovisning av kronoutskylder, böter och kommunala utskylder, utsökningsärendena, handräckningsväsendet, ombudsmannaskapet för kronan, övervakande och beslutanderätt i fråga om vissa bestämmelser i ordningsstadgan för rikets städer i de fall desamma äga tillämpning å landet m. m. För de enskilda, som ej äro boende inom det fögderi, inom vilket åtgärd begäres, komme härigenom att alstras en ovisshet, som skulle vara särskilt betänklig i de fall, där det gällde fatalier eller ärenden av eljest brådskande natur, såsom ju händelsen ofta är med kvarstads- och andra utsökningsärenden. För det allmänna skulle den bristande likformigheten inverka menligt i fråga om den ordning och reda, som framför allt kräves inom administrationen. Slutligen skulle den såsom en följd av den nya organisationen tillämnade ändamålsenligare distriktsindelningen fördröjas.

De sakkunniga hade därför uppgivit varje tanke på ett successivt genomförande av omorganisationen och tvärtom ansett att, därest det av dem framlagda förslaget komme att tjäna såsom allmän grund för en nådig proposition i ämnet, organisationen borde så snart som möjligt bringas till tillämpning.

För de övertaliga *länsmännen* skulle då å *övergångsstat* medel till avlöningar anvisas till samma belopp, som för motsvarande å den nya lönestaten avlönade tjänster. Denna övergångsstat komme dock att i stort sett omedelbart bortfalla, enär antalet vakanta länsmanstjänster vid organisationens eventuella genomförande avsevärt överstiger antalet övertaliga länsmanstjänster.

Kronofogdarna skulle däremot, i den mån de icke äro skyldiga att låta sig till annan tjänst förflyttas eller platser finnas för dem i den föreslagna organisationen, uppföras *å indragningsstat*. Vidare anföra de sakkunniga, att enligt gällande 1878 års lönereglering kronofogdarna äro förpliktade att vara underkastade såväl den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet och jämkning i åligganden som ock den reglering av tjänstgöringsområde, som kan varda föreskriven. Något stadgande om skyldighet för kronofogde att vid viss ålder avgå från tjänsten hade icke meddelats i sammanhang med nämnda lönereglering. Däremot hade i kungl. kungörelsen angående skyldighet för innehavare av vissa tjänstebefattningar att vara underkastade förändrade bestämmelser ifråga om rätt till åtnjutande av pension den 31 mars 1900 förordnats, att den, som *efter nämnda dag* utnämndes till befattning, med vilken följer rätt till pension från allmänna indragningsstaten, skall vara underkastad de förändrade bestämmelser i fråga om pension,

som kunde vara stadgade, varav enligt de sakkunnigas mening *torde följa skyldighet för alla de kronofogdar, som konstituerats efter den 31 mars 1900, att vid uppnådda 67 års ålder och föreskrivet antal tjänsteår avgå med pension på allmänna indragningsstaten.*

Vidare hade dels den 30 mars 1906 stadgats, att länsstyrelserna vid kronofogdetjänsts ledighet skulle inhämta nådig föreskrift, huruvida den borde återbesättas i vanlig ordning eller allenast medelst förordnande tillsvidare, och dels den 21 september samma år meddelats föreskrift angående tillsättande av landsstatstjänst, som blivit ledig genom innehavaren meddelat förordnande att tillsvidare bestrida kronofogdetjänst.

Sedermera uppdrog Kungl. Maj:t den 18 juni 1909 åt fögderiförvaltningskommittén att särskilt undersöka, huruvida kronofogdetjänsterna borde indragas och kronofogdarnas tjänsteåligganden överflyttas på länsmännen, samt att skyndsamt inkomma med särskilt utlåtande, huruvida och i vilken omfattning de allenast medelst förordnande tills vidare då tillsatta kronofogde-, häradskrivar- och länsmanstjänsterna borde bliva i vanlig ordning tillsatta samt huru i förevarande avseende borde med därefter ledigblivande tjänster vid fögderiförvaltningen förfaras. Efter det kommittén sedermera avgivit det sålunda infordrade särskilda utlåtandet, utfärdade Kungl. Maj:t ett cirkulär den 29 oktober 1909, enligt vilket dels nyssnämnda föreskrifter av år 1906 förklarades icke vidare skola äga tillämpning dels länsstyrelserna anbefalldes att, när bland annat kronofogdetjänst kungjordes till ansökning ledig, därjämte »tillkännagiva, att innehavare av tjänsten skulle vara underkastad, förutom nu gällande lönevillkor, jämväl skyldighet att, med bibehållande av den tjänstegrad och den avlöning han innehar, låta sig förflyttas till annat tjänstgöringsområde, dock mot ersättning för flyttningskostnad». I det nämnda cirkuläret infordrades tillika uppgift å de kronofogdar och häradsskrivare, vilka på grund av cirkulären av år 1906 erhållit förordnanden att endast tills vidare bestrida innehavande befattningar, ävensom huruvida något hinder mötte att för sådana befattningshavare utfärda fullmakt eller konstitutorial med iakttagande av förbehållet om förflyttningsskyldighet. Då Kungl. Maj:t således *under ännu pågående undersökning, huruvida kronofogdetjänsterna borde indragas*, föreskrivit att, när kronofogdetjänst kungöres till ansökning ledig, därjämte skall tillkännagivas, att innehavare av tjänsten skall vara underkastad skyldighet att, med bibehållande av den tjänstegrad och den avlöning han innehar, låta sig förflyttas till annat tjänstgöringsområde, hava de sakkunniga ansett till en början vara uppenbart, att med »annat tjänstgöringsområde» icke, såsom man på ett par håll sökt göra gällande, kan i detta sammanhang hava avsetts allenast annan kronfogdetjänst

eller allenast ett geografiskt område. Närmast lärer väl därmed hava åsyftats annan tjänst inom landsstaten, särskilt inom fögderiförvaltningen, men då annat icke uttalats, ville det synas som om den i cirkuläret tillförsäkrade rätten för den flyttningsskyldige att få bibehålla innehavande tjänstegrad och avlöning borde föranleda den tolkningen, att flyttningsskyldig kronofogde må kunna förflyttas till vilken tjänst som helst i förvaltningen mot bibehållande av sin tjänstegrad och eventuellt sin kronofogdetitel samt med kronofogdetjänsten (enligt 1878 års stat) förenad avlöning. *Vid sådant förhållande hava de sakkunniga ansett, att laga hinder icke böra möta åtminstone mot att överflytta flyttningsskyldig kronofogde till landsfiskals- eller häradsskrivartjänst, vilka tjänster bliva av samma grad som nuvarande kronofogdetjänst.*

Beträffande de anspråk på ersättning, vilka med fog kunna framställas av de kronofogdar, som ej till annan tjänst förflyttas, erinra de sakkunniga, att enligt 1878 års lönereglering dessa kronofogdar äro tillförsäkrade *lön* 3,000 kronor, *tjänstgöringspenningar* 1,000 kronor samt *ålderstillägg* 500 kronor, försåvitt detta vid tjänstens indragning intjänats. Men dessutom hade fortfarande till kronofogdarna utgått *vissa sportler*, för vilka tjänstinnehavaren finge anses vara lika fullt berättigad till gottgörelse. De sakkunniga hava föreställt sig, att samma norm härvid kunde komma att tillämpas, som funnes bestämd i riksdagens skrivelse nr 2 år 1909 angående indragning av vissa befattningar vid hovrätterna samt i riksdagens skrivelse nr 2 år 1911 rörande enahanda förhållande i justitierevisionen. Det stadgades i dessa skrivelser, att i stället för sportler, som i sammanhang med löneregleringen indrogos, skulle utgå gottgörelse, beräknad efter medeltalet av den inkomst, tjänstinnehavare kunde anses hava åtnjutit av sålunda indragna sportler under den senast förflutna tid, såvitt möjligt ej understigande fem år, därför denna inkomst kunde utrönas.

I överensstämmelse härmed hade från kronofogdarna infordrats uppgifter å deras extra inkomster i tjänsten åren 1908—1912.

Med ledning av dessa uppgifter och i enlighet med av statskontoret godkänd beräkningsmetod hade för varje kronofogde uträknats den sportelersättning, som, i händelse han överföres å indragningsstat, syntes böra tillkomma honom. Emellertid hade i åtskilliga fall de avlämnade uppgifterna icke varit av beskaffenhet att omedelbart möjliggöra en fullt exakt beräkning. Detta vore särskilt förhållandet, när kronofogden endast under en del av den femårsperiod, uppgiften skolat avse, innehaft tjänsten och således icke kunnat lämna uppgift för längre tid än sin tjänstetid. I sådana undantagsfall syntes ytterligare utredning

böra vidtagas, innan vederbörande ersättningsbelopp definitivt bestämmes, men denna utredning torde icke kunna komma att i nämnvärd grad inverka på det slutbelopp, vartill kronofogdarnas ersättning för behållna sportler beräknats sammanlagt uppgå.

Då 2 kronofogdetjänster vid uträkningens företagande voro vakanta, omfattade beräkningen övriga 115 kronofogdar, och *uppgår beloppet av den sportelersättning, som enligt ovan angivna grunder synes böra tillkomma dem, till sammanlagt 114,507 kronor 73 öre*, avrundat till 114,550 kronor, eller *i medeltal för en var av dem cirka 1,000 kronor.*

Vidkommande i övrigt övergångsförhållandena för kronofogdarna, fästa de sakkunniga uppmärksamhet därvid, att då de yngre kronofogdarna till ett betydande antal torde vara underkastade förflyttning till annat tjänstgöringsområde, indragningsstaten med sin för statsverket mera betydande tyngd fölle dels på den äldsta gruppen av kronofogdar, som visserligen icke vore skyldiga att avgå med pension, men som redan nu uppnått en rätt hög ålder, dels ock på en mellangrupp av tjänstemän, vilka vore pliktiga att vid 67 års ålder avgå med pension.

Vidare borde iakttagas, att i de fall kronofogde med eller utan förflyttningstvång sökte och erhölle befordran till annan ordinarie tjänst å rikets, riksdagens eller kommunens stat, han, i likhet med vad som gällde om de ovan berörda indragna befattningarna vid hovrätterna m. m., borde i allo fränträda avlöningsförmånerna å indragningsstaten, såvida de understege eller vore lika med de nya avlöningsförmånerna, samt, därest avlöningsförmånerna å indragningsstaten överstege berörda nya avlöningsförmåner, vidkännas mot de senare svarande avdrag.

Vid överläggning om möjligheterna att än ytterligare begränsa statsverkets utgifter för kronofogdarnas indragningsstat hade bland de sakkunniga framkastats en tanke, åt vilken de ansett sig icke böra underlåta giva uttryck. Oavsett betydelsen för det allmänna, att den högt kvalificerade arbetskraft, kronofogdarna besitta, måtte utan hinder av kronofogdetjänsternas indragning komma staten till godo, hade det nämligen synts de sakkunniga icke vara annat än i statens intresse att genom någon särskild förmån likasom inbjuda dugliga kronofogdar att söka inträde i annan statstjänst. Detta kunde lämpligen ske därigenom, att staten erbjöde utsikt för en sådan tjänsteman att erhålla någon andel av den besparing, statsverket genom hans befordran vunne. I sådant avseende hade de sakkunniga tänkt sig, att staten kunde av denna besparing avstå vissa procent t. ex. 25 à 50.

Föreningen Sveriges kronofogdar.

Beträffande de sakkunnigas åsikt, att de kronofogdar, uti vilkas konstitutorial funnes intaget villkor om skyldighet att underkasta sig förflyttning till annat tjänstgöringsområde, vore pliktiga att låta sig transporteras till annan befattning än kronofogdetjänst, har inom *föreningen Sveriges kronofogdar* enligt underdånig skrivelse den 3 februari 1913 uttalats den meningen, att nämnda skyldighet icke föreligger. Med avseende å ersättningen till de kronofogdar, som kunde komma att överföras å indragningsstat, anser föreningen det vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att även de kronofogdar, vilka vid indragningen ännu icke intjänat sitt ålderstillägg, i vanlig ordning komma i åtnjutande av sådant. Därjämte erinrar föreningen därom, att under en följd av år till kronofogdarna utgått extra lönetillskott till belopp av 600 kronor, varigenom statsmakterna finge anses hava fastslagit, att de enligt 1878 års löneregleringbestämda löneförmånerna vore otillräckliga och borde förhöjas med nämnda belopp, i följd varav föreningen hemställer, att den på extra stat till kronofogdarna nu utgående avlöningen, även efter eventuell indragning av deras tjänster, måtte komma dem till godo. Slutligen hemställer föreningen, bland annat, att pensionen för de kronofogdar, som överflyttas å indragningsstat och äro skyldiga att vid 67 års ålder övergå till pensionsstat, måtte höjas till 4,500 kronor samt att nämnda belopp måtte beräknas som pensionsunderlag för pension åt änkor och barn efter de kronofogdar, som sättas å indragningsstat.

Vidare har föreningen i underdånig skrivelse den 3 mars 1917 hemställt, bl. a., att vid beräkningen av kronofogdarnas sportelersättning skulle medtagas samtliga åtnjutna sportler, oavsett om dessa vore tillförsäkrade genom 1878 års löneregleringeller icke.

Länsstyrelserna.

Ett stort antal av *länsstyrelserna* framhåller, att kronofogdetjänsternas indragning skulle medföra betydande kostnader, och de finna det föga tilltalande att under en följd av år skall utbetalas en jämförelsevis god avlöning åt personer, som icke uträtta något som helst arbete i statens tjänst. Härjämte ställa sig några av länsstyrelserna tveksamma rörande innebörden av den vissa kronofogdar åliggande skyldighet att låta sig förflyttas. Kungl. Maj:ts befallningshavande i Hallands län har sålunda i utlåtande den 23 oktober 1916 uttryckt den uppfattning, att, med hänsyn till landfiskalens huvudsakliga ställning som polisman, det vore tvivelaktigt, huruvida kronofogde kunde förflyttas redan till denna syssla, men att under alla förhållanden icke kunde gillas en sådan tolkning av bestämmelsen i fråga, att den skulle innebära skyldighet för kronofogde

att övertaga jämväl häradsskrivartjänst. Samma ståndpunkt i sistnämnda avseende har i utlåtande den 24 oktober 1916 intagits av Kungl. Maj:ts befallningshavande i Älvsborgs län, som härjämte förmenar, att de flesta kronofogdar icke äga erforderlig vana vid häradsskrivargöromål. Vidare må uppmärksammas, att Kungl. Maj:ts befallningshavande i Örebro län i utlåtande den 23 oktober 1916 som sin uppfattning framhållit, att, även om Kungl. Maj:t lagligen kunde ålägga flyttningsskyldighet enligt de sakkunnigas förslag, Kungl. Maj:t dock av billighetsskäl icke torde göra en sådan rätt gällande mot en kronofogdes önskan.

Emellertid synas länsstyrelserna i allmänhet hava ansett, att, om den föreslagna omorganisationen komme till stånd, densamma borde samtidigt genomföras i rikets olika delar. Kungl. Maj:ts befallningshavande i Jämtlands län betonar, att övergångsförhållandena, alltid svåra att ordna, givetvis här skola bliva desto svårare, som det gäller en stor kår av tjänstemän med en tämligen bestämd särställning. Detta borde dock icke avhålla från reformen, om den eljest befunnes gagnelig. Svårigheterna vore övergående och bleve ej mindre genom sakens undanskjutande.

Ämbetsverken.

I avseende å de sakkunnigas uttalade mening därom, att de genomgripande förändringar, det föreliggande förslaget till omorganisation av fögderiförvaltningen innefattade, med nödvändighet krävde, att den nya organisationen samtidigt bragtes till tillämpning inom rikets olika delar och att kronofogdekåren i följd därav borde ställas på indragningsstat, hava statskontoret och kammarkollegium så till vida haft avvikande uppfattning, att ämbetsverken ansett förändringen icke med nödvändighet påkalla en sådan åtgärd beträffande kronofogdekåren. Det syntes nämligen ämbetsverken, som skulle det vara staten till större fördel, om kronofogdarna, hellre än att försättas i fullständig overksamhet, bibehölles i tjänstgöring, var inom sitt nuvarande område, med skyldighet att fullgöra de åligganden, som enligt de sakkunnigas förslag skulle tillkomma de ifrågasatta landsfiskalerna och vilka ju skulle omfatta vissa grupper av de nuvarande kronofogdarnas göromål, samt att eljest tillhandagå länsstyrelserna med uppdrag av beskaffenhet att kunna påläggas dem; därvid skulle kunna iakttagas, att vid skeende avgång av kronofogdar uppkommande olikheter skilda län emellan utjämnades genom förflyttning av någon av de kronofogdar, som vore skyldiga underkasta sig sådan åtgärd.

Det syntes ämbetsverken innebära onödigt slöseri med arbetskraft och penningemedel, om man skulle i overksamhet försätta största delen av en skolad och skicklig tjänstemannakår, helst en sådan kårs arbete

och erfarenhet kunde med fördel tillgodogöras staten vid övergång från en organisation till annan, då vanligen de nya förhållandena göra sig kännbara på ett för arbetets behöriga fortgång menligt sätt.

Enligt ämbetsverkens mening skulle kronofogdarnas bibehållande i tjänstgöring föranleda, att av de nuvarande kronofogdarna det antal, som erfordras för besättande av de nya kronofogde (landsfiskals-)befattningarna, överflyttas på ny stat enligt de närmare bestämmelser, som Kungl. Maj:t kunde finna skäligt meddela, och att de övriga uppföras på övergångsstat. Det syntes ämbetsverken billigt, att avlöningarna för dessa senare upptagas till de belopp, kronofogdarna å ordinarie stat och å extra stat för närvarande åtnjuta.

Samtidigt borde emellertid, enligt ämbetsverkens mening, tillfälle erbjudas kronofogdar, vilka sådant önskade, att utan tjänstgöringsskyldighet övergå på indragningsstat mot åtnjutande av sina å ordinarie stat uppförda löneförmåner.

För den händelse kronofogdekåren ansåges böra ställas på indragningstat, funne ämbetsverken de sakkunnigas förslag i avseende å beräknandet av ersättningen till de kronofogdar, som ej till annan tjänst förflyttas, kunna i huvudsak godkännas.

Med anledning av att åtskilliga efter den 30 mars 1906 konstituerade kronofogdar protesterat mot att deras förpliktelse att förflyttas till annat tjänstgöringsområde skulle innefatta skyldighet för dem att låta sig förflyttas till tjänst av den beskaffenhet, den av de sakkunniga föreslagna landsfiskalsbefattningen skulle erhålla, ansåge sig ämbetsverken böra uttala, att efter ämbetsverkens mening tvekan ej förelåge därom, att sagda kronofogdar vore förpliktade underkasta sig sådan förflyttning under förutsättning, att den nya tjänsten kunde anses vara av samma tjänstegrad som de nuvarande kronofogdebefattningarna.

I likhet med vad ämbetsverken föreslagit i avseende å de kronofogdar, vilka komme att sättas å övergångsstat, ansåge ämbetsverken, att de länsmän, som varda uppförda å sådan stat, böra upptagas till de avlöningsbelopp, de nu åtnjuta å såväl ordinarie som extra stat.

Departementschefen.

a) Kronofogdarna.

Vad till en början angår *kronofogdarna*, kan den reform, varom här är fråga, tänkas genomförd på flera sätt.

Sålunda ifrågasätta ämbetsverken, att kronofogdarna skulle bibehållas, var inom sitt nuvarande område, med skyldighet att fullgöra de åligganden, som enligt de sakkunnigas förslag skulle tillkomma de ifrågasatta landsfiskalerna och vilka ju omfatta vissa grupper av de nuvarande kronofogdarnas göromål, samt att eljest tillhandagå länsssty-

relserna med utförande av uppdrag av beskaffenhet att kunna påläggas dem. Därvid kunde, mena ämbetsverken, iakttagas, att vid skeende avgång av kronofogdar uppkommande olikheter skilda län emellan utjämnades genom förflyttning av någon av de kronofogdar, som äro skyldiga underkasta sig sådan åtgärd.

I avseende härå föranledes jag anmärka, att de för landsfiskalen tillämnade tjänstbestyr, om än viktiga till sin art, dock ingalunda äro kvantitativt så omfattande, att de, begränsade allenast till ett fögderi, ens tillnärmelsevis skulle kunna lämna skälig sysselsättning åt tjänstemannen, och förhållandet blir ungefär enahanda, om under övergångstiden kronofogdarna finge behålla den del av uppbörds- och bötesredovisningen, som jag föreslagit skola överflyttas på landskontoren. Oavsett detta missförhållande, som endast i viss mån kunde upphävas exempelvis genom att åt tjänstemannen anförtroddes ordförandeskap i taxeringsnämnder o. s. v., kan man med skäl befara, att icke alla nuvarande kronofogdar skola befinnas lämpliga att fungera i den nya landsfiskalsinstitutionen. Företrädesvis därtill skickade torde väl i allmänhet de yngsta kronofogdarna få anses, låt vara att även bland dem måhända icke alltid stå att finna de polismannaegenskaper, vilka man enligt förslaget väntar hos landsfiskalen. Och huru skulle man förfara i den mån kronofogdarna avginge? Visserligen kunde man ju uppdela sålunda ledigvordna distrikt på de kvarstående, men till slut kunde hända, att den siste kronofogden skulle befinnas alldeles urståndsatt att nöjaktigt fylla landsfiskalens bestyr inom hela länet.

Av dessa skäl torde den väg ämbetsverken ifrågasatt knappast vara att förorda.

Icke heller ett genomförande av den nya organisationen i mån av tjänstemännens avgång synes giva en fullt tillfredsställande lösning. Det vill nämligen förefalla, såsom de sakkunniga också antytt, att beträdandet av en sådan väg skulle vara ägnad att bringa en viss oreda och förvirring i förvaltningen, icke allenast till verkliga svårigheter för administrationen själv, utan ock till olägenhet för allmänheten, som icke kan förväntas på varje tidpunkt besitta erforderlig kännedom, huru långt reformens successiva genomförande hunnit i varje län.

Ett annat sätt skulle måhända befinnas ligga i den utvägen, att reformen genomfördes först vid den tidpunkt, då samtliga nuvarande kronofogdar avgått från sin tjänst, och att ledigvordna kronofogdesysslor under tiden uppehölles på förordnande. Denna utväg synes emellertid vara ganska betänklig, icke minst av det skäl, att kronan därigenom skulle iklädа sig en åtminstone moralisk skyldighet att sedermera på

något sätt sörja för det stora antal tjänstemän, vilka under tiden tjänat såsom vikarier.

Man kan väl uppskatta de betänkligheter, som kunna möta mot att sätta på indragningsstat så många tjänstemän; men vill man i förevarande hänseende verkligen få till stånd en reform, som redan från början låter fördelarna av den nya anordningen fullt komma till sin rätt, torde den bästa utvägen vara att, på sätt de sakkunniga föreslagit, genomföra reformen i hela dess vidd med ens. Med den förändring av de sakkunnigas förslag, som av mig vidtagits genom överflyttande direkt å landskontoren av redovisningen för kronoutskylder och böter, blir frågans lösning på detta sätt än mera önskvärd.

Ämbetsverkens ställning med avseende å sättet för organisationens genomförande synes väsentligen hava påverkats av den uppfattningen, att det skulle ställa sig förmånligare för statsverket, om kronofogdekåren sattes på övergångsstat, än om landsfiskalsinstitutionen omedelbart komme till stånd och övertaliga samt icke flyttningsskyldiga kronofogdar uppfördes å indragningsstat. Denna ämbetsverkens uppfattning synes grunda sig på förutsättningen, att man vid kronofogdetjänsternas successiva indragning icke skulle behöva tilldela kronofogdarna högre avlöning, än om tjänsterna omedelbart indroges. Detta antagande torde dock knappt vara riktigt. Skall kronofogde kvarstå någon tid i sin tjänst, lärer han lika väl som övriga fögderitjänstemän vara i oundgängligt behov av löne-reglering, och även om man härvid icke ville gå längre än att tilldela honom den tillfälliga löneförbättring han nu åtnjuter å extra stat, samt ett ytterligare ålderstillägg, skulle statens utgifter för varje kronofogde ställa sig 1,100 kronor högre än om han vid omedelbar indragning erhåller honom nu på ordinarie stat tillkommande avlöning. Vid en inom departementet i detalj utförd undersökning, därvid man icke ens så långt som nyss sagts sträckt löneförhöjningen, har det också visat sig, att det med hänsyn till kostnaderna under övergångstiden ställer sig avsevärt gynnsammare för statsverket att genomföra reformen med ens.

Då således ett successivt genomförande av kronofogdetjänsternas indragning icke blott skulle medföra betänkliga organisatoriska olägenheter utan därtill även öka statsverkets utgifter för indragningen, föreslår jag, *att samtliga tjänsterna indragas på en gång och omedelbart.*

Med erinran att Kungl. Maj:t enligt nådigt cirkulär den 31 december 1912 föreskrivit bland annat, att när kronofogdetjänst kungiordes ledig till ansökning, det skulle tillkännagivas, att befattningen endast på för-

ordnande tills vidare komme att återbesättas, får jag meddela, att innehavarna av de nuvarande kronofogdetjänsterna kunna enligt förhållandena vid 1917 års ingång hänföras till följande olika grupper:

1) sådana, som icke äro flyttningsskyldiga och icke heller skyldiga att vid viss ålder avgå från tjänsten mot åtnjutande av pension, uppgående till ett antal av 40;

2) sådana, som icke äro flyttningsskyldiga, men pliktiga att vid viss ålder avgå med pension, uppgående till ett antal av 23;

3) sådana, som äro skyldiga att med bibehållande av sin tjänstegrad och nuvarande avlöningsförmåner förflyttas till annat tjänstgöringsområde mot ersättning för flyttningskostnaden, uppgående till ett antal av 42;

4) sådana, som innehava sina tjänster allenast på förordnande vare sig enligt kungl. cirkuläret den 31 december 1912 eller eljest, uppgående till ett antal av 12.

I likhet med ämbetsverken och de sakkunniga finner jag, som i ärendet jämväl inhämtat utlåtanden av justitiekanslern och löneregleringskommittén, uppenbart, att de kronofogdar, som enligt cirkuläret den 29 oktober 1909 konstituerats å sina tjänster med skyldighet bl. a. att, med bibehållande av sin tjänstegrad och sina avlöningsförmåner, låta sig förflyttas till annat tjänstgöringsområde, äro skyldiga att låta sig förflyttas till den föreslagna nya landsfiskalstjänsten, som blir av minst samma grad som kronofogdetjänsten och innefattar göromål, vilka alla enligt gällande instruktion tillhöra sistnämnda tjänst. Däremot anser jag dessa kronofogdar knappast kunna mot sin vilja förflyttas till häradsskrivartjänst av den beskaffenhet, densamma enligt mitt förslag skulle bliva. För övrigt torde endast ett fåtal av dem vara ägnade för denna tjänst med dess för en kronofogde mer eller mindre främmande göromål. Att tvångsvis förflytta någon av ifrågavarande kronofogdar till annan tjänst vare sig inom eller utom landsstaten, anser jag vara uteslutet.

Vid den ifrågavarande omorganisationens genomförande skulle således av de 42 flyttningsskyldiga kronofogdarna utväljas de 27, som kunna vara mest lämpliga att överflyttas till landsfiskalstjänst. Övriga konstituerade 78 kronofogdar skulle därefter tillsvidare uppföras på indragningsstat.

Det gäller då till en början att undersöka, huru kostnaderna för kronofogdarnas uppförande på indragningsstat ställa sig.

Enligt 1878 års lönereglering äro kronofogdarna tillförsäkrade lön 3,000 kronor, tjänstgöringspenningar 1,000 kronor samt ålderstillägg efter 10 års tjänst 500 kronor. Men dessutom hava enligt nämnda löne-

reglering till kronofogdarna utgått vissa sportler, för vilka, på sätt de sakkunniga och ämbetsverken framhållit, tjänstinnehavaren jämväl bör vid tjänstens indragning tilldelas gottgörelse.

Så har också skett vid löneregleringar för hovrätterna år 1909 och justitierevisionen år 1911, då det bestämdes, att i stället för sportler, som i sammanhang med löneregleringen indroges, skulle utgå gottgörelse, beräknad efter medeltalet av den inkomst, tjänstinnehavare kunde anses hava åtnjutit av sålunda indragna sportler under den senast förflutna tid, såvitt möjligt ej understigande fem år, därför denna inkomst kunde utrönas.

De sportler, som sålunda tillförsäkrats kronofogdarna, äro följande:

1) lösen för sådana expeditioner, som part eller annan på egen begäran erhåller eller eljest icke författningsenligt är pliktig lösa;

2) andel i böter för försummelse att i behörig tid erlägga påförda utskylder;

3) åklagarandelar av sakören;

4) arvode av försäljningsmedel för i beslag taget virke;

5) provisioner för uppbörd och redovisning av kommuners eller enskilda inrättningars avgifter eller utav medel av än mera enskild natur; samt

— tillsvidare och intill dess annorlunda kan varda förordnat —

6) arvode för försäljning av utmätt fast egendom.

För sistnämnda sportelinkomst, som tillförsäkrats endast tillsvidare och intill dess annorlunda kunde varda förordnat, synas kronofogdarna, i händelse deras tjänster indragas, icke kunna göra anspråk på ersättning. Vid bestämmandet av kronofogdarnas ersättning för övriga nyss angivna sportler måste givetvis hänsyn tagas endast till sportlernas nettobelopp. Detta belopp kan emellertid icke anses utgöra skillnaden mellan allenast nu ifrågavarande sportler och utgifterna i tjänsten, i den mån dessa icke täckts av det till kronofogdarna å stat utgående expensmedelsanslaget 300 kronor eller av för särskilda fall anvisad ersättning. Utöver de i 1878 års lönereglering uppräknade olika slag av sportler hava nämligen kronofogdarna åtskilliga andra sportelinkomster, som stå i mer eller mindre omedelbart sammanhang med deras tjänst, såsom ersättning för verkställande av notarialprotester, ränta å tjänstemedel, som insatts på tjänsträkning i bankinrättning m. fl., och även dessa sportler böra beräknas deltaga i täckandet av utgifterna i tjänsten.

Beträffande sättet för beräkning av nettobeloppet av de sportler, som böra ersättas, har också statskontoret i underdånigt utlåtande den 18 november 1913 uttalat sig för den meningen, att beräkningen lämpligen borde ske så, att de uppgivna utgifterna i tjänsten proportionellt

fördelas å samtliga de sportelinkomster, vilkas förvärvande kunna antagas hava påverkat utgiftsbeloppet, därvid skulle iakttagas, att inkomster, vid vilkas uppgivande därå belöpande utgifter redan avdragits (t. ex. behållen inkomst av tjänstresor) eller vilkas förvärvande icke kunnat föranleda någon utgift (t. ex. ränta å tjänstmedel, som insatts på tjänsträkning i bankinrättning), icke skulle medräknas bland de inkomster, å vilka de uppgivna utgifterna finge fördelas. Sedan sistnämnda slag av inkomster sålunda frårdragits, skulle utgifterna proportionellt fördelas å övriga uppgivna sportelinkomster. Ersättningen till tjänstemannen komme då att uppgå till det belopp, varmed, efter medeltalet per år, summan av de till hans tjänst hörande sportler, som tillförsäkrats enligt 1878 års lönereglering — arvode för försäljning av utmätt fast egendom dock undantaget — överstiga den därå på angivet sätt proportionellt fallande andelen av utgifterna i tjänsten.

För närmare utredning i sportelfrågan har min företrädare i ämbetet låtit, med ledning av upprättad blankett, från kronofogdarna inhämta uppgifter, särskilt för vart och ett av åren 1908—1912, å dels deras sportler i tjänsten och dels deras utgifter i densamma, i den mån dessa icke betäckts av expensmedelsanslaget eller särskilt anvisad ersättning, varjämte länsstyrelserna anmodats att, för möjliggörande av erforderlig granskning av de infordrade uppgifterna, dels meddela upplysning ur vederbörande taxeringslängder om varje kronofogdes bevillningstaxerade inkomst av »arbetsanställning, tjänst eller pension», särskilt för varje av åren 1909—1913, och dels inkomma med avskrifter av de taxeringsuppgifter, som nämnda år avgivits till ledning vid kronofogdarnas taxering för inkomst av tjänst.

I enlighet med ovannämnda av statskontoret godkända beräkningsmetod har därefter för varje kronofogde uträknats den sportelersättning, som, i händelse han överföres å indragningsstat, skulle kunna tillkomma honom, och det har därvid visat sig, att ersättningen i medeltal för varje kronofogde uppgår till cirka 1,000 kronor om året.

Jag ansluter mig till vad de sakkunniga och ämbetsverken i förevarande ämne ifrågasatt. Då det emellertid kan antagas, att kronofogdarnas sportler stigit efter den redan undersökta tidsperioden, och det synes billigt, att hänsyn härtill tages vid sportelersättningens fastställande, anser jag, att genom statskontorets försorg en förnyad utredning härom bör ske efter förut angivna grunder och avseende förhållandena under femårsperioden 1912—1916. Visserligen är anledning antaga, att kronofogdarnas sportler för en femårsperiod 1912—1916 skola visa sig hava uppgått till högre belopp än för den redan undersökta femårsperioden, men då

utgifterna i tjänsten samtidigt torde hava stigit, synes man kunna utgå från, att medelbeloppet sportelersättning skall för varje kronofogde stanna vid ungefär det nu beräknade. Och för övrigt lärer beloppet av de provisioner, som skola indragas till statskassan — för år 1912 beräknade utgöra omkring 134,000 kronor — samtidigt hava vuxit i fullt motsvarande grad.

Med ledning av det anförda torde kunna beräknas, att en kronofogde på indragningsstat skulle komma att få uppbära omkring 5,000 kronor förutom, i förekommande fall, ålderstillägg å 500 kronor. Kostnaderna för *samtliga* de 78 kronofogdar, som omedelbart skulle uppföras å indragningsstat, har för år 1918 beräknats komma att uppgå till cirka 425,000 kronor.

Flyttningsskyldiga kronofogdar, som överflyttas till landsfiskalstjänst, böra givetvis i den nya tjänsten icke åtnjuta lägre avlöning än som skolat tillkomma dem, om de uppförts å indragningsstat, och det kan därför tänkas uppstå fall, då även för dessa kronofogdar något ersättningsbelopp bör uppbäras från indragningsstat. Då emellertid kronofogdes ersättning från denna stat beräknas i medeltal uppgå till — eventuellt ålderstillägg oberäknat — 5,000 kronor eller samma belopp som föreslagits såsom begynnelselön för landsfiskal, lära dessa fall bliva rena undantag, som icke kunna i nämnvärd grad inverka på anslagsbehovet.

Nu vore det otvivelaktigt önskvärt, om de kronofogdar, som föras på indragningsstat, i största möjliga utsträckning bereddes annan statstjänst. I vad mån detta kan ske, lärer bero på dels om lämpliga tjänster stå till buds och dels om vederbörande själva äro villiga att söka sådan tjänst. De sakkunniga hava, i syfte att dugliga kronofogdar, som icke äro skyldiga att låta sig förflyttas, därigenom skulle finna med sin förmån förenligt att söka annan statstjänst, ifrågasatt, att staten skulle erbjuda utsikt för sådana tjänstemän att erhålla någon del av den besparing, statsverket genom deras befordran vunne, och de hava tänkt sig, att staten kunde av denna besparing avstå vissa procent, 25 à 50. Länsstyrelserna hava i allmänhet avrått från en dylik utväg särskilt av farhåga för, att befordringsutsikterna för yngre tjänstemän härigenom skulle i betänklig grad försvåras.

Då det måste vara av synnerligt intresse, att indragningsstaten i möjligast största mån begränsas, har jag ansett det böra övervägas, huruvida man icke borde bereda de kronofogdar, som komma att uppföras på indragningsstat, någon förmån av att antaga ordinarie befattning å rikets, riksdagens eller kommuns stat. I sådant avseende har jag uppmärksammat föreskriften i 16 § 1:o av lagen angående civila tjänstinnehavares rätt till pension den 11 oktober 1907, där det heter, att för

den, som vid avgång från tjänsten åtnjuter lön för annan tjänst, pensionen må, för den tid lönen för den andra tjänsten åtnjutes, utgå med en tredjedel av det belopp, som enligt pensionslagens bestämmelser eljest skolat utgå; dock att, därest härigenom pensionen och lönen tillsammans icke uppgå till beloppet av den pension, som eljest skolat för förstnämnda tjänst åtnjutas, pensionen ökas med skillnaden. I huvudsaklig överensstämmelse med denna föreskrift bör enligt min mening kronofogde, som uppföres å indragningsstat, berättigas att, om han söker och erhåller ordinarie tjänst å rikets, riksdagens eller kommuns stat, få behålla en tredjedel av det för honom å indragningsstat uppförda beloppet i vad det utgöres av lön och ålderstillägg samt, i den händelse nämnda del av detta belopp jämte nettobehållningen av samtliga avlöningsförmånerna å den nya tjänsten tillsammans icke uppgå till hela det för honom å indragningsstat upptagna beloppet, från indragningsstaten uppbära skillnaden. En dylik rätt torde kunna antagas förmå åtskilliga kronofogdar att söka lämplig tjänst av ifrågavarande slag. Att härutöver tillgodose å indragningsstat uppförda kronofogdar lärer icke böra ifrågakomma.

Jag har vidare tagit under omprövning, huruvida icke de kronofogdar, som tillsvidare uppföras å indragningsstat, skulle kunna lämpligen åläggas någon verksamhet i statens tjänst som ersättning för sina avlöningsförmåner å indragningsstat. Det skulle givetvis mången gång kunna vara synnerligen önskvärt, om de i förekommande fall mottoge förordnande å lämplig tjänst i landsstaten. Ett motsvarande förslag framlades på sin tid av löneregleringskommittén i dess betänkande angående lönereglering för hovrätterna. Kommittén ifrågasatte nämligen, att de notarier, vilka som övertaliga komme att uppföras på indragningsstat, skulle vara skyldiga att, mot åtnjutande av sina förmåner å indragningsstat, mottaga förordnande i hovrätten å högre tjänstbefattning eller befattning likställd eller jämförlig med den, de vid överflyttningen på indragningsstat innehade. Häremot anmärktes, att denna skyldighet skulle innebära, att en dylik tjänsteman städse måste vara beredd att återinträda i tjänstgöring längre eller kortare tid. Den svårighet, som härigenom skulle komma att uppstå för tjänstemannen att skaffa sig annan verksamhet, låge i öppen dag, och utsikterna till stadigvarande sysselsättning måste tydligen förminskas för honom, då han kunde nödgas närsomhelst avbryta densamma. En dylik skyldighet ansågs i verkligheten komma att verka som direkt förbud för tjänstemannen att skaffa sig annan lämplig verksamhet. Löneregleringskommitténs ifrågavarande förslag kom emellertid icke till tillämpning, och jag kan icke heller i detta fall förorda en motsvarande anordning, som säkerligen skulle komma att verka i hög grad deprimerande på vederbörande. För övrigt

lärer man kunna antaga, att på indragningsstat uppförda kronofogdar i stor omfattning skola utan särskilt åläggande finna med sin förmån förenligt att, när tillfälle erbjuder sig, mottaga förordnanden och andra lämpliga uppdrag inom sitt gamla arbetsfält, särskilt uppdrag som taxeringsnämndsordförande o. dyl. Därjämte torde den av mig ifrågasatta förmånen för dem att, om de söka och vinna befordran till ordinarie tjänst å rikets, riksdagens eller kommuns stat, få behålla intill en tredjedel av vissa avlöningsförmåner å indragningsstat vara av beskaffenhet att göra dem benägna att fortfarande ägna det allmänna sin arbetsförmåga.

Om jag sålunda icke kan finna tillrådligt, att kronofogdar å indragningsstat, vare sig det gäller flyttningsskyldiga eller icke flyttningsskyldiga kronofogdar, åläggas att mot sin vilja mottaga *tillfälliga förordnanden*, anser jag det dock vara påtagligt, att å indragningsstat tillsvidare uppförda, flyttningsskyldiga kronofogdar böra vara pliktiga att, när *landsfiskalstjänst* framdeles blir ledig på grund av innehavarens avgång eller ny tjänsts inrättande, låta sig förflyttas till sådan tjänst mot åtnjutande av därmed enligt stat förenade löneförmåner samt med rätt för dem — i likhet med de flyttningsskyldiga kronofogdar, som omedelbart vid omorganisationens genomförande överflyttas å landsfiskalstjänst — att i den mån deras avlöningsförmåner vid den nya tjänsten, behållna sportler, där sådana förekomma, däri inräknade, understiga beloppet av deras å indragningsstat upptagna avlöningsförmåner, å sistnämnda stat få behålla skillnaden.

Nu kan det visserligen tänkas inträffa att, när landsfiskalstjänst blir ledig, icke någon av de på indragningsstat uppförda flyttningsskyldiga kronofogdarna är lämplig till dylik tjänst. Det bör då givetvis tillkomma Kungl. Maj:t att låta återbesätta tjänsten i vanlig ordning. Skyldigheten för tjänstemannen bör dock förefinnas, även om densamma i statens intresse anses icke böra utkrävas. Och detta bör vara förhållandet även av den anledningen att, om en dylik skyldighet icke stadgas, det skulle — med hänsyn till den av mig förut föreslagna särskilda förmån för de å indragningsstat uppförda kronofogdar, som erhålla viss ordinarie anställning — kunna inträffa, att flyttningsskyldig kronofogde, som icke kan omedelbart placeras som landsfiskal, men sedermera erhåller sådan anställning, bleve gynnsammare ställd än kronofogde, som direkt överflyttas från sin kronofogdetjänst till landsfiskalstjänst. Härtill kommer, att en dylik skyldighet är ägnad att åtminstone i någon mån motväga den olikhet i utkrävandet av själva flyttningsskyldigheten, som under föreliggande omständigheter är ofrånkomlig.

Om kronofogdetjänsterna, såsom jag anser lämpligast, indragas med utgången av år 1917, torde emellertid böra framhållas, att åtskilliga efterarbeten för kronofogdarna kvarstå under år 1918. Så skola enligt gällande bestämmelser specialräkningarna över kronouppbörden för år 1917 avlämnas inom den 15 januari 1918 och bötesredogörelserna för senare hälften av år 1917 avgivas den 1 februari 1918. I övrigt hava kronofogdarna att för år 1917 avlämna en del andra redogörelser och uppgifter, från vilket åliggande de icke kunna befrias. Därjämte skulle de så snart ske kan i början av år 1918 till vederbörande avlämna sina diarier och till tjänsten hörande handlingar samt ännu icke avslutade mål och ärenden med tillhörande medel eller behöriga kvittenser o. s. v., vilket torde böra ske vid inventeringar, varom Kungl. Maj:ts befallningshavande i sådant fall lära hava att i behörig tid föranstalta.

Förenämnda göromål lära visserligen åligga kronofogdarna i och för deras tjänst under 1917, och någon särskild föreskrift härutinnan skulle därför måhända icke vara behövlig. Emellertid torde beträffande åtminstone de å indragningsstat uppförda kronofogdarna lämpligen böra uttryckligen stadgas, att de som villkor för åtnjutande av dem å indragningsstat uppförda avlöningsförmåner äro pliktiga att jämväl under år 1918 beträffande sina förutvarande tjänstgöringsområden utföra de göromål, som Kungl. Maj:ts befallningshavande för omorganisationens genomförande kunna finna erforderliga.

Kostnaderna för kronofogdarnas uppförande å indragningsstat bliva visserligen till en början betydande. Då emellertid en stor del av de icke flyttningsskyldiga kronofogdarna redan uppnått hög ålder (26 av dem äro vid 1917 års utgång över 60 år), och ett stort antal (65) kronofogdar äro skyldiga att vid 67 års ålder avgå med pension, samt för åtskilliga förr eller senare måhända skall kunna beredas lämplig civil anställning, kan det antagas, att kostnaderna för indragningsstaten skola inom kort tid avsevärt minskas för att efter omkring 15 år vara i stort sett försvunna.

Enligt det föregående skulle av de 78 kronofogdar, som komma att uppföras på indragningsstat, ett antal av 40 vara berättigade att under sin återstående livstid uppbära sina å indragningsstat uppförda löneförmåner.

De övriga 38 av dem äro däremot skyldiga att vid 67 års ålder frånträda sina avlöningsförmåner å indragningsstat samt att därefter åtnöjas med pension från allmänna indragningsstaten till belopp motsvarande lönen 3,000 kronor och ålderstillägget 500 kronor, i den mån detsamma intjänats vid uppförandet på indragningsstat.

Föreningen Sveriges kronofogdar har i sina förut omnämnda skrivelser den 3 februari 1913 och den 3 mars 1917 gjort gällande, att nämnda pension på 3,500 kronor efter nutida förhållanden måste anses vara allt för knappt tillmätt och hemställt, att pensionen måtte höjas till 4,500 kronor samt att pensionen till änkor och barn måtte beräknas efter ett pensionsunderlag av likaledes 4,500 kronor.

För egen del finner jag föreningens framställning behjärtansvärd. Den nuvarande pensionen, som utgår efter förhållandena vid tiden för 1878 års lönereglering, måste uppenbarligen anses allt för knapp och i synnerhet den efter nämnda pension som pensionsunderlag utgående pensionen till kronofogdarnas änkor och minderåriga barn. Enligt de avlöningsförmåner, som föreslogos i 1909 års proposition angående lönereglering för fögderiförvaltningen, skulle pensionen för kronofogdarna hava uppgått till 4,200 kronor och enligt fögderiförvaltningskommitténs förslag till just det av föreningen nu ifrågasatta beloppet. Med fästat avseende härå och då genom mitt förslag till lönestat för häradsskrivarna pensionen för dessa skulle komma att uppgå till 3,600 kronor, synes billigheten tala för, att pensionen för de kronofogdar, som uppföras på indragningsstat, något höjes; och jag föreslår, att detta sker med ett belopp av 500 kronor till 4,000 kronor — oavsett den tid tjänstemannen innehaft befattningen — att utgå av det för kronofogdarna å indragningsstat upptagna avlöningsbeloppet.

En sådan bestämmelse anser jag dessutom böra förbindas med föreskrift, att nämnda belopp skall utgöra pensionsunderlag för nu ifrågavarande kronofogdar, varigenom de skulle sättas i tillfälle att, om de så önska, bereda sina änkor och minderåriga barn något förhöjd pension från civilstatens änke- och pupillkassa, vilket torde få anses skäligt, då den kvarvarande personalen i fögderiförvaltningen erhåller motsvarande förmån i jämförelsevis större utsträckning.

Med anledning av det förut anförda föreslår jag vidare, att flyttningsskyldiga kronofogdar böra i den ordning, Kungl. Maj:t efter vederbörandes hörande bestämmer, till erforderligt antal överflyttas å ny stat med anställning som landsfiskaler och med rätt för dem att, i den mån deras avlöningsförmåner vid den nya tjänsten — behållna sportler, där sådana förekomma, däri inräknade — understiga sammanlagda beloppet av deras med kronofogdetjänsten enligt hittills gällande ordinarie stat förenade lön, tjänstgöringspenningar, vid indragningen intjänt ålderstillägg och för en var vederbörligen uträknad ersättning för behållna sportler, å indragningsstaten erhålla ersättning för skillnaden.

De kronofogdar åter, för vilka platser icke finnas i den föreslagna organisationen eller som icke äro skyldiga att låta sig till annan tjänst förflyttas, lära böra såsom övertaliga uppföras å allmänna indragningsstaten med rätt för dem att uppbära den lön jämte ålderstillägg och de tjänstgöringspenningar, vartill enligt ordinarie stat de voro berättigade vid överflyttningen på indragningsstat, ävensom för en var vederbörligen uträknad ersättning för behållna sportler, men med skyldighet för dem att, med undantag som nedan sägs, *dels*, mot åtnjutande av sina avlöningsförmåner å indragningsstat, jämväl under år 1918 beträffande sina förutvarande tjänstgöringsområden utföra de göromål, Kungl. Maj:ts vederbörande befallningshavande kunna finna erforderliga, *dels*, om de å rikets, riksdagens eller kommuns stat erhålla annan ordinarie befattning, åtnöjas med en tredjedel av de för en var å indragningsstaten uppförda avlöningsförmåner i vad de utgöras av lön och ålderstillägg; dock att, där för någon nettobehållningen av avlöningsförmånerna å sådan ny tjänst jämte ovannämnda del av avlöningsförmånerna å indragningsstaten icke tillsammans uppgå till hela det för honom å indragningsstat upptagna beloppet, det belopp å indragningsstat, som får behållas, ökas med skillnaden, *dels ock* att, när de, kvarstående å indragningsstaten, uppnått 67 års ålder och äro enligt gällande bestämmelser pliktiga att avgå med pension, åtnöjas med pension å indragningsstat till belopp av 4,000 kronor, vilket belopp jämväl skall räknas som pensionsunderlag för dem.

För de på indragningsstat uppförda kronofogdar, som äro flyttningsskyldiga, bör dock gälla skyldigheten att, när landsfiskalstjänst framdeles varder ledig, låta sig förflyttas till sådan tjänst mot åtnjutande av därmed enligt stat förenade löneförmåner samt med rätt för dem att, i den mån deras avlöningsförmåner vid den nya tjänsten — behållna sportler, där sådana förekomma, däri inräknade — understiga beloppet av deras å indragningsstat upptagna avlöningsförmåner, å sistnämnda stat få behålla skillnaden.

I detta sammanhang vill jag hemställa, dels att de kronofogdarna tillkommande andelar av provisioner för uppbörd och redovisning av sådana enskilda medel, som debiteras och uppbäras med kronouppbörden vilka andelar efter förhållandena år 1912 beräknats till 134,000 kronor, skola vid kronofogdetjänsternas indragning ingå till statskassan, dels ock att kronofogde, som varder överflyttad eller efter ansökning utnämnd till landsfiskals-, häradsskrivar- eller annan därmed i avlöningshänseende jämförlig tjänst å rikets eller riksdagens stat, skall för åtnjutande av ålderstillägg vid den nya tjänsten få räkna sig till godo sin tjänstgöring som ordinarie kronofogde.

Såsom förut nämnts hava kostnaderna för övertaliga kronofogdars uppförande på indragningsstat beräknats komma att för år 1918 uppgå till omkring 425,000 kronor, vilket belopp således skulle utgå från anslaget till allmänna indragningsstaten.

Av statsrådsprotokollet rörande behandlingen av årets statsverksproposition och tionde huvudtitelns anslag till allmänna indragningsstaten (sid. 20 och 21) framgår emellertid, att nämnda anslags ställning är sådan, att — ehuru anslaget jämväl skulle belastas med sammanlagt 250,000 kronor, utgörande av Kungl. Maj:t hos riksdagen begärda anslag till understöd för år 1917 dels åt äldre behövande folkskollärare och dels åt äldre behövande småskollärare — anslaget likväl icke behöver höjas med mera än 285,146 kronor.

I anledning härav och efter samråd med chefen för finansdepartementet får jag således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att höja det under tionde huvudtiteln å *ordinarie stat* uppförda *förslagsanslaget* till allmänna indragningsstaten, nu 2,013,935 kronor, med 285,146 kronor till 2,299,081 kronor.

---

b) Häradsskrivare och länsmän.

I enlighet med den plan för indelning av riket i fögderier och länsmansdistrikt, som efter vederbörandes hörande upprättats, skulle Uppvidinge härads fögderi i Kronobergs län och Skövde fögderi i Skaraborgs län indragas. Ingendera av häradsskrivarna i dessa fögderier är skyldig att låta sig förflyttas. Häradsskrivaren i det sistnämnda fögderiet är född den 11 maj 1851 och torde sålunda bliva pliktig att redan år 1918 avgå med pension. Häradsskrivaren i det förstnämnda fögderiet är född år 1861.

Med omregleringen av fögderierna i Kronobergs och Skaraborgs län torde då böra anstå, till dess häradsskrivarna i nämnda till indragning föreslagna fögderier avgått från tjänsten, och avlöning på sätt nedan angives för dessa båda tjänstemän anvisas å *övergångsstat*.

Vad angår den föreslagna minskningen med 27 *länsmanstjänster* bör denna uppenbarligen, liksom den därmed förbundna omregleringen av tjänstgöringsdistrikten, försiggå successivt, allt efter som genom avgång av ordinarie tjänstemän möjlighet yppas att genomföra den nya organisationen. Härvid är emellertid att märka, dels att under år 1917 omkring 13 länsmän och under år 1918 ytterligare omkring 8 länsmän skola hava uppnått nu stadgad pensionsålder, dels att åtskilliga länsmanstjänster (84) icke äro med ordinarie innehavare

försedda, dels ock att antalet länsmän, som äro underkastade skyldighet att låta sig förflyttas, avsevärt överstiger antalet till indragning föreslagna länsmanstjänster. Det är sålunda uppenbart, att övergångsstaten för länsmännen inom kort tid skall kunna avsevärt minskas. Om det förslag rörande framflyttning av pensionsåldern för kronolänsmän till 65 år, vilket lärer komma att särskilt underställas Kungl. Maj:ts och riksdagens prövning, vinner avseende, bliva omkring 33 länsmän pensionsberättigade den 1 januari 1918. I sådant fall torde det vara uppenbart, att övergångsstaten för länsmän icke behöver tagas i anspråk i andra fall, än där tjänstedistrikt skola indragas, som äro besatta med icke flyttningsskyldiga länsmän.

Detta har befunnits kunna inträffa i 9 fall, varvid dock är att märka, att flera av dessa tjänstemän inom de närmaste åren uppnå pensionsåldern och att samtliga skola hava avgått inom cirka 10 år. Anslaget till *övergångsstat* för länsmännen skulle därför möjligen kunna inskränkas till kostnaderna för 9 länsmän. Jag har dock ansett försiktigheten bjuda att till en början räkna med ett något högre antal länsmanstjänster å övergångsstat, förslagsvis 15, och hemställer således, att för nämnda antal sådana tjänster avlöningsförmåner, på sätt som föreslogs i 1909 års proposition och av statsutskottet vid nämnda års riksdag tillstyrktes, uppföras till samma belopp för begynnelselön som för motsvarande från den nya lönestaten avlönade tjänster. På samma sätt böra ock avlöningsförmåner å *övergångsstat* upptagas för förenämnda *2 häradsskrivartjänster.*

Ålderstillägg för de å övergångsstaten upptagna torde, liksom till de å den nya lönestaten uppförda befattningshavarna, böra utgå från det under 6:te huvudtiteln anvisade gemensamma anslaget för ålderstillägg.

* * *

Prövningen av de på omorganisationens genomförande inverkande omständigheter bör tillkomma Kungl. Maj:t. Länsstyrelserna torde därför böra åläggas att, intill dess omorganisationen blivit i sin helhet i riket genomförd, vid inträffande ledighet av landsfiskals-, häradsskrivare- eller länsmanstjänst inhämta Kungl. Maj:ts föreskrift, huruvida åtgärder böra vidtagas för tjänstens återbesättande i vanlig ordning eller om densamma bör besättas med flyttningsskyldig eller övertalig tjänsteman inom eller utom resp. län.

Det kan måhända inträffa, att befattningshavare vid landsstaten, för vilken plats finnes å den nya staten, vägrar ingå därpå och icke kan lagligen därtill förbindas. I överensstämmelse med vad i regeln för motsvarande fall föreskrivits bör sådan befattningshavare bibehållas vid

honom enligt hittills gällande ordinarie stat tillkommande avlöningsförmåner, men däremot icke vid honom tillkommande extra lönetillägg.

Det låter sig emellertid icke på förhand beräknas, till vilket belopp medel av sådan anledning kunna behöva anvisas å övergångsstat.

o o o

8. Ändringar i länsstyrelsernas organisation och avlöningsförmåner för vissa tjänstemän därstädes.

a) Organisationen.

Länsstyrelsernas organisation.

Den raska utveckling, som under senare årtionden förekommit i vårt land såväl inom näringarnas och samfärdselns som på de sociala och andra samhälleliga frågors områden, har, såsom lätt torde inses, i högst betydande grad ökat göromålen inom administrationen i allmänhet.

Vad särskilt angår landsstaten, har, redan i anledning av en från mig den 19 november 1915 för annat ändamål till Kungl. Maj:ts samtliga befallningshavande avlåten cirkulärskrivelse, i länsstyrelsernas svarsskrivelser erinrats, att helt och hållet nya grupper av mål genom senaste tids lagstiftning fallit på länsstyrelsernas lott. Dit hörde sådana ärenden som dessa myndigheters befattning med krigsberedskapen, tillsynen över i riket vistande utlänningar, den pågående avlösningen av frälseräntor, i många län till ett betydande antal, utarrendering av prästerskapets löneboställen enligt den nya lagstiftningen om prästerskapets avlöning, mål som äga samband med pensionsförsäkringslagen, med författningarna om värnskatt och krigskonjunkturskatt, utvecklingen av statens kassarapportsystem och därmed sammanhängande särskild redovisning av vissa medel o. s. v. Den högst betydande ökningen av länsstyrelsernas arbetsbörda framhävdes vidare ganska allmänt vid landshövdingarnas förut omnämnda konferens inför mig i oktober månad 1916 och man framhöll då, att en förbättring av länsstyrelsernas egen organisation vore av utvecklingen betingad, alldeles oberoende av frågan om fögderiförvaltningens omorganisation och löneregleringen. Slutligen har behovet av en sådan förbättring ytterligare betonats i flera utav Kungl. Maj:ts befallningshavandes skriftliga utlåtanden under hösten 1916.

Det är huvudsakligen i två hänseenden, de nu ifrågavarande önskemålen framträda. Sålunda har å ena sidan framhållits, att göromålens ökning, särskilt och icke minst i avseende å de sociala ärendena, medfört en arbetsbörda för avdelningscheferna i länsstyrelsen så stor, att man måste allvarligen vara betänkt på att i någon mån underlätta densamma för

att bereda landssekreteraren och landskamreraren möjlighet att åt mera invecklade eller omfattande frågor, såsom utlåtanden i remitterade ärenden m. m., ägna en mera odelad tid.

Å andra sidan har från flera håll gjorts gällande, att landsstaten måhända i högre grad än någon annan gren av förvaltningen vore för göromålens bestridande beroende av extra ordinarie arbetskrafter, ett förhållande, som icke kunde vara lämpligt, även om ett organisationssystem med ett skäligt antal extra ordinarie tjänstemän måste anses nyttigt och nödigt såväl ur synpunkten av tjänstemäns fostran för sitt blivande kall som ock med avseende på statsförvaltningens eget intresse.

De önskemål, vilka sålunda framkommit, tillåter jag mig till en början behandla vart för sig.

Vad då först angår frågan om beredande av någon lättnad i landssekreterarens och landskamrerarens tjänstgöromål, är frågan icke ny.

Redan i skrivelse till Kungl. Maj:t den 4 december 1903 hemställde länsstyrelsen i Jämtlands län om sådan ändring i gällande landshövdinginstruktion, att, med bibehållande av föreskriften att landssekreterararen skall vara chef för landskansliet och vid landshövdingvakans eller landshövdings frånvaro eller laga förfall gemensamt med landskamreraren utöva länsstyrelsen, länsnotarien skulle, jämte den tjänstgöring honom åligger enligt 61 § i gällande instruktion, vara föredragande i de mål, med avseende å vilka Kungl. Maj:ts befallningshavande så förordnade, dock att dylikt förordnande ej finge meddelas i fråga om ärenden, som vore av större vikt eller fordrade mognare erfarenhet och därför ovillkorligen borde föredragas av landssekreteraren.

Häröver hördes länsstyrelserna och det övervägande flertalet fann sig icke kunna förorda bifall till framställningen.

Ärendet överlämnades därefter till löneregleringskommittén av den 3 oktober 1902, vilken anslöt sig till vad flertalet länsstyrelser sålunda yttrat och vidare anförde: Av vad vissa länsstyrelser i detta ärende meddelat, ville det synas, som även med landshövdinginstruktionens nuvarande lydelse hinder icke ansåges möta att för viss kortare tid bereda landssekreterare och även landskamrerare nödig lättnad i arbete, *ej endast* på det sätt, att landssekreterare eller landskamrerare befriades från handläggningen av de löpande göromålen eller vissa slag därav för att kunna mera odelat ägna sig åt något eller några viktigare eller mera tidskrävande ärenden, i vilken händelse handläggningen av göromålen i övrigt uppdroges åt länsnotarie eller länsbokhållare, *utan även* så, att länsnotarie eller länsbokhållare förordnades att bereda och föredraga vissa till vederbörande avdelningschefs handläggning eljest hörande ärenden. Vissa andra länsstyrelser syntes emellertid anse, att ett förordnande av *sistnämnda* slag ej ägde stöd i landshövdinginstruktionen.

I särskilt fall hade med Kungl. Maj:ts tillstånd tillämpats en anordning, varigenom ordinarie länsnotarie förordnats att på eget ansvar bereda, föredraga och expediera de till landssekreterartjänsten hörande ärenden, vilkas handläggning landshövdingen med avseende på ärendenas beskaffenhet kunde finna lämpligt att åt honom överlämna. Enär denna anordning syntes kommittén vara lämplig i fall, då behov av lindring i avdelningschefernas arbete förelåge, ville kommittén, under erinran att

enligt 61 och 62 §§ i landshövdinginstruktionen länsnotarie och länsbokhållare vore pliktiga att vid landssekreterares och landskamrerares laga förfall förrätta dessas tjänster, då ej annorlunda därom förordnades, hemställa, att bestämmelse måtte meddelas i syfte att Kungl. Maj:ts befallningshavande undantagsvis kunde, då sådant funnes av behov påkallat, förordna länsnotarie och länsbokhållare att, i vederbörande avdelningschefs ställe, föredraga visst ärende eller viss grupp av ärenden. Vid detta förslag hade hänsyn tagits till vad i enahanda hänseende funnes stadgat i instruktionerna för järnvägsstyrelsen, generalpoststyrelsen och telegrafstyrelsen.

Det förut antydda anhopandet av nytillkomna ärenden lärer vara ganska allmänt känt och erkänt. En undersökning av den tillgängliga statistiken visar också, att antalet avgjorda och avförda mål och ärenden i rikets samtliga länsstyrelser, vilket år 1904 utgjorde 311,589, sedermera vuxit år 1909 till 341,229 och år 1914 till 376,708. Tillväxten på 10 år utgör således omkring 21 %.

Av det anförda finner jag ådagalagt, att det maktpåliggande arbete inom förvaltningen, vilket påvilar länsstyrelserna i så hög grad, med nödvändighet kräver en anordning, varigenom avdelningschefernas arbetsbörda — utan eftergift i deras skyldighet att svara för alla göromålens behöriga gång — i någon mån underlättas, och jag tillåter mig därvid ytterligare åberopa Kungl. Maj:ts befallningshavandes utlåtanden i ämnet sistlidne höst, av vilka ett referat upprättats, som torde få såsom bilaga åtfölja statsrådsprotokollet. (Bil. B.)

Angående sättet för lösning av denna fråga hava skilda förslag framkommit. Sålunda har från ett län ifrågasatts, att man i länsstyrelserna i rikets större län borde inrätta en helt ny självständig avdelning med en med landssekreteraren och landskamreraren fullt jämställd chef, till vilken avdelning från landskansliet och landskontoret kunde överflyttas vissa mera fristående grupper av ärenden. För den nya avdelningen skulle naturligtvis erfordras ett självständigt kansli, men upprättandet därav borde icke i och för sig öka antalet underordnade tjänstemän vid länsstyrelsen. Även en annan länsstyrelse framhåller, att »man måste redan nu vara betänkt antingen på en ökad byråindelning eller åtminstone på ökad användning av särskilda föredragande med i varje fall ökad personal». I sistnämnda riktning uttala sig två andra länsstyrelser, av vilka den ena föreslår, att »vid sidan av landssekreterar- och landskamrerarbefattningar inom länen inrättas nya tjänster, vilkas innehavare kunde benämnas vice landssekreterare och vice landskamrerare med åliggande att självständigt bereda och föredraga vissa ärenden», och den andra, att till landssekreterarens och landskamrerarens biträde anställes »en tjänsteman med en i viss mån större befogenhet och högre ämbetsställning än de nuvarande länsnotarierna och länsbokhållarna. I löneförmåner skulle

denne erhålla en mellangradsställning, jämförlig med vissa befattningar i de centrala verken.»

Säkerligen äger det sin riktighet att landsstaten måhända i högre grad än någon annan gren av förvaltningen är för göromålens bestridande beroende av extra ordinarie arbetskrafter. Detta förhållande kan icke vara lämpligt, även om ett organisationssystem med ett skäligt antal extra ordinarie tjänstemän måste anses nyttigt och nödigt såväl ur synpunkten av tjänstemäns fostran för sitt blivande kall som ock med avseende på statsförvaltningens eget intresse. Bristen på tillräcklig ordinarie arbetskraft hos länsstyrelserna har ock nödgat Eders Kungl. Maj:t att, sedan riksdagen år 1908 i sammanhang med lönereglering för länsstyrelserna anvisat på ordinarie stat till arvode åt extra länsnotarier och övriga extra biträden hos länsstyrelserna ett reservationsanslag av 193,000 kronor, utverka förhöjning i detta anslag dels vid förra riksdagen år 1914 till 213,000 kronor och dels år 1916 till 268,000 kronor. Min hemställan enligt statsrådsprotokollet den 14 januari 1916 om proposition till riksdagen rörande beviljande av sistnämnda förhöjning åtföljdes av en undersökning ifråga om det statistiska förhållandet mellan antalet ordinarie och extra ordinarie biträden hos länsstyrelserna, vilken undersökning belystes av en å sid. 324 och 325 i den tryckta propositionen införd tabell. Denna tabell utvisar, att ordinarie länsnotarier, länsbokhållare, landskanslister och landskontorister ävensom ännu kvarstående lanträntmästare vid samtliga länsstyrelser utgjorde 189, under det att antalet motsvarande tjänstemän i extra ordinarie ställning med ständig tjänstgöring, som av länsstyrelserna påyrkades, uppgick till 171. Därjämte hade länsstyrelserna anmält ett behov av 51 personer i landskanslist- och landskontoristställning med tillfällig tjänstgöring.

Det torde knappast vara av nöden att inför Eders Kungl. Maj:t framhålla, varken i huru hög grad detta förhållande strider mot den viktiga grundregeln för nyare tiders löneregleringar, att ett stadigvarande ordinarie arbete skall så långt möjligt är besörjas av ordinarie personal, eller huru viktigt det är, att rättelse härutinnan sker just i sammanhang med den omorganisation av länsstyrelserna, som jag finner lämpligen böra genomföras i samband med fögderiförvaltningens omorganisation.

Enligt vad jag nu anfört, föreligga således två spörsmål inom själva länsstyrelsens organisation, vilka kräva sin lösning. Det ena avser att bereda erforderlig lättnad i avdelningschefernas arbetsbörda, det andra att i viss mån upphäva det nu överklagade och efter min mening faktiskt befintliga, alltför stora bruket av extra ordinarie tjänstemän för förrättande av ett permanent ordinarie arbete.

I själva verket stå dessa krav i det förhållande till varandra, att, när man söker tillgodose det förra, man knappast kan undgå att medverka till främjandet av det senare. Man torde således, såsom jag strax vill söka visa, utan överdrift kunna säga, att bägge önskemålen mötas.

Av vad jag nyss förut yttrat lärer framgå såsom obestridligt, att landssekreterarens och landskamrerarens arbetsbörda måste på något sätt lättas. Det lärer dessutom få medgivas, att avdelningschefernas behov av lättnad i arbetsbördan numera är konstant och att man därför icke kan undanröja de växande svårigheterna av arbetets ökning genom sådana åtgärder, som, på sätt löneregleringskommittén erinrat, kunna i enlighet med landshövdinginstruktionen med anlitande av länsstyrelsernas nuvarande tjänstemän vidtagas undantagsvis eller för kortare tid och som också redan på flera håll vidtagits. Min övertygelse är ock, att detta även inom riksdagen torde erkännas med hänsyn bland annat till alla de lagförslag, som i vår tid på olika områden framkomma och bliva för yttrande och utredning remitterade till Kungl. Maj:ts befallningshavande, alla de nya beskattningsfrågor, med vilka befallningshavandena hava att taga befattning, och allt det nydaningsarbete på det sociala området, som i varje fall på ett eller annat sätt kommer länsstyrelserna vid. Men erkännes nu, att arbetsbördan för avdelningscheferna måste lättas, så ligger i sakens natur, att en del av bördan måste läggas på andras axlar att under eget ansvar bäras, och jag vill nu närmast antyda, huru jag tänkt att detta skulle kunna ordnas.

För egen del har jag icke känt mig tilltalad av förslaget om inrättande av en helt och hållet ny avdelning inom länsstyrelsen, till vilken avdelning kunde från såväl kansliet som kontoret överflyttas vissa mera fristående grupper av ärenden. Oavsett att förhållandena icke synas mig än så länge betinga inrättandet av en ny syssla med avdelningschefs grad, kommer härtill, att en sådan tredje avdelningschef knappast torde i längden kunna utan menliga slitningar inom verket vara i saknad av egen expedition och kontorspersonal, varav ökade kostnader sannolikt skulle uppkomma.

Länsassessorer.

Däremot har jag funnit, att denna viktiga fråga med minsta möjliga betungande för statsverket bör kunna tillfredsställande ordnas enligt följande förslag, som även bäst skulle bidraga till undanröjande av de svårigheter i avseende å rekryteringen av länsstyrelsens juridiskt utbildade arbetskrafter, som Kungl. Maj:ts befallningshavande efter vad det synes med fullt fog så allmänt och starkt betonat såsom en följd

av kronofogdetjänstens indragning. Jag har alltså tänkt mig, att den väl behövliga lättnaden i landssekreterarens och landskamrerarens arbetsbörda bör beredas sålunda, att första länsnotarie- och första länsbokhållarsysslorna organisatoriskt ombildas till assessorat, vilkas innehavare skola hava till åliggande att självständigt på eget ansvar bereda, föredraga och till expedition befordra Kungl. Maj:ts befallningshavandes beslut och utslag i vissa grupper av mål och ärenden enligt indelning och plan, som på länsstyrelsens förslag lära böra fastställas av Kungl. Maj:t särskilt för varje län. Därjämte böra de, enligt de föreskrifter Kungl. Maj:ts befallningshavande äger meddela, biträda sina resp. avdelningschefer vid övriga göromål samt vid dessas laga förfall, då ej annorlunda därom förordnas, förrätta deras tjänst. Genom denna anordning — vilken för övrigt nära ansluter sig till ett förfarande, som i några län, låt vara i viss mån vid sidan av landshövdingsinstruktionen, kommit i bruk — skulle icke någon ny tjänst skapas utan en redan befintlig tjänst omorganiseras till en mera självständig. Samma arbetsprestation i fråga om målens föredragning komme att med huvudsakligen samma personal fullgöras; skillnaden ligger däri, att avdelningshefen befrias från handläggningen av vissa grupper av mål. I stället får länsassessorn självständigt och på eget ansvar bereda, föredraga och expediera beslut i dylika mål samt därjämte bestrida göromål, som för närvarande tillhör länsnotarie och länsbokhållare. I avlöningshänseende skulle assessorerna jämnställas med andra gradens tjänstemän i de centrala verken.

Länsnotarier och länsbokhållare av 1:a och 2:a lönegraden.

Då emellertid de nuvarande 1:a länsnotarierna och 1:a länsbokhållarna redan äro fullt upptagna av dem nu påvilande göromål, är det uppenbart, att de även med den förändrade tjänsteställningen icke kunna övertaga en viktig del av avdelningschefernas arbetsbörda, utan att samtidigt någon del av deras eget hittillsvarande arbete skjutes över på andra tjänstemän. Det ligger då i sakens natur, att om överflyttningen skall kunna ske med bibehållen säkerhet för göromålens utförande på tillfredsställande sätt, dessa andra tjänstemän icke gärna kunna innehava lägre ställning eller kompetens än de tjänstemän, från vilka göromålen överflyttas. Härav anser jag böra bliva en följd, att de till assessorat ombildade 1:a länsnotarie- och 1:a länsbokhållartjänsterna ersättas, och detta på sådant sätt, att nu befintliga 2:a länsnotarie- och 2:a länsbokhållartjänster förändras till länsnotarie- och länsbokhållartjänster av första lönegraden och att ytterligare tjänster av sistnämnda slag inrättas, där nu 2:a länsnotarier eller länsbokhållare icke finnas anställda. Genom en sådan anordning, förbunden där så erfordras med de juridiskt utbil-

dade arbetskrafternas förstärkning genom anställande av extra tjänstemän, har man, synes det mig, ej blott tillgodosett det krav på ökning av länsstyrelsernas arbetskrafter, som sammanhänger med behovet att lätta avdelningschefernas arbetsbörda, utan även, såvitt de juridiskt utbildade tjänstemännen angår, bidragit till undanröjande av det alltför stora användandet av extra ordinarie tjänstemän.

Departementschefens hemställan.

I anslutning till vad jag sålunda anfört föreslår jag, att i varje län — dock icke i Gottlands — inrättas en länsassessorstjänst å vardera avdelningen. För Gottlands län saknas givetvis skäl att inrätta sådana tjänster. Den lättnad i arbetet, som även där kan på grund av de ökade göromålen krävas, synes mig kunna beredas därigenom, att länet på sätt jag föreslagit skulle få särskild landsfiskal, vilket eljest knappast varit erforderligt.

Vidare föreslår jag, att i alla län, där 1:a länsnotarie- och 1:a länsbokhållartjänsterna ombildats till assessorat — således icke Gottlands län — böra inrättas en länsnotarie- och en länsbokhållarbefattning i första lönegraden och att såsom en följd härav de nuvarande 2:a länsnotarie- och 2:a länsbokhållartjänsterna indragas utom i Malmöhus län, där av de två inrättade 2:a och 3:e länsnotarie- och länsbokhållarsysslorna en fortfarande måste anses behövlig och således endast en tjänst å vardera avdelningen föreslås till indragning. Emellertid anser jag, att inrättandet av länsbokhållartjänst i första lönegraden i Södermanlands, Uppsala, Kronobergs, Blekinge och Norrbottens län icke bör ske omedelbart utan först i den mån de i dessa län anställda räntmästarna avgå. Om nämligen även i dessa län en sådan tjänst genast inrättades, skulle där komma att finnas större antal ordinarie tjänster än i andra jämförliga län. I stället har jag velat tillgodose nämnda läns behov av ökad arbetskraft med juridisk utbildning genom att föreslå, att i länen må tillsvidare anställas extra länsbokhållare. Vad angår Östergötlands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs och Västernorrlands län, där räntmästare nu finnas anställda, finner jag vidare, att de extra länsbokhållartjänster, jag i dessa län vill föreslå, böra i mån som räntmästarna avgå ersättas med länsbokhållartjänster i andra lönegraden.

Då fråga därefter blir om reducering av antalet extra tjänstemän hos länsstyrelserna, lärer det vara uppenbart, att extra tjänstemän med ständig tjänstgöring icke, såsom nu i många län är fallet, böra anställas till ungefär samma antal som de ordinarie tjänstemännens. Detta innebär icke blott en fara för arbetets resultat, i det man knappt av den

extra tjänstemannen med en ganska osäker ställning och jämförelsevis klen avlöning kan förvänta tillräckligt intresse och ansvarskänsla för arbetets utförande, utan det leder jämväl till vissa svårigheter vid rekryteringen av en del tjänster vid länsstyrelserna, enär tiden för erhållande av ordinarie anställning i många fall oskäligt utsträckes. Det är därför i högsta grad angeläget, att de extra tjänstemännens antal avsevärt begränsas genom inrättande av nya ordinarie tjänster, och då det ojämförligt största antalet ständiga biträden äro extra landskanslister och extra landskontorister gäller det framför allt att få flera ordinarie landskanslist- och landskontoristbefattningar.

Klart är emellertid, att en del extra tjänstemän allt fortfarande måste användas. Detta kräves redan på den grund, att ett antal extra ordinarie tjänstemän ständigt bör finnas för uppehållande av succession och vikariat. Dessutom är en sådan anordning av obestridligt gagn även för tjänstemännens fostran för sitt blivande kall.

Behovet av extra tjänstemän står av nyss åberopade skäl i ett visst förhållande till antalet ordinarie tjänster. Om nu, såsom jag avser, för en stor del av den nuvarande extra personalen beredes ordinarie anställning genom nya tjänsters inrättande, så medför således detta ingalunda, att antalet extra tjänstemän i samma mån kan minskas; och det må särskilt uppmärksammas, att behovet för länsstyrelsernas båda avdelningar av åtminstone *en* extra tjänsteman med juridisk utbildning blir genom ökningen av antalet ordinarie tjänstemän med sådan utbildning mera än hittills oavvisligt.

För att utröna länsstyrelsernas ur ovan angivna synpunkter förefintliga behov av ordinarie och extra tjänstemän enligt den av mig åsyftade organisationsplanen hava, sedan inom departementet anlitade sakkunniga i en den 31 januari 1917 till mig avlåten promemoria uppgjort förslag rörande antalet sådana tjänstemän vid varje länsstyrelse, Kungl. Maj:ts befallningshavandes i samtliga län yttranden infordrats.

Med ledning av dessa yttranden och andra förekomna omständigheter har jag funnit mig böra föreslå, att ordinarie och ständiga extra tjänstemän i de särskilda länen anställas till det antal, som inhämtas av följande tabell:

Ta-

utvisande antalet tjänstemän vid länsstyrelserna

Län.	Folkmängd den 1 januari 1916.	Antal ordinarie							
		Nuvarande.							
		Länsnotarier.		Länsbokhållare.		Landskanslister.	Landskontorister.	Räntmästare.	Summa.
		1:a.	2:a och 3:e.	1:a.	2:a och 3:e.				
Malmöhus	475,893	1	2	1	2	4	4	—	14
Göteborgs och Bohus	406,112	1	1	1	1	4	4	1	13
Östergötlands	300,165	1	1	1	—	3	3	1	10
Älvsborgs	293,577	1	1	1	—	3	3	1	10
Gävleborgs	260,586	1	1	1	—	2	2	1	8
Värmlands	260,477	1	1	1	—	3	3	1	10
Västernorrlands	259,826	1	1	1	—	2	2	1	8
Kopparbergs	242,349	1	1	1	—	2	2	1	8
Skaraborgs	241,026	1	1	1	—	2	2	—	7
Kristianstads	234,994	1	1	1	1	2	2	—	8
Kalmar	227,622	1	1	1	—	2	2	—	7
Stockholms	222,018	1	1	1	—	3	2	—	8
Jönköpings	219,895	1	1	1	—	2	2	—	7
Örebro	212,113	1	1	1	—	2	2	—	7
Södermanlands	183,839	1	—	1	—	2	2	1	7
Norrbottens	174,227	1	1	1	—	2	2	1	8
Västerbottens	170,299	1	1	1	—	2	2	—	7
Västmanlands	162,774	1	—	1	—	2	2	—	6
Kronobergs	156,596	1	—	1	—	2	2	1	7
Blekinge	150,055	1	—	1	—	2	2	1	7
Hallands	147,296	1	—	1	—	2	2	—	6
Uppsala	132,400	1	—	1	—	2	2	1	7
Jämtlands	124,541	1	1	1	—	2	2	—	7
Gottlands	55,451	1	—	1	—	1	1	—	4
Summa	—	24	18	24	4	55	54	12	191

bell

(frånsett landssekreterare och landskamrerare).

tjänstemän.									Antal ständiga extra tjänstemän.										Summma summarum antal ordinarie och extra tjänstemän.	
Föreslagna.									Nuvarande.					Föreslagna.						
Länsassessorer.	Länsnotarier.		Länsbokhållare.		Landskanslister.	Landskontoorister.	Räntmästare.	Summa.	Länsnotarier.	Länsbokhållare.	Landskanslister.	Landskontoorister.	Summa.	Länsnotarier.	Länsbokhållare.	Landskanslister.	Landskontoorister.	Summa.	Nuvarande.	Föreslagna.
	1:a.	2:a.	1:a.	2:a.																
2	1	1	1	1	6	6	—	18	1	1	4	2	8	1	1	4	3	9	22	27
2	1	1	1	—	6	5	1	17	1	1	3	2	7	—	1	2	3	6	20	23
2	1	—	1	—	5	4	1	14	1	1	2	4	8	1	1	2	[1]) 3	7	18	21
2	1	—	1	—	5	4	1	14	1	1	4	3	9	1	1	2	2	6	19	20
2	1	—	1	—	4	4	1	13	1	—	2	3	6	1	1	2	2	6	14	19
2	1	—	1	—	5	4	1	14	1	—	4	3	8	1	1	2	2	6	18	20
2	1	1	1	—	4	3	1	13	1	—	4	3	8	—	1	2	2	5	16	18
2	1	—	1	—	4	3	1	12	1	—	3	3	7	1	1	2	2	6	15	18
2	1	—	1	—	3	4	—	11	1	1	2	3	7	1	—	1	3	5	14	16
2	1	—	1	1	3	3	—	11	—	1	3	2	6	1	—	1	3	5	14	16
2	1	—	1	—	3	4	—	11	—	1	2	4	7	—	—	2	3	5	14	16
2	1	1	1	—	6	4	—	15	1	1	7	2	11	—	—	4	3	7	19	22
2	1	—	1	—	3	4	—	11	—	1	3	3	7	[2]) 1	—	2	3	6	14	17
2	1	—	1	—	3	4	—	11	—	1	3	3	7	—	—	3	3	6	14	17
2	1	—	—	—	2	3	1	9	1	—	2	2	5	—	1	3	2	6	12	15
2	1	—	—	—	3	3	1	10	—	—	4	2	6	1	1	2	2	6	14	16
2	1	—	1	—	3	4	—	11	—	1	7	4	12	1	—	3	2	6	19	17
2	1	—	1	—	2	3	—	9	1	1	1	1	4	—	—	2	2	4	10	13
2	1	—	—	—	2	3	1	9	1	—	1	2	4	—	1	2	1	4	11	13
2	1	—	—	—	2	3	1	9	1	—	2	2	5	—	1	2	1	4	12	13
2	1	—	1	—	2	3	—	9	1	1	2	1	5	—	—	2	2	4	11	13
2	1	—	—	—	2	3	1	9	1	—	2	2	5	—	1	2	1	4	12	13
2	1	—	1	—	2	3	—	9	—	—	4	2	6	1	—	2	2	5	13	14
—	1	—	1	—	1	2	—	5	—	—	1	1	2	—	—	1	1	2	6	7
46	24	4	19	2	81	86	12	274	16	13	72	59	160	12	13	52	53	130	351	404

[1]) Så länge landskamreraren är upptagen av särskilt offentligt uppdrag.
[2]) » » nuvarande landsekreteraren är ledamot av riksdagen.

I fråga om det sålunda föreslagna antalet tjänstemän får jag nu, till vad av mig härutinnan redan anförts, foga följande.

Vid avvägande av tjänstemännens antal för landskontorsavdelningen har jag funnit mig böra i viss mån avvika från vad i nyssnämnda promemoria upptagits och jämväl av vederbörande länsstyrelser ifrågasatts. Det har nämligen synts mig betänkligt att, innan man ännu har någon bestämd erfarenhet om de krav på ökad arbetskraft, som uppstå på grund av landskontorens nya bestyr med utskylds- och bötesredovisningen, tillskapa nya ordinarie tjänster eller beräkna ständiga extra biträden i större utsträckning, än som kan förutses vara oundgängligen nödvändigt. Jag anser, att dessa krav i förstone böra mötas genom anvisande av anslag till tillfälliga biträden i sådan utsträckning, att länsstyrelserna icke må sakna den arbetskraft, som kan visa sig erforderlig.

Den för Jönköpings län föreslagne extra länsnotarien är avsedd att bibehållas endast så länge nuvarande innehavaren av landssekreterare-tjänsten i länet är av ledamotskap i riksdagen hindrad att en stor del av året sköta sin tjänst. Även har jag beräknat antalet extra tjänstemän för landskontoret i Östergötlands län med hänsyn till att ordinarie landskamreraren i länet allt jämt är för särskilda uppdrags fullgörande ledig från sin tjänst, varför vid hans inträde i tjänstgöring en av de nu föreslagna extra landskontoristerna torde kunna antagas bliva obehövlig.

Sammanlagda antalet i tabellen upptagna ordinarie tjänstemän utgör såsom synes 274. Då antalet motsvarande tjänstemän för närvarande utgör 191, har alltså ökning skett med 83. De extra tjänstemännens antal, enligt länsstyrelsernas senaste uppgifter 160, har däremot minskats med 30 till 130. För de skilda avdelningarna ställer sig resultatet så, att för *landskanslien* de ordinarie tjänstemännens antal ökats med 35, därav 9 med juridisk utbildning och 26 landskanslister, under att de extra biträdenas antal minskats med 24. *Landskontorens* ordinarie personal har ökats med 48 nya tjänstemän, vari ingå de 24 landskontorister, som ansetts erforderliga för landskontorets nya arbete med utskylds- och bötesredovisningen. Av de övriga äro 16 tjänstemän med juridisk utbildning och 8 landskontorister. Den kraftigare ökningen av landskontorets tjänstemän med juridisk utbildning betingas av det på senare åren högst betydligt ökade antalet göromål av juridisk eller annars mera krävande art, såsom utarrendering av prästerskapets löneboställen, frälseräntors avlösning och utredningar för de nya beskattningsnämndernas arbete. Landskontorets extra tjänstemän, nu uppgående till antal av 72, skulle enligt mitt förslag bliva 66. Att minsk-

ningen här ej kunnat bliva större finner sin förklaring däri, att jag, såsom redan tidigare erinrats, icke velat jämte de nya ordinarie landskontorister, som beräknats för landskontorens nya göromål, redan nu inrätta ytterligare ett flertal ordinarie sådana tjänster, utan funnit den härutöver erforderliga förstärkningen av landskontorens arbetskrafter ännu någon tid böra utgöras av extra och tillfälliga tjänstemän. Jag tillåter mig emellertid erinra, att inrättandet av 32 nya landskontoristtjänster givetvis utgör en betydlig förbättring i de extra ordinarie tjänstemännens ställning ävensom att proportionen mellan det föreslagna antalet ordinarie och extra tjänstemän är ungefär densamma för landskontoret som för landskansliet.

I vad mån den av mig föreslagna regleringen av tjänstemännens antal inverkar på behovet av tillfälliga arbetsbiträden låter sig för det närvarande svårligen beräknas. Jag har dock funnit, att antalet tillfälliga biträden — vilket för närvarande beräknats till något mera än 50 — skall åtminstone vad landskanslien angår kunna rätt väsentligt nedbringas.

Ett ytterligare skrivbiträde hos länsstyrelsen i Stockholms län.

I detta sammanhang tillåter jag mig till behandling upptaga en av Kungl. Maj:ts befallningshavande i Stockholms län i skrivelse den 2 juni 1916 gjord framställning om uppförande å ordinarie stat av ytterligare ett skrivbiträde vid länsstyrelsen därstädes. Till en början får jag erinra, hurusom 1912 års riksdag beslöt uppförande från och med år 1913 av skrivbiträden å ordinarie stat vid ett flertal länsstyrelser samt att därvid antalet i stat uppförda biträden för Stockholms län i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag bestämdes till två. Redan vid frågans behandling år 1912 hade föredragande departementschefen såsom sin uppfattning uttalat, att skrivbiträden utöver det antal, som då kunde ifrågasättas, antagligen snart komme att av länsstyrelserna påfordras. En redogörelse för den tidigare behandlingen av frågan om uppförande i stat av skrivbiträden vid länsstyrelserna förekommer i det vid 1916 års statsverksproposition fogade statsrådsprotokollet över civilärenden (sid. 20).

Vad själva saken angår finner jag den i ärendet förebragta utredning visa, att framställningen är grundad på ett verkligt behov. Jag tillstyrker alltså, att densamma bifalles och att således ytterligare ett ordinarie kvinnligt skrivbiträde från och med år 1918 anställes i Stockholms län med den avlöning och under de villkor, som gälla för därstädes förut anställda dylika biträden.

Kompetensvillkor för landskamrerare och länsbokhållare samt länsassessorer.

Nuvarande, i kungl. kungörelsen den 12 maj 1865 meddelade bestämmelser om villkoren för erhållande av de tjänster vid länsstyrelserna, för vilka kräves juridisk utbildning, äro för de skilda avdelningarna så till vida olika, att å förslag till erhållande av landssekreterare- och länsnotarietjänst kan uppföras den som avlagt examen till rikets rättegångsverk — numera juriskandidatexamen —, medan förslag till landskamrerare- och länsbokhållartjänst kan erhållas av den, som avlagt nämnda examen eller examen till Kungl. Maj:ts kansli.

Denna skiljaktighet, som icke ansetts böra betinga någon olikhet i avlöningsförmånerna och som helt visst har sin huvudsakliga grund i historiska förutsättningar, vilka ej längre äro för handen, anser jag böra upphävas. För landskontorsavdelningen har nämligen på senare tiden tillkommit ett stort antal ärenden av rent juridisk beskaffenhet, vartill kommer, att de allt talrikare remisser i lagfrågor av administrativ art, vilka tillhöra landskamrerarens föredragning, oftast av föredraganden kräva samma juridiska utbildning som landssekreterarens. Det synes mig därför lämpligt, att man i sammanhang med upptagandet av frågan om kompetensen för de föreslagna nya länsassessorerna bör, främst ur statens intresse, undanröja olikheten i kompetensfordringarna för länsnotarie och landssekreterare å ena sidan samt länsbokhållare och landskamrerare å den andra. En sådan reform torde ock få anses åtminstone till en viss grad ligga även i sistnämnda tjänstemäns eget intresse, enär den högre utbildningen i regel torde underlätta deras arbete och dessutom bör upphäva den olikhet i uppfattningen om tjänstemännens ställning och betydelse, som skillnaden i kompetensfordringarna tilläventyrs någon gång kan framkalla. Jag anser därför, att fordringarna på juridisk utbildning böra sättas lika för landssekreterare, landskamrerare, länsassessor, länsnotarie och länsbokhållare. Detta bör enligt min mening dock icke få inverka på rätten till befordran till landskamrerare-, länsbokhållare- eller länsassessorstjänst å landskontoret för sådana därtill kompetenta tjänstemän, vilka vid tiden för eventuellt beslut om ändring i kompetensvillkoren innehava stadigvarande anställning vid landsstaten. I sinom tid torde jag få tillfälle föreslå, att uttrycklig förklaring i nu angivna riktning måtte lämnas.

Vad angår formerna för tillsättningen av länsassessorerna anser jag, att härutinnan bör gälla samma ordning som vid tillsättningen av landssekreterare och landskamrerare och att tjänstemännen sålunda böra efter förslag av Kungl. Maj:ts befallningshavande utnämnas av Kungl. Maj:t.

I särskild framställning, berörande jämväl andra ämnen, hava flertalet länsnotarier och länsbokhållare anhållit, att länsnotarie- och länsbokhållartjänsterna måtte tillsättas av Kungl. Maj:t i stället för av Kungl. Maj:ts befallningshavande. Denna begäran kan ju i viss mån anses hava vunnit avseende, därest föreskrift lämnas därom, att de till assessorat ombildade 1:a länsnotarie- och länsbokhållartjänsterna skola tillsättas av Kungl. Maj:t. Att därutöver tillmötesgå berörda framställning, därtill synas mig tillräckliga skäl ej föreligga.

Vid bifall till mitt förslag rörande omreglering av vissa tjänster vid länsstyrelserna torde i något enstaka fall kunna inträffa, att vid omregleringens genomförande en eller annan av de nuvarande första länsnotarierna eller första länsbokhållarna av förekommen anledning icke varder befordrad till länsassessor likasom att någon andra länsnotarie eller andra länsbokhållare i län, där länsnotarie- eller länsbokhållaretjänst av första lönegraden skall inrättas, icke till sådan tjänst uppflyttas. Om i följd härav i något av de fem län, där länsbokhållare av första lönegraden ej skall enligt mitt förslag anställas, nuvarande första länsbokhållare och i län, varest länsnotarie eller länsbokhållaretjänst av andra lönegraden ej föreslagits inrättade, nuvarande andra länsnotarie eller andra länsbokhållare kommer att kvarstå i sin tjänst, blir det nödvändigt att dylik tjänsteman tillsvidare uppföres å övergångsstat, därvid han lärer böra få åtnjuta sina nuvarande avlöningsförmåner; och torde i stället under tiden de för länet beräknade extra ordinarie arbetskrafterna böra till motsvarande antal nedsättas. Förslag till dylik övergångsstat kan emellertid underställas först en blivande riksdag.

Under tiden uppkommande kostnader för sådan tjänstemans avlöning torde kunna av Eders Kungl. Maj:t förskjutas.

Slutligen finner jag mig böra i detta sammanhang föreslå sådan ändring av den i hittillsvarande stat förekommande rubriceringen av länsnotarier och länsbokhållare, att tjänstemännen allt efter som de åtnjuta den högre eller den lägre avlöningen benämnas länsnotarie eller länsbokhållare av 1:a lönegraden samt länsnotarie eller länsbokhållare av 2:a lönegraden. Därigenom förebygges den nu rådande oegentligheten, att i län med flera sådana tjänstemän i 2:dra lönegraden de senast tillkomna benämnas 3:dje eller 4:de länsnotarie eller länsbokhållare, något som icke kan vara lämpligt, då tjänstemännen i alla avseenden intaga enahanda ställning.

b) **Avlöningsförmånerna.**

Innan jag härefter går att redogöra för, huru jag tänkt mig löneförmånerna för länsstyrelsernas tjänstemän reglerade, tillåter jag mig framhålla, att jag vid lönebeloppens avvägande funnit mig böra taga hänsyn till såväl den efter senaste löneregleringen intill år 1914 inträffade stegringen av levnadskostnaderna, vilken särskilt gör sig kännbar för de svagast avlönade tjänstemännen, som nödvändigheten därav, att tjänstemännens avlöning ställes i riktigt förhållande ej mindre till de avlöningsförmåner, som av mig föreslås för landsfiskalerna och fögderipersonalen, än även till avlöningen för andra statstjänstemän med ungefärligen motsvarande ställning. Däremot har jag härvid icke beräknat den av nuvarande kristiden föranledda exceptionella prisförhöjningen, vars påföljder torde i möjligaste mån böra i annan ordning avhjälpas.

Landssekreterare och landskamrerare.

Till en början vill jag upptaga till behandling en fråga, som icke äger sammanhang med den ur nyss angivna synpunkter erforderliga omregleringen av lönerna för länsstyrelsernas tjänstemän. Denna fråga avser, att de vid 1908 års lönereglering till 2,100 kronor bestämda tjänstgöringspenningarna för landssekreterare och landskamrerare i de till 3:dje klassen hänförliga län nämligen Uppsala, Gottlands, Blekinge, Hallands, Västmanlands och Jämtlands, skulle ändras att utgå med samma belopp, 2,500 kronor, som bestämts för motsvarande befattningshavare i andra klassens län. Spörsmålet har väckts av Kungl. Maj:ts befallningshavande i Blekinge län, som i underdånig skrivelse den 22 oktober 1915 hemställt, att för landssekreteraren och landskamreraren i länet tjänstgöringspenningarna måtte på nyss angivet sätt höjas om möjligt redan från och med år 1916.

I berörda framställning, över vilken löneregleringskommittén den 19 januari 1916 och därefter Kungl. Maj:ts befallningshavande i övriga ovan nämnda fem län avgivit yttrande, erinras om den genom 1908 års lönereglering för länsstyrelserna införda norm i fråga om beloppet av landssekreterares och landskamrerares tjänstgöringspenningar. Länen indelades då med hänsyn till folkmängden i tre klasser sålunda, att tjänstgöringspenningarna för avdelningschefer i län med över 300,000 invånare sattes till 2,900 kronor, i län med folkmängd emellan 150,000 och 300,000 invånare till 2,500 kronor samt i de ovan förut nämnda länen med folkmängd under 150,000 i varje till 2,100 kronor. Då nu folkmängden i Blekinge län de senare åren

definitivt överstigit 150,000 invånare, syntes länsstyrelsen redan detta förhållande utan vidare berättiga till, att länet i nu berörda hänseende uppflyttades i närmast högre klass med 2,500 kronor i tjänstgöringspenningar för avdelningscheferna. Men även åtskilliga andra förhållanden förmenades stödja berörda anspråk. Kungl. Maj:ts befallningshavande vore nämligen förvissad om, att göromålen för avdelningscheferna i flera av de till mellanklassen förda länen vore mindre krävande än för deras kolleger i Karlskrona, med hänsyn till att dels Karlskrona fästning och flottans huvudstation dels ock stenindustrien med dess talrika lösa befolkning vållade länsstyrelsen betydligt arbete utan motsvarighet i andra län. Målens antal hade ock ökats, enkannerligen de hemliga ärendena, vartill komme att levnadskostnaderna vore betydligt högre än i grannlänen.

I sitt utlåtande över denna ansökan har löneregleringskommittén särskilt erinrat, hurusom det icke finge antagas, att växlingar av ett läns folkmängdssiffra skulle kunna så att säga automatiskt medföra länets upp- eller nedflyttning inom klasserna genom en allenast administrativ verkställighetsåtgärd eller, vid beaktande att dylik flyttning givetvis förutsatte bifall av vederbörande statsmyndigheter, anses bindande för dessa myndigheters beslut. På denna och övriga anförda grunder har kommitten förklarat sig icke finna vad i förevarande ärende förekommit innefatta påtagligen tillräckliga skäl för bifall till den ifrågasatta förhöjningen av landssekreteraren och landskamreraren i Blekinge län tillkommande tjänstgöringspenningar. Och i varje fall uttalar kommittén, att framställning till riksdagen om medgivande av dylik förhöjning icke synts kommittén böra ske, förrän utredning och jämförelse ägt rum av vederbörliga förhållanden vid, å ena sidan, länsstyrelsen i Blekinge län och, å den andra sidan, med densamma jämförbara länsstyrelser, därvid särskilt syntes böra uppmärksammas länsstyrelsen i Västmanlands län och måhända jämväl länsstyrelsen i Hallands län.

Med undantag för Kungl. Maj:ts befallningshavandes i Gottlands län, vilken anmärkt, att för samma län icke efter 1908 års lönereglering inträtt förändringar, som skulle kunna i nu ifrågavarande hänseende föranleda länets överflyttande till annan klass, hava övriga i ärendet hörda länsstyrelser på anförda skäl hemställt, huruvida icke tiden måtte anses vara inne att utplåna den nu bestående skillnaden emellan 3:e och 2:a klassens län i fråga om tjänstgöringspenningar för länsstyrelsernas avdelningschefer. Utan att vilja förneka riktigheten i det väsentliga av den antagna grundsatsen, att folkmängden vore den säkraste mätaren vid bedömandet av arbetsbördan inom de skilda länsstyrelserna, syntes dock, såsom Kungl. Maj:ts befallningshavande i Västmanlands län anmärkt, denna grund icke längre vara tillräcklig härutinnan. Vissa i alla län nytillkomna mål vållade nämligen, att den hittills såsom normal ansedda arbetstiden icke för avdelningscheferna längre försloge. Bortsett från vissa större grupper av mindre tidsödande mål hade mera nu än förr varje länsstyrelse att handlägga remitterade lagstiftningsärenden, som fordrade studier och undersökningar. Säregna förhållanden i ett län med mindre folkmängd medförde ej sällan mera arbete än i ett annat med en större folkmängd utan motsvarande förhållanden o. s. v. Där gränsen för en även rutinerad ämbetsmans förmåga av arbetsprestation vore nådd, vilket, såsom sistnämnda befallningshavande yttrat nu torde vara fallet med avdelningscheferna i så gott som alla länsstyrelser, måste enligt sakens natur överskottet av arbetsbördan på ett eller annat sätt fördelas på de underordnades axlar, de ordinaries såväl som de extra ordinaries. Skillnaden härvidlag emellan ett större och ett mindre län framträdde bland annat i antalet av länsstyrelsernas biträden.

Departements-chefen.

För egen del får jag i detta ämne anföra följande.

Löneregleringskommittén har i princip uttalat sig emot bestämmande av olika avlöningsförmåner för samma tjänstegrader hos olika länsstyrelser, men i 1908 års proposition avvek Kungl. Maj:t från denna grundsats och föreslog i överensstämmelse med ämbetsverkens mening beträffande tjänstgöringspenningarna en klassifiering av länen, om än efter olika normer än vad ämbetsverken ifrågasatt. Kungl. Maj:t uppställde sålunda folkmängdstalen 300,000 och 150,000 såsom normgivande och föreslog, att landssekreterare och landskamrerare skulle erhålla i tjänstgöringspenningar, i Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län, vilkas folkmängd redan då betydligt översteg 300,000 invånare, 2,900 kronor, i 16 andra län med folkmängd emellan 150,000 och 300,000 invånare 2,500 kronor samt i de sex ovan uppräknade länen, vilkas folkmängd då understeg 150,000 invånare, 2,100 kronor.

Jag vill icke bestrida, att, för så vitt över huvud en klassindelning skall finnas i detta hänseende, de folkmängdstal, vilka sålunda gjordes normerande, voro väl funna. Men oavsett det förhållandet, att folkmängdstalen sedan år 1908 förskjutits, så att befolkningen i tre av de sex län, som år 1908 fördes till 3:dje klassen, nämligen Västmanlands, Kronobergs och Blekinge län, numera överstiger 150,000 invånare, synas mig mycket tungt vägande skäl böra föranleda en justering i klassindelningen i syfte, att avdelningscheferna i dessa sex ifrågavarande län bliva likställda med sina kolleger i den stora andra klassen.

Ingen lär draga i tvivelsmål, att icke landssekreterarna och landskamrerarna i dessa sex län, om vilka jag talar, äro av sina göromål fullt och mer än fullt upptagna. Härutinnan ber jag få hänvisa till vad Kungl. Maj:ts befallningshavande i Jämtlands län, vars folkmängd dock icke når upp till 150,000 invånare, yttrat enligt sitt underdåniga utlåtande i ämnet, nämligen att särskilt landssekreteraren i Jämtlands län bestrider göromål, som måste räknas för mera än en mansbörda. Och i själva verket lär den i förhållandena invigde finna, att då såväl landssekreterare som landskamrerare i samtliga län möjligen med undantag för Gottland äro av sina ämbeten fullt upptagna, det överskott i arbetsbördan, som onekligen uppkommer i län med större folkmängd, obestridligen måste såsom nyss antytts fördelas på andra axlar nämligen så, att en förskjutning av göromålen äger rum från avdelningscheferna på det större antal tjänstemän, som i dylika län bestås. Härmed har jag icke velat förneka, att Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län med sin exceptionellt höga folkmängd, sina utvecklade förbindelser med utlandet samt sin stora handel och sjöfart obestridligen bilda en undantags-

ställning, som uti nu ifrågavarande avseende lärer böra bibehållas. Likaledes medgiver jag, att Gottlands län i motsatt riktning också bildar ett undantag, som måhända kunde föranleda, att dess avdelningschefers tjänstgöringspenningar icke på nu anförda grunder borde rubbas. Länets insulära beskaffenhet och därav beroende förhållanden synas mig dock utgöra en tillräcklig grund för, att detsamma i förevarande hänseende må bliva likställt med de övriga till 3:dje klassen förda länen.

På nu anförda skäl tillåter jag mig således hemställa, att Eders Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen den jämförelsevis obetydliga jämkning i 1908 års lönereglering för länsstyrelserna, att avdelningscheferna i 3:dje klassens län, nämligen Uppsala, Blekinge, Gottlands, Hallands, Västmanlands och Jämtlands län, skola från och med år 1918 likställas i fråga om tjänstgöringspenningar med landssekreterare och landskamrerare i 2:dra klassens län och således undfå i tjänstgöringspenningar 2,500 kronor. Vid bifall härtill komme anslagsbehovet att ökas med 4,800 kronor.

Länsassessorer.

Såsom förut anförts anser jag assessorerna böra i avlöningshänseende jämnställas med andra gradens tjänstemän i de centrala verken. Därjämte bör, i överensstämmelse med vad som gäller för länsstyrelserna i övrigt, även för assessorerna utgå ortstillägg, och jag anser detta lämpligen kunna sättas till 400 kronor för de vid länsstyrelsen i Stockholm anställda assessorer och till 200 kronor för assessorerna vid länsstyrelserna i Östersund, Umeå och Luleå.

Avlöningsförmånerna för ifrågavarande tjänstemän skulle således bliva

lön lika för alla	kronor	3,600: —
tjänstgöringspenningar lika för alla	»	1,800: —
ortstillägg i residensstäder tillhörande 1:a dyrhetsklassen (Stockholm)	»	400: —
2:a dyrhetsklassen (Östersund, Umeå och Luleå)	»	200: —
ålderstillägg efter 5 års tjänstgöring	»	500: —
» 10 » » ytterligare	»	500: —

Länsassessorerna, vilka torde berättigas till en månads semester årligen, synas mig böra vid resor i tjänsten åtnjuta ersättning enligt fjärde klassen i resereglementet.

Länsnotarier och länsbokhållare.
Framställningar.

Såsom bekant fingo länsnotarier och länsbokhållare genom 1908 års löneregler sina avlöningsförmåner — ortstillägg i förekommande fall oberäknat — reglerade sålunda: lön 2,200 kronor, tjänstgöringspenningar 1,400 kronor samt 2 ålderstillägg à 500 kronor efter respektive 5 och 10 års tjänstgöring. För 2:dra och 3:dje länsnotarier och länsbokhållare bestämdes löneförmånerna till: lön 2,000 kronor, tjänstgöringspenningar 1,200 kronor samt ålderstillägg lika med för länsnotarier och länsbokhållare.

Allt sedan frågan om kronofogdetjänsternas indragning upptagits till undersökning, hava länsnotarierna och länsbokhållarna tid efter annan inkommit med underdåniga framställningar, åsyftande, att, om indragningen komme till stånd, ersättning för den tjänstemännen härigenom vållade minskning i befordringsutsikterna måtte dem beredas genom ökning av de nuvarande löneförmånerna. I den senaste av dessa, vilken undertecknats av alla länsnotarier och länsbokhållare i riket med ett par undantag, har sålunda, vad angår 1:a länsnotarier och länsbokhållare, begärts, att avlöningen måtte bestämmas till 5,000 kronor med tre ålderstillägg à 500 kronor. Därvid har jämväl åberopats, att levnadskostnaderna sedan senaste löneregleringS fastställande högst betydligt stegrats och att nämnda avlöning av de sakkunniga föreslagits för landsfiskalerna, med vilka 1:a länsnotarierna och länsbokhållarna i avseende å såväl kompetens som sin tjänstgöring stora delar av året såsom avdelningschefer borde i avlöningshänseende jämställas. Beträffande 2:a och 3:dje länsnotarier och länsbokhållare avser framställningen, att då deras tjänster i allmänhet allt fort måste bliva övergångsplatser den behövliga ökningen av avlöningsförmånerna borde läggas framför allt på själva lönen samt att avlöningen icke måtte sättas lägre, än vad sakkunniga föreslagit för häradsskrivarna, d. v. s. lön 2,600 kronor och tjänstgöringspenningar 1,200 kronor, vartill borde komma två ålderstillägg à 500 kronor.

Länsstyrelserna och de sakkunniga.

Åtskilliga länsstyrelser hava framhållit, att, då länsnotarier och länsbokhållare hittills i stort antal befordrats till kronofogdar, en fullständig indragning av kronofogdetjänsterna skulle i hög grad försämra befordringsutsikterna för dessa tjänstemän. Även 1912 års sakkunniga hade i viss mån medgivit detta, men tillika erinrat, att såväl landsfiskals- som häradskrivartjänsterna borde bliva begärliga för länsnotarier och länsbokhållare. En förbättring av sistnämnda tjänstemäns löneförmåner torde därför enligt de sakkunnigas mening kunna stanna vid ett tredje åldertillägg

å 500 kronor, på sätt fögderiförvaltningskommittén under sitt alternativ II föreslagit. Länstyrelserna hava emellertid i allmänhet funnit nämnda löneförbättring otillräcklig och hemställt om lönebelopp, växlande mellan lägst 4,000 kronor och högst 4,500 kronor i begynnelselön samt lägst 5,500 kronor och högst 6,000 kronor i slutlön. Av enahanda skäl, som anförts för löneförbättring åt länsnotarier och länsbokhållare, hava länsstyrelserna hemställt, att löneförmånerna för 2:dra och 3:dje länsnotarierna och länsbokhållarna skulle höjas. Denna löneförhöjning har av länsstyrelserna föreslagits till lägst ytterligare ett åldertillägg å 500 kronor.

Departementschefen.

De avlöningsförmåner för ifrågavarande tjänstemän, vilka enligt vad nyss angivits av tjänstemännen själva begärts samt av de sakkunniga och länsstyrelserna föreslagits, äro beräknade under den förutsättningen, att länsstyrelsernas organisation skulle förbliva oförändrad. Jag har emellertid nu föreslagit en omreglering av organisationen, vilken, på sätt framgår av vad jag redan anfört, till sina verkningar i avseende å tjänstemännens avlöning tillgodoser de framkomna anspråken och förslagen. Genom att 1:a länsnotarierna och länsbokhållarna överflyttas till assessorer samt på de därigenom lediga 1:a länsnotarie- och länsbokhållartjänsterna uppflyttas nuvarande 2:a eller extra länsnotarier och länsbokhållare, komma nämligen tjänstemännen att erhålla skälig förhöjning av sina löneförmåner, även om icke avlöningen för 1:a och 2:a länsnotarierna och länsbokhållarna ökas. Emellertid torde ifrågavarande tjänstemän hädanefter komma att kvarstå på sina tjänster längre tid än hittills. Jag vill därför förorda, att länsnotarier och länsbokhållare i båda lönegraderna tillerkännes ett tredje ålderstillägg å 500 kronor att utgå efter 15 års tjänstgöring. Likaså hemställer jag, att länsnotarier och länsbokhållare i andra lönegraden i fråga om ortstillägg likställas med länsnotarier och länsbokhållare i första lönegraden, då skäl synas mig saknas att låta de förra såsom nu är fallet vara utan ortstillägg.

Tjänstemännens anhållan att vid befordran till landsfiskals- eller häradsskrivartjänst få för åtnjutande av ålderstillägg å sådan tjänst tillgodoräkna sig sin föregående tjänstgöring såsom ordinarie länsnotarie eller länsbokhållare torde man böra tillmötesgå endast på det sätt, som av mig tidigare föreslagits i fråga om landsfiskalerna.

Avlöningsförmånerna skulle alltså bliva:

för *länsnotarie och länsbokhållare av 1:a lönegraden:*

lön lika för alla ..... kronor 2,200: —
tjänstgöringspenningar lika för alla ..... » 1,400: —

ortstillägg i residensstäder tillhörande
1:a dyrhetsklassen (Stockholm) ..... kronor 300: —
2:a » (Östersund, Umeå och Luleå) ..... » 150: —
Ålderstillägg efter 5 års tjänstgöring ..... » 500: —
» 10 » » ytterligare ..... » 500: —
» 15 » » » ..... » 500: —

för *länsnotarie och länsbokhållare av 2:a lönegraden:*

lön lika för alla ..... kronor 2,000: —
tjänstgöringspenningar lika för alla ..... » 1,200: —
ortstillägg i residensstäder, tillhörande
1:a dyrhetsklassen (Stockholm) ..... » 300: —
2:a » (Östersund, Umeå och Luleå) ..... » 150: —
ålderstillägg efter 5 års tjänstgöring ..... » 500: —
» 10 » » ytterligare ..... » 500: —
» 15 » » » ..... » 500: —

Landskanslister och landskontorister.

Landskanslister och landskontorister, som enligt 1878 års lönereglering hade en begynnelselön av 1,200 kronor och en slutlön av 1,500 kronor, fingo vid 1908 års riksdag sina avlöningsförmåner bestämda sålunda: lön 1,200 kronor, tjänstgöringspenningar 800 kronor samt 3 ålderstillägg à 300 kronor efter respektive 5, 10 och 15 års tjänstgöring ävensom, i förekommande fall, ortstillägg. Begynnelselönen höjdes således från 1,200 till 2,000 kronor och slutlönen från 1,500 till 2,900 kronor. I följd härav kunde det synas, som om den vunna löneförbättringen bort vara skäligen tillfredsställande. Emellertid voro säkerligen de gamla avlöningsförmånerna även för sin tid mycket knappt tillmätta, vilket måhända i viss mån inverkat vid bestämmandet av de nya avlöningsförmånerna. Dessa betecknades också redan i propositionen såsom jämförelsevis låga. Vederbörande departementschef uttalade nämligen därvid, att ifrågavarande tjänster med avseende å göromålens art och beskaffenhet borde sättas före kontorsskrivarbefattningarna vid kungl. järnvägsstyrelsen, för vilka redan fastställts begynnelselön 2,100 kronor och slutlön 3,550 kronor, och i det närmaste likställas med 1:a gradens tjänster i riksbanken, för vilka då begynnelselönen utgjorde 2,600 kronor och slutlönen 3,400 kronor.

Framställningar.

Det dröjde icke heller längre än till december 1910, innan landskanslister och landskontorister inkommo med underdåniga framställningar

om förbättrade avlöningsvillkor, därvid de hemställde att få begynnelselönen höjd till 2,500 kronor och slutlönen till 4,000 kronor; och sedermera har samma framställning under fögderiförvaltningsfrågans behandling återkommit, senast i en under sistlidne september månad till departementet inkommen, av styrelsen för föreningen Sveriges landskanslister och landskontorister avlåten skrivelse.

Jag tillåter mig ur denna skrivelse återgiva följande:

»Av den departementschef, som framlade förslaget till nu gällande lönestat, betonades, att de för oss föreslagna löneförmånerna måste anses låga, om jämförelse gjordes med de löneförmåner, som utginge till andra med oss jämnställda tjänstemän. Samtidigt härmed gjorde departementschefen det uttalande, att den kompetens och de övriga egenskaper, såsom t. ex. författningskännedom och omdömesförmåga m. m., som erfordrades för att kunna någorlunda tillfredsställande sköta en landskanslist- eller landskontoristbefattning, icke borde underskattas; och vid frågans behandling inom riksdagen framhöll departementschefen, att med det för varje år stigande antalet göromål för länsstyrelserna det bleve för avdelningschefen allt mer och mer omöjligt att icke i tämligen vidsträckt omfattning lita just på landskanslister och landskontorister, och att det för göromålen behövdes folk, som hade erfarenhet och rutin, personer, som man visste vara fullkomligt insatta i göromålen.

Ingenting torde sedermera hava förekommit, som jävar det av chefen för civildepartementet på sin tid lämnade välvilliga omdömet om oss. Länsstyrelsernas arbetsbörda har på senare åren ytterligare ökats. Det ligger därför i sakens natur, att större anspråk på landskanslisters och landskontoristers arbetsförmåga ställas. För fyllande av dessa anspråk inträffar icke sällan, att den normala arbetstiden måste överskridas, och den möjlighet till erhållande av biförtjänster, som för en och annan kunnat förefinnas, kommer alltså att bortfalla eller åtminstone väsentligt begränsas.

Levnadsomkostnaderna hava sedan den senaste löneregleringen ökats så betydligt, att det för en gift tjänsteman i vår ställning är mycket svårt för att icke säga omöjligt att kunna existera på den lön, staten lämnar.

— —

Vi våga även framhålla den omständigheten, att för oss förefinnes mindre utsikter till befordran än för de tjänstemän, med vilka vi torde kunna likställas, såsom vid tull, post och järnväg m. fl. Då häradsskrivarnas löneförmåner numera i allmänhet anses lika goda som kronofogdarnas, medför detta, att länsbokhållare och länsnotarier, som till följd av sitt numera betydligt förhöjda antal hava svårare än förut att bliva befordrade till avdelningschefer inom länsstyrelserna eller till kronofogdar, i större utsträckning än förut börja söka häradsskrivarbefattningar. För landskontorister, som hittills ofta befordrats till häradsskrivare, torde utsikt till dylik befordran alltså bliva betydligt mindre.

Då en av anledningarna till att avlöningen till landskanslister och landskontorister satts så lågt möjligen kan sökas däri, att extra inkomster antagits stå tjänsteinnehavarne till buds, vilja vi häremot invända, att även om en och annan av ifrågavarande tjänstemän verkligen lyckats erhålla mer eller mindre ansenliga extra inkomster, detta dock i lönefrågan icke bör vara avgörande utan fastmer det för-

hållandet, att en stor del, kanske den största delen av landskanslister och landskontorister alldeles saknar eller i ytterst ringa omfattning åtnjuter dylika extra inkomster, ofta av den enkla anledningen, att tjänstgöringen kräver deras tid i så stor utsträckning, att någon tid icke blir över till extra förvärv, även om sådant stode till buds. Den uppfattningen torde för övrigt alltmera göra sig gällande, att det för tjänstgöringen och det allmänna vore lämpligare, om lönen för statens ämbets- och tjänstemän sattes till så högt belopp, att möjlighet förefunnes för dem att uppehålla sig utan att behöva anlita andra utvägar.»

Länsstyrelserna. I sina yttranden i fögderiförvaltningsfrågan, särskilt i de under nästliden höst avlåtna, har flertalet länsstyrelser funnit de sakkunnigas förslag om höjning av ifrågavarande tjänstemäns avlöning allenast med ett tredje ålderstillägg icke kunna godkännas samt ur flera synpunkter framhållit behovet av löneförmånernas ökning. Sålunda har ganska allmänt erinrats om de genom fögderiförvaltningens omorganisation minskade befordringsutsikterna, vilka skulle göra sig kännbara särskilt för landskontoristerna, enär länsbokhållarna mera än nu komma att söka befordran till häradsskrivartjänst, men erhållandet av denna tjänst nästan undantagslöst vore landskontoristernas enda befordringsmöjlighet. Vidare har för landskanslisternas räkning åberopats, att de ökade kompetensfordringar, som ställas på länsmännen, praktiskt sett jämväl komme att gälla landskanslisterna, som merendels söka vinna befordran till länsmanstjänst. En höjning av löneförmånerna har även ansetts betingad därav, att desamma icke stode i skäligt förhållande till den avlöning, som beviljats jämställde andra statens tjänstemän exempelvis i tullverket, postverket och riksbanken, och än mindre till vad enskilda arbetsgivare numera bestode sin personal med motsvarande kvalifikationer, samt att levnadskostnaderna, sedan de nuvarande lönerna fastställdes, så väsentligt stegrats.

Av de länsstyrelser, som yttrat sig om avlöningens belopp, har ingen föreslagit begynnelselönen till mindre än 2,400 kronor. Ett par länsstyrelser hava framhållit, att ålderstilläggen skäligen borde bestämmas till 400 kronor, att utgå såsom för ett flertal andra statstjänstemän efter treårsperioder, enär tjänstemännen merendels erhölle befordran så tidigt, att de aldrig finge åtnjuta ett först efter 15 års tjänstgöring utgående ålderstillägg.

Departementschefen. Av vad i förevarande fråga anförts synes mig framgå, att starka skäl föreligga för en höjning av löneförmånerna för landskanslister och landskontorister.

För att belysa, huru de nuvarande förmånerna ställa sig i förhållande till avlöningen för de statstjänstemän, med vilka landskanslister och landskontorister närmast kunna i avseende å utbildning och arbets-

prestationer jämställas, tillåter jag mig erinra, att avlöningen till nedannämnda tjänstemän för närvarande utgår sålunda:

	Begynnelselön.	Ålderstillägg.	Slutlön.
För *landskanslister* och *landskontorister*	2,000 —	3 à 300 kr. efter 5-årsperioder.	2,900 —
» *kammarskrivare i tullverket*	[1]) 2,800 —	3 à 400 kr. efter 3-årsperioder.	4,000 —
» *postexpeditör*	[2]) 1,800 —	1 à 200 kr. efter 2-årsperioder och ytterligare 4 à 300 kr. efter 3-årsperioder.	3,800 —
» *kontorsskrivare vid järnvägsstyrelsen*	[3]) 1,500 —	4 à 300 kr. efter 3-årsperioder.	[3]) 2,700 —
» *registrator i riksbanken*	2,900 —	2 à 400 kr. efter 5-årsperioder.	3,700 —

[1]) Begynnelselönen kan dock överstiga 2,800 kr. på grund av tjänstemännens rätt att tillgodoräkna sig viss tids tjänstgöring i förut varande tjänst.

[2]) Årets riksdag har emellertid medgivit, att manlig extra postexpeditör, som i sådan egenskap anställts under något av åren 1910—1915, må såsom postexpeditör tillgodonjuta en begynnelselön av 2,000 kronor.

[3]) Därjämte ersättning för bostad och bränsle, lägst 600 och högst 850 kronor.

Uppenbarligen äro således landskanslister och landskontorister i jämförelse med övriga nyss omförmälda tjänstemän ganska ogynnsamt ställda i avseende å avlöningsförmånerna. Om således redan ur denna synpunkt deras avlöning bör förbättras, synes mig detta bliva nödvändigt även av de skäl, som länsstyrelserna och tjänstemännen själva i övrigt åberopat för en sådan åtgärd, i synnerhet på grund av de även frånsett kristiden stegrade levnadskostnaderna och de med länsstyrelsernas ständigt växande arbetsbörda ökade kraven på tjänstemännens arbete både i kvalitativt och kvantitativt avseende. Huru långt den nu behövliga ökningen av löneförmånerna skall sträckas, kan ju vara svårt att avgöra, men jag anser mig icke skäligen kunna föreslå lägre begynnelselön än 2,400 kronor eller lägre slutlön än 3,600 kronor. För att tjänstemännen i fråga om pension må så vitt möjligt tillgodoses och då tjänstgöringspenningarna för ifrågavarande tjänstemän lämpligen torde böra sättas något lägre än för länsmännen, föreslår jag, att begynnelselönen fördelas med 1,500 kronor på lönen och 900 kronor på tjänstgöringspenningarna. Någon betänklighet att sätta tjänstgöringspen-

ningarna till endast 900 kronor torde ej behöva hysas, då vid tjänstledighet den extra tjänsteman som vikarierar numera är berättigad att behålla viss andel av sitt arvode såsom extra tjänsteman. Ålderstilläggen synas mig böra sammanlagt uppgå till 1,200 kronor att såsom nu utgå efter femårsperioder, vartdera således å 400 kronor. Förslaget att ålderstilläggen skulle utgå efter treårsperioder har jag nämligen ansett mig icke kunna biträda, då detta skulle innebära ett avsteg från de allmänna principer, efter vilka ålderstilläggen äro ordnade vid andra statens verk med undantag för de affärsdrivande verken.

Någon anledning att ändra de grunder, efter vilka ortstillägg för närvarande utgå för vissa av ifrågavarande tjänstemän, lärer ej förefinnas.

Avlöningsförmånerna för landskanslister och landskontorister föreslår jag alltså att utgå sålunda:

lön lika för alla	kronor	1,500: —
tjänstgöringspenningar lika för alla	»	900: —
ortstillägg i residensstäder tillhörande 1:a dyrhetsklassen (Stockholm)	»	200: —
2:a dyrhetsklassen (Östersund, Umeå och Luleå)	»	100: —
ålderstillägg efter 5 års tjänstgöring	»	400: —
» 10 » » ytterligare	»	400: —
» 15 » » »	»	400: —

Slutligen tillåter jag mig omnämna, hurusom i sammanhang med förslaget om överflyttning till landskontoren av viss del av utskylds- och bötesredovisningen framkastats tanken, att den landskontorist, som får sig anförtrott att ansvara för det nya arbetet, borde med hänsyn till arbetets stora vikt samt de stora krav detsamma ställer på tjänstemannens duglighet och omtanke tilldelas ett lämpligt arvode vid sidan av den egentliga avlöningen, och att detta arvode möjligen skulle kunna utgå av de provisioner för indrivningen och redovisningen av vissa medel, som vid kronofogdetjänsternas indragning varda till statsverket indragna. Ehuru jag finner det sålunda framkomna spörsmålet värt att beaktas, har jag dock ansett framställning i den föreslagna riktningen kunna göras först sedan erfarenhet vunnits, i vad mån det nya arbetet på den därmed betrodde tjänstemannen ställer större krav än övrigt tjänstearbete samt undersökning skett, efter vilka grunder och med vilket belopp arvode kan böra utgå.

Arvoden åt extra länsnotarier, extra länsbokhållare och övriga extra biträden vid länsstyrelserna m. m.

Vid behandlingen av årets statsverksproposition och sjätte huvudtitelns anslag till arvoden åt extra länsnotarier, extra länsbokhållare och övriga extra biträden vid länsstyrelserna m. m. uttalade jag till statsrådsprotokollet såsom min mening, att även om det i sammanhang med genomförandet av fögderiförvaltningens omorganisation och lönereglering för fögderipersonalen skulle visa sig nödvändigt att höja anslaget till tjänstemän och betjänte vid länsstyrelserna, detta icke torde kunna föranleda någon nedsättning i förstnämnda anslag; och föreslog jag alltså, att detta anslag måtte beräknas till oförändrat belopp 268,000 kronor.

Då jag nu går att redogöra för, huru förslaget om fögderiförvaltningens omorganisation och den i samband med detta förslag av mig ifrågasatta delvisa omregleringen av länsstyrelserna komma att inverka på förevarande anslag, vill jag till en början erinra, att omregleringarnas verkningar helt naturligt visat sig gälla huvudsakligen den del av anslaget, som är avsedd till arvoden åt extra länsnotarier, extra länsbokhållare och övriga extra biträden vid länsstyrelserna, utgörande 221,200 kronor, och endast mindre den återstående delen, vilken utgår till avlöning åt extra vaktbetjäning samt till vikariatsersättning under semester för därtill berättigade tjänstemän m. m.

Klart är, att behovet av anslag till arvoden åt extra länsnotarier, extra länsbokhållare och övriga extra biträden, d. v. s. den större delen av ifrågavarande anslag, i första hand beror av det antal sådana tjänstemän som erfordras. I detta hänseende har man, såsom jag redan i annat sammanhang tillkännagivit, beräknat att vid den av mig föreslagna ökningen av de ordinarie tjänsterna de ständiga extra tjänstemännens antal kan nedbringas från nu uppgivna 160 till 130. Av minskningen faller på extra länsnotarierna 4, på extra landskanslisterna 20 samt på extra landskontoristerna 6.

Vad därefter angår den på förevarande anslags storlek jämväl inverkande frågan om de extra tjänstemännens avlöning, får jag först, under hänvisning till vad härutinnan förekommer i statsrådsprotokollet rörande behandling av samma anslag i 1908 års statsverksproposition, erinra, att de årliga arvodena för biträden med full tjänstgöring för närvarande bestämts för extra länsnotarier och länsbokhållare till högst 2,500 kronor samt för övriga extra biträden till högst 1,500 kronor. Vidare påminner jag om den numera av Kungl. Maj:t meddelade föreskriften, att extra ordinarie tjänsteman vid länsstyrelse med fast arvode skall under honom meddelat förordnande att sköta ordinarie tjänst avstå minst en tredjedel av arvodet.

Mot de sålunda för arvodenas bestämmande gällande grunder hava flera Kungl. Maj:ts befallningshavande i sina yttranden över den inom departementet utarbetade promemorian angående viss ändring av länsstyrelsernas organisation och styrelsernas behov av ordinarie och extra arbetskrafter framställt erinringar. Sålunda har från flera håll starkt betonats, att i synnerhet maximiarvodet för extra landskanslister och landskontorister numera måste anses alldeles för lågt. På grund av de ökade levnadskostnaderna och det samtidigt sjunkande penningevärdet vore det nästan omöjligt att förmå anställda dugliga arbetskrafter att kvarstanna mot arvode, som icke ens efter någon längre tids tjänstgöring kan höjas över 1,500 kronor. Dessa svårigheter hava även i en del yttranden kommit till uttryck genom att anslagsbehovet beräknats efter maximibeloppet för samtliga extra kanslister och kontorister. Vidare har man framhållit, att likasom en höjning av de ordinarie landskanslisternas och landskontoristernas löneförmåner nu vore oundgängligen nödig, även de extra tjänstemännens avlöningsvillkor måste förbättras, och har i sådant avseende föreslagits, att maximiarvodet för extra landskanslister och landskontorister måtte höjas till 2,000 kronor. Slutligen har man i ett par fall anmärkt, att föreskrifter om skyldighet för extra tjänsteman att vid förordnande å ordinarie tjänst avstå viss andel av sitt fasta arvode vållat svårigheter, i det att sådan tjänstemans hittillsvarande, icke alltför stora inkomster av hans anställning vid länsstyrelsen måst minskas, varför det ock ifrågasatts, huruvida icke nämnda föreskrift kunde få förfalla.

De av vissa länsstyrelser sålunda framförda skäl för kravet på höjning av arvodena till länsstyrelsernas extra tjänstemän synas mig äga sin giltighet, och jag finner en höjning kunna motiveras av ännu en, av länsstyrelserna icke berörd omständighet. I den händelse nämligen hos en länsstyrelse icke finnes anställd extra länsnotarie eller länsbokhållare, lär det för vederbörande avdelning vara nödvändigt att bland sina extra tjänstemän hava att tillgå någon med juridisk utbildning för att vid ordinarie länsnotaries eller länsbokhållares ledighet för semester eller eljest kunna förordnas att uppehålla den lediga tjänsten. Behovet av en extra landskanslist eller landskontorist med juridisk utbildning kan säkerligen göra sig gällande även i län, där extra länsnotarie eller extra länsbokhållare är anställd, särskilt i de större länen. Då där finnes ett flertal ordinarie tjänstemän med juridisk utbildning, kan det lätt inträffa, att samtidigt två av dessa äro tjänstlediga, och man hade härvid icke tillräckligt antal kompetenta vikarier, om man vore hänvisad endast till extra länsnotarier eller extra länsbokhållare. Men om länsstyrelsens avdelningar således måste mera allmänt söka förskaffa sig extra landskanslister och extra landskontorister med juridisk utbildning, finner jag

alldeles nödvändigt, att maximiarvodet för tjänstemännen i fråga höjes. Ty helt naturligt lärer man knappast kunna förvänta, att en person med erforderlig juridisk utbildning skall finnas villig att antaga ens mera tillfällig anställning mot årsarvode av allenast 1,500 kronor. Juridiska byråer även i landsorten avlöna numera sina biträden med upp till 3,000 kronor i begynnelselön. Jag finner mig därför böra föreslå, att maximiarvodet för extra landskanslister och extra landskontorister höjes till 2,000 kronor. Emellertid anser jag denna höjning icke böra begränsas till att gälla endast extra biträden med juridisk utbildning, ty det synes påtagligt, att även övriga extra biträden under vissa förhållanden icke kunna skäligen anses tillgodosedda med ett arvode av endast 1,500 kronor. Dock finner jag de fall, då arvodet för dessa bör höjas och eventuellt uppgå till 2,000 kronor, böra så vitt möjligt inskränkas och huvudsakligen avse tjänstemän med längre tids anställning. Att arvodet även för extra länsnotarier och extra länsbokhållare skulle höjas, är åtminstone icke direkt av någon länsstyrelse ifrågasatt, och jag har icke heller trott sådant vara oundgängligen nödvändigt.

Då det vill synas, att även kvinnlig arbetskraft bör kunna av länsstyrelserna för visst arbete anlitas, torde även för ständigt extra kvinnligt biträde böra bestämmas något visst maximiarvode, och det har då synts mig, att arvodet icke bör få överstiga 1,000 kronor, dock att i län, där ortstillägg utgår, arvodet må kunna i motsvarande grad höjas.

Det framkomna förslaget om upphörande av föreskriften, att extra ordinarie tjänsteman med fast arvode skall vid förordnande att uppehålla ordinarie befattning avstå minst en tredjedel av arvodet, finner jag mig böra avstyrka, så mycket mer som jag håller före, att de svårigheter, som möjligen kunnat i förstone uppkomma på grund av föreskriften, äro av övergående art och dessutom säkerligen till det mesta undanröjas genom den av mig ifrågasatta höjningen av arvodena. Föreskriften står för övrigt i full överensstämmelse med den allmänna principen, att tjänsteman skall vid ledighet i sin tjänst avstå viss andel av sin avlöning, samt utgör därjämte ett verksamt medel att nedbringa statsverkets utgifter för avlönande av tillfälliga biträden, som måste anställas, bland annat för sådana fall, då ständiga extra tjänstemän på förordnande upppehålla ordinarie befattning.

Vid avgivande av yttrande över den av mig förut omförmälda promemorian rörande viss omreglering av länsstyrelsernas organisation hava Kungl. Maj:ts befallningshavande besvarat till dem ställd fråga, i vad mån nu förevarande anslag komme att påverkas dels genom den föreslagna omorganisationen och nytillkomna göromål med utskylds- och bötesredovisningen,

dels ock genom den i promemorian angivna inskränkningen i de extra tjänstemännens antal genom inrättandet av flera ordinarie befattningar. Med ledning av dessa svar, som naturligen avgivits under förutsättningen att maximiarvodet för extra landskanslister och landskontorister skulle utgöra 1,500 kronor, har inom departementet verkställts beräkning av varje särskild länsstyrelses behov av anslag till arvoden åt ständiga extra tjänstemän samt tillfälliga biträden, varvid man tillämpat de av mig nyss föreslagna ändrade grunder för bestämmandet av arvodena till extra landskanslister och landskontorister. Enligt denna beräkning skulle för alla länen tillsammans erfordras ett belopp av 272,800 kronor, vartill kommer omkring 2,200 kronor till ersättning åt vikarier för vaktmästare under deras semester. Då emellertid i vissa län till täckande av deras utgifter för ifrågavarande ändamål finnas att tillgå räntmästares indragna provisioner, för närvarande uppgående till omkring 25,000 kronor, skulle alltså förevarande del av anslaget behöva upptagas till omkring 250,000 kronor, vilket innebär en ökning av nuvarande anslagsbehovet med 28,800 kronor. Att anslaget behöver höjas, ehuru de extra tjänstemännens antal ganska betydligt reducerats, beror givetvis i främsta rummet på den av mig föreslagna höjningen av maximiarvodet för extra landskanslister och landskontorister. Resultatet har emellertid jämväl till stor del sin grund däri, att landskontorets nya bestyr med utskylds- och bötesredovisningen kräver ökning även av de extra arbetskrafterna, varför, om ock endast tillfälliga biträden erfordras, det blir nödvändigt att till Kungl. Maj:ts befallningshavandes förfogande finnas nödiga medel till skäligt avlönande av de erforderliga arbetskrafterna.

Ehuru den verkställda uträkningen måhända torde visa sig i ett eller annat avseende vara i behov av någon jämkning, synes den mig dock kunna läggas till grund för beräkning av ifrågavarande anslag, och jag anser alltså, att för arvoden till extra länsnotarier, extra länsbokhållare och övriga extra biträden hos länsstyrelserna bör anvisas ett belopp av 250,000 kronor.

Vidkommande de delar av anslaget, som äro avsedda för avlöning åt extra vaktbetjäning samt till vikariatsersättning under semester för därtill berättigade tjänstemän m. m., får jag — med tillkännagivande att det senast för avlöning åt extra vaktbetjäning beräknade belopp, 4,150 kronor 50 öre, även nästa år torde vara tillräckligt — erinra, att anslaget till vikariatsersättningar under tjänstemännens semester måste något höjas på grund av ökningen av de ordinarie tjänstemännens antal och avlöningsförmåner. För detta ändamål torde nämligen det senast upptagna beloppet, ungefär 34,200 kronor, behöva höjas till omkring 48,400 kronor.

Vidare tillåter jag mig erinra, att efter genomförandet av reformen beträffande länens räkenskaper, vilken avser att göra den nuvarande landsboken obehövlig, ifrågavarande anslag kan minskas med det belopp, som hittills erfordrats för bestridande av länsbokhållares ledighet för landsboksarbetet, för närvarande beräknat till 8,400 kronor. Denna minskning kan dock icke ske i 1918 års stat, enär landsboken för innevarande år upprättas under år 1918.

På grund av vad jag sålunda anfört, föreslår jag, att reservationsanslaget till arvoden åt extra länsnotarier, extra länsbokhållare och övriga extra biträden m. m., nu 268,000 kronor, måtte för år 1918 höjas med 43,000 kronor eller till 311,000 kronor.

9. Avlöningsvillkor.

Med avseende å de avlöningsvillkor, som böra fästas vid rätten att åtnjuta de nya lönerna, har fögderiförvaltningskommittén uttalat sig å sid. 449—454 i sitt betänkande, och jag anser mig endast böra hänvisa till vad därstädes anförts.

1912 års sakkunniga hava icke särskilt yttrat sig om avlöningsvillkoren. Under avdelningen övergångsförhållanden förekomma emellertid vissa uttalanden, som väsentligen röra de tjänster, vilka skulle sättas å övergångs- eller indragningsstat.

Av det nu framlagda organisationsförslaget framgår, att betydande svårigheter mot uppgiftens lösande föranletts därav, att enligt 1878 års lönereglering tjänstinnehavare i landsstaten icke har skyldighet att låta sig till annan tjänst förflyttas, utan allenast att vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet och jämkning i åligganden samt den reglering av tjänstgöringsområde, som kan varda föreskriven. Ett undantag härifrån förekommer dock numera. Med föranledande av riksdagens skrivelse den 28 maj 1915 har nämligen Kungl. Maj:t enligt nådiga brevet den 18 juni samma år föreskrivit, att för Stockholms län å stat uppförda befattningar skola besättas med ordinarie innehavare, under villkor, tills vidare och intill dess frågan angående Stockholms läns upphörande såsom administrativ enhet blivit slutligen avgjord, att den, som erhåller ordinarie befattning vid länsstyrelsen, skall, utöver skyldigheten att vara underkastad de för tjänstemän och betjänte vid länsstyrelser i allmänhet gällande avlöningsvillkor, vara pliktig, därest Stockholms län upphör såsom administrativ enhet, att efter Kungl. Maj:ts förordnande tjänstgöra hos länsstyrelse, som har att övertaga göromål från länsstyrelsen i Stockholms län, eller, om Kungl. Maj:t vid tiden för

länsstyrelsens indragning eller framdeles finner lämpligt så föreskriva, låta sig förflyttas till annan befattning inom statsförvaltningen, dock med befattningshavaren förbehållen viss rätt att bibehålla tjänstegrad och avlöningsförmåner. Den vidsträckta flyttningsskyldighet, som sålunda stadgats, har sin grund i särskilda temporära förhållanden och förekommer icke bland avlöningsvillkoren för någon av de på senare tid antagna avlöningsstaterna. När sådan skyldighet där stadgats, har den allenast inneburit flyttningsskyldighet inom visst tjänstområde. Så har denna skyldighet för befattningshavare i socialstyrelsen, pensionsstyrelsen och riksförsäkringsanstalten begränsats till förflyttning till annan befattning inom förvaltningen på det sociala området samt för befattningshavare i patent- och registreringsverket till förflyttning till annan lämplig befattning inom centralförvaltningen.

Det med flyttningsskyldigheten avsedda syftet synes mig i förevarande fall till fullo vinnas genom föreskrift att, därest förändrad organisation av tjänster eller tjänstedistrikt inom landsstaten beslutas, tjänstinnehavaren skall vara pliktig att, med bibehållande av den avlöning å stat han innehar och mot ersättning i förekommande fall för flyttningskostnad, inträda i den nya tjänsteställning inom landsstaten, varom Kungl. Maj:t förordnar, ävensom att, därest vissa landsstaten tillhörande göromål överflyttas till annan del av statsförvaltningen, efter Kungl. Maj:ts förordnande tjänstgöra å befattning, till vilken dessa göromål helt eller delvis överflyttats.

För befattningshavare i Stockholms län böra givetvis därjämte fortfarande tillsvidare gälla den genom åberopade nådiga brevet den 18 juni 1915 stadgade vidsträcktare flyttningsskyldigheten.

I övrigt torde jag icke behöva närmare uttala mig om avlöningsvillkoren, som vid nyreglerade verk och stater numera erhållit en utformning, vilken det allenast gäller att efterbilda och anpassa efter de olika tjänsternas förhållanden.

Jag tillåter mig allenast anmärka, att några bestämmelser om daglig arbetstid å tjänsterummet ej behöva upptagas bland avlöningsvillkoren.

Dessa bestämmelser synas nämligen, liksom i sammanhang med 1908 års lönereglering för länsstyrelserna ägde rum, kunna utfärdas av Kungl. Maj:t (jfr Sv. förf. saml. 1908, Bih. nr 92).

10. Polis- och åklagarväsendet på landsbygden.

a) Polisväsendet.

Av ålder har polisuppsikten på rikets landsbygd, som bekant, varit anförtrodd åt Kungl. Maj:ts befallningshavande såsom högsta polismyndig-

het i länen och under befallningshavanden åt kronofogdar, länsmän och fjärdingsmän, såsom *ordinarie polisbevakning* på landet, varjämte i senare tid utvecklingen fört med sig anordnandet av *extra polisbevakning* på landet genom anställande av *dels* polismän i mera fast ställning i särskilda tätt befolkade orter såsom municipalsamhällen, stationssamhällen, större industrisamhällen m. m., *dels ock* mera tillfälliga extra polismän i övrigt, jämte ridande polis, länsdetektiver och reservpolisstyrka från städerna. Hela denna extra polisbevakning, vars avlönande bekostats av kommuner, enskilda m. fl. och staten, kan kollektivt benämnas *förstärkta polisbevakningen på landet.*

Den förstärkta polisbevakningen på landet ordnades vid 1908 års riksdag, efter att hava varit föremål för behandling av den s. k. lantpoliskommittén av 1901 och annan utredning. Det av Kungl. Maj:t till 1908 års riksdag framlagda förslaget omfattade *dels förstärkt ordningspolis i allmänhet på landsbygden, dels* den särskilda art därav, som utgöres av den *ridande polisen, dels ock* slutligen den nya för tillfälliga behov inrättade form för polisskydd å rikets landsbygd, vilken, sedermera grundad på statens kontrakt med vissa städer, benämnes tillfällig *reservpolisstyrka på landet.* Även upptogos i organisationen *länsdetektiver.*

Kungl. Maj:t äskade av riksdagen för nyss berörda polisändamål på extra stat för år 1909 ett förslagsanslag av 350,000 kronor, vilket sedermera av riksdagen höjts, så att detsamma för innevarande år utgår med 425,000 kronor. Anslaget har ställts till Kungl. Maj:ts förfogande för att, huvudsakligen under de i statsrådsprotokollet över civilärenden den 21 februari 1908 angivna villkor för åtnjutande av bidrag från anslaget, användas till *avlöning och underhåll av särskild polisstyrka på landet,* där sådan kan av förhållandena påkallas, under medgivande tillika *dels* att av detta anslag erforderligt belopp må användas till åtgärder i särskilda fall för grövre brotts upptäckande och misstänkta personers efterspanande och gripande, *dels ock* att Kungl. Maj:t må av anslaget använda lämpligt belopp till årsarvode åt den polistjänsteman, som förordnas att inom civildepartementet biträda ej mindre vid förande av register över den polisstyrka, som kan komma att ur vissa städers polismanskårer ställas till länsstyrelsernas förfogande för beredande av polisskydd vid oroligheter å rikets landsbygd, än ock vid beredning inom departementet av frågor om samma polisstyrkas användning i förekommande fall.

Vad angår de närmare bestämmelserna rörande användandet av anslaget, gälla ännu i allt huvudsakligt samma föreskrifter, som godkändes vid 1908 års riksdag, och vill jag nu återge dem, sådana de meddelats genom nådiga cirkuläret den 30 juni 1916.

Det belopp, som av anslaget kan komma att ställas till Kungl. Maj:ts befallningshavandes förfogande, må av dem emot redovisningsskyldighet användas till särskild polisstyrka att utgå i form av avlöning och reseersättning åt de personer, som befallningshavandena kunna komma att, i mån av behov, förordna att, mot åtnjutande av polistjänstemans befogenhet och skydd, biträda vid upprätthållande av ordning och säkerhet å landsbygden inom de särskilda länen, med iakttagande att bidrag till avlönande av ordningspolis med mera stadigvarande förordnande må utgå företrädesvis till kommuner, vilka själva lämna tillskott, eller där landsting eller enskilda äro villiga att för ändamålet bidraga, och att under inga förhållanden till sådan ordningspolis inom länet må av ifrågavarande anslag användas större belopp, än vad som av landsting, kommuner eller enskilda för ändamålet sammanlagt ställts till Kungl. Maj:ts befallningshavandes förfogande. Skulle emellertid behovet av sådan ordningspolis, varom nu är fråga, i något särskilt fall befinnas oavvisligt och medel till hans avlönande med hänsyn till nu föreskrivna villkor icke äro tillgängliga, skall underdånig anmälan därom göras hos Kungl. Maj:t, som då vill taga saken under särskild omprövning.

Skulle extra polisbiträde påkallas vid hälsobrunnar, marknader, kapplöpningar eller dylikt, må bidrag från polisanslaget lämnas, dock ej utan oavvisligaste behov, därest icke vederbörande med skäligt belopp deltaga i omkostnaderna.

Där genom enskildas eller kommuners sammanskott eller genom landstings anslag helt och hållet bekostas första uppsättningen av ridande polis med minst tre för ändamålet fullt dugliga hästar jämte mundering samt uniform och beväpning för två ryttare, må bidrag till uppehållande av sådan polis under år 1917, så länge stationen vederbörligen uppehålles, och mot det att orten förskjuter härför erforderlig kostnad, åtnjutas av statsmedel med hälften av härför belöpande kostnad, däruti inberäknad nyanskaffning av såväl hästar som mundering och uniformspersedlar, allt enligt av Kungl. Maj:ts befallningshavande vederbörligen granskad och godkänd räkning samt under villkor därjämte, att dessa ridande poliskonstaplar ställas under uppsikt, kontroll och förmanskap av en utav länsstyrelsen särskilt förordnad polisman.

Då enligt landstings beslut visst län för sig eller två län gemensamt anvisa nödigt befunnet anslag för anställande av en länsdetektiv, samt härför erforderliga medel inom orten förskjutas, må bidrag till länsdetektivs avlöning och övriga utgifter för hans verksamhet, efter för varje år avslutad och av vederbörlig myndighet granskad och godkänd räkning, utgå av därför anvisade statsmedel med hälften av ortens kostnader för sådan detektivs verksamhet.

Kungl. Maj:ts befallningshavande äga att i förekommande fall, när sådant prövas oundgängligt, hos Kungl. Maj:t göra framställning om särskilt bidrag utav det för grövre brotts upptäckande och misstänkta personers efterspanande och gripande avsedda belopp.

Fögderiförvaltningskommittén har ingående sysselsatt sig med den lägre polisorganisationen på landet och härutinnan framlagt förslag till genomgripande förändringar.

Såsom en anmärkningsvärd brist i organisitionen av den nuvarande s. k. förstärkta polisbevakningen å landet har kommittén framhållit, att myndigheterna, enligt nu gällande föreskrifter, äro vid anställandet av extra polismän snart sagt ovillkorligt beroende av kommuners, menig-

heters eller enskildas medverkan, så att det mest nödvändiga anställandet av polismän löper fara att omöjliggöras, därest anslag från orten vägras.

Förutsättningarna för polisens anställande äro nämligen, yttrar kommittén, i regel, att landsting, kommuner eller enskilda antingen helt bekosta polisens avlöning eller förbinda sig att därtill bidraga med minst hälften. Därest någon av nu nämnda förutsättningar skulle saknas, kan sålunda polisen antingen icke anställas, huru behövlig den än må vara, eller också måste staten övertaga hela kostnaden för polisens avlönande. Det borde visserligen kunna förutsättas, att samhällen, där polis oundgängligen erfordras för upprätthållande av ordning och säkerhet samt tillsyn över efterlevnaden av gällande stadganden och ordningsföreskrifter, skulle vara villiga att lämna bidrag till polisens avlönande. Enligt vad länsstyrelsernas till kommittén avgivna yttranden angående polisväsendet giva vid handen, har dock i flera fall inträffat, att otillräckligt bidrag eller intet bidrag alls beviljats ävensom att förut utgående bidrag indragits. Och kommittén fortsätter: »— — — av åtskilligt att döma torde det kunna befaras, att de av länsstyrelserna anförda svårigheterna med avseende å ordningspolisens anställande skola snarare till- än avtaga. Konsekvensen härav bliver den, att när i dylika fall anställandet av polis anses vara av behovet oundgängligen påkallat, staten själv måste träda emellan och vidkännas hela kostnaden för polisen. Detta innebär emellertid en orättvisa icke blott däruti, att staten sålunda får övertaga den del av kostnaden för polisen, som på grund av dennes egenskap av ordningspolis för samhället borde drabba detta, utan även därutinnan, att ett samhälle genom att vägra bidrag bliver i ekonomiskt avseende gynnat framför andra samhällen, vilka lojalt bidraga till kostnaderna för sitt polisväsen. Skola nu påpekade missförhållanden bliva undanröjda, måste antingen staten övertaga hela kostnaden för polisbevakningen på rikets landsbygd, eller ock nödgas man införa bestämmelser, varigenom vederbörande kommuner och samhällen kunna förpliktas att bidraga till kostnaderna för behövlig ordningspolis. Vid valet mellan dessa båda utvägar har kommittén funnit sig böra stanna vid den senare, dels emedan den bäst överensstämmer med den nuvarande ordningen för bekostandet av den extra polisbevakningen, dels ock enär den förra säkerligen skulle komma att tillskynda statsverket synnerligen dryga utgifter. Kommittén har även ansett, att en föreskrift om förpliktelse för vederbörande kommun eller samhälle att bidraga till utgifterna för dess polisväsen icke kan möta större betänkligheter. Grundtanken i ett dylikt stadgande har nämligen erkänts såsom riktig på andra områden. Sålunda äro kommunerna skyldiga att med staten deltaga i avlönande av, bland andra, folkskollärare och barnmorskor.»

Vidare yttrar kommittén följande:

»Riktigast skulle möjligen vara, att även enskilda ålades att bidraga till avlönande av polis, till vars anställande de mer eller mindre direkt kunna hava givit upphov. Kommittén har emellertid icke ansett sig böra föreslå något sådant. De fall, i vilka man skulle kunna tänka sig ett dylikt åläggande, vore, där en industri samlat en större mängd folk inom ett visst område. Det torde dock stöta på ganska avsevärda svårigheter att avgöra, huruvida innehavaren av en sådan industri eller den kommun, inom vilken industrien drives, rättvisligen bör vidkännas kostnaden för polisen. Ehuru tillvaron av en industrianläggning understundom är för-

knippad med vissa olägenheter för vederbörande kommun, torde likväl förhållandet i regeln vara det motsatta. Skatt till kommunen utgöres sålunda icke blott för själva industrirörelsen och av i densamma anställda personer utan oftast även för inom kommunen bedriven affärsverksamhet, som har sin grund i industriens tillvaro, varförutom lantbefolkningen uti industriens personal erhåller avnämare för sina alster. Att härutöver pålägga industrien särskilda utgifter för upprätthållande av polisbevakning inom kommunen torde icke vara med billighet överensstämmande. Redan nu åligger det vederbörande kommun att bära de utgifter för fattigvård och folkskolväsen, vilka härleda sig av förefintlig industri, och någon särskild anledning att beträffande kostnaderna för det för en kommun erforderliga polisväsendet tillämpa en annan grundsats synes icke förefinnas.

Uppenbart är, att man i sammanhang med en bestämmelse, varigenom kommun eller samhälle kan åläggas bidraga till kostnaderna för dess polisväsen, måste meddela föreskrifter om polisernas avlöning samt grunderna för kommunernas och samhällenas bidragsskyldighet.»

I själva verket syftar kommittén i det nu återgivna resonnemanget på den extra polisbevakning på landet, vilken med mera stadigvarande förordnande tillsättes såsom ordningspolis för visst område och som kommittén benämnt *lokalpolis.*

För avhjälpande av den sålunda anmärkta bristen i organisationen av den förstärkta polisbevakningen å landet har kommittén ansett särskilda lagstiftningsåtgärder vara av nöden. I sådant avseende har kommittén föreslagit, att följande bestämmelser borde bliva normgivande, nämligen

att lokalpolis skall efter vederbörande länsstyrelses förordnande anställas, där behov av sådan polis föreligger samt landsting, socken, municipalsamhälle eller enskild förbinder sig att till av länsstyrelsen skälig ansedd avlöning åt polisen bidraga, där avlöningen finnes böra sättas till 1,200 kronor eller däröver, med 600 kronor och i övriga fall med minst hälften;

att, där åter utfästelse om bidrag i ovanberörda utsträckning icke kan erhållas till avlöning av lokalpolis, av vilken oavvisligt behov förefinnes, länsstyrelsen har att, sedan frågan om polisens anställande och avlöning blivit behörigen utredd samt socken, municipalsamhälle eller eventuellt enskild, som av frågan beröres, blivit i saken hörd, underställa ärendet Kungl. Maj:t, som efter prövning av omständigheterna äger föreskriva, att vederbörande socken eller municipalsamhälle skall lämna bidrag till polisens avlöning med hälften, dock icke med högre belopp än 600 kronor; samt

att den del av lokalpolisens avlöning, som icke utgår från nu nämnda korporationer eller från enskilda, skall bekostas av staten.

Även mig synes det vara av stor vikt att genom en av Konung och riksdag gemensamt stiftad lag fastslå kommunernas skyldighet med avseende å polisväsendet. Förarbeten till en sådan lagstiftning hava också gjorts inom departementet men ännu icke fortskridit så långt, att frågan kan föreläggas innevarande års riksdag. Saken har visserligen nära samband med frågan om fögderiförvaltningens organisation; dock synas några synnerliga olägenheter icke följa av dess uppskjutande till följande år.

Jag bör i detta sammanhang tillika omförmäla, att förnyad uppmärksamhet ägnats jämväl åt frågan om *en allmän polisförfattning för rikets städer och därmed jämförliga orter*, varom riksdagen i skrivelse den 12 maj 1906 anhållit. Ett förslag i ämnet har redan år 1907 inom departementet utarbetats av dåvarande polisintendenten Hjalmar von Sydow Sedan ämbetsmyndigheters och kommunala myndigheters däröver infordrade yttranden inkommit, har min närmaste företrädare i ämbetet, enligt nådigt bemyndigande, den 2 maj 1913 anmodat numera tillförordnade landshövdingen Herman Leonard Uddén, polismästaren Gustaf Rudolf Hårleman, juris och fil. kand. notarien Per Axel Cronvall, kronolänsmannen Håkan Nilsson Holmström och t. f. detektivkonstapeln Nils Oskar Dahlin att inom departementet biträda med utredning och uppgörande av förslag till allmänna polisförfattningar för rikets städer och därmed jämförliga orter ävensom till i sammanhang med frågan om fögderiförvaltningens omorganisation påkallade bestämmelser för landsbygdens vidkommande. De sålunda tillkallade sakkunniga hava sedermera avgivit förslag till *polisreglemente för riket*, innefattande bestämmelser avseende dels att fastslå statens kontroll över polisväsendet såväl i städerna som på landet dels ock att bereda trygghet å ena sidan för polismännens rättsliga ställning och å den andra för det allmännas berättigade intresse av ordningens upprätthållande och av skydd för medborgarnas liv och egendom. Nämnda förslag, som utremitterats till yttrande av vederbörande verk och myndigheter, har undergått ytterligare bearbetning inom departementet, men har icke ännu kommit i det skick, att jag är beredd att för Eders Kungl. Maj:t framlägga detsamma.

Fögderiförvaltningskommitténs förslag i övrigt till polisbevakningens ordnande å landsbygden, i avseende varå jag tillåter mig hänvisa till betänkandet sid. 458—503, har underkastats en ingående behandling av 1912 års sakkunniga, vilka framställt väsentliga erinringar däremot. Då jag i likhet med det övervägande antalet länsstyrelser samt justitie-

kanslersämbetet finner mig, med anslutning till den av de sakkunniga framlagda kritik av förslaget, icke kunna förorda detsamma, anser jag, att organisationen av den förstärkta polisbevakningen å landet bör i allt huvudsakligt bibehållas, sådan densamma fått sitt uttryck i nådiga propositionen till 1908 års riksdag.

Slutligen bör jag fästa uppmärksamhet vid, att under hittillsvarande organisation polisväsendet å rikets landsbygd praktiskt taget saknat annan enhetlig ledning än den Kungl. Maj:ts befallningshavande, vid sidan av sina många olikartade göromål, kunnat utöva. Med den av mig förordade fögderiorganisationen skulle däremot den förbättring härutinnan vinnas, att polisväsendet på länets landsbygd skulle komma att i kontrollhänseende stå direkt under den för sådant ändamål särskilt utbildade landsfiskalen, en tjänsteman, vars verksamhet och betydelse i förevarande avseende synes mig icke böra underskattas och som efter hand kommer att skänka en stadga och kontroll över hela länets polisväsende, som med nuvarande organisation icke kan i lika grad vinnas.

Av förslagsanslaget i riksstaten till särskild polisstyrka på landet hava utgått, med avdrag av särskilda uppbördsmedel för anslaget:

år 1913	kronor	457,069: 89
år 1914	»	444,322: 47
år 1915	»	484,476: 31

Av de sålunda meddelade siffrorna lärer framgå, att höjning av det nuvarande anslaget 425,000 kronor bör ske. Huru stor höjning, som kan bliva erforderlig, är vanskligt att beräkna, men då särskilda förhållanden på senare tid medverkat till utgifternas betydande stegring, synes höjningen kunna begränsas till 75,000 kronor, varigenom anslaget skulle komma att bestämmas till 500,000 kronor.

b) *Åklagarväsendet.*

Å sid. 168—183 i sitt betänkande har fögderiförvaltningskommittén utförligt undersökt frågan om åklagarkallets utövande vid domstolarna å rikets landsbygd. Kommitténs eget uttalande i ämnet återfinnes å sid. 404—406 i betänkandet, vartill jag ber få hänvisa.

I själva verket har kommittén särskilt med hänsyn till den vidgade kompetensfordran, som enligt dess förslag skulle ställas på länsmännen, funnit avgörande skäl icke betinga någon genomgripande förändring i nu rådande bestämmelser härom. Dock har kommittén, som i sitt av

flertalet ledamöter förordade alternativ III bibehållit kronofogdeinstitutionen, i två hänseenden påyrkat en reglering av kronofogdens och länsmannens inbördes ställning i förhållande till åklagarkallet.

Kommittén anmärker, att kronofogden, enär han äger själv eller genom underlydande länsmän beivra brott samt länsmannen står under hans lydnad, varit berättigad att skilja länsmannen från ett av denne anhängiggjort brottmål eller meddela honom instruktioner rörande målets behandling. Då emellertid ett dylikt ingripande av kronofogden för länsmannen kunde få betänkliga följder, har kommittén hemställt, att vid revision av vederbörande instruktioner föreskrift måtte meddelas därom, att kronofogdar och länsmän skola var för sig äga självständigt anhängiggöra och utföra åtal samt att, sedan länsman verkställt häktning eller beslag eller anhängiggjort åtal, kronofogde icke, utan att länsstyrelsen därom särskilt förordnat, må ingripa i målet.

Likaså har kommittén på anförda skäl föreslagit den bestämmelse i vederbörande instruktioner, att det borde åligga länsmännen att hos kronofogden anmäla till deras kunskap komna brott, varå enligt lag straffarbete, dock ej under två år, kan följa, varefter kronofogden hade att för länsmannen tillkännagiva, huruvida han ville själv åtala brottet eller icke, och att i förra fallet övertaga ledningen och ansvaret för förundersökningen.

Under tidernas lopp har åklagarväsendet kommit att så gott som uteslutande uppbäras av länsmännen, och något inseende över länsmännens verksamhet härutinnan torde kronofogdarna numera endast i få undantagsfall utöva.

Förklaringsgrunden till denna utveckling av förhållandena torde kunna sökas, bland annat, dels däri, att särskilt kronouppbörden samt de olika redovisningarna för densamma i hög grad tagit kronofogdarnas tid och intresse i anspråk och därmed gjort dem mindre benägna att lägga hand vid ärenden, som även länsmännen vore skyldiga att omedelbart och på eget ansvar ombesörja, dels ock i det förhållandet, att kronofogdarna, ehuru teoretiskt kompetenta att utföra åtal och polisgöromål, i allmänhet varken under sin föregående utbildning eller i kronofogdetjänsten förvärvat den praktiska erfarenhet och rutin, som för tillfredsställande handläggning av dylika mål är av synnerlig betydelse.

Erfarenheten lärer därjämte hava visat, att särskilt bristen på kompetent ledande och sammanhållande kraft på ifrågavarande område givit anledning till befogade anmärkningar. En sådan kraft skulle nu till-

föras organisationen genom den nye *landsfiskalen*. Denne skulle, såsom förut påpekats, vara företrädesvis utbildad för polis- och åklagarväsendet och sålunda väl skickad att dels personligen utföra hithörande mål och ärenden, särskilt sådana av mera invecklad beskaffenhet, och dels med verklig auktoritet övervaka och leda länsmännens verksamhet härutinnan, på samma gång han skulle vara fri från sådana förvaltningsbestyr, som kunna verka hindrande för hans åklagarverksamhet. Att denne nye tjänsteman skall tillföra åklagarväsendet å rikets landsbygd en högst avsevärd förstärkning, därom bör ingen tvekan råda.

Då de av fögderiförvaltningskommittén uttalade önskemål i avseende på revision av vederbörande instruktioner synas mig vara av beskaffenhet att böra vinna en anpassad tillämpning även enligt den organisation jag nu föreslår, torde framdeles, då instruktionerna för landsfiskalen och länsmännen anmälas, detta böra iakttagas. Därjämte lärer böra tagas under övervägande, huruvida icke i landsfiskalsinstruktionen bör införas bestämmelse därom, att i mera invecklade brottmål, där den tilltalade biträdes av juridiskt bildad person, landsfiskalen skall efter Kungl. Maj:ts befallningshavandes förordnande vara skyldig uppträda å åklagarsidan.

11. Av omorganisationen påkallat lagstiftningsarbete.

Slutligen bör jag omförmäla, att förslag till de ändringar av lagar och författningar, vilka till ett stort antal nödvändiggöras av den ifrågasatta nya organisationen, och av vilka jag tidigare berört de flesta, äro utarbetade. Propositioner till riksdagen i de delar, varom riksdagen har att besluta, lära komma att i den närmaste framtiden föreläggas Kungl. Maj:t. Förslag till instruktioner för länsstyrelserna, landsfiskalerna, häradsskrivarna och kronolänsmännen äro under utarbetande med biträde av tillkallade sakkunniga.

12. Fråga om nya benämningar å vissa tjänstemän.

I mitt anförande har jag hittills bibehållit benämningen *kronolänsman* på lantregeringens yttersta organ ute bland befolkningen å rikets landsbygd, en benämning, troligen den allra äldsta i fråga om Konungens män ute i orterna. Officiellt kvarstår densamma, som bekant, allt fort. Men i det dagliga bruket har titeln väsentligt försvunnit. Icke

nog med att allmänheten för det mesta använder andra benämningar på kronolänsmännen, såsom kommissarie, notarie, befallningsman, kronobefallningsman o. s. v., man får icke sällan bevittna, hurusom även domhavande inför rätta och eljest samt personer i länsmannen överordnad ställning undvika den lagbestämda titulaturen och föredraga någon av de nyss antydda. Det vill härav synas, som om lagstiftningen blivit i den allmänna utvecklingen antikverad på detta område. Då fråga nu är att införa förvaltningen i delvis nya former, har det synts mig, att man icke får blunda för ett sådant förhållande, även om det bjuder emot att förkasta en urgammal benämning, vars användning torde kommit ur bruk på grund av historiska missförhållanden, vilka dess bättre icke kunna sägas vidare förefinnas. Då jag tillika är förvissad, att det icke skall lyckas att på lagstiftningens väg återföra den sålunda ur bruk komna benämningen, ser jag icke annan utväg än att söka finna en ny. I sådant avseende finner jag för min del ingen lämpligare än landsfiskalstiteln, som redan nu bäres av vissa, till landsfiskaler förordnade kronolänsmän. Samma förslag har ock från kronolänsmännens sida framförts i två skilda skrivelser från föreningen Sveriges kronolänsmän den 6 september 1913 och den 18 januari 1917.

I överensstämmelse med fögderiförvaltningskommitténs förslag har jag i min framställning hittills använt titeln *landsfiskal* å de föreslagna nya tjänstemän, vilkas verksamhet efter kronofogdetjänstens indragning skulle hava till uppgift att inom varje län utöva den ingående kontrollen över kronolänsmännens *(landsfiskalernas)* allmänna tjänstverksamhet samt inseende å och ledning av polis- och åklagarväsendet. Då nu titeln landsfiskal av mig föreslagits för kronolänsmännen, bör en annan benämning skapas för ifrågavarande överordnade tjänstemän. Enär polisväsendets ledning tvivelsutan blir den verksamhet, som i främsta rummet åsyftas med den nya tjänsten, tillåter jag mig att såsom en passande tjänstetitel för ifrågavarande statsorgan föreslå benämningen *länspolismästare.*

13. Kostnadsberäkning m. m.

Kostnaderna för den nu av mig föreslagna löneregleringen och omorganisation framgå av följande uträkning:

	Kostnader.			
	Enligt förslaget.		Nuvarande.	
Ordinarie stat.				
VI huvudtiteln.				
Landsstaten.				
Tjänstemän och betjänte vid länsstyrelserna:				
Landssekreterare och landskamrerare	364,600		359,800	
Länsassessorer	250,400		—	
Länsnotarier och länsbokhållare av 1:a lönegraden	156,150		174,300	
» » » » 2:a »	19,500		70,400	
Landskanslister och landskontorister	404,600		220,200	
Skrivbiträden	49,200		48,000	
Vaktmästare	52,200	1,296,650	52,200	924,900
Till arvoden åt extra länsnotarier, extra länsbokhållare och övriga extra biträden vid länsstyrelserna m. m., reservationsanslag	—	311,000	—	268,000
Fögderiförvaltningarna	2,329,700		*) 1,635,298	
Avgår: boställsavkomst	60,769		—	
» odisponerat	—	2,268,931	9,992	1,625,306
Postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser, förslagsanslag	—	1,430,000	—	1,250,000
Extra stat.				
II huvudtiteln.				
Ersättning åt häradsskrivare för röstlängders upprättande, förslagsanslag	—	3,000	—	40,000
VI huvudtiteln.				
Tillfällig löneförbättring åt kronofogdar, häradsskrivare och länsmän, förslagsanslag	—	—	—	793,500
Till avlöning och underhåll av särskild polisstyrka på landet, förslagsanslag	—	500,000	—	425,000
Ersättning till häradsskrivare för pensionsförteckningar, förslagsanslag	—	50,000	—	50.000
Säger	—	**5,859,581**	—	**5,376,706**

*) Kontant anslag. Boställsavkomst således icke inräknad.

Vid ovanstående beräkning hava, å ömse sidor, icke medtagits kostnaderna för ålderstillägg.

Den gjorda uträkningen utvisar, som synes, en kostnadsökning av ..... kronor 482,875: —

Härtill hava emellertid medverkat

dels förstärkningen av arbetskrafterna hos länsstyrelserna och löneförbättring för vissa tjänstemän därstädes med ..... kronor 371,750: —

dels arvodesförbättring för extra tjänstemän vid länsstyrelserna m. m. med ..... » 43,000: —

dels ock föreslagen ökning av anslaget för polisväsendet på landsbygden med ..... » 75,000: — kronor 489,750: —

Den slutliga kostnaden för fögderiförvaltningen och polismästarna skulle sålunda belöpa sig till omkring 6,875 kronor mindre än för närvarande. Även om omorganisationen av nämnda förvaltning i viss mån inverkar på kostnaderna för länsstyrelserna — av sakkunniga har beräknats, att detta direkt sker med ett belopp av omkring 75,000 kronor — är emellertid att märka, att man, utom till nämnda anslagsbesparing 6,875 kronor, har att taga hänsyn till dels kronofogdarnas till statsverket ingående provisioner, för år 1912 uträknade till 134,000 kronor, men numera helt visst uppgående till ej obetydligt högre belopp, och dels att utav höjningen av anslaget till postavgifter för tjänsteförsändelser m. m. med 180,000 kronor endast omkring 100,000 kronor enligt postverkets uppgift kunna räknas som dess direkta utgifter för bestyret med kronouppbörden.

Vidare är att märka, att avlöningsförmånerna för en stor del av tjänstemännen komma att avsevärt förbättras i förhållande till de nu, å såväl ordinarie som extra stat, utgående. Sålunda skulle:

för *häradsskrivarna* begynnelselönen, inklusive förvaltningsbidraget, ökas med i medeltal 475 kronor per man, motsvarande tillhopa ..... kronor 56,525: —

för *landsfiskalerna* (länsmännen) begynnelselönen ökas med 600 kronor per man, motsvarande sammanlagt ..... » 293,400: —

för *landskanslister* och *landskontorister* begynnelselönen ökas med 400 kronor per man, motsvarande tillhopa ..... » 66,800: —

Summa kronor 416,725: —

Då de föreslagna löneförbättringarna äro synnerligen behövliga och särskilt för landsfiskaler (länsmän) samt landskanslister och landskontorister varit under alla omständigheter betingade, torde den erforderliga kostnadsökningen få anses mycket rimlig. Redan ämbetsverken uttalade också, att 1912 års sakkunnigas, av dem förordade organisation borde »vara den billigaste, då enligt densamma intet arbete anförtros åt överkvalificerad arbetskraft, ingen tjänstemans arbetstid lämnas oanvänd och ingen lön sättes högre, än av tidsförhållandena motiveras».

Såsom förut framhållits hava kostnaderna för övertaliga kronofogdars uppförande på *indragningsstat* för år 1918 beräknats till omkring 425,000 kronor. Då många av dessa kronofogdar redan uppnått hög ålder samt åtskilliga av dem snart nog lärer kunna beredas annan lämplig civil anställning, kan dock antagas, att dessa kostnader skola årligen avsevärt minskas för att efter omkring 15 år hava i stort sett försvunnit.

Med hänsyn till vederbörande anslags nuvarande ställning erfordras för år 1918 en anslagsökning av allenast 285,146 kronor, och detta ehuru samma anslag samtidigt beräknats komma att för andra ändamål belastas med utgifter till betydande belopp.

Vad angår kostnaderna för *övergångsstaten* för ett antal häradsskrivare och länsmän hava för år 1918 förslagsvis uppförts anslag å sammanlagt 56,700 kronor. Vid omorganisationens genomförande torde såsom nämnts komma att visa sig, att anslagen redan nämnda år endast delvis behöva tagas i anspråk. Inom loppet av 10 år lära kostnaderna för ifrågavarande övergångsstat hava helt och hållet upphört. Med anslaget i fråga har sammanförts nu utgående anslag till övergångsstat, vilket med hänsyn till avgång av lanträntmästare emellertid kan nedsättas med 11,000 kronor.

De med förslagets genomförande förbundna kostnaderna komma att med omkring 250,000 kronor överstiga de i statsverkspropositionen beräknade. Någon ökning i riksstatens slutsumma torde dock ej behöva ske, enär jag ej blir i tillfälle att underställa Kungl. Maj:t förslag i vissa ämnen, som i statsverkspropositionen bebådats.

I avseende å den ordinarie personalen vid landsstaten har föreslagits:

dels *indragning* av 165 tjänster, nämligen: 5 länsbokhållartjänster av 1:a lönegraden, 14 länsnotarietjänster av 2:a lönegraden, 2 länsbok-

hållartjänster av 2:a lönegraden, 117 kronofogdetjänster och 27 länsmanstjänster,

dels ock *nyinrättande eller ombildande* av 135 tjänster, nämligen: 46 länsassessorstjänster, 26 landskanslisttjänster, 32 landskontoristtjänster, 1 skrivbiträdestjänst, 27 länspolismästartjänster och 3 häradsskrivartjänster.

De extra ordinarie tjänstemännens antal har beräknats kunna nedsättas med 30.

---

14. Departementschefens förslag till proposition till riksdagen.

I anslutning till vad sålunda förekommit och anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen:

A) *vidkommande sjätte huvudtiteln:*

1) att godkänna följande avlöningsstat och övergångsstat för landsstaten utom beträffande landshövdingarna att tillämpas från och med år 1918:

Avlöningsstat.

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Ortstillägg.	Förvaltningsbidrag.	Summa.	Anmärkningar.
Landssekreterare och landskamrerare, 48 tjänstemän:						
i första klassens län:						
Malmöhus samt Göteborgs och Bohus.						
1 tjänsteman	5,000	2,900	—	—	7,900	
3 tjänstemän	15,000	8,700	—	—	23,700	
i andra klassens län:						
Samtliga övriga län.						
1 tjänsteman (Stockholm).....	5,000	2,500	600	—	8,100	Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kr.
1 tjänsteman d:o	5,000	2,500	600	—	8,100	
1 tjänsteman (Östersund, Umeå och Luleå)	5,000	2,500	300	—	7,800	
5 tjänstemän d:o	25,000	12,500	1,500	—	39,000	
1 tjänsteman (övriga residensstäder)	5,000	2,500	—	—	7,500	
35 tjänstemän d:o	175.000	87,500	—	—	262,500	
Säger	240,000	121,600	3,000	—	364,600	

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Ortstillägg.	Förvaltningsbidrag.	Summa.	Anmärkningar.
Länsassessorer, 46 tjänstemän:						
1 tjänsteman (Stockholm)	3,600	1,800	400	—	5,800	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr. och efter ytterligare 5 år med likaledes 500 kr.
1 tjänsteman d:o	3,600	1,800	400	—	5,800	
1 tjänsteman (Östersund, Umeå och Luleå)	3,600	1,800	200	—	5,600	
5 tjänstemän d:o	18,000	9,000	1,000	—	28,000	
1 tjänsteman (övriga residensstäder)	3,600	1,800	—	—	5,400	
37 tjänstemän d:o	133,200	66,600	—	—	199,800	
Säger	165,600	82,800	2,000	—	250,400	
Länsnotarier och länsbokhållare av första lönegraden, 43 tjänstemän:						
1 tjänsteman (Stockholm)	2,200	1,400	300	—	3,900	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr., efter ytterligare 5 år med likaledes 500 kr. och efter ytterligare 5 år med likaledes 500 kr.
1 tjänsteman d:o	2,200	1,400	300	—	3,900	
1 tjänsteman (Östersund, Umeå och Luleå)	2,200	1,400	150	—	3,750	
4 tjänstemän d:o	8,800	5,600	600	—	15,000	
1 tjänsteman (övriga residensstäder)	2,200	1,400	—	—	3,600	
35 tjänstemän d:o	77,000	49,000	—	—	126,000	
Säger	94,600	60,200	1,350	—	156,150	
Länsnotarier och länsbokhållare av andra lönegraden, 6 tjänstemän:						
1 tjänsteman (Stockholm)	2,000	1,200	300	—	3,500	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr., efter ytterligare 5 år med likaledes 500 kr. och efter ytterligare 5 år med likaledes 500 kr.
1 tjänsteman (övriga residensstäder)	2,000	1,200	—	—	3,200	
4 tjänstemän d:o	8,000	4,800	—	—	12,800	
Säger	12,000	7,200	300	—	19,500	
Landskanslister och landskontorister, 167 tjänstemän:						
1 tjänsteman (Stockholm)	1,500	900	200	—	2,600	Efter 5 år kan lönen höjas med 400 kr., efter ytterligare 5 år med likaledes 400 kr. och efter ytterligare 5 år med likaledes 400 kr.
9 tjänstemän d:o	13,500	8,100	1,800	—	23,400	
1 tjänsteman (Östersund, Umeå och Luleå)	1,500	900	100	—	2,500	
Transport	16,500	9,900	2,100	—	28,500	

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Ortstillägg.	Förvaltningsbidrag.	Summa.	Anmärkningar.
Transport	16,500	9,900	2,100	—	28,500	
17 tjänstemän (Östersund, Umeå och Luleå)	25,500	15,300	1,700	—	42,500	Efter 5 år kan lönen höjas med 400 kr., efter ytterligare 5 år med likaledes 400 kr. och efter ytterligare 5 år med likaledes 400 kr.
1 tjänsteman (övriga residensstäder)	1,500	900	—	—	2,400	
138 tjänstemän d:o	207,000	124,200	—	—	331,200	
Säger	250,500	150,300	3,800	—	404,600	
Skrivbiträden, 46 biträden:						
1 biträde (Stockholm)	700	350	150	—	1,200	Efter 5 år kan lönen höjas med 200 kr. och efter ytterligare 5 år med likaledes 200 kr.
2 biträden d:o	1,400	700	300	—	2,400	
1 biträde (Östersund, Umeå, Luleå)	700	350	75	—	1,125	
5 biträden d:o	3,500	1,750	375	—	5,625	
1 biträde (övriga residensstäder)	700	350	—	—	1,050	
36 biträden d:o	25,200	12,600	—	—	37,800	
Säger	32,200	16,100	900	—	49,200	
Vaktmästare, 49:						
1 vaktmästare (Stockholm)	700	350	150	—	1,200	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kr. och efter ytterligare 5 år med likaledes 100 kr.
1 vaktmästare d:o	700	350	150	—	1,200	
1 vaktmästare (Östersund, Umeå, Luleå)	700	350	75	—	1,125	
5 vaktmästare d:o	3,500	1,750	375	—	5,625	
1 vaktmästare (övriga residensstäder)	700	350	—	—	1,050	
40 vaktmästare d:o	28,000	14,000	—	—	42,000	
Säger	34,300	17,150	750	—	52,200	
Summa	**829,200**	**455,350**	**12,100**	—	**1,296,650**	

	Lön.		Tjänstgörings-penningar.	
Länspolismästare, 27 tjänstemän:				
1 tjänsteman (Stockholms län)	3,400	—	1,600	—
1 tjänsteman (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	3,400	—	1,600	—
4 tjänstemän (samma län)	13,600	—	6,400	—
1 tjänsteman (övriga län)	3,400	—	1,600	—
20 tjänstemän (»)	68,000	—	32,000	—
Säger	**91,800**	—	**43,200**	—
Häradsskrivare, 119 tjänstemän:				
1 tjänsteman (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	2,600	—	1,000	—
12 tjänstemän (samma län)	31,200	—	12,000	—
1 tjänsteman (övriga län)	2,600	—	1,000	—
105 tjänstemän (»)	273,000	—	105,000	—
vartill kommer förvaltningsbidrag med 150 kronor för varje påbörjat 5,000-tal av folkmängden i tjänstedistriktet, förslagsvis	—	—	—	—
Säger	**309,400**	—	**119,000**	—
Landsfiskaler, 489 tjänstemän:				
1 tjänsteman (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	2,000	—	1,000	—
72 tjänstemän (samma län)	144,000	—	72,000	—
1 tjänsteman (övriga län)	2,000	—	1,000	—
415 tjänstemän (»)	830.000	—	415,000	—
Säger	**978,000**	—	**489,000**	—
Summa	**1,379,200**	—	**651,200**	—
Övergångsstat.				
Lanträntmästare, 12 tjänstemän	**30,000**	—	**15,800**	—
Häradsskrivare, 2 tjänstemän	**5,200**	—	**2,000**	—
vartill kommer förvaltningsbidrag efter i avlöningsstaten angiven grund, vilket emellertid finnes inbegripet uti det i avlöningsstaten för ändamålet upptagna belopp.				
Landsfiskaler (länsmän), förslagsvis 15 tjänstemän, förslagsvis	**30,000**	—	**15,000**	—
Säger	**65,200**	—	**32,800**	—

Ortstillägg.	Förvaltningsbidrag.	Summa.	Summa summarum.	Anmärkningar.
400 —	— —	5,400 —		Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter ytterligare 5 år likaledes med 500 kronor och efter ytterligare 5 år likaledes med 500 kronor.
200 —	— —	5,200 —		
800 —	— —	20,800 —		
— —	— —	5,000 —		
— —	— —	100.000 —		
1,400 —	**— —**	**136,400 —**	**136,400 —**	
200 —	— —	3,800 —		Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter ytterligare 5 år likaledes med 500 kronor.
2,400 —	— —	45,600 —		
— —	— —	3,600 —		
— —	— —	378,000 —		
— —	134,000 —	134,000 —		
2,600 —	**134,000 —**	**565,000 —**	**565,000 —**	
200 —	300 —	3,500 —		Efter 5 år kan lönen höjas med 400 kronor och efter ytterligare 5 år likaledes med 400 kronor.
14,400 —	21,600 —	252,000 —		
— —	300 —	3,300 —		
— —	124.500 —	1,369,500 —		
14,600 —	**146,700 —**	**1,628,300 —**	**1,628,300 —**	
18,600 —	**280,700 —**	**2,329,700 —**	**2,329,700 —**	
— —	— —	45,800 —		Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor.
— —	— —	7,200 —		Härtill kunna komma ålderstillägg i enlighet med vad som angives i avlöningsstaten.
— —	4.500 —	49.500 —	— —	
— —	4,500 —	102,500 —	102,500 —	

2) att för ordinarie befattningshavare med undantag av lanträntmästarna godkänna följande villkor och bestämmelser för åtnjutande av i dessa stater upptagna avlöningsförmåner, nämligen

att innehavare av ordinarie befattning skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet, jämkning i åligganden samt reglering av tjänstgöringsområde, som kan varda föreskriven, ävensom vara pliktig, därest förändrad organisation av tjänster eller tjänstedistrikt inom landsstaten beslutas, att, med bibehållande av den avlöning å stat han innehar och mot ersättning i förekommande fall för flyttningskostnad, inträda i den nya tjänsteställning i landsstaten, varom Kungl. Maj:t förordnar;

att innehavare av ordinarie befattning skall — likaledes med bibehållande av den avlöning å stat han innehar och mot ersättning i förekommande fall för flyttningskostnad — vara pliktig, därest vissa landsstaten tillhörande göromål överflyttas till annan del av statsförvaltningen, efter Kungl. Maj:ts förordnande tjänstgöra å befattning, till vilken dessa göromål helt eller delvis överflyttats;

att för befattningshavare vid länsstyrelsen i Stockholms län därjämte skola gälla de i nådiga brevet den 18 juni 1915 stadgade särskilda villkor beträffande skyldighet för den, som erhåller ordinarie befattning vid nämnda länsstyrelse, att under viss förutsättning tjänstgöra hos annan länsstyrelse eller låta sig förflyttas till annan befattning inom statsförvaltningen;

att med ordinarie befattning icke må förenas annan tjänst å rikets eller riksdagens stat samt med landssekreterar-, landskamrerar-, länspolismästar- eller länsassessorstjänst icke heller befattning å kommuns stat;

att med ordinarie befattning icke heller må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Kungl. Maj:ts oktroj försett eller blivit såsom aktiebolag registrerat, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstbefattning av vad slag som helst, så framt ej, vad angår landssekreterare och landskamrerare, Kungl. Maj:t och, vad angår innehavare av annan befattning, Kungl. Maj:ts befallningshavande, uppå därom gjord framställning och efter prövning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstbefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen vid landsstaten, finner uppdraget eller tjänstbefattningen kunna få mottagas och tills vidare bibehållas;

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattningshavare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, men för den tid, han eljest varit från tjänstgöring befriad, skola utgå till den, som uppehållit befattningen;

att den med häradsskrivartjänst förenade förmånen av debetsedellösen skall tillfalla den, som under ordinarie tjänstinnehavares tjänstledighet förrättat debiteringen och utfärdat debetsedlarna; dock att, därest skilda personer därmed tagit befattning och överenskommelse dem emellan ej träffas, fördelning av ifrågavarande debetsedellösen skall verkställas av Kungl. Maj:ts befallningshavande;

att den, som av sjukdom hindras att förrätta sin befattning, äger uppbära hela lönen jämte ortstillägg, där sådant förekommer, men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter eller särskilda uppdrag eller i behörig ordning avstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledigheten fränträda även annan avlöningsförmån än tjänstgöringspenningar, i den mån sådant för befattningens uppehållande erfordras eller eljest prövas skäligt;

att semester årligen må, när sådant kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjutas av landssekreterare och landskamrerare en var under en och en halv månad, av länspolismästare, länsassessorer, länsnotarier, länsbokhållare samt landskanslister, landskontorister och skrivbiträden en var under en månad ävensom av vaktmästare under femton dagar;

att avlöning ej må utgå till tjänsteman för den tid, varunder han avhållit sig från tjänstgöring utan att hava i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest tjänsteman varder avstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del av hans avlöning, som icke prövas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej skäligt anses låta honom uppbära något därav;

att, därest förhöjning av lönen efter viss tids fortsatt innehavande av samma tjänst är i stat medgiven, tidpunkten

för första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under villkor att innehavaren under mera än fyra femtedelar av den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med gott vitsord bestritt sin egen eller, på grund av förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid, han åtnjutit semester eller ledighet för fullgörande av värnplikt, och

för andra förhöjningen, om sådan förekommer, efter ytterligare fem år, på samma villkor; samt

för tredje förhöjningen, därest sådan kan ske, efter ytterligare fem år, på samma villkor;

under iakttagande *dels* vad var och en av omförmälda löneförhöjningar angår, att den högre avlöningen ej får tillträdas förrän vid början av kalenderåret näst efter det, varunder den stadgade tjänsteåldern blivit uppnådd, *dels* att löntagare därvid tillgodoräknas den tid, som före den nya avlöningsstatens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till befattningen på grund av vare sig fullmakt, konstitutorial eller förordnande i följd av frågan om reglering av löneförhållandena m. m. vid landsstaten, *och dels* att kronofogde, som varder överflyttad eller efter ansökning utnämnd till länspolismästar- eller häradsskrivartjänst eller annan därmed i avlöningshänseende jämförlig tjänst å rikets eller riksdagens stat, skall för åtnjutande av ålderstillägg vid den nya tjänsten få räkna sig till godo sin tjänstgöring som ordinarie kronofogde;

att, därest i övrigt tjänsteman vid befordran inom landsstaten från en till annan ordinarie tjänst redan i den förra tjänsten genom ålderstillägg intjänat högre avlöning än begynnelseavlöningen i den senare, honom skola omedelbart tillgodoföras det eller de ålderstillägg i den nya tjänsten, som erfordras för att hans avlöning, i vad den utgöres av lön, ålderstillägg och tjänstgöringspenningar, i den senare tjänsten icke må understiga den avlöning av samma slag, som han senast åtnjöt i den förra tjänsten;

att likväl löntagare, som då han intjänat stadgad tid för erhållande av löneförhöjning redan uppnått den levnadsålder, vid vilken han enligt bestämmelserna i lagen angående civila tjänsteinnehavares rätt till pension är skyldig att från tjänsten avgå, icke må tillträda samma förhöjning;

att för kvinnliga skrivbiträden skola lända till efterrättelse de föreskrifter, som äro eller kunna varda utfärdade angående allmänna villkor och bestämmelser att gälla för å vissa domstolars, ämbetsverks och myndigheters stater uppförda biträdesbefattningar; ägande den, som antages till ordinarie biträde vid länsstyrelse, att för åtnjutande av löneförhöjning genom ålderstillägg räkna sig till godo den tid, biträdet omedelbart dessförinnan innehaft stadig anställning hos länsstyrelsen;

att för de landsfiskaler (länsmän), som innehava boställen, i fråga om avdrag å avlöning för boställsavkomsten fortfarande skola tillämpas hittills gällande bestämmelser samt att för bestämmandet av detta avdrag ny uppskattning av boställsavkomsten skall före utgången av år 1918 förrättas på det sätt och i den ordning, som för det närvarande därutinnan gäller;

att Kungl. Maj:t skall, på anmälan, varje gång en med boställe förenad landsfiskals- (länsmans)tjänst varder ledig, innan tjänsten tillsättes och efter vederbörandes hörande äga besluta, om bostället bör

såsom till belägenheten eller omfånget av därmed förenat jordbruk olämpligt till boställe för landsfiskal (länsman) eller av annan anledning till statsverket indragas;

att landsfiskal (länsman), som har boställe sig anslaget, skall vara där bosatt, såvida icke Kungl. Maj:ts befallningshavande finner skäligt annorlunda medgiva;

att vid avgång från tjänsten till följd av avskedstagande, entledigande eller dödsfall själva lönen ävensom ortstillägget utgå till månadens slut;

att i fråga om skyldighet att från tjänsten avgå ävensom i fråga om rätt till pension skall gälla vad i särskild lag angående civila tjänsteinnehavares rätt till pension är vid tiden för ny avlöningsstats ikraftträdande eller, såvitt angår innehavare av befattning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgat; samt

att den, som tillträder ny avlöningsstat, skall vara skyldig underkasta sig, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande av eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstbefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed;

3) att förklara *dels* att en var, som med eller efter 1918 års ingång tillträder i avlöningsstaten upptagen befattning vid landsstaten, skall vara pliktig att underkasta sig ovan omförmälda villkor och bestämmelser, *och dels* att förutvarande ordinarie innehavare av befattningar med omreglerad avlöning, vilka icke före den 1 november 1917 anmäla, att de vilja underkasta sig ny avlöningsstat samt nyssnämnda villkor och bestämmelser och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem dittills å ordinarie stat tillkommande avlöningsförmåner, ävensom, i den mån ej annat föranledes av bestämmelserna i lagen angående civila tjänsteinnehavares rätt till pension, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem;

4) att i fråga om sättet och villkoren för indragningen av kronofogdetjänsterna samt uppförandet å övergångsstat av visst antal häradsskrivar- och landsfiskals- (länsmans)tjänster godkänna av mig härutinnan framställt förslag;

5) att medgiva, att statsverket, då till landsfiskal (länsman) anslaget boställe eller löningsjord indrages till kronan, skall efter värdering vid syn från indelningshavaren eller hans stärbhus jämväl övertaga sådana å fastigheten befintliga, indelningshavaren tillhöriga åbyggnader, som vid synen anses vara för fastigheten nyttiga;

6) att höja det å ordinarie stat uppförda anslaget till tjänstemän och betjänte vid länsstyrelserna, nu 924,900 kronor, med 371,750 kronor till 1,296,650 kronor;

7) att höja det å ordinarie stat uppförda reservationsanslaget till arvoden åt extra länsnotarier, extra länsbokhållare och övriga extra biträden vid länsstyrelserna m. m., nu 268,000 kronor, med 43,000 kronor till 311,000 kronor;

8) att höja det å ordinarie stat uppförda anslaget till fögderiförvaltningarna, nu 1,635,298 kronor, med 633,633 kronor till 2,268,931 kronor;

9) att höja det under landsstaten å ordinarie stat uppförda anslaget »övergångsstat», nu 56,800 kronor, med 45,700 kronor till 102,500 kronor;

10) att höja det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser, nu 1,250,000 kronor, med 180,000 kronor till 1,430,000 kronor;

11) att på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag å 50,000 kronor för beredande av ersättning till häradsskrivarna för upprättande av de i 14 § av lagen om allmän pensionsförsäkring omförmälda förteckningar;

12) att på extra stat för år 1918 ställa till Kungl. Maj:ts förfogande ett förslagsanslag av 500,000 kronor att, huvudsakligen under de i statsrådsprotokollet över civilärenden den 21 februari 1908 angivna villkor för åtnjutande av bidrag från anslaget, användas till avlöning och underhåll av särskild polisstyrka på landet, där sådan kan av förhållandena påkallas, under medgivande tillika, *dels* att av detta anslag erforderligt belopp må användas till åtgärder i särskilda fall för grövre brotts upptäckande och misstänkta personers efterspanande och gripande, *dels ock* att Kungl. Maj:t må av anslaget använda lämpligt belopp till årsarvode åt den polistjänsteman, som förordnas att inom civildepartementet biträda ej mindre vid förande av register över den polisstyrka, som kan komma att ur vissa städers poliskårer ställas till länsstyrelsernas förfogande för beredande av polisskydd vid oroligheter å rikets landsbygd, än ock vid beredning inom departementet av frågor om samma polisstyrkas användning i förekommande fall;

13) att medgiva, att, där fjärdingsman eller på landsbygden annorstädes än i köping anställd polisman under tjänsteutövning får sina kläder sönderrivna eller eljest skadade samt vederbörande domstol funnit honom berättigad till viss skadeersättning, ersättningsbeloppet må utgå av statsmedel i den ordning, som gäller för utbetalning av ersättning till vittnen i brottmål;

B) *vidkommande andra huvudtiteln:*

att för beredande åt häradsskrivarna av ersättning, enligt ovan angivna grunder, för anteckning i röstlängderna år 1918 av oguldna ut-

skyldsposter å extra stat för samma år bevilja ett förslagsanslag å 3,000 kronor; samt

C) *vidkommande tionde huvudtiteln:*

att höja det under tionde huvudtiteln å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till allmänna indragningsstaten, nu 2,013,935 kronor, med 285,146 kronor till 2,299,081 kronor.

Särskilt yttrande.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Hammarström yttrade:

»I det förslag till organisation av fögderiförvaltningen, som chefen för civildepartementet nu förelagt Eders Kungl. Maj:t, framträder såsom den viktigaste och mest ingripande organisationsförändringen avskaffandet av kronofogdeinstitutionen, en reform, om vars tillrådlighet och lämplighet meningarna hittills varit mycket delade. För egen del har jag vid två särskilda tillfällen i underdåniga utlåtanden av Kungl. Maj:ts befallningshavande i Kronobergs län varit i tillfälle att på angivna skäl avstyrka förslag om kronofogdetjänsternas indragning.

Väl finner jag, att i det omsorgsfullt utarbetade skick, vari förslaget till omorganisation av fögderiförvaltningen nu föreligger, åtskilliga anledningar till detaljanmärkningar, som förut kunnat framställas, numera undanröjts. Denna omständighet har dock icke kunnat häva de principiella betänkligheter mot nu berörda reform, åt vilka jag tidigare givit uttryck, utan måste jag fortfarande hålla före, att förslaget i denna del icke innebär ett organisatoriskt framsteg.

Kronofogdeinstitutionens värde såsom mellanled i landsstatsorganisationen förtjänar att nogsamt beaktas, och säkerligen skall det icke bliva lätt att ersätta den insats i administrationen, som denna institution gjort såväl uppåt som nedåt. Att de tjänstemän, som efter övergångstiden komme att bekläda de nyinrättade länspolismästarbefattningarna, skulle kunna i detta hänseende fullt uppväga kronofogdarne, torde väl få dragas i tvivelsmål. I fråga om orts- och personalkännedom lära de i allt fall icke i allmänhet kunna komma att mäta sig med kronofogdarne. Fråga är väl även om de mera allmänt skulle kunna väntas vara så hemmastadda i alla detaljgöromål vid landsstaten, att de kunde utöva en ingående kontroll å länsmännens eller — såsom den nya benämningen skulle bliva — landsfiskalernas förhållande i tjänsten. Man torde nämligen knappast vara berättigad att förutsätta, att med den avlöning, som avses för länspolismästare, och med de ringa befordringsmöjligheter, som skulle stå dylik tjänsteman till buds, framstående förmågor skulle för utsikt att erhålla sådan tjänst vilja underkasta sig även någon avsevärdare tids svagt avlönad tjänstgöring vid landsstaten, då för kompetens till tjänsten dessutom skulle fordras såväl någon tids

användning i domarevärv som ock någon erfarenhet beträffande polisväsende och brottmålsförhandlingar.

Vad sålunda kan mot den föreslagna organisationen anmärkas synes mig icke uppvägas av de organisatoriska förbättringar, som förslaget i andra avseenden innebär. Icke heller synes mig förslaget kunna antagas medföra den besparing av statsmedel, som jämte förenkling i administrationen uppställts såsom ett syftemål med fögderiförvaltningens omorganisation. Även om man frånser de av övergången till den nya organisationen förorsakade betydande utgifter, vilka dock så småningom skulle nedgå för att slutligen helt upphöra, torde förslaget i allt fall komma att medföra ökade statsutgifter, och detta så mycket mera sannolikt, som förslaget, åtminstone att döma efter vad det avser Kronobergs län, räknar med en något mindre talrik fögderipersonal, än som inom den nya organisationen förmodligen torde befinnas nödig, vartill kommer, att med den ställning, som den nya organisationen inrymmer åt de forna länsmännen, krav på ytterligare ökning i deras avlöningsförmåner knappast torde utebliva.

Vid sidan av dessa betänkligheter mot det nu framlagda förslaget har jag emellertid icke kunnat undgå att fästa avseende vid å ena sidan den misströstan, varåt chefen för civildepartementet givit uttryck beträffande möjligheterna att vinna riksdagens bifall till ett löneregleringsförslag, vari den nuvarande fögderiorganisationens huvudgrunder lämnades orubbade, och å andra sidan de år efter år allt mera framträdande olägenheterna av det långvariga provisoriet i fråga om landsstatens lönereglering. I betraktande av dessa olägenheter, vilka ingen, som varit i tillfälle att på närmare håll iakttaga förhållandena, kan förbise, och vilka särskilt gjort sig märkbara i svårigheter vid rekryteringen inom länsstyrelserna, anser jag mig trots de betänkligheter mot förslaget, åt vilka jag nyss givit uttryck, icke böra avstyrka dess framläggande till riksdagens prövning.»

Statsrådets övriga ledamöter instämde med föredragande departementschefen; och

behagade Hans Maj:t Konungen gilla vad denne anfört och hemställt samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Åke Karlholm.

Bil. A.

Nr 564.

Kronodebetsedel för år 1915.

Stockholms län, Södertörns fögderi: Nacka socken.

Handlanden Gustav Blomberg.

Skogstorp.

Sallsjöbaden.

Pensionsavgift	10	—
Mantalspenningar à 40 öre för man och 20 öre för kv.	1	20
Sjukvårdsavgift » 50 » » » » 25 » » »	1	50
Bevillning av fast egendom samt av inkomst:		
av jordbruksfastighet med 6,000 kronors värde à 6/10 öre pr 100 kr.	—	36
av annan fastighet med 2,000 kronors värde à 5/10 öre pr 100 kr.	—	10
för inkomst av kapital eller arbete:		
1/10 procent av den beskattningsbara inkomsten 1,000 kronor	1	—
Inkomst- och förmögenhetsskatt: beräknat belopp 1,500 kronor	15	—
Landstingsmedel	5	84
Bidrag till skjutsentreprenaderna	—	58
Vägskatt	8	80
Riddarhusavgift (frivillig) jämlikt K. Kung. d. 10/6 1912		
Brandstodsavgift för tiden 14/3 14—14/3 15	8	—
Hästförsäkringsavgift för tiden 14/3 14—14/3 15	14	—
Lösen för denna debetsedel	—	12
Summa kronor	66	50

N:r 564

belopp 66 kr. 50 öre

Förestående belopp kvitteras.

Sallsjöbaden 19 22/11 15

Er.

Signatur.

Södertörns fögderis häradsskrivarkontor i november 1915.

Erhard Johansson.

Anm. Det är avsett, att debetsedel med vidfogade skattepostanvisning skall tryckas på tunn, gul kartong.

OBS.! Den kvitterade debetsedeln bör väl förvaras.

Bil. A.

Befordras utan kostnad för den skattskyldige.

SKATTE-POSTANVISNING

Inbetalningspostanstaltens datumstämpel.

å kronoutskylder för år 1915.

Nr 564. Nacka socken.

Den skattskyldige: Handlanden Gustav Blomberg.

belopp 66 kronor 50 öre.

Sextiosex kr. 50 öre

(Krontalet skrives med bokstäver)

Till Konungens befallningshavande i **Stockholms län**

Landskontoret,

Stockholm.

Redovisningsnr

Bokförd vid postkontoret under vidstående nummer, betygas

Redovisande postkontorets datumstämpel.

Avförd under nr

(Vederbörande posttjänstemans underskrift.)

Meddelande till den skattskyldige.

Utskylderna erläggas under tiden från och med den 21 november till och med den 5 december 1915 å vilken fast postanstalt som helst i riket.

Sker vid poststation inbetalning av belopp överstigande 1,000 kr., är önskvärt, att likviden verkställes medelst en å Postverket ställd postremissväxel, vilken skall vara utfärdad av Riksbanken eller annan bank, för vilken Kungl. Maj:t fastställt reglemente.

Verkställ skatteinbetalningen i god tid och uppskjut ej därmed till uppbördsterminens sista dagar.

Likviden bör, så vitt möjligt, avlämnas i jämna penningar.

Specifikation å omstående fastighetsvärden.

Å jordbruksfastighet:	nr	mtl	kronor	Å annan fastighet:	nr	kronor

Nr .....

belopp ..... *kr.* ..... *öre.*

Förestående belopp kvitteras.

.....
Signatur.

Obs.! Skattskyldig bör vid skattelikviden noga tillse, *att* han å omstående sida erhåller kvitto af det utseende, som vidstående avbildning utvisar, *att* kvittot lyder å det belopp, som den skattskyldige erlagt, *samt att* debetsedeln är avstämplad. Kvitto, meddelat i annan ordning, är icke mot postverket eller eljest mot kronan gällande.

Underrättelser.

Förmenar någon, att utskyld eller avgift, som i uppbördsbok eller särskild uppbördslängd finnes upptagen, blivit genom misskrivning eller felräkning vid utförandet av skattebelopp eller vid utskrivning av debetsedel obehörigen eller med oriktigt belopp honom påförd, äger han att däri söka rättelse genom besvär hos Kungl. Maj:ts befallningshavande i det län, inom vilket debiteringen skett. Besvären skola ingivas till nämnda myndighet inom natt och år, efter det utskylden eller avgiften blivit klaganden avfordrad; dock må klaganden på eget äventyr i betalt brev med allmänna posten till Kungl. Maj:ts befallningshavande insända besvären så tidigt, att de inom ovan stadgade tid dit inkomma.

Besvär över taxering eller debitering befriar icke den skattskyldige från att i behörig ordning inbetala honom påförda kronoutskylder; men en var, som vinner nedsättning i eller befrielse från honom påförda kronoutskylder, är berättigad att, efter ansökning hos Kungl. Maj:ts befallningshavande i det län, varest debiteringen skett, kostnadsfritt återbekomma vad han för mycket erlagt.

Skattskyldig, vilken underlåter att inbetala sina utskylder i föreskriven tid och ordning, åligger att för indrivningen erlägga avgift, beräknad efter tre öre å varje full krona av utskyldernas slutsumma, då densamma ej överstiger femton kronor, dock ej mindre än 25 öre, och efter sex öre å varje full krona av berörda slutsumma, när denna överstiger femton kronor.

Bilaga B.

Sammanställning av länsstyrelsernas yttranden i fögderiförvaltningsfrågan november 1916.

Vill man i sammanträngd form lämna en framställning av länsstyrelsernas utlåtanden enligt nådiga cirkulärskrivelsen den 16 september 1916, är det lämpligt att gruppera deras uttalanden under vissa huvudpunkter.

A. Såsom *allmänt omdöme om organisationsfrågan* anföres exempelvis av Konungens befallningshavande i:

Stockholms län: att de sakkunnigas förslag bör genomföras. Konungens befallningshavande hade under senare åren med förbigående av kronofogdarna allt mera vänt sig omedelbart till kronolänsmännen vid infordrande av uppgifter och meddelanden samt funnit sig tillfredsställd med deras svar. Men förslaget kunde icke accepteras med mindre en genomgripande lönereglering samtidigt komme till stånd beträffande de biträdande tjänstemännen inom länsstyrelsen, av den anledning att befordringsutsikterna för dessa tjänstemän genom reformen lede ett betydande avbräck.

Uppsala län: att Konungens befallningshavande endast motvilligt medgåve, att lösningen av fögderiförvaltningens organisation nödvändigt måste ske enligt de sakkunnigas förslag, men detta måste dock accepteras såsom i det hela lyckligt och ur förvaltningsteknisk synpunkt väl genomtänkt. De sakkunniga hade rätt i, att länsmännen väl kunde besörja rest- och bötesindrivningen. Befriade från detta bestyr skulle kronofogdarna, om de bibehölles, åter intaga den plats, som enligt gällande instruktion dem tillämnats. Deras ställning sammanfölle då rätt nära med den föreslagna landsfiskalens. Emedan de borde bibehålla de redovisningsgöromål, som förslaget nu tillägger häradsskrivarna, måste deras antal bli större än landsfiskalernas men betydligt mindre än det nuvarande.

I landsfiskalsinstitutet låge förslagets styrka. Landsfiskalens kontroll vore oerhört nyttig och nödig, men han borde inordnas i länsstyrelsen, så att hans verksamhet icke komme att framträda lösryckt och fristående.

Vare sig reformen genomfördes eller icke, borde landsstaten icke betungas med restindrivning i den omfattning som nu. Till förebyggande därav borde införas väsentligt skärpta påföljder för försummad skattebetalning.

Södermanlands län: att under en lång följd av år framåt, intilldess kronolänsmännen vunnit den åsyftade högre kompetensen, de sakkunnigas organisationsförslag komme att medföra stora svårigheter för länsstyrelsen, men att detsamma väl framdeles kunde tänkas bliva nöjaktigt.

Östergötlands län: att det nya uppbördssättet icke rättfärdigade kronofogdetjänstens indragning, enär denna tjänsteman hade många andra ansvarsfulla bestyr. Han vore en behövlig mellanhand mellan Konungens befallningshavande och länsmännen och de senare funne i honom ett stöd och en vägledning. Det nya förslaget lämnade ej garanti för ett bättre tillstånd. Dessutom menade Konungens befallningshavande, att länsmännen enligt samma förslag bleve än mera bundna vid tjänsterummet.

Jönköpings län: att Konungens befallningshavande väl avstyrkte de sakkunnigas förslag, enär något verkligt behov av en genomgripande omorganisation ej förelåge; men att om kronofogdetjänstens betydelse ej längre betingade dess fortvaro, Konungens befallningshavande ej ville bestrida, »att en förbättrad organisation av fögderiförvaltningen kan åstadkommas genom en reform efter det föreliggande förslagets riktlinjer».

Kronobergs län: att de sakkunnigas förslag i viktiga hänseenden vore underlägset den nuvarande organisationen och såsom helhet betraktat icke utgjorde ett organisatoriskt framsteg, vadan det ej kunde förordas.

Kalmar län: att Konungens befallningshavande fortfarande ansåge, att en tillfredsställande lösning av fögderiförvaltningsfrågan kunde givas utan att helt och hållet ändra den gamla beprövade organisationen, men att om löneregleringen ej kunde erhållas med mindre kronofogdetjänsten indroges, Konungens befallningshavande med hänsyn till det nuvarande osäkerhetstillståndet icke längre motsatte sig det föreliggande förslaget av de sakkunniga, vilket förslag »utan tvivel kan genomföras och i flera hänseenden erbjuder fördelar för det allmänna».

Kristianstads län: att med hänsyn till förhållandena därstädes en allmän omorganisation väl icke vore nödig, men om densamma eljest prövades böra genomföras, ägde de sakkunnigas förslag företrädet. Fördelarna av reformen låge i ett tidsenligt och bekvämt uppbördssätt för landsbygden samt polisväsendets därstädes bättre tillgodoseende. Olägenheterna vore minskad befordringsutsikt för tjänstemännen i länsstyrelsen och sämre rekrytering ävensom slöseri med arbetskraft däri-

genom, att kronofogdarna skulle föras på indragningsstat. Totalomdömet vore dock, att förslaget innebure så stora fördelar, att det borde tjäna till grund för reformen.

Hallands län: att kärnpunkten i förslaget vore avskaffandet av kronofogdeinstitutionen. Denna bildade dock ett viktigt led i den administrativa förvaltningen. Länsmän och kronofogdar kompletterade varandra på ett synnerligen lämpligt sätt, i det att på alla områden av länsmannens verksamhet kronofogdens rådgivarställning vore av stor vikt och kronofogden vore för allmänheten ett skydd emot vådorna av självrådighet och bristande lagkunskap hos länsmannen. Den av de sakkunniga för länsmannen tillämnade högre kompetensen, sådan den hittills antytts, ersatte ej kronofogdens ledning. Avskaffandet av kronofogdetjänsten skulle i hög grad sänka förvaltningens nivå, och de sakkunnigas tillämnade organisation framstode såsom underhaltig.

Göteborgs och Bohus län: att osäkerhetstillståndet inom landsstaten vore så stort och löneregleringsbehovet så trängande att, hällre än ett ytterligare uppskov, reformen borde genomföras även med kronofogdetjänstens indragning. För övrigt medgåve Konungens befallningshavande, att en stor del av de betänkligheter, som uttalats i dess utlåtande den 8 februari 1913, numera hävts genom i förslaget vidtagna ändringar.

Älvsborgs län: att själva organisationsspörsmålet borde kunna lösas i huvudsaklig överensstämmelse med de sakkunnigas förslag, om än detta gåve anledning till tvekan och föranledde jämkningar. Sålunda syntes det vara betänkligt att, medan länsmanslönerna ännu vore så små, lägga exekutionsmålen på länsmännens eget ansvar. Det borde i avseende på exekutiv försäljning av fast egendom fixeras, att landsfiskalen vore förrättningsman, dock med Konungens befallningshavande lämnad rätt att förordna annan. Allmänheten borde nämligen veta, vem som vore förrättningsman i regel.

Från länsmännen borde dagboksutdragen gå direkt till landsfiskalen, som skulle hava att efter skedd granskning sända dem med sitt memorial till Konungens befallningshavande.

Värmlands län: att Konungens befallningshavande funne fögderiförvaltningskommitténs förslag i alternativ III vara med vissa jämkningar att föredraga framför de sakkunnigas förslag av år 1912, vilket ej innefattade så stora fördelar, att det borde antagas.

Örebro län: att, om sistnämnda förslag lades till grund för en ny organisation, därmed måste förbindas en förändrad organisation av länsstyrelserna, så att dessa måtte få utsikt att förvärva dugligt folk. Genom

kronofogdetjänstens indragning och därav följande minskning i befordringsutsikter vore möjligheten därtill väsentligt avskuren.

Västmanlands län: de sakkunnigas förslag rörande kronofogdeinstitutionens upphävande syntes icke innebära en reformering till något väsentligt bättre. Häradsskrivarna ginge ej i land med dem ålagda göromål, och befordringsutsikterna hade försämrats. Någon besparing vore ej att vänta av förslaget.

Kopparbergs län: att Konungens befallningshavande vore genom generalpoststyrelsens och de centrala ämbetsverkens utlåtanden än mera styrkt i sin förr uttalade mening om riktigheten av de organisationslinjer de sakkunniga framställt och vilka icke borde frångås, så framt icke alldeles särskilda omständigheter manade därtill, vilket enligt Konungens befallningshavandes uppfattning ej vore fallet.

Gävleborgs län: att de sakkunnigas förslag icke innebure någon förstärkning eller förbättring av lantregeringen och troligtvis bleve dyrare än den nuvarande. De senare tiderna hade medfört en sådan ökning av länsstyrelsens arbetsbörda, att det syntes oavvisligt att underkasta länsstyrelsens organisation och löneförhållanden förnyad utredning i samband med frågan om fögderiförvaltningens omorganisation och lönereglering. Betänkligheterna vid att sålunda undanskjuta den senare frågan måste vika för angelägenheten av att den slutliga organisationen måtte bliva ändamålsenlig och varaktig.

Västernorrlands län: att Konungens befallningshavande ej vidare kunde vidhålla sina tidigare anmärkningar emot de sakkunnigas förslag om kronouppbördens upphämtande genom postverket utan biträdde numera förslaget därom, även om fögderiförvaltningsfrågan icke nu löstes enligt de sakkunnigas förslag. Men i huvudsak anslöte sig Konungens befallningshavande nu till detta förslag, om det kunde genomföras utan att befordringsutsikterna för vissa redan anställda tjänstemän förminskades. Men nya arbetsområden skapades alltjämt och den dyra tiden medförde, att en ny lönereglering även för länsstyrelsen snart erfordrades. Landskamreraren i länet är reservant och avstyrker på anförda skäl de sakkunnigas förslag.

Jämtlands län: att Konungens befallningshavande vidhölle sin tidigare anslutning till de sakkunnigas förslag, vars genomförbarhet vunnit ett bestämt stöd genom de senare avgivna utlåtandena utav generalpoststyrelsen och de centrala ämbetsverken. Kronouppbördens upphämtande genom postverket borde genomföras oberoende av fögderiförvaltningens organisation, men medförde som konsekvens kronofogdetjänstens indragning. Osäkerhetstillståndet för kronofogdar och läns-

män, vilket ej borde få fortfara, vore än mera fördärvbringande för ärendenas jämna gång med avseende på rekryteringen av tjänstemännen inom landsstaten i sin helhet och särskilt beträffande de underordnade tjänstemännen i länsstyrelsen. Det vore allt svårare att finna personer, särskilt med juridisk bildning, villiga att bekläda de lägre tjänsterna i länsstyrelsen. Dubblering vore nu understundom av nöden, och i Jämtlands län hade lämpliga sökande till en andre länsnotarietjänst icke funnits, likasom det tidtals varit omöjligt finna en vikarie för landssekreteraren. De av de sakkunniga i promemorian till civilministern den 31 augusti 1916 angivna förändringar vore samtliga förbättringar.

Västerbottens län: att de rådande rekryteringssvårigheterna inom landsstaten berodde av den tryckande ekonomiska ställningen för de lägre landstatstjänstemännen, för pensionärer och tjänstemäns änkor, likasom därpå, att fögderiförvaltningens tjänstemän allt sedan den 31 december 1912 tillsattes blott på förordnande. Allt färre personer sökte sig in på landstatsbanan, enär löneskalan för vissa andra statstjänstemän ställde sig vida fördelaktigare. Även om nuvarande organisation bibehölles, vore rekrytering icke möjlig utan höjda löneförmåner. Fögderiförvaltningskommitténs alternativ III och de sakkunnigas promemoria den 31 augusti 1916 påkallade i ungefär lika grad löneförbättring. Men mest försvårande vore det interimistiska tillståndet. Obetingat tillrådde Konungens befallningshavande, att frågan förelades 1917 års riksdag, och föresloge att linjerna i de sakkunnigas promemoria den 31 augusti 1916 följdes i allt väsentligt.

I organisatoriskt hänseende påfordrade Konungens befallningshavande, att en andre länsbokhållarsyssla måtte i länet inrättas för att jämte landsfiskalerna och häradsskrivarna deltaga i kontrollen av den betydande medelsredovisning, som komme att enligt de sakkunnigas förslag åläggas kronolänsmännen.

Norrbottens län: att Konungens befallningshavande, som i utlåtande den 12 februari 1913 i huvudsak biträtt fögderiförvaltningskommitténs alternativ III men dock även med vissa farhågor uttalat sympatier för postverkets övertagande av kronouppbörden, funne, att utsikterna för genomförande av detta alternativ minskats till följd av generalpoststyrelsens och de centrala ämbetsverkens utlåtanden till förmån för de sakkunnigas förslag. Under vissa förbehåll förordade därför Konungens befallningshavande detta förslag med hemställan, att de bägge landsfiskalernas arbete i regel måtte förläggas till länsstyrelsens tjänstelokal. Endast sålunda finge man rätt nytta av dem, helst deras distrikt bleve så stora, att en å landsbygden bosatt landsfiskal icke utöver vad han

på tjänsteresor inhämtade kunde förvärva en intim kännedom om annan del av distriktet än sitt närmaste grannskap. Landsfiskalsinstitutet vore enligt de sakkunnigas förslag så viktigt, att detta förslag vore orealiserbart utan landsfiskalerna, detta sagt för den händelse någon till äventyrs kunde vilja grunda organisationen uteslutande på länsmännen. Vad anginge länsmännen, torde de enligt samma förslag bliva för mycket bundna av kontorsarbete, vadan kravet på antingen ökat antal länsmanstjänster eller ock på väsentligen förstärkt polisbevakning eller båda-dera vore oavvisligt. Då restantierna till följd av postverkets befattning med uppbörden tydligen komme att växa, fordrades avsevärt skärpt påföljd för försummad betalning av kronoutskylder.

B. I avseende på verkan av det förut berörda *osäkerhetstillståndet* inom landsstaten, som enligt flera länsstyrelsers mening medför, att kompetensnivån hos de yngre tjänstemännen vore stadd i sjunkande, samt den *minskning i befordringsutsikter*, som vållades av de sakkunnigas förslag om kronofogdetjänstens indragning, synas alla länsstyrelser vara fullkomligt ense, vadan utöver vad i detta hänseende under A anförts icke på denna punkt lär erfordras någon vidare redogörelse. Några anföranden må dock återgivas. Sålunda anmärkes av Konungens befallningshavande

i *Hallands län:* att ifrågavarande angelägenhet visserligen icke bättrades genom höjda avlöningsvillkor, enär det vore befordringsutsikterna som äggade de unge tjänstemännen att vinnlägga sig om ett dugligt arbete. Få av de juridiskt bildade tjänstemännen hos länsstyrelsen kunde avancera till landssekreterare eller landskamrerare. De ha nu räknat på en kronofogdetjänst, som lämnar sin innehavare stor självständighet. Länsnotarie- och länsbokhållarsysslorna vore goda såsom övergångsplatser men icke som slutplatser.

i *Örebro län:* att icke blott främjandet av befordringsmöjligheterna för yngre tjänstemän utan göromålens oavlåtliga hopande inom länsstyrelserna torde böra föranleda inrättande hos dem av särskilda föredragande vid sidan av landssekreteraren och landskamreraren;

i *Jämtlands län:* att den under ärendets beredning i departementet senast föreslagna ökningen av 400 kronor årligen för länsnotarie och länsbokhållare visserligen vore behövlig men långt ifrån tillräcklig. Löneförbättring vore ej detsamma som befordran. De sakkunniga hade ock hänvisat till en växelverkan i befordringsavseende emellan länsstyrelserna och de centrala ämbetsverken, något som väl vore nyttigt å ömse håll men ingalunda tillräckligt. Då länsstyrelsernas stora arbets-

börda i vår tid, trots att landshövdingarna nu mera än förr torde deltaga i göromålen medelst avfattande av utlåtanden, utslag o. s. v., överstege avdelningschefernas, synnerligast landssekreterarens krafter, vore tiden just nu inne att, oavsett den föreliggande organisationsfrågan, vidtaga mått och steg för att bereda länsstyrelserna större möjlighet att gå i land med sina uppgifter. I sådant avseende föresloge Konungens befallningshavande att vid landssekreterarens och landskamrerarens sida borde ställas en tjänsteman med i viss mån större befogenhet än de nuvarande länsnotarierna och länsbokhållarna och med en avlöning i mellangradsställning jämförlig med vissa tjänstbefattningar i de centrala verken. Åt de yngre bereddes därigenom en befordringsutsikt av stor betydelse, på samma gång ett för handen varande verkligt behov fylldes. Detta förslags genomförande vore ett oundgängligt villkor för den nu åsyftade organisationens lyckliga genomförande.

i *Norrbottens län:* att det föreliggande förslagets genomförande komme att allvarligt äventyra rekryteringen av landssekreterar- och landskamrerarbefattningarna samt med tiden befolka länsnotarie- och länsbokhållarplatserna med äldre män, som hade framtiden bakom sig och arbetade därefter. Ett sådant framtidsperspektiv vore förskräckande men ofrånkomligt, om ej särskilda anordningar träffades till dess förebyggande. En växelverkan med de centrala ämbetsverken vore nog i befordringshänseende fördelaktig men måste förknippas med bestämmelser, vilka hindrade, att de centrala verken behölle de bättre krafterna och lämnade de sämre åt länsstyrelserna. Huvudstaden lockade alltid, och Konungens befallningshavande vore förvissad, att effekten av förslaget ej skulle bli tillräckligt gagnande för länsstyrelserna. I Norrbottens län hade landssekreteraren, enligt t. f. landshövdingens mening, »dubbel mansbörda». I anseende väl ej till antalet mål, men till deras innebörd, hade arbetet under de 10 sista åren vuxit ofantligt, och den lättnad, som kunde beredas genom ledighet från oväsentligare mål, vore icke tillfyllest. Andra åtgärder fordrades, och då låge närmast till hands att tänka på en andre landssekreterar- och en andre landskamrerartjänst. Men dels skulle härav i förhållandet till de underordnade vållas slitningar, dels borde de nya föredragandena, ehuru i viss mån självständiga, underordnas de båda avdelningscheferna. Därför syntes bäst att taga steget fullt ut och i länsstyrelsen inrätta en ny byrå med sin chef, till vilken byrå kunde överföras en mängd mål från bägge de nuvarande avdelningarna. Därav följde ingalunda behov av ökad personal i övrigt. Genomfördes detta förslag i en del länsstyrelser, bleve ock befordrings-

utsikterna för de yngre tjänstemännen förbättrade. Enbart genom landsfiskalssysslan bleve de det icke.

C. Vidkommande *landsfiskalsinstitutionen* och dess ställning inom reformen förekomma i utlåtandena vissa anmärkningar, som återgivas med hänvisning i övrigt till vad under föregående rubriker härom åberopats. Det yttras av Konungens befallningshavande i

Södermanlands län: att landsfiskalens tjänst borde inordnas i länsstyrelsen, så att tjänstemannen komme helt under Konungens befallningshavandes lydnad;

Östergötlands län: att landsfiskalen enligt planen skulle i själva verket bli en motsvarighet till kronofogden, frånsett att titeln ändrats, att han icke komme att få befattning med uppbörden samt att hans distrikt vidgats. Sådan landsfiskalens verksamhet enligt det i departementet utarbetade instruktionsutkastet gestaltade sig, vore tjänsten omöjlig att sköta och betydelsen av landsfiskalens ställning såsom polischef vore problematisk;

Kristianstads län: att landsfiskalen skulle bliva till avsevärt gagn för länet och att man icke kunde umbära två sådana tjänstemän, emedan de exekutiva fastighetsauktionerna på landsbygden vore mycket betungande. Vad anginge uppgifterna för hans verksamhet, avstyrkte Konungens befallningshavande, att han, såsom ifrågasatt vore, borde taga omedelbar befattning med saköreslängder och bötesredovisning;

Hallands län: att en enda landsfiskal i ett län icke kunde vinna den kännedom om personer och lokala förhållanden, att han i likhet med de nuvarande kronofogdarna skulle förmå att tjäna allmänheten;

Älvsborgs län: att landsfiskalsdistriktens antal enligt de sakkunnigas förslag syntes med avseende på åklagarväsendet vara för få, motsvarande i medeltal 138,000 invånare och mera än fyra domsagor, samt att landsfiskalen borde benämnas kronofogde;

Värmlands län: att Konungens befallningshavande ville avråda från att bötesredovisningen lades på landsfiskalen. Snarare kunde bestyret åläggas häradsskrivarna eller landskontoret;

Kopparbergs län: att landsfiskalsinstitutet vore av behovet synnerligen påkallat, enär kronofogden, såsom de sakkunniga framhållit, med hänsyn till utvecklingen kommit att intaga en helt annan ställning i statsförvaltningen än förr och, sedan förslaget om postverkets anlitande för kronouppbörden framkommit, icke vidare hade någon plats i systemet;

Västernorrlands län: att landsfiskalens verksamhet borde vara ägnad medföra en avsevärd förbättring av polis- och åklagarväsendet. Dock önskade Konungens befallningshavande icke två distrikt, men två lands-

fiskaler med ett ock samma distrikt för tjänstgöring var helst det kunde påkallas;

Jämtlands län: att en annan lämpligare titel måtte skapas för landsfiskalen; framhållande Konungens befallningshavande, att landsfiskalens verksamhet som åklagare torde böra göras beroende av Konungens befallningshavandes förordnande;

Västerbottens län: att Konungens befallningshavande ville vitsorda, att ifrågavarande tjänstemans verksamhet borde komma att medföra avsevärda fördelar framför allt för polis- och åklagarväsendet å landsbygden; att Konungens befallningshavande till fullo instämde i vad de sakkunniga yttrat därom likasom Konungens befallningshavande jämväl i övrigt kunde giva sin anslutning till de sakkunnigas förslag. Beträffande landsfiskalstiteln föreslogs i stället benämningen polismästare, och i fråga om antalet tjänstemän enligt det i departementet uppgjorda förslaget förklarades, att Västerbottens län bleve försatt i bättre ställning än enligt fögderiförvaltningskommitténs alternativ III.

D. *Mantalsskrivningen* å landsbygden hava de sakkunniga föreslagit att i huvudsak verkställas av kronolänsmännen. Med avsende härpå samt *i fråga om häradsskrivarens och kronolänsmannens tjänsteställning* har anförts av Konungens befallningshavande i

Stockholms län: att kronolänsmännen borde kunna övertaga ej blott själva mantalsskrivningsförrättningen utan ock avfattande av stommen och längdens komplettering, en anordning, varigenom länsmännens ansvarskänsla skärptes; ävenledes vore nyttigt för kontrollen, att länsmannen finge uppgöra pensionsförteckningen;

Kronobergs län: att länsmännen genom mantalsskrivningsbestyret bleve än mera bundna vid kontorsgöromålen;

Kristianstads län: att om häradsskrivarna, såsom man kunde antaga, bleve för mycket förtyngda av arbete, antalet tjänstemän kunde ökas;

Göteborgs och Bohus län: att länsmännen väl torde kunna övertaga mantalsskrivningsbestyret, men att, om häradsskrivarna ålades uppbördsredogörelsen, tiden för restlängdens utskrivning, eller från den 5 till och med den 31 december, vore för kort;

Älvsborgs län: att häradsskrivarna, om bötesredogörelsen lades å landsfiskalen, borde kunna gå i land med övriga dem tillämnade göromål; att åtskilliga betänkligheter väl mötte mot att länsmännen skulle ombesörja mantalsskrivningen, men att dessa betänkligheter sannolikt vore av övergående natur och kunde övervinnas;

Värmlands län: att det ej vore tillrådligt lämna mantalsskrivningen åt länsmännen, enär oavsett olägenheten av att binda dem mera än

nödigt vid kontorsarbete, mantalsskrivningen borde verkställas helst av samma person som debiterar;

Jämtlands län: att mantalsskrivningen kunde hindra länsmännens polistjänst, men att deras kompetens för arbetet väl räckte till. I övrigt vore anordningen ett provisorium, enär hela det civila registreringsarbetet borde snart omläggas till större tillförlitlighet, en anordning, varpå man dock icke nu kunde inlåta sig. En viss fara förelåge nog med avseende på länsmännen såsom mantalsskrivningsförrättare, om hinder av trängande polisgöromål plötsligt uppstode. För sådant fall borde, såsom de sakkunniga föreslagit, en särskild mantalsskrivningsförrättare kunna förordnas;

Västerbottens län: att länsmännen utan anmärkning gjort mantalsskrivningen i lappmarksfögderiet. Dock vore särskilt genom folkpensioneringens tillkomst en omläggning av mantalsskrivningsväsendet inom en ej avlägsen framtid att motse. Frågan vore därför nu att betrakta som ett provisorium.

E. Beträffande *kronolänsmännens kompetens* framhålles från flera håll, att denna måste höjas, och det har exempelvis från Västerbottens län påståtts, att så måste ske, även om kronofogdetjänsten, enligt fögderiförvaltningskommitténs alternativ III, bibehölles, eftersom exekutionsväsendet avsetts att läggas på länsmännen. Behovet av sålunda ökad kompetens borde ej föranleda någon examen vid högskola, utan saken kunde ordnas medelst en reform av nuvarande länsmansexamen huvudsakligen enligt nämnda kommittés förslag. Om en av staten föranstaltad, praktisk lärobok i juridiska ämnen bleve tillgänglig, kunde studierna underlättas och vid examen inför någon lämpligen sammansatt kommission tillförlitlig visshet vinnas om nödiga insikter hos den examinerade.

F. I fråga om de av de sakkunniga föreslagna *lönerna* göras anmärkningar från de flesta län, i allmänhet gående ut på, att lönesatserna vore för låga. Beträffande landsfiskalen erinrar således Konungens befallningshavande i Kristianstads län, att hans tjänstgöringspenningar måste sättas till 2,000 kronor, på det att länsnotarier med 1,500 kronor i tjänstgöringspenningar måste finna anledning mottaga förordnande på landsfiskalstjänst. Och Konungens befallningshavande i Jämtlands län anmärker, att landsfiskalens lön måste överstiga häradsskrivarens. Tämligen enstämmigt framhålles, att länsmännens löner satts för låga i de sakkunnigas förslag. Däremot lämnas löneförslaget rörande häradsskrivarna i allmänhet utan anmärkning. Förbättring påyrkas ock i flera utlåtanden beträffande lönerna för länsstyrelsens underordnade tjänstemän, enkannerligen landskanslister och landskontorister.

G. Vidare beröras i några av utlåtandena enskilda detaljer, såsom i fråga om *lantpolisväsendet*, vilket Konungens befallningshavande i Älvsborgs och Jämtlands län önska se löst i sammanhang med organisationen av fögderiförvaltningen; om *kontrollen*, varom i Konungens befallningshavandes i Kopparbergs län utlåtande anmärkes, att de sakkunnigas förslag därutinnan innefattade sådana fördelar, att Konungens befallningshavande utan varje tvekan förordade detsamma, samt beträffande *exekutionsmålen*, i vilket avseende Konungens befallningshavande i Älvsborgs län framhåller, att det bör fixeras, att landsfiskalen vore förrättningsman i det fall att fast egendom skulle försäljas annorstädes än å landskansliet, dock med Konungens befallningshavande förbehållen rätt att förordna annan man.

H. Slutligen är att märka, hurusom länsstyrelserna ifråga om *övergången till den nya organisationen* uttala rätt divergerande meningar. Konungens befallningshavande i Södermanlands, Kristianstads, Göteborgs och Bohus samt Norrbottens län framhålla sålunda, att reformen bör genomföras på en gång, vilken åsikt synes vara biträdd jämväl av Konungens befallningshavande i Örebro län med tillägg att reformen möjligen skulle lättare genomföras successivt, och av Konungens befallningshavande i Jämtlands län, som dock finner det motbjudande att under en följd av år lämna avlöning till en stor grupp av kronofogdar utan att man tillgodogör sig något arbete av dem. Däremot förordas en successiv övergång i likhet med vad kammarkollegium och statskontoret ifrågasatt av Konungens befallningshavande i Älvsborgs, Kopparbergs och Gävleborgs län.

Bilaga C.

Uträkning av kostnaden för icke flyttningsskyldiga kronofogdars överflyttande på indragningsstat.

Län.	Fögderi.	Kronofogdens namn.	Utnämnings-år.	Belopp å indragningsstat: Lön och tjänstgöringspenningar.	Åldrestillägg.	Sportelersättning. **)	Summa.
Stockholms	Svartsjö	Erik Johan Norman *)	1903	4,000	500	450 —	4,950 —
»	Västra	Edvard Fredrik Fries	16/2 1900	4,000	500	790 —	5,290 —
»	Norra Roslags	Carl Wilhelm Sundberg	1890	4,000	500	750 —	5,250 —
»	Södertörns	Johan Ludvid Hofman-Bang*)	(1896) 1907	4,000	500	4,330 —	8,830 —
Uppsala	Mellersta	Per Jakob Åström	1889	4,000	500	990 —	5,490 —
»	Örbyhus	Janne Fredrik Ljungdahl	1889	4,000	500	1,130 —	5,630 —
»	Olands	Carl Josef Lindgren	1897	4,000	500	290 —	4,790 —
Södermanlands	Nyköpings	Lauritz Carl Vilhelm Bökman	1892	4,000	500	780 —	5,280 —
»	Vingåkers	Carl Mauritz Hall	1886	4,000	500	1,300 —	5,800 —
»	Rekarne	Per Edvard Andersson	1896	4,000	500	650 —	5,150 —
Östergötlands	Kinda och Ydre h:ds	Hugo Peter Vilhelm Petersén*	1904	4,000	500	390 —	4,890 —
»	Åkerbo m. fl. h:ds	Hugo Viktor Ygberg	1882	4,000	500	600 —	5,100 —
»	Finspånga läns h:d	Samuel Verner Lundgren *)	1905	4,000	500	680 —	5,180 —
»	Björkekinds m. fl. h:d	Karl Edvard Lindvall	1898	4,000	500	1,510 —	6.010 —
»	Lysings » »	Jakob Edv. Samuel Cnattingius	1892	4,000	500	400 —	4,900 —
»	Aska, Dals » »	Johan Carl Emanuel Arpi	1890	4,000	500	970 —	5,470 —
Jönköpings	Tveta, Vista » »	Gustaf Adolf Andrén*)	1907	4,000	500	770 —	5,270 —
»	Norra och Södra Vedbo	Axel Albrecht Ehrengranat*)	1901	4,000	500	460 —	4,960 —
»	Östra h:ds	Thor Gustaf Landegren	2/2 1900	4,000	500	600 —	5,100 —
		Transport	—	76,000	9,500	17,840 —	103,340 —

*) Skyldig att vid 67 års ålder avgå med pension.
**) Beräknad efter uppgift om sportler för åren 1908—1912.

Län.	Fögderi.	Kronofogdens namn.	Utnämnings-år.	Belopp å indragningsstat: Lön och tjänstgöringspenningar.	Ålderstillägg.	Sportelersättning	Summa.
		Transport	—	76,000	9,500	17,840 —	103,340 —
Jönköpings	Västra härads	Uno Magnus Lindeblad	1897	4.000	500	160 —	4,660 —
»	Västbo »	Carl Harder von Mentzer	1891	4,000	500	280 —	4,780 —
Kronobergs	Konga »	Per Emil Otto Ekedahl	1892	4,000	500	80 —	4,580 —
»	Uppvidinge h:ds	Carl Johan Axel von Schantz	1894	4,000	500	70 —	4,570 —
»	Kinnevalds m. fl. h:ds	August Sjögren	1882	4,000	500	210 —	4,710 —
»	Allbo h:ds	Vilh. Gustaf Emil Hjalm Modée	1899	4,000	500	310 —	4,810 —
»	Sunnerbo h:ds	Carl Rudolf Fagerholm	1884	4,000	500	800 —	5,300 —
Kalmar	Tuna läns o. Sevede h:ds	Jakob Gustaf Odencrantz	1899	4,000	500	770 —	5,270 —
»	Norra Möre o. Stranda »	Rudolf Achates Bergman	1890	4,000	500	570 —	5,070 —
»	Södra Möre h:ds	Carl Edvard Eriksson	1886	4,000	500	860 —	5,360 —
Gottlands	Södra	Johan Herman Bachér *)	1905	4,000	500	610 —	5,110 —
Blekinge	Västra	Olof Gustaf Söderlund	1886	4,000	500	1,140 —	5,640 —
Kristianstads	Norra Åsbo m. fl. h:ds	Birger Albert Ljungberg	1898	4,000	500	190 —	4,690 —
»	Ingelstads » »	Assar Carl Anund Bergengren*)	1903	4,000	500	440 —	4,940 —
Malmöhus	Oxie och Skytts h:ds	Olof Magnus Gustaf Olsson *)	1907	4,000	500	1,550 —	6,050 —
»	Frosta och Färs »	Nils Georg Witthoff	1893	4,000	500	1,730 —	6,230 —
»	Ljunits m. fl. h:ds	Philip Ludvig von Platen*)	1903	4,000	500	1,030 —	5,530 —
»	Rönnebergs » »	Carl Jakob Emanuel Möller	1889	4,000	500	1,340 —	5,840 —
Hallands	Laholms	Patrik Leonard Forsbäck *)	1904	4,000	500	1,150 —	5,650 —
Göteborgs o. Bohus	Inlands	Johan Claes Viktor Holmertz	1896	4,000	500	700 —	5,200 —
Älvsborgs	Kullings	Carl Gunno Vilhelm Almgren	(1886) 1894	4,000	500	780 —	5,280 —
»	Sundals	Tage Harald Amandus v. Schéele *)	25/8 1900	4,000	500	660 —	5,160 —
Skaraborgs	Norra Vadsbo	Gustaf Vilhelm Höijer	1891	4,000	500	240 —	4,740 —
»	Södra Vadsbo	Johan Albert Tomtlund	2/2 1900	4,000	500	1,210 —	5,710 —
»	Skövde	Carl Abraham Alex. Wetterberg	(1888) 1899	4,000	500	700 —	5,200 —
»	Barne	Reinhold Molander*)	1905	4,000	500	780 —	5,280 —
Värmlands	Mellansysslets	Janne Fredrik Stenström *)	(1891) 25/8 1900	4,000	500	910 —	5,410 —
»	Jösse	Karl Oskar Hammarberg *)	(1895) 1902	4,000	500	880 —	5,380 —
		Transport	—	188,000	23,500	37,990 —	249,490 —

*) Skyldig att vid 67 års ålder avgå med pension.

Län.	Fögderi.	Kronofogdens namn.	Utnämnings-år.	Belopp å indragningsstat: Lön och tjänstgöringspenningar.	Ålderstillägg.	Sportelersättning.	Summa.
		Transport	—	188,000	23.500	37,990 —	249,490 —
Värmlands	Frykdals	Herman Undén*)	(1901) 22/6 1906	4,000	500	1,020 —	5,520 —
Västmanlands	Västerås	Torsten Vilhelm Kalén	(1893) 16/2 1900	4.000	500	1,240 —	5,740 —
»	Kungsör	Alex. Fredrik Edu. August Funck*)	25/9 1900	4,000	500	820 —	5,320 —
»	Bergslags	Johan Viktor Lange	1895	4,000	500	1,390 —	5,890 —
»	Salbergs-Väsby	Johan Vilhelm Lind*)	1905	4,000	500	1,160 —	5,660 —
Kopparbergs	Hedemora	Karl Axel Bladin	1898	4,000	500	3,170 —	7,670 —
»	Nedan Siljans	Otto Ulrick Essaias Collin*)	1904	4,000	500	840 —	5,340 —
Gävleborgs	Gestriklands	Knut Georg Anjou	1894	4,000	500	1,440 —	5,940 —
»	Södra Hälsinglands	Anders Laur. Fr. Emil von Schultz	1895	4,000	500	1,480 —	5,980 —
»	Norra Hälsinglands	Carl Atle Mauritz von Rehausen	1884	4.000	500	1,220 —	5,720 —
Västernorrlands	Medelpads östra	Erik Fredrik Engelstedt	1889	4,000	500	2,140 —	6,640 —
»	Medelpads västra	Carl Alfred Ljungberg*)	(1900) 1907	4,000	500	1,350 —	5,850 —
»	S:a Ångermanlands övre	Teodor Ödmark*)	1903	4.000	500	1,780 —	6,280 —
»	N:a Ångermanlands övre	Robert Westman*)	1905	4,000	500	940 —	5,440 —
Västerbottens	Skellefteå	Alarik Dalqvist*)	(1897) 1904	4,000	500	1,370 —	5,870 —
Norrbottens	Kalix	Nils Martin Wiedholm	1899	4,000	500	980 —	5,480 —
		Summa	—	**252,000**	**31,500**	**60,330** —	**343,830** —

*) Skyldig att vid 67 års ålder avgå med pension.

Bilaga D.

Uppgift å inom departementet uträknad nettobehållning av flyttningsskyldiga kronofogdars sportler enligt 1878 års löneregelering. *)

Län.	Fögderi.	Kronofogdens namn.	Utnämnings-år.	Sportel-ersättning.
Stockholms	Mellersta Roslags	C. F. Dahlgren	(1907) 1909	960 —
»	Vaxholms	C. A. A. Hägg	(1903) 1910	2,230 —
Uppsala	Södra	J. B. Wadstein	(1908) 1909	530 —
Östergötlands	Vifolka m. fl. h:ds	E. A. Myrin	(1907) 1909	910 —
»	Hammarkinds h:ds	N. O. C. Leth	1911	840 —
Jönköpings	Östbo	C. O. Helmer	1910	570 —
Kalmar	Tjusts	G. Lindeberg	(1901) 1911	1,040 —
»	Aspelands m. fl. h:ds	J. E. Lagström	1910	440 —
»	Ölands	N. G. G. Berggren	1910	450 —
Blekinge	Östra	C. E. Sandstedt	1912	1,100 —
Kristianstad	Ö. och V. Göinge	C. H. Areskoug	1912	— —
»	Villands m. fl. h:ds	L. A. C. Sjöström	1911	530 —
Malmöhus	Luggude h:ds	A. E. Camp	(1908) 1909	2,740 —
»	Torna och Bara h:ds	N. Linder	1911	1,440 —
Hallands	Halmstads	O. E. Ehnbom	1910	580 —
»	Varbergs	J. E. V. Willner	1910	780 —
Göteborgs o. Bohus	Göteborgs	S. Ljunggren	(1888) 1910	2,930 —
»	Orusts och Tjörns	J. V. Hallensten	1911	450 —
»	Sunnervikens	C. H. G. J. Wickbom	(1905) 1911	1,390 —
»	Norrvikens	J. G. E. Ekström	1911	760 —
		Transport	—	20,670 —

Anm. Samtliga flyttningsskyldiga kronofogdar äro skyldiga att vid 67 års ålder avgå med pension.

*) Beräknad efter förhållandena åren 1908—1912.

Län.	Fögderi.	Kronofogdens namn.	Utnämnings-år.	Sportel-ersättning.
		Transport	—	20,670 —
Älvsborgs	Väne	K. F. V. Svensson	(1902) 1910	1,770 —
»	Marks	K. A. Rosell	(1908) 1909	640 —
»	Vedbo	O. A. Frändén	(1905) 1910	700 —
Skaraborgs	Vartofta	E. Edengren	1910	1,060 —
»	Skara	C. J. G. Bohman	(1901) 1911	840 —
Värmlands	Östersysslets	G. H. Nyström	1910	880 —
»	Älvdals	G. A. Lind.	(1908) 1912	1.190 —
Örebro	Ö. Närkes	A. Lilja	1910	780 —
»	V. Närkes	K. R. Norsell	(1903) 1912	1,360 —
»	Nora	E. A. Humble	1912	760 —
Kopparbergs	Faluns	H. A. Bohm	(1906) 1909	1,840 —
»	Ovan Siljans	A. O. M. Olsson	1911	1,270 —
»	Vesterdals	J. E. G. Lyckholm	1910	1,260 —
»	Väster Bergslags	Hj. Rosberg	1911	2,280 —
Gävleborgs	Västra Hälsinglands	P. E. Sidenvall	(1908) 1909	1,380 —
Jämtlands	Norra	A. Wettermark	1911	1,090 —
»	Västra	O. F. Tengvall	(1907) 1909	1,170 —
»	Södra	E. J. O. Montell	1910	600 —
Västerbottens	Umeå	U. G. Hellgren	1910	2,500 —
»	Lappmarks	B. Helleberg	(1908) 1909	1,070 —
Norrbottens	Piteå	H. Lönner	1912	— —
»	Torneå	J. Svanström	1910	870 —
		Summa	—	45,980 —

Bilaga E. Rikets indelning i landsfiskals-, häradsskrivar- och kronolänsmansdistrikt.

Anm. Vid jämförelse emellan den nuvarande och den föreslagna indelningen visar sig här och var en brist på överensstämmelse emellan de å ömse sidor lämnade sifferuppgifter. Denna brist härrör från de primäruppgifter, som varit för departementet tillgängliga.

Skiljaktigheten är skäligen obetydlig och inverkar i varje fall icke på indelningsförslaget, sådant det framträder i tabellen.

Rikets indelning i landsfiskals-, härads-

Stock-

(Hela länet ett

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Norra Roslags	20.37	30.648	1	Frösåkers härads norra distrikt	3,67	4,322
				1	Frösåkers härads södra distrikt	6,62	9,387
				1	Väddö och Häfverö skeppslag	3,28	7,952
				1	Närdinghundra härad	6,80	8.987
1	Mellersta Roslags	12,30	23.195	1	Sjuhundra härad	2,91	5.103
				1	Lyhundra härad	3,18	5,001
				1	Bro och Vätö skeppslag	2,29	4,877
				1	Frötuna och Länna skeppslag	3,92	8,214
1	Svartsjö	4.06	26,171	1	Färentuna härad	2,13	7,207
				1	Sollentuna härad	1,93	18,964

Bilaga E.

skrivar- och kronolänsmansdistrikt.

holms län.

landsfiskalsdistrikt.)

Föreslagen indelning.							
Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Frösåkers, omfattande Frösåkers härads norra och södra länsmansdistrikts nuvarande områden	10,29	13,709				
1	Väddö, omfattande Väddö och Häfverö skeppslags länsmansdistrikts nuvarande område	3,28	7,952				
1	Närdinghundra, omfattande Närdinghundra härads länsmansdistrikts nuvarande område oförändrat	6,80	8,987	1	Norra Roslags omfattar motstående 3 länsmansdistrikt	20,37	30,648
1	Vätö, omfattande Bro och Vätö skeppslags länsmansdistrikts nuvarande område samt Söderbykarls och Estuna socknar	4,17	7,854				
1	Sjuhundra, omfattande Sjuhundra härads länsmansdistrikts nuvarande område samt Lohärads, Malsta och Husby-Lyhundra socknar	4,15	7,127				
1	Frötuna, omfattande Frötuna och Länna skeppslags länsmansdistrikts nuvarande område	3,92	8,214				
1	Långhundra, omfattande västra fögderiets norra länsmansdistrikts nuvarande område samt Skånella och Markims socknar	3,97	6,173	1	Mellersta Roslags omfattar motstående 4 länsmansdistrikt	16,21	29,368
1	Sollentuna, omfattande Sollentuna härads länsmansdistrikts med Sundbybergs köping nuvarande område därav i: Sundbybergs köping ..... 5,266 inv.	1,93	18,964				

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Vaxholms	10,24	47,826	1	Åkers skeppslag	3,68	6,145
				1	Danderyds skeppslag	2,16	32,268
				1	Värmdö skeppslags norra distrikt	4,40	9,413
				1	Värmdö skeppslags södra distrikt		
1	Södertörns	18,87	42,163	1	Svartlösa härads södra distrikt	4,17	10,129
				1	Svartlösa härads norra distrikt	0,64	8,575
				1	Sotholms härads södra distrikt	3,58	7,777
				1	Sotholms härads norra distrikt	5,68	7,285
				1	Öknebo härad	4,30	8,397

Föreslagen indelning.

Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Erlinghundra, omfattande västra fögderiets västra länsmansdistrikts nuvarande område samt Norrsunda, Hammarby och Fresta socknar	3,63	8,576	1	Sollentuna omfattar motstående 2 länsmansdistrikt	5,56	27,540
1	Vallentuna, omfattande västra fögderiets östra länsmansdistrikts nuvarande område samt Orkesta och Vallentuna (huvuddelen) socknar	3,96	6,334				
1	Solna, omfattande Solna socken	0,20	16,736				
1	Danderyds, omfattande Danderyds skeppslags länsmansdistriks nuvarande område (Djursholms stad, Lidingö och Stocksunds köpingar häri inberäknade), med undantag av Solna socken	1,96	15,532	1	Vaxholms, omfattar motstående 3 länsmansdistrikt	6,12	38,602
	därav i: Djursholms stad ..... 3,811 inv. Stocksunds köping ..... 1,042 » Lidingö köping ..... 5,410 »						
1	Åkers, omfattande Åkers skeppslags länsmansdistrikts nuvarande område	3,68	6,145				
1	Värmdö norra, omfattande Värmdö skeppslags norra länsmansdistrikts nuvarande område	4,40	3,539				
1	Värmdö södra, omfattande Värmdö skeppslags södra länsmansdistrikts nuvarande område		5,874				
1	Sotholms norra, omfattande Sotholms härads norra länsmansdistrikts nuvarande område	5,68	7,285				

Nuvarande indelning.

Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Västra	11,35	21,083	1	Norra distriktet	3,32	5,145
				1	Västra distriktet	2,56	5,656
				1	Södra distriktet	2,36	5,833
				1	Östra distriket	3,11	4,449
6				23			

Föreslagen indelning.

Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Sotholms södra, omfattande Sotholms härads södra länsmansdistrikts med Nynäshamns köping nuvarande område	3,58	7,777	1	Södertörns östra omfattar motstående 5 länsmansdistrikt	17,34	30,620
	därav i Nynäshamns köping 2,148 inv.						
1	Färentuna, omfattande Färentuna härads länsmansdistrikts nuvarande område	2,13	7,207				
1	Nacka, omfattande Svartlösa härads norra länsmansdistrikts med Saltsjöbadens köping nuvarande område	0,64	8,575				
	Därav i Saltsjöbadens köping 2,527 inv.						
1	Tumba, omfattande Svartlösa härads södra länsmansdistrikts nuvarande område	4,17	10,129				
1	Öknebo, omfattande Öknebo härads länsmansdistrikts nuvarande område	4,30	8,397	1	Södertörns västra omfattar motstående 4 länsmansdistrikt	11,24	34,308
21				6			

Uppsala

(Hela länet ett

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Södra	12,79	21,311	1	Håbo härad	2,75	4,588
				1	Bro härad	2,31	3,026
				1	Trögds härads sydöstra del	2,05	2,894
				1	Trögds härads nordöstra del	3,02	5,236
				1	Åsunda härad	2,66	5,567
1	Mellersta	14,94	24,642	1	Lagunda härad	2,12	4,267
				1	Hagunda härad	3,45	4,754
				1	Ulleråkers härad	2,52	4,873
				1	Bälinge härad	2,62	3,592
				1	Vaksala härad	1,46	3,666
				1	Rasbo härad	2,77	3,490
1	Örbyhus	15,38	32,250	1	Tierps tingslags distrikt	4,63	9,465
				1	Vesslands och Tolfta distrikt	3,08	4,355
				1	Älfkarleby distrikt	2,30	9,833
				1	Vendels tingslags distrikt	1,69	2,738
				1	Norunda härad	3,68	5,859
1	Olands	13,13	19,863	1	Olands tingslags distrikt	4,87	7,710
				1	Löfsta tingslag	5,11	6,481
				1	Films och Dannemora tingslag	3,15	5,672
4				19			

län.

landsfiskalsdistrikt.)

Föreslagen indelning.							
Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Håbo distrikt, omfattande Håbo och Bro härad samt av Trögds härad Hacksta, Löt, Villberga och Husby-sjutolft socknar	6,13	10,540				
1	Åsunda distrikt, omfattande Åsunda härad samt Trögds härads övriga socknar	6,66	10,771	1	Enköpings, motsvarande motstående 3 länsmansdistrikt	18,36	30,332
1	Lagunda distrikt, omfattande Lagunda och Hagunda härad	5,57	9,021				
1	Ulleråkers distrikt, omfattande Bälinge och Ulleråkers härad	5,14	8,465				
1	Vaksala distrikt, omfattande Vaksala och Rasbo härad	4,23	7,156				
1	Olands distrikt, omfattande Olands förra tingslag	4,87	7,710	1	Uppsala, motsvarande motstående 5 länsmansdistrikt med undantag av Vendels förra tingslag	22,50	35,484
1	Löfsta distrikt, omfattande Löfsta förra tingslag	5,11	6,481				
1	Dannemora distrikt, omfattande Films och Dannemora förra tingslag, samt	3,15	5,672				
	Vendels förra tingslag	1,69	2,738				
1	Norunda härad	3,68	5,859				
1	Tierps förra tingslag (Tierp och Söderfors socknar)	4,63	9,465				
1	Vesslands och Tolfta socknar	3,08	4,355				
1	Älfkarleby socken	2,30	9,833	1	Örbyhus, motsvarande motstående 4 länsmansdistrikt jämte Vendels förra tingslag	15,38	32,250
12				3			

Söderman-
(Hela länet ett

Nuvarande indelning.

Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Nyköpings	20,85	37,495	1	Jönåkers	9,47	19,043
				1	Rönö	6,16	9,894
				1	Hölebo	5,22	8,558
1	Gripsholms	13,44	23,946	1	Åkers	4,56	7,759
				1	Selebo	3,81	7,140
				1	Daga	5,07	9,047
1	Rekarne	10,47	21,965	1	Öster Rekarne	6,64	12,582
				1	Väster-Rekarne	3,83	9,383
1	Vingåkers	22,15	51,002	1	Oppunda härads västra distrikt	5,20	12,443
				1	» » mellersta distrikt	5,30	9,765
				1	» » östra distrikt	5,09	14,603
				1	Villåttinge	6,56	14,191
4				12			

lands län.

landsfiskalsdistrikt).

Föreslagen indelning.

Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Jönåkers härads östra distrikt omfattande Nikolai, Bärbo, Nykyrka, Stigtomta, Halla, Bergshammars och Tunabergs socknar av Jönåkers härad	4,10	10,826				
1	Jönåkers härads västra distrikt omfattande Tuna, Lunda, Kila och Björkviks socknar av Jönåkers härad	5,37	8,217				
1	Rönö distrikt (oförändrat)	6,16	9,894	1	Nyköpings, omfattande motstående 4 länsmansdistrikt	20,85	37,495
1	Hölebo » (»)	5,22	8,558				
1	Åkers distrikt (oförändrat)	4,56	7,759				
1	Selebo » (»)	3,81	7,140	1	Gripsholms, omfattande motstående 3 länsmansdistrikt	13,44	23,946
1	Daga » (»)	5,07	9,047				
1	Villåttinge distrikt (oförändrat)	6,56	14,191				
1	Öster-Rekarne distrikt (oförändrat)	6,64	12,582	1	Rekarne, omfattande motstående 3 länsmansdistrikt	17,08	36,156
1	Väster-Rekarne distrikt (oförändrat)	3,83	9.383				
1	Oppunda härads västra distrikt (oförändrat) — därav i Vingåkers municipalsamhälle 709 inv.	5,20	12,443				
1	Oppunda härads mellersta distrikt (oförändrat)	5,30	9,765	1	Oppunda, omfattande motstående 3 länsmansdistrikt	15,59	36,811
1	Oppunda härads östra distrikt (oförändrat)	5,09	14.603				
13				4			

Östergöt-
(Hela länet ett

Nuvarande indelning.

Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Kinda och Ydre härads..	23,50	26,244	1	Kinda härads södra distrikt	8,38	10,888
				1	Kinda härads norra distrikt	5,90	7,629
				1	Ydre härads södra distrikt.....	9.22	7,727
				1	Ydre härads norra distrikt.....		
1	Åkerbo, Bankekinds och Hanekinds härads	10,18	22,600	1	Bankekinds härad.....	5,64	11,731
				1	Åkerbo härad.....	1,83	3,216
				1	Hanekinds härad	2,71	7,653
1	Vifolka, Valkebo och Gullbergs härads	10,85	26,628	1	Gullbergs härad.....	3,01	6,163
				1	Vifolka härad.....	3,73	12,862
				1	Valkebo härad	4.11	7,603
1	Lysings och Göstrings härads	11,21	24,384	1	Lysings	4,56	9,708
				1	Göstrings	6,65	14,676
1	Hammarkinds och Skärkinds härads	13,69	22,587	1	Skärkinds härad	3,51	5,227
				1	Hammarkinds härads västra distrikt..	7,08	12,449
				1	Hammarkinds härads södra distrikt...		
				1	Hammarkinds härads östra distrikt ...	3,10	4,911
1	Björkekinds, Östkinds, Lösings, Bråbo och Memmings härads.....	13,24	28,237	1	Lösings härad	1,82	5,077
				1	Memmings härad	1,84	6,797
				1	Bråbo härad	3,72	*) 5,447
				1	Björkekinds härad.....	2,25	4,520
				1	Östkinds härad	3,61	6,396

*) Efter frånräknande av inv. i Östra Eneby s:n, 8,657, som år 1915 inkorp. med Norrköpings stad.

lands län.
landsfiskalsdistrikt.)

Föreslagen indelning.							
Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Kinda härads södra distrikt (oförändrat)	8,38	10,888				
1	Kinda härads norra distrikt (oförändrat)	5,90	7,629	1	Kinda och Ydre härads fögderi omfattande motstående tre länsmansdistrikt	23,50	26,244
1	Ydre härad	9,22	7,727				
1	Åkerbo och Hanekinds härad	4,54	10,869				
1	Bankekinds härad (oförändrat)	5,64	11,731				
1	Skärkinds härad samt Västra Husby och Drothems socknar i Hammarkinds härad	5,13	8,380	1	Åkerbo m. fl. härads fögderi omfattande motstående fyra länsmansdistrikt, *undantagandes* Västra Husby och Drothems socknar	17,80	35,430
1	Valkebo härad (oförändrat)	4,11	7,603				
1	Vifolka härad, med undantag av Normlösa och Västerlösa socknar	3,20	11,095	1	Vifolka m. fl. härads fögderi omfattande motstående tre länsmansdistrikt, *jämte* Normlösa och Västerlösa socknar	14,94	37,246
1	Lysings härad (oförändrat)	4,56	9,708				
1	Göstrings härad (oförändrat)	6,65	14.676				
1	Aska härads norra distrikt (oförändrat)	2,06	11,809				
1	Aska härads södra distrikt samt Dals härad	2,63	8,958	1	Aska m. fl. härads fögderi omfattande motstående fyra länsmansdistrikt *undantagandes* Normlösa och Västerlösa socknar	11,53	35,883
1	Bobergs härad (oförändrat)	3,83	8,953				
1	Gullbergs härad samt Normlösa och Västerlösa socknar i Vifolka härad.	3,54	7,930				

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Finspånga läns härads...	17,96	25,501	1	Tjällmo och Godegårds distrikt.....	4,21	5,633
				1	Hällestads och Vånga distrikt	4,82	7,320
				1	Regna och Skedevi distrikt	5,20	5,507
				1	Risinge distrikt.....	3,73	7,041
1	Aska, Dals och Bobergs härads	8,52	29,720	1	Aska härads norra distrikt.....	2,06	11,809
				1	Aska härads södra distrikt.....	1,33	4,348
				1	Dals härad.....	1,30	4,610
				1	Bobergs härad	3,83	8,953
8				29			

Föreslagen indelning.

Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Regna och Skedevi socknar (oförändrat)	5,20	5,507				
1	Risinge och Vånga socknar	5,28	9,717				
1	Godegård, Tjällmo och Hällestads socknar	7,48	10,277	1	Finspånga läns m. fl. härads fögderi motsvarande motstående fem länsmansdistrikt, *undantagandes* Lösings härad	22,70	34,654
1	Bråbo härad samt Krokeks socken i Lösings härad	3,83	7,559				
1	Lösings härad,*) utom Krokeks socken, samt Memmings härad	2,63	9,762				
1	Björkekinds och Östkinds härad	5,86	10,916	1	Björkekinds m. fl. härads fögderi motsvarande motstående tre länsmansdistrikt *jämte* Lösings härad samt Västra Husby och Drothems socknar	18,24	36,444
1	Ringarums och Gryts socknar i Hammarkinds härad	5,02	8,044				
1	Skönberga, Mogata, Börrums, Skällviks och S:t Annæ socknar	3,70	6,163				
22				6			

*) Enl. K. brev den 5 dec. 1916 skall S:t Johannes socken, areal 0,376 kvm och 3,091 inv., inkorp. med Norrköpings stad.

Jönköpings

(Hela länet ett

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Tveta, Vista och Mo härads	22,43	45,107	1	Tveta härads östra distrikt	5,41	13,821
				1	Tveta härads slottsdistrikt	4,17	16,579
					därav i: Huskvarna stad 6,500 inv.		
				1	Mo härads distrikt	9,79	7,251
				1	Vista härads lantdistrikt	2,82	6,193
				1	Visingsö distrikt	0,24	1,263
1	Norra och Södra Vedbo härads	20,07	33,995	1	Norra Vedbo härads första distrikt	3,21	10,439
				1	Norra Vedbo härads andra distrikt	3,31	4,237
				1	Norra Vedbo härads tredje distrikt	3,43	4,518
				1	Södra Vedbo härads norra distrikt	5,26	7,891
				1	Södra Vedbo härads södra distrikt	4,86	6,910
1	Östra härads	14,00	22,496	1	Östra härads första distrikt	4,86	9,874
				1	Östra härads andra distrikt	4,80	6,942
				1	Östra härads tredje distrikt	4,34	5,680

län.

landsfiskalsdistrikt).

Föreslagen indelning.

Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Tveta härads östra distrikt (oförändrat)	5,41	13,821				
	därav i: Nässjö stad ..... 2,985 inv.						
1	Tveta härads slottsdistrikt (oförändrat)	4,17	16,579				
	därav i: Huskvarna stad..... 6,500 inv.			1	Tveta, Vista och Mo härads (oförändrat) omfattande motstående 4 länsmansdistrikt	22,43	45,107
1	Mo härads distrikt (oförändrat).....	9,79	7,251				
1	Vista härad	3,06	7,456				
1	Norra Vedbo härads första distrikt samt Adelöfs socken	4,39	11,819				
	därav i: Tranås köping ..... 2,209 inv.						
1	Norra Vedbo härad i övrigt	5,56	7,375				
1	Södra Vedbo härads norra distrikt (oförändrat).....	5,26	7,891	1	Norra och Södra Vedbo härads (oförändrat) omfattande motstående 4 länsmansdistrikt.....	20,07	33,995
1	Södra Vedbo härads södra distrikt (oförändrat).....	4,86	6,910				
1	Östra härads första distrikt (oförändrat)	4,86	9,874				
	därav i: Vetlanda köping ..... 2,490 inv.						
1	Östra härads andra distrikt (oförändrat)	4,80	6,942				

Nuvarande indelning.

Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Västra härads	19,56	27,097	1	Västra härads norra distrikt	7,14	11,402
				1	Västra härads östra distrikt	4,91	6,594
				1	Västra härads västra distrikt	7,51	9,101
1	Östbo härads	16,79	23,408	1	Östbo härads norra distrikt	6,97	8,636
				1	Östbo härads mellandistrikt	5,47	8,618
				1	Östbo härads södra distrikt	4,35	6,154
1	Västbo härads	21,92	29,723	1	Västbo härads första distrikt.....	4,66	7,320
				1	Västbo härads andra distrikt	6,41	6,437
				1	Västbo härads tredje distrikt	5,36	8,030
				1	Västbo härads fjärde distrikt	5,49	7,936
6				23			

Föreslagen indelning.

Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Östra härads tredje distrikt (oförändrat)	4,34	5,680				
1	Norra Sandsjö, Vallsjö, Norra Ljunga, Fröderyds, Bäckaby, Ramkvilla, Södra Solberga, Skepperstads och Hjärtlanda socknar	6,44	11,444	1	Motstående 4 länsmansdistrikt	20,44	33,940
1	Malmbäcks, Almesåkra, Ödestugu, Bringetofta, Hylletofta och Svenarums socknar	7,04	7,653				
1	Vrigstads, Nydala, Hjälmseryds, Stockaryds och Hultsjö socknar	6,08	8.000				
1	Östbo härads norra distrikt samt Fryeleds socken	8,24	9,762	1	Motstående 4 länsmansdistrikt	29,91	39,061
1	Östbo härad i övrigt	8,55	13,646				
1	Västbo härads första distrikt (oförändrat)	4,66	7,320				
1	Västbo härads andra distrikt (oförändrat)	6,41	6,437				
1	Västbo härads tredje distrikt (oförändrat)	5,36	8,030	1	Västbo härads (oförändrat) omfattande motstående 4 länsmansdistrikt	21,92	29,723
1	Västbo härads fjärde distrikt (oförändrat)	5,49	7,936				
20				5			

Krono-
(Hela länet ett

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Konga härads	17,04	31,113	1	Konga härads norra distrikt	6,71	12,329
				1	Konga härads östra distrikt	4,14	7,180
				1	Konga härads södra distrikt	6,19	11,604
1	Uppvidinge härads	22,85	26,120	1	Uppvidinge härads övre distrikt	6,22	8,380
				1	Uppvidinge härads mellan-distrikt	8,56	8,130
				1	Uppvidinge härads nedre distrikt	7,57	9,610
1	Kinnevalds och Norrvidinge härads	15,50	24,711	1	Kinnevalds härads södra distrikt	5,73	10,217
				1	Kinnevalds härads norra distrikt	3,61	6,218
				1	Norrvidinge härad	6,16	8,276

bergs län.
landsfiskalsdistrikt.)

Föreslagen indelning.

Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Uppvidinge härads norra distrikt, till omfattning lika med nuvarande övra	6,22	8,380				
1	Uppvidinge härads mellersta distrikt med tillägg av Herråkra socken	9,30	8,549				
1	Uppvidinge härads södra distrikt, till omfattning lika med nuvarande nedra, utom Herråkra socken	6,98	9,191				
1	Konga härads norra distrikt utom Nöbbele socken	5,67	10,747	1	Motstående 4 länsmansdistrikt	28,02	36,867
1	Konga härads östra distrikt med tillägg av Linneryds socken	6,02	9,980				
1	Konga härads södra distrikt utom Linneryds socken, men med tillägg av Nöbbele socken	5,35	10,386				
1	Kinnevalds härads södra distrikt utom Kalvsviks och Jäts socknar	4,50	8,225				
1	Kinnevalds härads norra distrikt med tillägg av Kalvsviks och Jäts socknar	4,84	8,210	1	Motstående 4 länsmansdistrikt	20,71	36,801

Nuvarande indelning.

Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk mängd den 31/12 1912.
1	Allbo härads	15,89	28,363	1	Allbo härads södra distrikt	7,60	12,298
				1	Allbo härads mellan-distrikt	4,67	9,667
				1	Allbo härads övre distrikt	3,62	6,398
1	Sunnerbo härads	28,21	38,631	1	Sunnerbo härads södra distrikt.....	5,31	9,703
				1	Sunnerbo härads sydöstra distrikt	4,02	5,979
				1	Sunnerbo härads sydvästra distrikt ...	7,04	6,064
				1	Sunnerbo härads norra distrikt.....	5,45	9,061
				1	Sunnerbo härads östra distrikt	6,39	7,824
5				17			

Föreslagen indelning.

Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Allbo härads södra distrikt utom Västra Torsås socken	5,52	9,094				
	därav i: Älmhults köping ..... 1,112 inv.						
1	Allbo härads mellersta distrikt utom Hjortsberga och Lekaryds socknar, men med tillägg av Västra Torsås socken	5,36	10,849				
1	Allbo härads norra distrikt, till omfattning lika med nuvarande övra, med tillägg av Hjortsberga och Lekaryds socknar	5,01	8,420				
1	Norrvidinge härads distrikt	6,16	8,276	1	Motstående 4 länsmansdistrikt	22,05	36,639
1	Sunnerbo härads norra distrikt, omfattande Vittaryds, Berga, Dörarps, Ljungby, Kånna, Ryssby och Tutaryds socknar	6,37	10,635				
	därav i: Ljungby köping..... 1,211 inv.						
1	Sunnerbo härads östra distrikt, omfattande Agunnaryds, Pjätteryds, Göteryds, Södra Ljunga och Hamneda socknar	7,14	9,249				
1	Sunnerbo härads södra distrikt, omfattande Markaryds, Hinneryds, Traheryds och Hallaryds socknar	6,41	11,300				
1	Sunnerbo härads västra distrikt, omfattande Angelstads, Annerstads, Torpa, Nöttja, Odensjö, Lidhults och Vrå socknar	8,29	7,447	1	Motstående 4 länsmansdistrikt	28,21	38,631
16				4			

Kalmar
(Hela länet ett

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Tjusts	27,01	38,175	1	Norra Tjusts norra distrikt	8,13	9,323
				1	» » södra »	5,51	9,527
				1	Södra » norra »	6,84	10,665
				1	» » södra »	6,53	8,660
1	Tunaläns och Sevede härads	20,26	26,658	1	Sevede härads norra distrikt	6,55	7,456
				1	» » södra »	4,81	7,565
				1	Tunaläns härad.....	8,90	11,637
1	Aspelands och Handbörds härads	22,42	30,353	1	Aspelands härads östra distrikt	9,92	7,684
				1	» » västra »		6,308
				1	Handbörds » östra »	8,49	11,913
				1	» » västra »	4,01	4,448

län.

landsfiskalsdistrikt.)

Föreslagen indelning.

Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	*1:a distriktet,* omfattande Dalhems, Gärdserums, Ukna, Tryserums och Hannäs socknar	8,13	9,323				
1	*2:a distriktet,* omfattande Västra Eds, Östra Eds, Lofta och Loftahammars socknar	5,51	9,527				
1	*3:e distriktet,* omfattande Gamleby, Odensvi, Blackstads, Hallingeberg och Locknevi socknar Därav i Gamleby köping 359 inv.	6,84	10,665				
1	*4:e distriktet,* omfattande Hjorteds, Gladhammars, Västrums och Törnesfalls socknar	6,53	8,660	1	*Tjusts* omfattande motstående 4 länsmansdistrikt	27,01	38,175
1	*1:a distriktet,* omfattande Misterhults, Tuna och Kristdala socknar Därav i Figeholms köping 343 inv.	8,90	11,637				
1	*2:a distriktet,* omfattande Rumskulla, Södra Vi, Djursdala och Frödinge socknar	6,55	7,456				
1	*3:e distriktet,* omfattande Vimmerby-landsförsamling, Pelarne och Vena socknar	4,81	7,565	1	*Tunaläns och Sevedes* omfattande motstående 3 länsmansdistrikt	20,26	26,658
1	*1:a distriktet,* omfattande Lönneberga, Gårdveda, Målilla, Tveta och Mörlunda socknar	7,43	9,872				
1	*2:a distriktet,* omfattande Järeda, Virserums, Fagerhults och Kråksmåla socknar	6,50	8,568				
1	*3:e distriktet,* omfattande Högsby, Fogelfors, Långemåla och Fliseryds socknar	8,49	11,913	1	*Aspelands och Handbörds* omfattande motstående 3 länsmansdistrikt	22,42	30,353

Nuvarande indelning.

Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Norra Möre och Stranda härads	14,12	27,432	1	Stranda härads södra distrikt	3,45	9,456
				1	» » norra »	2,95	5,339
				1	Norra Möre härads södra distrikt	2,62	5,508
				1	» » » norra »	5,10	7,129
1	Södra Möre härads	17,59	40,229	1	Södra Möre härads södra distrikt	3,69	7,418
				1	» » » nordöstra »	3,62	8,047
				1	» » » norra »	3,88	9,218
				1	» » » västra »	2,63	5,640
				1	» » » östra »	2,72	5,487
				1	» » » sydöstra »	1,05	4.419
1	Ölands	13,45	28,395	1	Ölands Norra Mots norra distrikt	3,09	6,779
				1	» » » södra », därav i Borgholms stad 1,138 inv.	3,74	8,816
				1	Ölands Södra Mots norra distrikt	3,35	6,717
				1	» » » södra »	3,27	6,083
6				25			

Föreslagen indelning.

Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	*1:a distriktet*, omfattande Döderhults och Mönsterås socknar	4,63	9,910				
	Därav i: Mönsterås köping 1,385 inv. Påskallaviks köping 372 »						
1	*2:a distriktet*, omfattande Ålems, Bäckebo och Ryssby socknar	5,63	9,711				
	Därav i Pataholms köping 102 inv.						
1	*3:e distriktet*, omfattande Kalmar landsförsamling, Dörby, Kläckeberga, Förlösa, Åby och Kristvalla socknar	3,86	7,811				
1	*4:e distriktet*, omfattande Ljungby, S:t Sigfrids, Hosmo och Mortorps socknar	2,88	6,715	1	*Norra Möre och Stranda* omfattande motstående 4 länsmansdistrikt	17,00	34,147
1	*1:a distriktet*, omfatttande Madesjö, Örsjö och Oskars socknar	4,63	10,550				
	Därav i Nybro köping 1,953 inv.						
1	*2:a distriktet*, omfattande Halltorps, Voxtorps, Hagby, Arby och Karlslunda socknar	2,72	5,487				
1	*3:e distriktet*, omfattande Vissefjärda och Gullabo socknar	4,03	7,953	1	*Södra Möre* omfattande motstående 4 länsmansdistrikt	14,71	33,514
1	*4:e distriktet*, omfattande Torsås och Söderåkra socknar	3,33	9,524				
1	*1:a distriktet*, omfattande Böda, Högby, Källa, Persnäs och Föra socknar	3,09	6,779				
1	*2:a distriktet*, omfattande Löts, Alböke, Egby, Köpings, Bredsättra, Gärdslösa, Långlöts, Repplinge, Högsrums och Runstens socknar, därav i Borgholms stad 1,113 inv.	3,74	8,816				
1	*3:e distriktet*, omfattande Norra Möckleby, Gårdby, Sandby, Mörbylånga, Resmo, Vickleby, Torslunda, Algutsrum och Glömminge socknar	3,35	6,717				
	Därav i Mörbylånga köping 404 inv.						
1	*4:e distriktet*, omfattande Stenåsa, Hulterstads, Segerstads, Gräsgårds, Ås, Ventlinge, Södra Möckleby, Smedby och Kastlösa socknar	3,28	6,083	1	*Ölands* omfattande motstående 4 länsmansdistrikt	13,46	28,395
22				6			

Gottlands

(Hela länet ett

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Norra	17,77	22,650	1	Norra fögderiets norra distrikt	7,63	8,622
				1	Norra fögderiets mellersta distrikt	4,67	7,141
				1	Norra fögderiets södra distrikt	5,47	6,887
1	Södra	13,59	22,721	1	Södra fögderiets norra distrikt	4,53	8,690
				1	Södra fögderiets mellersta distrikt	5,07	9,104
				1	Södra fögderiets södra distrikt	3,99	4,927
2				6			

län.

landsfiskalsdistrikt.)

Föreslagen indelning.							
Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Norra fögderiets norra distrikt	7,63	8,622				
1	» » mellersta »	4,67	7,141	1	Gottlands norra fögderi, omfattande motstående 3 länsmansdistrikt.....	17,77	22,650
1	» » södra »	5,47	6,887				
1	Södra fögderiets norra distrikt	4,53	8,690				
1	» » mellersta »	5,07	9,104	1	Gottlands södra fögderi, omfattande motstående 3 länsmansdistrikt.....	13,59	22,721
1	» » södra »	3,99	4,927				
6				2			

Blekinge

(Hela länet ett

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Östra	16,47	58,827	1	Kristianopels distrikt	2,63	11,719
				1	Ramdala »	3,72	13,516
				1	Tvings »	4,81	11,241
				1	Hjortsberga »	2,34	10,348
				1	Ronneby »	2,97	12,003
1	Västra	13,45	49,912	1	Hoby distrikt	4,23	13,490
				1	Asarums »	3,29	16,282
				1	Jämshögs »	4,19	10,511
				1	Gammalstorps »	1,74	9,629
2				9			

län.

landsfiskalsdistrikt.)

Föreslagen indelning.							
Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Kristianopels distrikt, omfattande Kristianopel, Torhamns och Jämsjö socknar	2,89	8,466				
	Därav i Kristianopels köping 85 inv.						
1	Ramdala distrikt, omfattande Sturkö, Tjurkö, Ramdala och Lösens socknar	1,46	8,144				
1	Augerums distrikt, omfattande Augerums och Rödeby socknar	2,50	8,625				
1	Hjortsberga distrikt, omfattande Nättraby, Hasslö—Aspö, Listerby, Förkärla, Hjortsberga och Edestads socknar	2,34	10,348	1	Karlskrona, omfattande motstående 4 länsmansdistrikt	8,69	35,583
1	Tvings distrikt, omfattande Tvings, Sillhövda, Eringsboda och Fridlovstads socknar	4,81	11,241				
1	Ronneby distrikt, omfattande Backaryds och Ronneby*) socknar	2,95	12,003				
1	Hoby distrikt, omfattande Bräkne—Hoby och Öljehults socknar	2,53	7,485	1	Ronneby, omfattande motstående 4 länsmans distrikt	13,26	38,681
1	Hällaryds distrikt, omfattande Hällaryds, Åryds och Ringamåla socknar	2,97	7,952				
1	Asarums distrikt, omfattande Asarums socken	1,26	9,313				
1	Gammalstorps distrikt, omfattande Mörrums, Elleholms och Gammalstorps socknar	1,35	7,462				
1	Jämshögs distrikt, omfattande Jämshögs och Kyrkhults socknar	4,19	10,511	1	Karlshamns, omfattande motstående 4 länsmansdistrikt	7,94	34,475
1	Mjällby distrikt, omfattande Ysane, Mjällby och Sölvesborgs socknar	1,14	7,189				
12				3			

*) Inkorp. med Ronneby stad av område med c:a 2,000 inv. ifrågasatt.

Kristian-

(Hela länet ett

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Norra och Södra Åsbo samt Bjäre härads	15,63	56,145	1	Riseberga distrikt	3,69	8,474
				1	Örkelljunga distrikt	3,99	8,069
				1	Gråmanstorps distrikt	2,59	10,849
				1	Björnekulla distrikt	1,56	9,501
				1	Rebbelberga distrikt	2,07	9,424
				1	Båstads distrikt	1,73	9,828
1	Ingelstads och Järrestads härads	5,85	34,509	1	Tryde distrikt	2,12	11,625
				1	Löderups distrikt	2,05	11,634
				1	Järrestads distrikt	1,68	11,250

stads län.

landsfiskalsdistrikt.)

Föreslagen indelning.							
Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Gråmanstorps distrikt (oförändrat)	2,59	10,849				
1	Björnekulla distrikt (oförändrat)	1,56	9,501				
1	Rebbelberga distrikt (oförändrat).....	2,07	9,424	1	Ängelholms distrikt, omfattande motstående 4 länsmansdistrikt	7,95	39,602
1	Båstads distrikt (oförändrat)	1,73	9,828				
1	Riseberga distrikt.....	3,69	8,474				
1	Örkelljunga distrikt.....	3,99	8,069				
1	Stoby distrikt, omfattande Stoby socken, Hässleholms stad samt Vankiva, Hörja, Finja och Röke socknar..... Därav i Hässleholms stad 2,788 inv.	3,93	12,283				
1	Brönnestads distrikt, omfattande Norra Mellby, Tjörnarps, Brönnestads, Matteröds, Häglinge och Torups socknar	3,48	7,025	1	Hässleholms distrikt, omfattande motstående 4 länsmansdistrikt.....	15,09	35,851
1	Verums distrikt (oförändrat).....	4,52	8,003				
1	Vinslövs distrikt, omfattande Önnestads, Sörby, Gumlösa, Vinslövs, Nävlinge, Ignaberga och Norra Sandby socknar	2,56	8,490				
1	Osby distrikt (oförändrat).....	3,44	8,479				
1	Färlövs distrikt, omfattande Östra Broby, Emislövs, Hjärsås, Knisslinge, Kviinge, Gryts, Färlövs och Norra Strö socknar	3,58	10,941	1	Broby distrikt, omfattande motstående 4 länsmansdistrikt	14,10	35,913

Nuvarande indelning.

Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Villands, Gärds och Albo härads	17,22	59,002	1	Brösarps distrikt (Albo härad)	3,02	10,569
				1	Vä distrikt	1,66	8,572
				1	Åsphults distrikt	2,18	7,086
				1	Degeberga distrikt	2,66	7,653
				1	Oppmanna distrikt	2,68	6,257
				1	Näsums distrikt	3,12	8,472
				1	Fjälkinge distrikt	1,90	10,393
1	Östra och Västra Göinge härads	25,52	63,468	1	Verums distrikt	4,52	8,003
				1	Stoby distrikt	5,30	14,921
				1	Vinslöfs distrikt	1,92	6,863
				1	Brönnestads distrikt	2,75	6,014
				1	Osby distrikt	3,44	8,479
				1	Broby distrikt	5,02	11,246
				1	Färlöfs distrikt	2,57	7,942
4				23			

Föreslagen indelning.

Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Örkene distrikt, omfattande Glimåkra och Örkene socknar	4,01	8,247				
1	Oppmanna distrikt (oförändrat)	2,68	6,257				
1	Näsums distrikt (oförändrat)	3,12	8,472	1	Kristianstads distrikt, omfattande motstående 4 länsmansdistrikt	11,71	33,369
1	Fjälkinge distrikt (oförändrat)	1,90	10,393				
1	Vä distrikt, omfattande Vä, Norra Åsums, Skepparslövs, Köpinge socknar	1,48	8,203				
1	Äsphults distrikt, omfattande Lyngsjö, Västra Vrams, Östra Vrams, Äsphults, Linderöds, Träne och Djurröds socknar	2,35	7,455				
1	Degeberga distrikt (oförändrat)	2,66	7,653	1	Gärds och Albo distrikt, omfattande motstående 4 länsmansdistrikt	9,51	33,880
1	Brösarps distrikt (oförändrat)	3,02	10,569				
1	Tryde distrikt, omfattande Tranås, Onslunda, Kverrestads, Smedstorps, Tryde, Spjutstorps, Ullstorps, Övraby och Benestads socknar	1,99	11,340				
1	Löderups distrikt, omfattande Glemminge, Tosterups, Hammenhögs, Hannas, Ingelstorps, Valleberga, Löderups, Hörups, Bollerups, Östra Herrestads, Ingelstads och Borrby socknar	2,19	11,919	1	Ingelstads och Järrestads distrikt, omfattande motstående 3 länsmansdistrikt	5,86	34,509
1	Järrestads distrikt (oförändrat)	1,68	11,250				
23				6			

Malmö-

(Hela länets ett

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Oxie och Skytts härads	4,80	34,295	1	Oxie härads östra distrikt	0,97	7,160
				1	Oxie härads västra distrikt	0,97	8,234
				1	Skytts härads östra distrikt	1,31	10,241
				1	Skytts härads västra distrikt	1,55	8,660
1	Ljunits, Herrestads och Vemmenhögs härads	6,41	36,130	1	Vemmenhögs härads östra distrikt	1,90	13,258
				1	Vemmenhögs härads västra distrikt	1,65	9,094
				1	Ljunits härads distrikt	1,08	6,312
				1	Herrestads härads distrikt	1,78	7,466

hus län.

landsfiskalsdistrikt.)

Föreslagen indelning.							
Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Oxie distrikt, omfattande Särslövs, Husie, Södra Sallerups, Oxie, Fosie, Lockarps, Arrie, Glostorps, Bunkeflo, Västra Klagstorps och Tygelsjö socknar	1,18	10,411				
1	Vällinge distrikt, omfattande Vällinge, Fuglie, Håslövs, Bodarps, Rångs, Stora Hammars, Västra Tommarps, Skegrie, Maglarps, Hemmarlövs, Västra Vemmerlövs, Lilla Slågarps, Stora Slågarps, Gässie, Eskilstorps, Hököpinge, Södra Åkarps, Mellan Grevie och Östra Grevie socknar	1,88	11,222				
1	Svedala distrikt, omfattande Svedala, Västra Kärrstorps, Törringe, Västra Ingelstads, Västra Alstads, Fru Alstads, Anderslövs, Bösarps, Dalköpinge, Gislövs, Gylle och Kyrkoköpinge socknar	1,75	12,662	1	Oxie och Skytts (oförändrat) omfattande motstående 3 länsmansdistrikt	4,81	34,295
1	Vemmenhögs norra distrikt, omfattande Skurups köping samt Skurups, Slimminge, Gustavs, Gärdslövs, Önnarps, Svenstorps och Hassle Bösarps socknar	1,73	9,534				
1	Vemmenhögs södra distrikt, omfattande Simlinge, Hemmesdynge, Södra Åby, Östra Torps, Lilla Isie, Åspö, Östra Klagstorps, Källstorps, Lilla Bedinge, Tullstorps, Östra Vemmenhögs, Västra Vemmenhögs och Grönby socknar	1,48	9,435				
1	Rydsgårds distrikt, omfattande samtliga socknar i Ljunits härad samt Skivarps, Solberga och Örsjö socknar i Vemmenhögs härad	1,42	9,695	1	Vemmenhögs, Ljunits och Herrestads disrikt, omfattande motstående 4 länsmansdistrikt	6,41	36,130
1	Herrestads distrikt, omfattande samtliga socknar i häradet	1,78	7,466				

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Torna och Bara härads	7,68	43,356	1	Torna härads östra distrikt	3,06	11,834
				1	Torna härads västra distrikt	1,49	9,642
				1	Bara härads östra distrikt	2,18	8,688
				1	Bara härads västra distrikt	0,95	13,192
1	Frosta och Färs härads	13,53	48,985	1	Frosta härads norra distrikt	3,12	7,294
				1	Frosta härads östra distrikt	2,43	9,565
				1	Frosta härads västra distrikt	1,94	8,480
				1	Färs härads norra distrikt	3,22	12,821
				1	Färs härads södra distrikt	2,82	10,825

Föreslagen indelning.

Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Torna östra distrikt, omfattande nuvarande område, minskat med Hardeberga och Bjällerups socknar	2,76	10,853				
1	Torna västra distrikt, omfattande nuvarande område, ökat med Hardeberga och Bjällerups socknar	1,79	10,623				
1	Bara östra distrikt, omfattande nuvarande område, ökat med Brågarps och Nevishögs socknar	2,37	10,740				
1	Bara västra distrikt, omfattande nuvarande område, minskat med Brågarps och Nevishögs socknar	0,76	11,140	1	Torna och Bara distrikt, omfattande motstående 4 länsmansdistrikt	7,68	43,356
1	Frosta västra distrikt, omfattande nuvarande område, ökat med Högseröds socken	2,23	8,480				
1	Färs norra distrikt, omfattande nuvarande område, minskat med Vombs socken	2,81	12,296				
1	Färs södra distrikt, omfattande uuvarande område, ökat med Vombs socken	3,24	11,350	1	Sjöbo distrikt, omfattande motstående 3 länsmansdistrikt.....	8,28	32,126
1	Eslövs distrikt, omfattande Källs, Nöbbelövs, Norra Skrävlinge, Reslövs, Östra Karaby, Västra Strö, Trollenäs, Västra Sallerups, Remmarlövs, Virke och Norrvidinge socknar samt Eslövs stad	1,51	14,694				
1	Onsjö norra distrikt, omfattande Torrlösa, Konga, Asks, Billinge, Röstånga, Hallaröds, Stehags och Bosarps socknar	2,76	8,730				
1	Frosta norra distrikt, omfattande nuvarande område.....	3,12	7,294				
1	Frosta östra distrikt, omfattande nuvarande område, minskat med Högseröds socken	2,13	9,565	1	Eslövs distrikt, omfattande motstående 4 länsmansdistrikt	9,54	40,283

Nuvarande indelning.

Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Rönnebergs, Onsjö och Harjagers härads	7,92	48,333	1	Rönnebergs härads distrikt	1,83	11,557
				1	Ön Vens distrikt	0,08	1,144
				1	Onsjö härads norra distrikt	1,94	5,600
				1	Onsjö härads södra distrikt	2,32	17,898
				1	Harjagers härads distrikt	1,75	12,134
1	Luggude härads	6,82	55,915	1	Luggude härads norra distrikt	1,41	16,011
				1	Luggude härads mellersta distrikt	1,87	10,195
				1	Luggude härads östra distrikt	2,15	13,049
				1	Luggude härads västra distrikt	[1]1,39	16,660
6				26			

Föreslagen indelning.

Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den $^{31}/_{12}$ 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den $^{31}/_{12}$ 1912.
1	Kävlinge distrikt, omfattande Örtofta, Lilla Harrie, Stora Harrie, Högs, Kävlinge, Löddeköpinge, Barsebäcks, Hofterups, Västra Karaby, Saxtorps, Dagstorps, Söderviddinge och Annelövs socknar	1,71	12,208				
1	Rönnebergs distrikt, omfattande samtliga socknar i häradet	1,91	12,701				
1	Ekeby distrikt, omfattande Ekeby, Kågeröds, Halmstads och Ottorps socknar	1,57	8,497	1	Landskrona distrikt, omfattande motstående 3 länsmansdistrikt	5,19	33,406
1	Höganäs distrikt, omfattande Höganäs bruksförsamling samt Väsby och Brunnby socknar	0,88	12,277				
1	Kattarps distrikt, omfattande Jonstorps, Farhults, Välinge, Kattarps, Fleninge och Vikens socknar	1,34	9,547				
1	Ramlösa distrikt[1]), omfattande Hälsingborgs landsförsamling, Raus, Allerums, Kropps, Mörarps, Välluvs, Frillestads, Bårslövs och Fjärrestads socknar samt Kvistofta sockendel	1,88	16,678				
1	Billesholms distrikt, omfattande Norra Vrams, Södra Vrams, Bjuvs, Härslunda och Risekatslösa socknar	0,95	8,916	1	Hälsingborgs distrikt, omfattande motstående 4 länsmansdistrikt	5,05	[1])47,418
25				7			

[1]) Häri ingår Raus socken, som föreslagits att inkorporeras med Hälsingborgs stad, med 7,378 inv.

Hallands

(Hela länet ett

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Laholms	17,40	35,377	1	Södra distriktet	4,35	10,010
				1	Mellersta distriktet	6,35	10,762
				1	Norra distriktet	6,70	14,605
1	Halmstads	12,06	34,231	1	Södra distriktet	3,98	13,326
				1	Mellersta distriktet	5,38	10,305
				1	Norra distriktet	2,70	10,600
1	Varbergs	10,08	22,394	1	Södra distriktet	4,46	6,016
				1	Mellersta distriktet	3,19	9,701
				1	Norra distriktet	2,43	6,677
1	Kungsbacka	7,25	21,586	1	Södra distriktet	7,25	10,731
				1	Norra distriktet		10,855
4				11			

län.

landsfiskalsdistrikt.)

Föreslagen indelning.

Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Laholms fögderis södra distrikt (oförändrat)	4,35	10,010				
1	Laholms fögderis mellersta distrikt (oförändrat)	6,35	10,762				
1	Laholms fögderis norra distrikt (oförändrat)	6,70	14,605	1	Motstående 3 länsmansdistrikt	17,40	35,377
1	Halmstads fögderis södra distrikt (oförändrat)	3,98	13,326				
1	Halmstads fögderis mellersta distrikt (oförändrat)	5,38	10,305				
1	Halmstads fögderis norra distrikt (oförändrat)	2,70	10,600				
1	Varbergs fögderis södra distrikt (oförändrat)	4.46	6,016	1	Motstående 4 länsmansdistrikt	16,52	40,247
1	Himle härad	4,01	13,094				
1	Viske härad och Frillesås socken i Fjäre härad	2,61	7,388				
1	Nuvarande Kungsbacka fögderis södra distrikt utom Värö och Stråvalla socknar i Viske härad och Frillesås socken i Fjäre härad men med tilltillägg av Hanhals socken i sistnämnda härad	2,93	7,439				
1	Nuvarande Kungsbacka fögderis norra distrikt med undantag av Hanhals socken i Fjäre härad	3,32	10,043	1	Motstående 4 länsmansdistrikt	12,87	37,964
11				3			

Göteborgs och
(Hela länet ett

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Göteborgs	6,61	57,064	1	Askims härad utom Styrsö socken	1,79	17,426
				1	Västra och Östra Hisings distrikt utom Öckerö socken	1,68	5,683
				1	Styrsö och Öckerö distrikt	0,48	7,012
				1	Säfvedals härad (Örgryte m. fl.)	2,71	26,943
1	Inlands	10,34	28,407	1	Inlands södre härad	2,58	7,877
				1	Inlands Nordre härad	3,52	10,153
				1	Inlands Fräkne härad	2,20	5,179
				1	Inlands Torpe härad	2,04	5,198
1	Orusts och Tjörns	5,60	29,512	1	Orusts östra härad	1,85	6,813
				1	Orusts västra härad	2,15	12,888
				1	Tjörns härad	1,60	9,811

Bohus län.

landsfiskalsdistrikt.)

Föreslagen indelning.							
Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Fässbergs och Kållereds distrikt	0,79	9,137				
1	Västra Frölunda, Askims, Nya Varfvets och Styrsö socknars distrikt	0,89	9,530				
1	Örgryte sockens distrikt	0,22	20,021	1	Göteborgs distrikt, omfattande motstående 4 länsmansdistrikt	4,71	46,848
1	Landvetters, Partilleds, Härryda och Råda socknars distrikt	2,81	8,160				
1	Västra och Östra Hisings härads distrikt	1,92	10,216				
1	Inlands södre härads samt Hålta sockens distrikt	2,87	8,734				
1	Inlands nordre härads utom Hålta sockens distrikt	3,23	9,296				
1	Inlands Fräkne härads distrikt (oförändrat)	2,20	5,179	1	Inlands distrikt, omfattande motstående 5 länsmansdistrikt	12,26	38,623
1	Inlands Torpe härads distrikt (oförändrat)	2,04	5.198				
1	Orusts östra härads samt Röra sockens distrikt	2,31	8,474				
1	Orusts västra härads utom Röra socken distrikt	1,69	11,227	1	Orusts, Tjörns och Lane härads distrikt, omfattande motstående 4 länsmansdistrikt	9,60	37,972
1	Tjörns härads distrikt (oförändrat)	1,60	9,811				
1	Lane härads distrikt	4,00	8,460				

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Sunnervikens	12,94	44,616	1	Lanehärads östra distrikt	2,33	4,528
				1	Lanehärads västra distrikt	1,67	3,932
				1	Sotenäs härad	1,57	13,958
				1	Stångenäs härad	1,79	10,667
				1	Tunge härad	2,75	7,471
				1	Sörbygdens härad	2.83	4.060
1	Norrvikens	13,99	33,246	1	Vette härad	4,67	13,077
				1	Kville härad	2,07	7,578
				1	Tanums härad	3,52	8,977
				1	Bullarens härad	3,73	3.614
5				21			

Föreslagen indelning.

Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Tossene och Berfendals socknars distrikt	0,88	5,703				
1	Kungshamns, Malmöns och Askums kommuners distrikt	0,70	8,255				
1	Stångenäs härads distrikt (oförändrat)	1,79	10,667				
1	Tunge härads distrikt (oförändrat) ...	2,75	7,471	1	Sunnervikens distrikt, omfattande motstående 5 länsmansdistrikt.....	8,96	36,156
1	Sörbygdens härads distrikt (oförändrat)	2,83	4.060				
1	Vette härads distrikt (oförändrat).....	4,67	13,077				
1	Kville härads distrikt (oförändrat) ...	2,07	7,578				
1	Tanums härads distrikt (oförändrat)...	3,52	8,977	1	Norrvikens distrikt, omfattande motstående 4 länsmansdistrikt.....	13,99	33,246
1	Bullarens härads distrikt (oförändrat)	3,73	3,614				
22				5			

Älvsborgs

(Hela länet ett

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Vedbo	23,89	30,408	1	Tössbo härad	5,07	7,557
				1	Vedbo härads östra distrikt	5,88	8,560
				1	Vedbo härads norra distrikt	6,95	7,859
				1	Vedbo härads västra distrikt	6,59	6,432
1	Sundals	17,32	33,736	1	Valbo härads norra distrikt	3,78	5,886
				1	Valbo härads södra distrikt	3,59	5,900
				1	Nordals härad	4,11	9,192
				1	Sundals härads södra distrikt	3,73	7,576
				1	Sundals härads norra distrikt	2,11	5,182
1	Väne	16,76	59,236	1	Tunhems gäll	2,74	17,627
				1	Vassända gäll	1,96	7,117
				1	Bjärke härad	2,23	5,081
				1	Flundre härad	1,53	7,151
				1	Ale härad	5,19	13,100
				1	Vätle härad	3,71	9,160
1	Kullings	18,02	35,797	1	Kullings härads västra distrikt	4,35	8,274
				1	Kullings härads östra distrikt	3,20	7,938
				1	Gäsene härad	5,85	9,583
				1	Ås härad	4,62	10,002

län.

landsfiskalsdistrikt.)

Föreslagen indelning.							
Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Tössbo distrikt	5,07	7,557				
1	Vedbo härads östra distrikt	5,88	8,560				
1	Vedbo härads norra distrikt	6,35	7,859	1	Motstående fyra länsmansdistrikt	23,89	30,408
1	Vedbo härads västra distrikt	6,59	6,432				
1	Valbo härads norra distrikt	3,78	5,886				
1	Valbo härads södra distrikt	3,59	5,900				
1	Nordals härads distrikt	4,11	9,192				
	Därav i Melleruds köping 695 inv.						
1	Sundals härads södra distrikt	3,73	7,576	1	Motstående fem länsmansdistrikt	17,32	33,736
1	Sundals härads norra distrikt	2,11	5,182				
1	Tunhems distrikt (V. Tunhems, N. Björke, Väne-Åsaka, Gärdhems och Trollhättans socknar)	2,74	17,627				
1	Vassända distrikt (Vassända Naglums och Väne-Ryrs socknar)	1,36	7,117				
1	Bjärke härads distrikt	2,23	5,081	1	Motstående fyra länsmansdistrikt	7,86	36,976
1	Flundre härads distrikt	1,53	7.151				
1	Gäsene härads distrikt	5,85	9,583				
1	Ås härads distrikt	4,62	10,002				
1	Bollebygds härads distrikt	3,75	6,775	1	Motstående fyra länsmansdistrikt	18,51	35,759
1	Vedens härads distrikt	4,29	9,399				

Nuvarande indelning.

Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Redvägs och Kinds	28,41	38,888	1	Redvägs härads norra distrikt	2,81	4,438
				1	Redvägs härads södra distrikt	3,42	5,331
				1	Kinds härads norra distrikt	7,56	11,053
				1	Kinds härads södra distrikt	7,57	8,136
				1	Kinds härads västra distrikt	7,05	9,930
1	Marks	22,18	49,902	1	Marks härads östra distrikt	6,81	18,136
				1	Marks härads södra distrikt	3,08	6,223
				1	Marks härads västra distrikt	4,25	9,369
				1	Bollebygds härad	3,75	6,775
				1	Vedens härad	4,29	9,399
6				29			

Föreslagen indelning.

Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Vätle härads distrikt	3,71	9,160				
1	Ale härads distrikt	5,19	13,100				
1	Kullings härads västra distrikt	4,75	8,746	1	Motstående fyra länsmansdistrikt	16,45	38,472
1	Kullings härads östra distikt	2,80	7,466				
1	Redvägs härads distrikt (nuvarande Redvägs härads norra och södra distrikt)	6,23	9,769				
1	Kinds härads norra distrikt	7,56	11,053				
1	Kinds härads södra distrikt	7,57	8,136	1	Motstående fyra länsmansdistrikt	28,41	38,888
1	Kinds härads västra distrikt	7,05	9,930				
1	Marks härads östra distrikt (Seglora, Fritsla, Kinnarumma, Skepphults, Örby och Kinna socknar)	4,76	14,830				
1	Marks härads södra distrikt (Kungsäters, Gunnarsjö, Grimmareds, Karl Gustafs (Skedeskamma), Istorps, Öxnevalla, Horreds, Torestorps, Öxabäcks och Älekulla socknar)	5,13	9,529	1	Motstående tre länsmansdistrikt	14,14	33,728
1	Marks härads västra distrikt	4,25	9,369				
28				7			

Skaraborgs

(Hela länet ett lands-

Nuvarande indelning.

Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Norra Vadsbo	13,15	25,389	1	Hova tingslag	7,98	12,586
				1	Hasselrörs tingslag	5,17	12,803
1	Södra Vadsbo	14,17	28,385	1	Valla tingslags västra distrikt	3,08	6,387
				1	Valla tingslags östra distrikt	2,14	6,561
				1	Valla tingslags norra distrikt	5,34	6,057
				1	Binnebergs tingslag	3,61	9,380
1	Vartofta	15,08	35,217	1	Dimbo tingslags östra distrikt	4,30	9,346
					Tidaholms stad	0,03	4,605
				1	Dimbo tingslags västra distrikt	1,60	4,501
				1	Frökinds härad och Ollebergs fjärdings tingslag av Vartofta härad	1,95	5,017
				1	Slättängs tingslags östra distrikt	2,66	3,986
				1	Slättängs tingslags västra distrikt	4,54	7,762
1	Skövde	10,37	28,345	1	Kåkinds härads övre distrikt	2,58	8,469
				1	Kåkinds härads nedre distrikt	3,88	9,382
				1	Gudhems härads östra distrikt	2,53	5,703
				1	Gudhems härads västra distrikt	1,38	4,791

län.

fiskalsdistrikt).

Föreslagen indelning.							
Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Hova tingslags distrikt (oförändrat)...	7,98	12,586				
1	Hasslerörs tingslags distrikt (oförändrat) ..... Därav i Töreboda köping 812 inv.	5,17	12,803				
1	Valla tingslags norra distrikt, jämte Fägreds och Trästena socknar	6,34	8,512	1	Motstående 3 länsmansdistrikt	19,49	33,901
1	Valla tingslags östra distrikt jämte Bellefors, Ekeskogs och Beatebergs socknar.....	3,69	8,865				
1	Binnebergs tingslags distrikt jämte Hjälstad, Mo, Vad oeh Svenneby socknar	4,14	11,008				
1	Kåkinds härads övre distrikt (oförändrat)	2,58	8,469				
1	Kåkinds härads nedre distrikt (oförändrat)	3,88	9,382	1	Motstående 4 länsmansdistrikt	14,29	37,724
1	Dimbo tingslags östra distrikt (oförändrat), därav i Tidaholms stad 0.08 kvkm., 4,605 inv.	4,33	13,951				
1	Dimbo tingslags västra distrikt jämte socknarna Hvalstad, Kymbo, Vättak, Suntak, Härja och Utvängstorp av nuvarande Slättängs tingslags västra distrikt	3,19	7,036				
1	Slättängs tingslags östra distrikt jämte socknarna Sandhem, Nykyrka, Bjurbäck och länsdel av Kylingared av nuvarande Slättängs tingslags västra distrikt	4,61	7,227				
1	Leaby tingslags distrikt jämte socknarne Yllestad, Näs, Vistorp, Vartofta-Åsaka och Kelvene av Slättängs tingslags västra distrikt	2,95	7,003	1	Motstående 4 länsmansdistrikt	15,08	35,217

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Skara	10,18	26,009	1	Vilske härad	2,75	6,546
				1	Valle härad	2,32	5,387
				1	Skånings härads norra distrikt	2,11	6,483
				1	Skånings härads södra distrikt	3,00	7,593
1	Lidköpings	10,27	31,190	1	Kinne härad	3,71	11,889
				1	Kinnefjärdings härad	2,16	7,272
				1	Kållands härads norra distrikt	2,16	5,781
				1	Kållands härads södra distrikt	2,24	6,248
1	Barne	10,92	34,542	1	Åse härad	2,38	6,495
				1	Viste härad	3,08	10,008
				1	Barne härad	3,24	11,897
				1	Laske härad	2,22	6,142
7				27			

Föreslagen indelning.

Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Gudhems härads östra distrikt (oförändrat)	2,53	5,703				
1	Gudhems härads västra distrikt (oförändrat)	1,38	4,791				
1	Vilske härads distrikt (oförändrat)	2,75	6,546				
1	Valle härads distrikt, utgörande Valle härad jämte socknarna Vinköl, Marum, Skånings-Åsaka, Händene, Härlunda och Skara lands- av Skånings härad	3,94	9.295	1	Motstående 5 länsmansdistrikt	14,04	36,503
1	Skånings härads distrikt i övrigt	3,44	10.168				
1	Åse härads distrikt (oförändrat)	2,38	6,495				
1	Viste härads distrikt (oförändrat) ... .. Därav i Grästorps köping 574 inv.	3,08	10,008				
1	Barne härads distrikt (oförändrat) ..... Därav i Vara köping ..... 974 inv.	3,24	11,897	1	Motstående 4 länsmansdistrikt	10,92	34,542
1	Laske härads distrikt (oförändrat)	2,22	6,142				
1	Kinnefjärdings härads distrikt (oförändrat)	2,16	7,272				
1	Kinne härads distrikt (oförändrat)	3,71	11,889				
1	Kållands härads norra distrikt (oförändrat)	2,24	5,781				
1	Kållands härads södra distrikt (oförändrat)	2,16	6,248	1	Motstående 4 länsmansdistrikt	10,27	31,190
24				6			

Värm-

(Hela länet ett

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Öster-Sysslets	37,48	44,792	1	Nyeds härads och Alsters sockens distrikt	5,27	7,064
				1	Färnebo härad	19,59	19,017
				1	Ölme och Väse härads distrikt	7,41	10,571
				1	Visnums härad	5,16	8,140
1	Mellan-Sysslets	16,06	39,414	1	Kils härad	8,34	18,141
				1	Karlstads härad	2,75	10,353
				1	Grums härad	4,97	10,920
1	Söder-Sysslets	20,18	26,981	1	Gillbergs härad	12,68	14,399
				1	Näs härad	7,50	12,582

lands län.

landsfiskalsdistrikt).

Föreslagen indelning.

Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Färnebo övre distrikt, omfattande Rämens, Gåsborns, Nordmarks och Färnebo socknar	12,92	11,772				
1	Färnebo nedre distrikt, omfattande Brattfors, Kroppa och Lungsunds socknar	6,67	7,246				
1	Väse distrikt, omfattande Väse härad och Ölme socken	6,53	9,956	1	Öster-Sysslets fögderi med motstående 4 länsmansdistrikt	33,48	39,223
1	Visnums distrikt, omfattande Visnums härad och Varnums socken	7,36	10,249				
1	Kils övre distrikt, omfattande av Kils härad Ransäters och Övre Ulleruds socknar	3,84	7,711				
1	Kils nedre distrikt, omfattande av Kils härad Nedre Ulleruds, Stora Kils och Frykeruds socknar	4,50	10,430				
1	Karlstads distrikt, omfattande Karlstads härad	2,15	10,353	1	Mellan-Sysslets fögderi med motstående 4 länsmansdistrikt	16,06	39,414
1	Grums distrikt, omfattande Grums härad	4,97	10,920				
1	Näs distrikt, omfattande Näs härad	7,50	12,582				
1	Gillbergs distrikt, omfattande Gillbergs härad	12,68	14,399				
1	Nordmarks nedre distrikt, omfattande av Nordmarks härad Silleruds, Holmedals, Västra Fågelviks, Blomskogs, Trankils och Silbodals socknar	11,78	10,090	1	Söder-Sysslets fögderi, med motstående 3 länsmansdistrikt	31,96	37,071

Nuvarande indelning.

Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Nordmarks	20,33	19,450	1	Nordmarks härads nedre distrikt	9,28	8,130
				1	Nordmarks härads övre distrikt	11,05	11,320
1	Jösse	19,84	33,023	1	Jösse härads östra distrikt, därav i Arvika stad 5,044 inv.	8,54	17,843
				1	Jösse härads västra distrikt	11,30	15,180
1	Fryksdals	27,75	34,103	1	Fryksdals härads nedre tingslags östra distrikt	14,44	21,040
				1	Fryksdals härads nedre tingslags västra distrikt		
				1	Fryksdals härads övre tingslag	13,31	13,063

Föreslagen indelning.

Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Nordmarks övre distrikt, omfattande av Nordmarks härad Töcksmarks, Östervallskogs, Karlanda, Skillingmarks och Järnskogs socknar	8,55	9,360				
1	Jösse västra distrikt, omfattande av Jösse härad, Köla, Eda, Ny, Gunnarskogs och Bogens socknar	11,30	15,180				
1	Jösse östra distrikt, omfattande av Jösse härad Arvika stad, samt Arvika, Älgå, Brunskogs, Mangskogs och Boda socknar	8,54	17,843	1	Väster-Sysslets fögderi, med motstående 3 länsmansdistrikt	28,39	42,383
	Därav i Arvika under landsrätt lydande stad men med särskilt anställd stadsfiskal ..... 5,044 inv.						
1	Fryksdals övre distrikt, omfattande Fryksdals härads övre tingslag	13,31	13,063				
1	Fryksdals nedre östra distrikt, omfattande av Fryksdals härads nedre tingslag Östra Emterviks socken, Sunne socken, i vad denna är belägen öster om Fryken jämte hela Sunne municipalsamhälle, jämväl i vad detta är beläget väster om Fryken, samt Lysviks socken, till de delar, som äro belägna öster om Fryken	5,62	11,101				
1	Fryksdals nedre västra distrikt, omfattande av Fryksdals härads nedre tingslag Västra Emterviks och Gräsmarks socken samt Lysviks socken, i vad denna är belägen väster om Fryken, och Sunne socken, till de delar dessa ligga väster om Fryken, med undantag emellertid för Sunne municipalsamhälle	8,82	9,939	1	Fryksdals fögderi, med motstående 3 länsmansdistrikt	27,75	34,103

Nuvarande indelning.

Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Älvdals	50,92	31,150	1	Älvdals härads nedre distrikt.....	20,43	20,598
				1	Norra Ny och Dalby socknar	15,29	6,482
				1	Norra och Södra Finnskoga samt Nyskoga kapells socknar	15,20	4,070
7				19			

Föreslagen indelning.

Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Älvdals övre distrikt, omfattande av Älvdals härads övre tingslag Nyskoga, Norra och Södra Finnskoga samt Dalby socknar	22,90	7,676				
1	Älvdals mellersta distrikt, omfattande av Älvdals härads övre tingslag Norra Ny socken och av Älvdals härads nedre tingslag Ekshärads socken	17,09	9,998				
1	Älvdals nedre distrikt, omfattande av Älvdals härads nedre tingslag Norra Råda och Gustaf Adolfs socknar	8,44	11,782				
1	Nyeds distrikt, omfattande Nyeds härad samt av Älvdals härads nedre tingslag Sunnemo socken	6,48	7,263	1	Älvdals fögderi, med motstående 4 länsmansdistrikt	54,91	36,719
21				6			

Örebro

(Hela länet ett

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Väster-Närkes	23,92	52,401	1	Hardemo härad och Kumla socken	2,13	10,654
				1	Lerbäcks och Hallsbergs socknar	4,27	10,325
				1	Grimstens härad	3,11	7,090
				1	Edsbergs härads östra distrikt	3,18	6,239
				1	Edsbergs härads västra distrikt	5,49	7,204
				1	Sundbo härad	5,74	10,889
1	Öster-Närkes	19,24	44,118	1	Askers härad	3,70	10,586
				1	Sköllersta härad	5,70	10,195
				1	Glanshammars härad	3,57	7,348
				1	Örebro härads östra distrikt	2,90	10,058
				1	Örebro härads västra distrikt	3,37	5,931
1	Lindes	21,49	35,758	1	Fellingsbro härad	4,96	10,616
				1	Lindes och Ramsbergs bergslag	9,87	13,514
				1	Nya Kopparbergs bergslag	6,66	11,628

län.

landsfiskalsdistrikt).

Föreslagen indelning.

Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Kumla distrikt (oförändrat).....	2,13	10,654				
1	Hallsbergs distrikt (oförändrat).....	4,27	10,325				
	Därav i Hallsbergs köping 1,581 inv.						
1	Grimstens distrikt (oförändrat)	3,11	7,090	1	Askersunds distrikt omfattande motstående 4 länsmansdistrikt	15,25	38,958
1	Sundbo distrikt (oförändrat)	5,74	10,889				
1	Askers distrikt (oförändrat)	3,70	10,586				
1	Sköllersta distrikt (oförändrat)	5,70	10,195				
1	Örebro östra distrikt, omfattande Almby, Ekers, Ånsta, Längbro, Axbergs och Hofsta socknar	2,32	8,023				
1	Örebro västra distrikt, omfattande Vintrosa, Tysslinge, Kils, Gräve, Mosjö och Täby socknar.....	3,95	7,966	1	Örebro distrikt omfattande motstående 4 länsmansdistrikt.....	15,67	36,770
1	Glanshammars distrikt (oförändrat)...	3,57	7,348				
1	Fellingsbro distrikt (oförändrat).....	4,96	10,616	1	Lindesbergs distrikt omfattande 3 länsmansdistrikt	18,40	31,478
1	Lindes distrikt (oförändrat).....	9,87	13,514				
1	Nya Kopparbergs distrikt (oförändrat)	6,66	11,628				
	Därav i Kopparbergs köping 1,603 inv.						
1	Grythytte distrikt (oförändrat)	9,03	8,241	1	Nora distrikt, omfattande motstående 3 länsmansdistrikt	25,03	31,436
1	Nora distrikt (oförändrat)	9,34	11.567				

Nuvarande indelning.

Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Nora	25,82	38,088	1	Grythytte och Hällefors bergslag	9,03	8,241
				1	Nora och Hjulsjö bergslag	9,34	11,567
				1	Karlskoga härad	7,45	18,280
4				17			

Föreslagen indelning.

Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Karlskoga distrikt, omfattande Karlskoga härad (oförändrat)	7,45	18,280				
1	Edsbergs östra distrikt (oförändrat)	3,18	6,239	1	Karlskoga distrikt, omfattande motstående 3 länsmansdistrikt	16,12	31,723
1	Edsbergs västra distrikt (oförändrat)	5,49	7,204				
17				5			

Västmanlands

(Hela länet ett

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Västerås	13,24	31,051	1	Västerås fögderis första distrikt	5,08	9,811
				1	Västerås fögderis andra distrikt	2,46	8,074
				1	Västerås fögderis tredje distrikt	2,95	7,757
				1	Västerås fögderis fjärde distrikt	2,75	5,409
1	Kungsörs	16,04	27,581	1	Skinnskattebergs distrikt	7,17	7,436
				1	Köpings distrikt	4,62	8.924
				1	Arboga distrikt	2,23	4,587
				1	Kungsörs distrikt	2,02	6.634
1	Bergslags	14,91	28,024	1	Bergslags fögderis första distrikt	6,14	14,778
				1	Bergslags fögderis andra distrikt	4,50	5,856
				1	Bergslags fögderis tredje distrikt (Norrbo härad)	4,27	7,390

län.

landsfiskalsdistrikt).

Föreslagen indelning.

Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den $^{31}/_{12}$ 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den $^{31}/_{12}$ 1912.
1	Ramnäs distrikt, motsvarande Västerås fögderis första distrikt samt Lillhärads socken av Tuhundra härad...	5,60	10,299				
1	Kolbäcks distrikt, motsvarande Västerås fögderis andra distrikt jämte Västerås-Barkarö och Dingtuna socknar av Tuhundra härad	3,58	10,633				
1	Västerås distrikt, motsvarande Västerås fögderis tredje och fjärde distrikt utom Lillhärads, Västerås-Barkarö och Dingtuna socknar.....	4,06	10,119	1	Västerås distrikt, omfattande motstående 3 länsmansdistrikt.....	13,24	31,051
1	Skinnskattebergs distrikt (oförändrat)	7,17	7,436				
1	Köpings distrikt samt Himmeta socken	5,11	9,832				
1	Arboga distrikt, motsvarande Kungsörs distrikt samt Säterbo, Arboga och Medåkers socknar.....	3,76	10,313	1	Kungsörs distrikt, omfattande motstående 3 länsmansdistrikt	16,04	27,581
	Därav i Kungsörs köping 1,593 inv.						
1	Norbergs distrikt, motsvarande Norbergs och Västanfors socknar	4,77	13,153				
1	Väster Färnebo distrikt, motsvarande Karbännings, Väster-Våla och Väster-Färnebo socknar	5,87	7,481				
1	Norrbo distrikt, motsvarande Norrbo härad eller Bergslags fögderis nuvarande tredje distrikt.....	4,27	7,390	1	Bergslags distrikt, omfattande motstående 3 länsmansdistrikt	14,91	28,024

Nuvarande indelning.

Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Salbergs-Väsby	22,20	33,271	1	Våla distrikt	6,71	8,411
				1	Heby distrikt.....	3,85	6,341
				1	Sala distrikt	4,79	5,697
				1	Simtuna distrikt	3,29	6,359
				1	Torstuna distrikt	3,56	6,463
4				16			

Föreslagen indelning.

Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Våla distrikt (oförändrat)	6,71	8,411				
1	Heby distrikt, motsvarande nuvarande Heby distrikt jämte Norrby och Tärna socknar	5,36	8,946				
1	Sala distrikt, motsvarande nuvarande Sala distrikt jämte Kumla socken	5,42	7,356				
1	Torstuna distrikt, motsvarande nuvarande Torstuna distrikt jämte Simtuna socken	4,71	8,558	1	Salbergs-Väsby distrikt, omfattande motstående 4 länsmansdistrikt	22,20	33,271
13				4			

Koppar-
(Hela länet ett

Nuvarande indelning.

Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Falu	31,12	48,167	1	Svärdsjö distrikt	13,23	8,196
				1	Kopparbergs distrikt	3,77	7,285
				1	Sundborns och Vika distrikt	4,20	6,148
				1	Stora Tuna distrikt Utombrodelen	9,92	21,223
				1	Stora Tuna distrikt Ofvanbrodelen		
				1	Silfbergs, Gustafs och Torsångs distrikt		5.315
1	Hedemora	18,80	38,914	1	Folkärna distrikt	3,28	14,233
				1	Stora Skedvi och Säters distrikt	3,32	5,131
				1	Husby distrikt	4,13	5,819
				1	Hedemora distrikt	3,34	5,643
				1	Garpenbergs distrikt	1,46	1,980
				1	By distrikt	3,27	6,108
1	Väster-Bergslags	19,92	32,716	1	Norrbärke distrikt	4,94	8,423
				1	Söderbärke distrikt	5,67	4,966
				1	Grangärde distrikt	7,14	11,808
				1	Ludvika distrikt	2,17	7,519
1	Väster-Dals	69,49	27,822	1	Malungs distrikt	18,31	6,233
				1	Transtrands distrikt	10,49	1,840
				1	Lima distrikt	14,13	2,574
				1	Äppelbo distrikt	3,76	2,427
				1	Järna distrikt	7,55	6,443
				1	Nås och Säfsnäs distrikt	11,35	5,830
				1	Floda distrikt	3,90	2,475

bergs län.

landsfiskalsdistrikt.)

Föreslagen indelning.

Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Svärdsjö distrikt	13,23	8,196				
1	Sundborns och Vika distrikt	4,20	6.148				
1	Stora Tuna, Utombrodelen	6,92	21,223	1	Falu fögderi, med motstående 4 länsmansdistrikt	24,35	35,567
1	D:o , Ofvanbrodelen						
1	Folkärna distrikt	3,28	14,233				
	Därav i Krylbo municipalsamhälle 1,460 inv.						
1	Stora Skedvi och Husby distrikt	6,25	9,126				
1	Hedemora, Garpenbergs och Säters distrikt	6,00	9,447	1	Hedemora fögderi, med motstående 4 länsmansdistrikt	18,80	38,914
1	By distrikt	3,27	6,108				
1	Norrbärke distrikt	4,94	8,423				
1	Söderbärke distrikt	5,67	4,966				
1	Grangärde distrikt	7,14	11,808				
1	Ludvika distrikt	2,17	7,519				
	Därav i Ludvika köping 2,452 inv.			1	Väster-Bergslags fögderi, med motsående 5 länsmansdistrikt	22,92	38,031
1	Silfbergs, Gustafs och Torsångs distrikt	3,00	5,315				
1	Malnngs distrikt med Tyngsjö kapellförsamling	18,31	7,081				
1	Lima distrikt	14,13	2,574				
1	Järna och Äppelbo socknars distrikt	11,31	8,022				
1	Nås och Säfsnäs distrikt	11,35	5,830				
1	Floda distrikt	3,90	2,475	1	Väster-Dals fögderi, med motstående 6 länsmansdistrikt	64,58	36,421
1	Åls och Gagnefs distrikt	5,58	10,439				

Nuvarande indelning.

Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Nedan-Siljans	41,24	41,762	1	Leksands distrikt	13,05	14,007
				1	Åls distrikt	1,47	2,322
				1	Bjursås distrikt	0,92	2,995
				1	Rättviks distrikt	12,02	11,126
				1	Gagnefs distrikt	4,11	8,117
				1	Ore distrikt	9,67	3,195
1	Ofvan-Siljans	117,51	32,014	1	Älfdalens distrikt	25,13	5,163
				1	Orsa distrikt	17,83	8,005
				1	Mora distrikt	19,17	12,327
				1	Solleröns distrikt	4,96	1,958
				1	Vänjans distrikt	6,89	1,991
				1	Särna distrikt	43,53	2,570
6				35			

Föreslagen indelning.

Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Leksands distrikt	13,65	14,007				
1	Bjursås distrikt	0,92	2,995				
1	Rättviks distrikt	12,02	11,126	1	Nedan-Siljans fögderi, med motstående 4 länsmansdistrikt	29,76	35,413
1	Kopparbergs distrikt	3,77	7,285				
1	Älfdalens distrikt	25,13	5,163				
1	Orsa distrikt	17,83	8,005				
1	Sollerö och Vånjans distrikt	4,96 6,89	1,958 1,991				
1	Särna distrikt	43,53	2,570				
1	Transtrands distrikt	10,49	1,840				
1	Ore distrikt	9,67	3,195				
1	Mora södra distrikt, omfattande Mora socken med undantag av Bonäs by.	9,29	9,840				
1	Mora norra distrikt, omfattande Wåmhus socken, Bonäs by i Mora socken och Lillhärdals länsdel av Mora kommun	9,88	2,487	1	Ofvan-Siljans fögderi, med motstående 8 länsmansdistrikt	137,67	37,049
31				6			

Gävle-
(Hela länet ett

Nuvarande indelning.

Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Gästriklands	43,99	67,562	1	Hedesunda och Årsunda distrikt	7,28	7,382
				1	Valbo och Högbo distrikt	6,27	19,603
				1	Ovansjö och Järbo distrikt	5,87	11,353
				1	Torsåkers distrikt	7,87	11,005
				1	Ockelbo distrikt	10,36	9,060
				1	Hamrånge och Hille distrikt	6,34	9,159
1	Södra Hälsinglands	47,11	56,273	1	Skogs distrikt	4,51	3,891
				1	Hanebo distrikt	4,22	5,854
				1	Söderala distrikt	2,79	11,204
				1	Bollnäs distrikt	8,94	14,050
				1	Alfta distrikt	10,10	6,152
				1	Ovanåkers distrikt	10,90	6,322
				1	Mo distrikt	2,26	3,561
				1	Norrala distrikt	3,39	5,239
1	Norra Hälsinglands	40,02	42,605	1	Enångers distrikt	4,10	6,169
				1	Norrbo distrikt	9,42	5,143
				1	Delsbo distrikt	4,55	5,556
				1	Hälsing-Tuna distrikt	1,57	3,795
				1	Forsa distrikt	3,47	4,819
				1	Rogsta distrikt	2,90	2,758
				1	Harmångers distrikt	2,36	4,282
				1	Gnarps distrikt	3,33	3,684
				1	Bergsjö distrikt	8,32	6,399

borgs län.
landsfiskalsdistrikt.)

Föreslagen indelning.

Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Högbo och Årsunda socknars distrikt	3,41	11,184	1	Gästriklands östra distrikt, omfattande motstående 3 länsmansdistrikt	14,92	30,976
1	Valbo sockens distrikt	5,17	10,633				
1	Hamrånge och Hille socknars distrikt	6,34	9.159				
1	Öster-Färnebo och Hedesunda socknars distrikt	8,47	8,305	1	Gästriklands västra distrikt, omfattande motstående 4 länsmansdistrikt	29,07	36,586
1	Torsåkers sockens distrikt	4.87	7,868				
1	Ovansjö och Järbo socknars distrikt.	5,87	11,353				
1	Ockelbo sockens distrikt	10,36	9,060				
1	Bollnäs sockens distrikt	8,94	14,050	1	Bollnäs distrikt, omfattande motstående 4 länsmansdistrikt	31,16	32,378
	Därav i Bollnäs köping ... 977 inv.						
1	Alfta sockens distrikt	10,10	6,152				
1	Ovanåkers och Voxna socknars distrikt	10,90	6,322				
1	Hanebo och Segersta socknars distrikt	4.22	5,854				
1	Skogs sockens distrikt	4,51	3,891	1	Sydöstra Hälsinglands distrikt, omfattande motstående 5 länsmansdistrikt	17,97	30,064
1	Söderala sockens distrikt	2,79	11,204				
1	Mo och Rengsjö socknars distrikt	2,26	3.561				
1	Norrala och Trönö socknars distrikt	3.39	5,239				
1	Enångers, Njutångers och Nianfors socknars distrikt	5,02	6.169				
1	Gnarps och Jättendals socknars distrikt	4,32	5,017				

Nuvarande indelning.

Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Västra Hälsinglands	59,40	35,068	1	Arbrå och Undersviks distrikt	5,41	7,049
				1	Järvsö distrikt	7,40	7,566
				1	Ljusdals distrikt	11,77	10,326
				1	Ramsjö distrikt	7,65	1,901
				1	Färila distrikt	12,84	5,265
				1	Los distrikt	14,33	2,961
4				29			

Föreslagen indelning.

Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Harmångers och Rogsta socknars distrikt	3,66	5,166				
1	Ilsbo, Hälsingtuna och Idenors socknars distrikt	2,24	4,336				
1	Forssa och Högs socknars distrikt	3,47	4,819				
1	Delsbo sockens distrikt	4,55	5,556				
1	Norrbo och Bjuråkers socknars distrikt	9,42	5,143	1	Norra Hälsinglands distrikt, omfattande motstående 7 länsmansdistrikt	35,98	36,436
1	Bergsjö och Hassela socknars distrikt	8.32	6,399				
1	Ljusdals och Ramsjö socknars distrikt	19,42	12,227				
1	Färila sockens distrikt	12,84	5,265				
1	Los sockens distrikt	14,33	2,961				
1	Arbrå och Undersviks socknars distrikt	5,41	7,049	1	Västra Hälsinglands distrikt, omfattande motstående 5 länsmans distrikt	59,40	35,068
1	Järfsö sockens distrikt	7,40	7,566				
28				6			

Västernorr-
(Två lands-

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Medelpads östra	25,55	49,888	1	Njurunda distrikt	3,27	9,310
				1	Indals distrikt	13,18	6,870
				1	Timrå distrikt	1,71	14,092
				1	Sköns distrikt	0,47	11,606
				1	Ljustorps distrikt	6,92	8,010
1	Medelpads västra	49,11	35,710	1	Torps distrikt	11,69	8,834
				1	Borgsjö distrikt	20,89	9,575
				1	Stöde distrikt	6,85	5,479
				1	Selångers distrikt	3,64	4,924
				1	Tuna distrikt	6,04	6,898

lands län.
fiskalsdistrikt.)

Föreslagen indelning.

Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Tuna distrikt, omfattande Selångers, Sättna, Tuna och Attmars socknar	9,67	11,822				
1	Stöde distrikt, Stöde socken (oförändrat)	6,85	5,479				
1	Torps distrikt, Torps socken (oförändrat)	11,69	8,834				
1	Borgsjö distrikt, omfattande Borgsjö och Haverö socknar (oförändrat)	20,89	9,575				
1	Indals distrikt, omfattande Indals, Indals-Lidens och Holms socknar (oförändrat)	13,18	6,870	1	Första distriktet, omfattande motstående 5 länsmansdistrikt	62,28	42,580
1	Njurunda distrikt, omfattande Njurunda socken (oförändrat)	3,27	9,310				
1	Sköns distrikt, Sköns socken (oförändrat)	0,47	11,606				
1	Alnö distrikt, omfattande Alnö socken	0,69	7,068				
1	Timrå distrikt, omfattande Timrå socken	1,02	7,024				
1	Ljustorps distrikt, omfattande Ljustorps, Hässjö och Tynderö socknar (oförändrat)	6,92	8,010	1	Andra distriktet, omfattande motstående 5 länsmansdistrikt	12,37	43,018

Nuvarande indelning.

Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Södra Ångermanlands övra	79,19	37,892	1	Sollefteå distrikt	10,83	12,603
				1	Resele distrikt	10,68	4,890
				1	Junsele distrikt	13,23	3,755
				1	Helgums distrikt	9,04	4,904
				1	Ramsele distrikt	10,37	4,035
				1	Bodums distrikt	15,07	3,970
				1	Tåsjö distrikt	9,97	3,735
1	Södra Ångermanlands nedra	27,19	49,524	1	Säbrå distrikt	7,92	10,000
				1	Gudmundrå distrikt	5,13	15,521
				1	Torsåkers distrikt	4,49	8,811
				1	Boteå distrikt	5,60	5,223
				1	Nora distrikt	4,05	9,969

Föreslagen indelning.

Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Säbrå distrikt, omfattande Säbrå, Stigsjö, Viksjö och Häggdångers socknar (oförändrat)	7,93	10,000				
1	Gudmundrå distrikt, omfattande Gudmundrå socken	2,34	10,878				
1	Högsjö distrikt, omfattande Högsjö och Hemsö socknar	2,78	4,643				
1	Torsåkers distrikt, omfattande Torsåkers, Ytterlännäs och Dals socknar (oförändrat)	4,49	8,811	1	Tredje distriktet, omfattande motstående 4 länsmansdistrikt	17,54	34,332
1	Nora distrikt, omfattande Nora, Bjärtrå och Skogs socknar (oförändrat)	4,05	9,969				
1	Boteå distrikt, omfattande Boteå, Styrnäs, Överlännäs och Sånga socknar (oförändrat)	5,60	5,223				
1	Nätra distrikt, omfattande Nätra, Sidensjö och Skorpeds socknar	12,70	10,464				
1	Nordingrå distrikt, omfattande Nordingrå, Ullångers och Vibyggerå socknar (oförändrat)	5,97	7,678	1	Fjärde distriktet, omfattande motstående 4 länsmansdistrikt	28,32	33,334
1	Sollefteå distrikt, omfattande Sollefteå stad, Sollefteå, Multrå, Eds, Långsele och Graninge socknar (oförändrat), därav i Sollefteå stad 2,419 inv.	10,83	12,603				
1	Resele distrikt, omfattande Resele och Ådals-Lidens socknar (oförändrat)	10,68	4,890				

Nuvarande indelning.

Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Norra Ångermanlands nedra	45,45	25,944	1	Nordingrå distrikt	5,97	7,678
				1	Nåtra distrikt	3,62	5,741
				1	Sidensjö distrikt	9,08	4,723
				1	Anundsjö distrikt	26,59	7,802
1	NorraÅngermanlandsövra	28,37	26.250	1	Själevads distrikt	4,96	9,132
				1	Arnäs distrikt	8,27	9,063
				1	Björna distrikt	12,01	4,613
				1	Grundsunda distrikt	3,09	3,442
6				30			

Föreslagen indelning.

Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Junsele distrikt, omfattande Junsele socken (oförändrat)	13,23	3,755				
1	Helgums distrikt, omfattande Helgums och Edsele socknar (oförändrat)	9,04	4,904				
1	Ramsele distrikt, omfattande Ramsele socken (oförändrat)	10,37	4,035				
1	Bodums distrikt, omfattande Bodums och Fjällsjö socknar, (oförändrat)	15,07	3,970				
1	Tåsjö distrikt, omfattande Tåsjö socken (oförändrat)	9,97	3,735	1	Femte distriktet, omfattande motstående 7 länsmansdistrikt	79,19	37,892
1	Anundsjö distrikt, omfattande Anundsjö socken (oförändrat)	26,59	7,802				
1	Själevads distrikt, omfattande Själevads och Mo socknar (oförändrat)	4,96	9,132				
1	Arnäs distrikt, omfattande Arnäs och Grundsunda socknar	6,45	9,404				
1	Björna distrikt, omfattande Björna, Gideå och Trehörningsjö socknar	16,92	7,714	1	Sjätte distriktet, omfattande motstående 4 länsmansdistrikt	54,92	34,052
29				6			

Jämtlands
(Hela länet ett

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Jämtlands norra	144,27	32,683	1	Lits distrikt	14,17	5,914
				1	Föllinge distrikt	35,13	4,323
				1	Hammerdals distrikt	15,56	5,752
				1	Ströms distrikt	24,90	7,544
				1	Rödöns distrikt	6,52	6,680
				1	Frostvikens distrikt	47,99	2,470
1	Jämtlands östra	80,46	33,432	1	Ragunda distrikt	20,62	8,025
				1	Fors distrikt	17,54	6,656
				1	Revsunds distrikt	14,04	3,857
				1	Bräcke distrikt	17,30	5,379
				1	Brunflo distrikt	5,60	6,878
				1	Hackås distrikt	5,36	2,637
1	Jämtlands södra	165,21	19,720	1	Svegs distrikt	31,44	4.596
				1	Lillhärdals distrikt	24,07	1,561
				1	Ytterhogdals distrikt	14,14	2,305
				1	Hede distrikt	29,68	2,541

län.
landsfiskalsdistrikt.)

Föreslagen indelning.							
Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Lits distrikt (oförändrat)	14,17	5,914				
1	Föllinge distrikt (oförändrat)	35,13	4,323				
1	Hammerdals distrikt (oförändrat)	15,56	5,752				
1	Ströms distrikt (oförändrat)	24,90	7,544				
1	Frostvikens distrikt (oförändrat)	47,99	2,470	1	Jämtlands norra distrikt omfattande motstående 6 länsmansdistrikt	144,27	32,683
1	Rödöns distrikt (oförändrat)	6,52	6,680				
1	Ragunda distrikt (oförändrat)	20,62	8,025				
1	Fors distrikt (oförändrat)	17,54	6,656				
1	Revsunds distrikt (oförändrat)	14,04	3,857				
1	Bräcke distrikt (oförändrat)	17,30	5,379				
1	Brunflo distrikt (oförändrat)	5,60	6,878	1	Jämtlands östra distrikt, omfattande motstående 6 länsmansdistrikt	80,46	33,432
1	Hackås distrikt (oförändrat)	5,36	2,637				
1	Svegs distrikt (oförändrat)	31,44	4,596				
1	Lillhärdals distrikt (oförändrat)	24,07	1,561				
1	Ytterhogdals distrikt (oförändrat)	14,14	2,305				
1	Hede distrikt (oförändrat)	29,68	2,541				

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
				1	Tännäs distrikt	41,18	2,576
				1	Bergs distrikt	11,98	3,533
				1	Rätans distrikt	12,72	2,608
1	Jämtlands västra	122,67	25,738	1	Sunne distrikt	2,61	4,134
				1	Ovikens distrikt	9,71	3,350
				1	Hallens distrikt	11,19	2,242
				1	Undersåkers distrikt	43,38	5,153
				1	Mörsils distrikt	29,05	3,121
				1	Offerdals distrikt	20,66	4,015
				1	Alsens distrikt	6,07	3,723
4				26			

Föreslagen indelning.

Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Tännäs distrikt (oförändrat)	41,18	2,576				
1	Bergs distrikt (oförändrat)	11,98	3,533	1	Jämtlands södra distrikt, omfattande motstående 7 länsmansdistrikt	165,21	19,720
1	Rätans distrikt (oförändrat)	12,72	2,608				
1	Sunne distrikt (oförändrat)	2,61	4,134				
1	Ovikens och Hallens distrikt	20,90	5,592				
1	Undersåkers distrikt (oförändrat)	43,38	5,153				
1	Mörsils distrikt (oförändrat)	29,05	3,121				
1	Offerdals distrikt (oförändrat)	20,66	4,015	1	Jämtlands västra distrikt, omfattande motstående 6 länsmansdistrikt	122,67	25,738
1	Alsens distrikt (oförändrat)	6,07	3,723				
25				4			

Väster-
(Två lands-

Nuvarande indelning.

Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Umeå	93,35	57,531	1	Nordmalings distrikt	13,70	10,142
				1	Bjurholms distrikt	13,35	4,322
				1	Umeå södra distrikt	14,08	17,967
				1	Umeå norra distrikt		
				1	Vännäs distrikt	5,55	5,906
				1	Sävars distrikt	8,15	3,790
				1	Degerfors distrikt	29,40	8,009
				1	Bygdeå distrikt	9,12	7,395
1	Skellefteå	111,56	62,232	1	Nysätra distrikt	3,94	3,544
				1	Lövångers distrikt	5,53	4,230
				1	Burträsks distrikt	20,15	9,099
				1	Skellefteå södra distrikt	17,00	23,097
				1	Skellefteå norra distrikt		
				1	Jörns distrikt	17,86	4,487
				1	Norsjö distrikt	18,60	5,017
				1	Byske distrikt	11,19	9,786
				1	Malå distrikt	17,29	2,972

bottens län.
fiskalsdistrikt.)

Föreslagen indelning.							
Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Nordmalings distrikt (med Hörnefors-delen), cirka	13,70	11,642				
1	Bjurholms distrikt	13,35	4,322				
1	Umeå södra distrikt med undantag av del, som ingått i Hörnefors, cirka..	14,08	16,467				
1	Umeå norra distrikt med undantag av del, som ingått i Hörnefors, cirka						
1	Vännäs distrikt	5,55	5,906	1	Umeå fögderi, omfattande motstående 6 länsmans-distrikt	54,83	42,127
1	Sävars distrikt	8.15	3,790				
1	Skellefteå södra distrikt	17,00	23,097				
1	Skellefteå norra distrikt						
1	Byske distrikt	11,19	9,786				
1	Jörns distrikt	17,86	4,487				
1	Norsjö distrikt	18,60	5,017	1	Skellefteå fögderi, omfattande motstående 6 läns-mansdistrikt	81,94	45,359
1	Malå distrikt	17,29	2.972				
1	Lycksele norra distrikt	55,19	7,947				
1	Lycksele södra distrikt						
1	Fredrika distrikt	15,19	2,606				
1	Stensele distrikt	83,58	3,705				
1	Tärna distrikt		1,537				
1	Sorsele distrikt	78,35	3,561				
1	Åsele distrikt	33,78	4,958				
1	Dorotea distrikt	30,51	3,998				

Nuvarande indelning.

Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Lappmarks	384,11	35,909	1	Lycksele norra distrikt	55,19	7,947
				1	Lycksele södra distrikt		
				1	Fredrika distrikt	15,19	2,606
				1	Stensele distrikt	83,58	3,705
				1	Tärna distrikt		1,537
				1	Sorsele distrikt	78,35	3,561
				1	Åsele distrikt	33,78	4,958
				1	Vilhelmina distrikt	87,51	7,597
				1	Dorotea distrikt	30,51	3,998
3				26			

Föreslagen indelning.

Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Vilhelmina norra distrikt, omfattande Dikanäs kapellag, det område, som ligger norr om Huvudsjöbäcken, båda Nästansjöarna med gränslinje utefter södra stränderna, det område, som ligger norr om landsvägen Vilhelmina—Staburnäs samt det område som ligger norr om den gamla landsvägen Vilhelmina—Lycksele.	87,51	3,283				
1	Vilhelmina södra distrikt, omfattande det övriga av socknens område med Vilhelmina kyrkoplats och prästbord, Baksjönäs, Dalasjö, Siksjö, Gransjö och Strömåkers byar.		4,314	1	Lappmarks fögderi, omfattande motstående 10 länsmansdistrikt	384,11	35,909
1	Degerfors distrikt.....	29,40	8,009				
1	Bygdeå distrikt.....	9,12	7,395				
1	Nysätra och Lövångers distrikt	9,47	7,774	1	Degerfors fögderi, omfattande motstående 4 länsmansdistrikt	68,14	32,277
1	Burträsks distrikt	20,15	9,099				
26				4			

Norr-
(Två lands-

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Piteå	256,88	35,462	1	Piteå södra distrikt	32,26	26,060
				1	Piteå norra distrikt		
				1	Älvsby distrikt	16,88	
				1	Arvidsjaurs distrikt	60,90	6,476
				1	Arjepluogs distrikt	146,84	2,926
1	Luleå	235,25	35,050	1	Neder-Luleå distrikt	11,82	12,256
				1	Öfver-Luleå distrikt	29,29	16,671
				1	Jockmocks distrikt	194,14	6,123

bottens län.
fiskalsdistrikt.)

Föreslagen indelning.							
Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Piteå södra distrikt, omfattande den del av Piteå socken, som är belägen söder om Pite älv	24,20	10,628				
1	Piteå norra distrikt, omfattande den del av Piteå socken, som är belägen norr om Pite älv, jämte Öjebyn och Pitholm	8,06	9,395	1	Piteå distrikt, omfattande motstående 3 länsmansdistrikt	44,08	32,279
1	Nederluleå distrikt (oförändrat)	11,82	12,256				
	Därav i Svartöstadens municipalsamhälle 927 inv.						
1	Överluleå västra distrikt omfattande Edefors socken samt följande byar av Överluleå socken, nämligen: Alterbäcken, Altträsk, Bredåker, Brännberg, Carlberg, östra och västra, Degerbäcken, Heden, Hedensfors såg, Hvittträsk, Johannesfors, Junkölsträsk, Kusträsk, Kusån, Kölen, Lombäcken, Liden, Långsjön, Lövudden, Mocktträsk, Rasmyran, Rörudden, Råbäcken, Slyträsk, Svenskudden, Stattträsk, Södra Svartbäcken eller Lillån, Unbyn, Vittjärv, Vittjärvs såg och kvarn, Västanträsk, Vändträsk och Åkerholmen	29,29	16,671				
1	Överluleå östra distrikt, omfattande övriga byar i Överluleå socken jämte Bodens municipalsamhälle						
1	Älvsby distrikt, omfattande Älvsby socken	16,88	6,037				
1	Arvidsjaurs distrikt (oförändrat)	60,90	6,476				
	Därav i Arvidsjaurs kyrkostads municipalsamhälle 459 inv.						
1	Arjeplougs distrikt (oförändrat)	146,84	2,926	1	Luleå distrikt, omfattande motstående 5 länsmansdistrikt	253,91	32,110
1	Jockmocks distrikt (oförändrat)	194,14	6,123				

Nuvarande indelning.

Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Kalix	238,36	47,160	1	Råneå distrikt	21,76	8,207
				1	Neder-Kalix distrikt	18,09	15,371
				1	Över-Kalix distrikt	28,84	6,065
				1	Gällivare distrikt	169,67	17,517
1	Torneå	312,76	35,690	1	Neder-Torneå och Karl Gustafs socknar, därav i Haparanda stad 1,465 inv.	9,30	7,208
				1	Över-Torneå distrikt	24,81	6,017
				1	Korpilombolo distrikt	31,97	3,560
				1	Pajala distrikt	48,18	4,993
				1	Juckasjärvi distrikt	141,77	12,723
				1	Karesuando distrikt (oförändrat)	56,73	1,189
4				18			

Föreslagen indelning.

Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.	Antal.	Benämning och omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1912.
1	Hakkas distrikt, omfattande byarna och lägenheterna Ansavaara, Björkberget, Båtträsk, Bönträsk, Flakaberg, Getberget, Hakkasbyn, Hjärpudden, Hornberg, Witträsk kapell, Häskmyran. Kattån, Keväjärvi, Kittisvaara, Kilvo, Koskivaara, Lillberget, Lillsaivits, Lomondivaara, Muorka, Mårdsel, Mäntyvaara, Nattavaara by och stationssamhälle, Neitisskaite, Norsivaara, Ortijaure, Pahtapale, Palohuornas, Palovaaro, Polcirkelns station, Purnu, Radnilombolo, Ratukkavaara, Risträsk, Rovanen, Rudna, Ruuti, Sadjemvaara, Salmijärvi, Sammakko, Sarvisvaara, Satter, Siekkavaara, Skeldvive, Skröven, Slättberg, Solberget, Solmyran, Storberget, Storsaivits, Suobbat, Talvirova, Tiurivaara, Torasjärvi, Torrivaara, Ullatti, Västanälv, Vuoddas, Vuomavaara, Väkävaara, Yrtivaara och Aijävaara, allt i Gällivare socken omkring	37,34	3,517	1	Gällivare distrikt, omfattande motstående 4 länsmansdistrikt		
1	Gällivare distrikt, omfattande Gällivare socken i övrigt med Malmberget, Koskullskulle och Nautanen omkring	132,33	14,000				
1	Råneå distrikt (oförändrat)	21,76	8.207			385,57	31,847
1	Nederkalix sockens distrikt	18,09	15,371				
1	Töre sockens distrikt						
1	Överkalix distrikt (oförändrat)	28,84	6,065				
1	Nedertorneå och Karl Gustafs socknars distrikt (oförändrat)	9,30	7,208	1	Kalix distrikt, omfattande motstående 4 länsmansdistrikt	56,28	28,644
	Haparanda stad . . . . . 1,465 inv.						
1	Övertorneå distrikt (oförändrat)	24,81	6,017				
1	Korpilombolo distrikt (oförändrat)	31,97	3,560				
1	Pajala distrikt (oförändrat)	48,18	4,993				
1	Vittangi distrikt, omfattande Vittangi nybildade kapellförsamling	141,77	12,723				
1	Kiruna distrikt, omfattande Jukkasjärvi socken i övrigt			1	Torneå distrikt, omfattande motstående 6 länsmansdistrikt	303,46	28,482
1	Karesuando distrikt (oförändrat)	56,73	1,189				
22				5			

Sammandrag.

Län.	Antal landsfiskalsdistrikt.	Antal fögderier.		Antal länsmansdistrikt.	
		Enligt nuvarande indelning.	Enligt departementschefens förslag.	Enligt nuvarande indelning.	Enligt departementschefens förslag.
Stockholms	1	6	6	23	21
Uppsala	1	4	3	19	12
Södermanlands	1	4	4	12	13
Östergötlands	1	8	6	29	22
Jönköpings	1	6	5	23	20
Kronobergs	1	5	4	17	16
Kalmar	1	6	6	25	22
Gottlands	1	2	2	6	6
Blekinge	1	2	3	9	12
Kristianstads	1	4	6	23	23
Malmöhus	1	6	7	26	25
Hallands	1	4	3	11	11
Göteborgs och Bohus	1	5	5	21	22
Älvsborgs	1	6	7	29	28
Skaraborgs	1	7	6	27	24
Värmlands	1	7	6	19	21
Örebro	1	4	5	17	17
Västmanlands	1	4	4	16	13
Kopparbergs	1	6	6	35	31
Gävleborgs	1	4	6	29	28
Västernorrlands	2	6	6	30	29
Jämtlands	1	4	4	26	25
Västerbottens	2	3 *)	4	26	26
Norrbottens	2	4	5	18	22
Summa	27	117	119	516	489

*) Häradsskrivargöromålen i Lappmarksfögderiet hava utförts av kronofogden därstädes.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

Sid.

Propositionen 1

I. Historik 13

1. Tidigare förslag till omorganisation av fogderiförvaltningen och löneregleringför fogderitjänstemännen 13
2. Fogderiförvaltningskommittén av år 1909 20
3. De sakkunniga av år 1912 21

II. Departementschefens förslag 23

1. Inledning och förutsättning 23
2. Plan för den nya organisationen 28
3. Tjänstemännen inom fogderiförvaltningen samt deras tjänsteställning 34
   a) landsfiskalerna (länspolismästarna) 34
   b) häradsskrivarna 38
   c) länsmännen (landsfiskalerna) 39
   d) vissa av fogderiförvaltningskommittén berörda specialfrågor 43
      provision för exekutiv fastighetsförsäljning 43
      ändring av 15: 2 rättegångsbalken 43
      ordningen för länsmanstjänsters tillsättande 44
      nuvarande landsfiskalsinstitutets upphävande 44
      ersättning till polisman för liden skada i visst fall 45
      fråga om länsmans skiljande från tjänsten genom Kungl. Maj:ts befallningshavandes beslut 46
4. Kontrollen inom den nya organisationen 48
   a) medelskontrollen 48
   b) kontrollen över polis- och åklagarväsendet 53
   c) kontrollen över länsmännens (landsfiskalernas) allmänna verksamhet 53
5. Rikets indelning i tjänstedistrikt 54
6. Förslag till avlöningsförmåner för fogderitjänstemännen 83
   a) landsfiskalerna (länspolismästarna) 83
   b) häradsskrivarna 88
   c) länsmännen (landsfiskalerna) 98
7. Övergångsförhållanden 107
8. Ändringar i länsstyrelsernas organisation och avlöningsförmåner för vissa tjänstemän därstädes 128
   a) organisationen 128
   b) avlöningsförmånerna:
      för vissa landssekreterare och landskamrerare 142
      » länsassessorer 145

Sid.
för länsnotarier och länsbokhållare 146
» landskanslister och landskontorister 148
» extra länsnotarier, extra länsbokhållare och övriga extra biträden m. m. 153
9. Avlöningsvillkor 157
10. Polis- och åklagarväsendet på landsbygden 158
11. Av omorganisationen påkallat lagstiftningsarbete 166
12. Fråga om nya benämningar å vissa tjänstemän 166
13. Kostnadsberäkning m. m. 168
14. Departementschefens förslag till proposition 171
Särskilt yttrande av statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet . . . 181

Bilagor:

A. Skattepostanvisning.
B. Referat av länsstyrelsernas yttranden 183
C. Uträkning angående icke flyttningsskyldiga kronofogdar 194
D. » » flyttningsskyldiga kronofogdar 197
E. Rikets indelning 199

Stockholm, K. L. Beckmans Boktr., 1917.